

Oplegvel Raadsstuk

Portefeuille C. van Velzen
Auteur A.M. de Groot/P. de Kruijf
Telefoon 5113044 E-mail: agroot@haarlem.nl
CS/CC Reg.nr. 2009/ 165415
Te kopiëren: bijlagen A
B & W-vergadering van 15 september 2009

Onderwerp

Programmabegroting 2010-2014

DOEL: Besluiten

Het college legt jaarlijks een programmabegroting voor aan de raad, met daarin de beleidsvoornemens en financiële kaders voor het begrotingsjaar (2010) en een doorkijk naar de 4 jaren daarna.

De raad behandelt de begroting in de week van 9 tot en met 12 november 2009.

B&W

1. Het college stelt de raad voor de programmabegroting 2010-2014 vast te stellen.
2. Het college besluit om in 2009 doelmatigheidsonderzoeken ex. art. 213a uit te voeren naar de interne sturing en beheersing van gemeentelijk vastgoed en naar de kosten en toegevoegde waarde van externe onderzoeken en externe inhuur.
3. Het college besluit om de keuze om extra middelen vrij te maken voor nieuw beleid vanaf 2010 over te laten aan de nieuwe coalitie. (De middelen voor nieuw beleid uit de periode 2010-2014 van in totaal € 2 miljoen zijn structureel in de meerjarenbegroting opgenomen en bestemd voor de door de raad vastgestelde doelen en prestaties)
4. De financiële consequenties van de beleidsvoornemens zijn in de begroting verwerkt.
5. Communicatie: de programmabegroting 2010-2014 wordt op 24 september openbaar en toegestuurd aan de raad. De pers ontvangt een persbericht.

Raadsstuk

Onderwerp: Programmabegroting 2010-2014

Reg.nummer: 2009/165415

Inleiding

Het college legt de programmabegroting 2010-2014 ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad van Haarlem.

Voorstel aan de raad

1. Het college stelt de raad voor de programmabegroting 2010-2014 vast te stellen.

Beoogd resultaat

In de programmabegroting 2010-2014 zijn de ambities van het college en de raad vastgelegd, waarbij het Coalitieakkoord als leidraad is genomen. De ambities zijn in financiële zin vertaald.

Argumenten

Zie programmabegroting 2010-2014.

Kanttekeningen

De raad kan tijdens de behandeling in zijn vergadering moties en amendementen indienen.

Uitvoering/planning

De programmabegroting wordt op 24 september verzonden aan de raad en gepubliceerd. Na beantwoording van de vragen van raadsleden wordt de begroting in de raad besproken van 9 - 12 november.

Bijlagen

De programmabegroting 2010-2014.

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit

1. de programmabegroting 2010-2014 vast te stellen.

Gedaan in de vergadering van

de griffier,

de voorzitter,

Haarlem

Reageren:
info@haarlem.nl

Vragen:
T 023 - 5113000

Meer informatie:
www.haarlem.nl

Gemeente Haarlem

Programmabegroting
2010-2014
Gemeente Haarlem

Gemeente Haarlem

Programmabegroting 2010 - 2014

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Samenstelling college van burgemeester en wethouders en gemeenteraad	9
Kerngegevens	11
Organisatiestructuur	13
DEEL 1 ALGEMEEN	15
1 Inleiding, prioriteiten Coalitieakkoord en financiële positie	17
1.1 Algemene inleiding	17
1.2 Prioriteiten Coalitieakkoord 2006-2010 en nieuw beleid 2010	18
1.3 De toekomst van Haarlem	24
1.4 Onderzoeken in 2010 ingevolge de verordening gemeentewet art. 213a	28
1.5 Uitgangspunten voor de meerjarenraming 2010-2014	29
1.6 Begrotingsuitkomst 2010 en meerjarenraming 2010-2014	33
1.6.1 Analyse van kadernota 2009 naar begroting 2010 en meerjarenraming 2011-2014	33
1.6.2 Ontwikkeling algemene reserve	39
1.7 Bezuinigingen	39
1.8 Investerings 2009-2014	41
1.9 Ontwikkelingen begroting 2009	42
1.10 Recessiemonitor	43
DEEL 2: PROGRAMMA'S	45
2.1 Algemeen	47
2.2 Samenvatting baten en lasten per programma en mutaties reserves	48
2.3 Specificatie mutaties reserves	50
2.4 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorziene uitgaven	50
2.5 Programma's leeswijzer	51
1 Burger en Bestuur	55
2 Veiligheid, Vergunningen en Handhaving	65
3 Welzijn en Zorg	79
4 Jeugd, Onderwijs en Sport	89
5 Wonen, Wijken en Stedelijke ontwikkeling	101
6 Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie	115
7 Werk en Inkomen	129
8 Bereikbaarheid en Mobiliteit	141
9 Kwaliteit fysieke leefomgeving	153
10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen	171

DEEL 3: PARAGRAFEN	179
3.1 Lokale heffingen	181
3.2 Weerstandvermogen en risico's	189
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	195
3.4 Financiering	200
3.5 Bedrijfsvoering	206
3.6 Verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen	213
3.7 Grond- en vastgoedbeleid	222
3.8 Wet maatschappelijke ondersteuning	227
3.9 Stedenbeleid	232
DEEL 4: BESLUIT	237
Besluit	239
DEEL 5: BIJLAGEN	241
5.1 Samenvattend overzicht lasten en baten en saldi per programma, beleidsveld en product	243
5.2 Incidentele baten en lasten	269
5.3 Overzicht reserves en voorzieningen	271
5.4 Overzicht te verstrekken subsidies	275
5.5 Overzicht personeel (financieel en formatief)	279
5.6 Begrippenlijst en afkortingenoverzicht	281

Bruggen over het Spaarne

Het Spaarne bepaalt met zijn S-vormige krul het beeld van de stad Haarlem, zowel op de kaart als ook in de bebouwing langs en over het water. In de loop van de eeuwen zijn de beide oevers van de rivier door bruggen met elkaar verbonden. Op 6 juni 2009 werd met de opening van de Schoterbrug de tiende brug op Haarlems grondgebied in gebruik genomen.

Vanwege dit feit, maar ook vanwege de 'brugfunctie' die deze begroting inneemt tussen het oude en nieuwe bestuur van Haarlem, zijn de bruggen over het Spaarne als thema gekozen voor de illustraties van deze begroting.

Voorwoord

Hierbij bieden wij u de programmabegroting 2010-2014 aan. Dit is de vierde begroting van een Haarlems college dat zich de afgelopen ruim drie jaren heeft laten leiden door het thema Sociaal en Solide.

Evenals voorgaande jaren zijn de uitgangspunten voor deze begroting de vier prioriteiten uit het Coalitieprogramma:

- inlopen van achterstallig onderhoud en op niveau brengen van onderhoudsbudgetten
- sociaal beleid op hoog niveau en bevorderen van de uitstroom uit de bijstand
- wijkgericht werken met accent op uitvoering en aanpakken van problemen
- sluitend huishoudboekje en een voldoende reserve.

In de kadernota 2009 is uitgebreid aandacht besteed aan de vooruitgang die in deze raadsperiode is bereikt bij het realiseren van de actiepunten die voortvloeien uit de prioriteiten. En hoewel natuurlijk nog niet alle punten 100% zijn gerealiseerd, is het college tevreden met hetgeen sinds 2006 is bereikt.

De toekomst van Haarlem

Hoewel het goed gaat met Haarlem en met de meeste Haarlemmers, mag de stad - zeker ook met het oog op de gevolgen van de economische recessie - niet op haar lauweren rusten. Een goede toekomst voor Haarlem is niet vanzelfsprekend.

Haarlem moet doorpakken, aanpakken en oppakken. Dat doorpakken geldt allereerst de keuze van de prioriteiten voor onderhoud, sociaal beleid, wijkgericht werken en een sluitend huishoudboekje.

Haarlem wil ook doorpakken op de drie speerpunten van haar toekomstvisie 2000-2010: de versterking van de culturele en toeristische wervingskracht, de versterking van de zakelijke dienstverlening en de versterking van een duurzaam goed woonklimaat.

Daarnaast wil Haarlem de uitvoering van een aantal thema's die in het afgelopen periode al hoog op de politieke en maatschappelijke ladder zijn komen te staan stevig blijven aanpakken. Dat zijn Haarlem Klimaatneutraal, de realisatie van de dienstverleningsvisie, Schalkwijk 2000+ en de positionering van Haarlem in de regio.

Tot slot kiest het college ervoor een aantal vraagstukken, die voor de ontwikkeling van de stad van direct belang zijn, prominenter op de agenda te zetten en gericht op te pakken. Dit zijn: een slim en duidelijk beleid voor participatie en inspraak, de actualisering van de sociale infrastructuur (waaronder het welzijnswerk) en een eigen perspectief op de (regionale) bereikbaarheid van Haarlem.

Een gezonde financiële huishouding als basisvoorwaarde

De afgelopen 3 ½ jaar is forse vooruitgang geboekt op de financiële prioriteit van de coalitie, hetgeen onder meer blijkt uit het oordeel van de provincie Noord-Holland over de financiële positie van Haarlem. Een oordeel dat veel positiever is geworden. De algemene reserve is een stuk robuuster, en van wezenlijk belang is dat de gemeentelijke administratie op orde is en betrouwbaar in haar uitkomsten en voorspellingen.

Het college is van mening dat de gemeentefinanciën en de voortgang van het beleid voortdurend inzichtelijker worden en dat de rapportages transparanter en begrijpelijker zijn. College, gemeentelijke organisatie en de raad hebben daarmee een solide basis in hun streven om de beleidsvoornemens van de raad te realiseren.

Zijn we er dan al? Nee is het antwoord. Het college heeft meermalen aandacht gevraagd voor de omvangrijke bedragen die Haarlem moet lenen, en daarvan afgeleid de hoge rentekosten die Haarlem elk jaar moet betalen. In de nota Solvabiliteit die de raad onlangs is voorgelegd, wordt een aantal mogelijkheden voorgesteld die tot verbeteringen moeten leiden. De richting die de raad gaat bepalen, op basis van de nota Solvabiliteit, is van essentieel belang voor de financiële toekomst van Haarlem. Want alleen als die goed is kan Haarlem ook Sociaal en Solide blijven.

Financiële positie in tijden van economische crisis

Een ontwikkeling die het college aan het begin van deze raadsperiode niet heeft voorzien, is de economische crisis die de wereld heeft overvallen. Tot dusverre zijn de gevolgen voor Haarlem gelukkig beperkt gebleven. Waakzaamheid blijft echter geboden. Als college volgen we niet alleen de ontwikkelingen op de voet, maar anticiperen er ook op.

Een ontwikkeling waar het college gespannen, maar ook met zorgen naar uitkijkt is de besluitvorming in Den Haag over de rijksbegroting voor de komende jaren. Wat staat de Nederlandse gemeenten te wachten?

Net als andere gemeenten is Haarlem voor het overgrote deel van de inkomsten aangewezen op het rijk. Er gaan geluiden dat de rijksoverheid een omvangrijke ombuiging van tientallen miljarden voorbereidt in de rijksbegroting van na 2012. Een dergelijke ombuiging kan niet anders dan gevolgen hebben voor het Gemeentefonds. Een rijksbezuiniging van tientallen miljarden euro's, kan voor Haarlem een zeer forse verlaging van de Gemeentefondsuitkering tot gevolg hebben. Daarbij denken we in de orde van grootte van vele miljoenen.

Een dergelijke vermindering van inkomsten voor Haarlem is onmogelijk binnen de huidige begroting te dekken. Zelfs met een goede solvabiliteit is een begrotingstekort niet toegestaan. Met andere woorden, bij omvangrijke rijksbezuinigingen zal Haarlem “de tering naar de nering” moeten zetten. Bij een fors lage Gemeentefondsuitkering, moeten het college en de gemeenteraad, die in 2010 aantreden, moeilijke en wellicht pijnlijke beslissingen nemen.

Dit college wil niet “over zijn graf heen regeren” maar neemt wel de verantwoordelijkheid om voorbereidingen te treffen en te inventariseren welke mogelijkheden er zijn om structurele ombuigingen te realiseren. Het nieuwe college kan deze inventarisatie dan gebruiken, maar moet vanzelfsprekend wel haar eigen keuzes maken.

Nieuw beleid

De coalitie heeft in de periode 2006-2010 jaarlijks € 0,5 miljoen bestemd voor nieuw beleid. Over de collegeperiode van 4 jaar dus € 2 miljoen. Zoals besloten, is dit geld structureel in de meerjaren begroting opgenomen voor; wijkgericht werken, minimabeleid, evenementen en cultuur, monumentenbeleid en Haarlem klimaatneutraal.

Het is aan het nieuwe bestuur om te bepalen of er in de komende jaren andere nieuwe beleids-voornemens moeten worden gerealiseerd en hoe deze moeten worden gefinancierd.

Gezien echter de financiële dreiging die er vanuit Den Haag op ons af komt, wil het huidige college daar geen voorschot op nemen, ook al omdat het nieuwe college haar eigen keuzes voor nieuwe zaken moet nemen.

College van Burgemeester en Wethouders

15 september 2009

College van burgemeester en wethouders inclusief de gemeentesecretaris.

Gemeenteraad in vergadering.

Samenstelling college van Burgemeester en Wethouders en gemeenteraad

B.B. (Bernt) Schneiders, Burgemeester

Portefeuille: openbare orde en veiligheid, bestuurszaken, economische zaken en stadspromotie.
Voorzitter van het college van Burgemeester en Wethouders en voorzitter van de gemeenteraad.

M. (Maarten) Divendal, Wethouder (PvdA)

Portefeuille: onderwijs, jeugd, sport, beheer en onderhoud openbare ruimte en milieu.

H. (Hilde) van der Molen, Wethouder (SP)

Portefeuille: sociale zaken, welzijn en maatschappelijke ondersteuning.

C. (Chris) van Velzen, Wethouder (VVD)

Portefeuille: financiën, personeel, organisatie en cultuur.

J. (Jan) Nieuwenburg, Wethouder (PvdA)

Portefeuille: ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, verkeers- en vervoersbeleid.

W. (Willem) J. Sleddering, Gemeentesecretaris.

Gemeenteraad

PvdA (11 zetels)

dhr. M. Aynan, dhr. M. Brander, dhr. J. Fritz, mw. S. Kagie, mw. H. Koper,
mw. J.M.J. Kropman, mw. J. Langenacker, mw. M. Lodeweegs, dhr. O. Özcan,
dhr. J.A. de Ridder, mw. M. Zoon.

VVD (7 zetels)

mw. P.J. Bosma-Piek, mw. D. Eikelenboom, dhr. M.L. Hagen, dhr. P. Heiliegers,
dhr. S.J.A. Hikspoors, mw. M.F. Funnekotter-Noordam, dhr. W.J. Rutten.

SP (6 zetels)

dhr. P.G.M. Elbers, dhr. R.H.C. Hiltemann, dhr. J.W. van de Manakker,
mw. S. Özogul-Özen, dhr. B.C. Roos, dhr. P.A. Wever.

CDA (4 zetels)

dhr. W.A. Catsman, mw. M.J.M. Keesstra-Tiggelman, dhr. C.J. Pen, dhr. J.J. Visser.

Groen Links 4 (zetels)

dhr. A. Azannay, mw. T.E.M. Hoffmans, mw. A.L.M.G. de Jong, dhr. L.J. Mulder.

D66 (2 zetels)

dhr. F.H. Reeskamp, mw. L.C. van Zetten.

Actiepartij (1 zetel)

dhr. J. Vrugt.

Christen Unie/SGP (1 zetel)

dhr. T.J. Vreugdenhil.

Ouderenpartij Haarlem (1 zetel)

dhr. J.A. Bawits.

Partij Spaarnestad (1 zetel)

dhr. C.A.S. de Vries.

Fractie De Leeuw (1 zetel)

mw. F. de Leeuw - de Kleuver.

Griffier

dhr. B. Nijman.

Kerngegevens

A. Sociale structuur

Bevolking naar leeftijd 1-1-2009 en prognose 2010-2017								
Leeftijd	2009		2010		2015		2017	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
0-19 jaar	32.131	22%	32.550	22%	33.412	22%	33.775	21%
20-44 jaar	54.224	37%	55.608	37%	57.075	36%	56.813	36%
45-64 jaar	39.222	26%	39.901	26%	41.137	26%	41.879	27%
65 jaar en ouder	22.624	15%	22.653	15%	24.857	16%	25.558	16%
Totaal	148.201	100%	150.712	100%	156.481	100%	158.025	100%
15-64 jaar (beroepsbevolking)	101.226	68%	103.257	69%	105.834	68%	106.550	67%

Bevolking naar herkomst 1-1-2009		
	Aantal	%
Autochtonen	111.752	75%
Allochtonen	36.449	25%
- waarvan niet-westers ¹	19.955	13%
Totaal	148.201	100%

¹ Allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije. Aantal en percentage van het totaal aantal Haarlemmers.

Aantal uitkeringsgerechtigden en percentage huishoudens met een laag inkomen	
	Aantal
Aantal uitkeringsgerechtigden 18-64 jaar Wet Werk en Bijstand (WWB) (2008)	2.458
Aantal uitkeringsgerechtigden 65+ Wet Werk en Bijstand (WWB) (2008)	281
Percentage huishoudens met een laag inkomen ¹ (2006)	10%

¹ Equivalent van een besteedbaar inkomen lager dan € 9.249 per eenpersoonshuishouden conform prijspeil 2000, exclusief studentenhuishoudens en institutionele huishoudens.

B. Fysieke structuur

Oppervlakte gemeente, lengte wegen, aantal woningen en bevolkingsdichtheid	
	Aantal
Oppervlakte gemeente in hectares	3.212 ha (2008)
- waarvan woongebied	1.309 ha (2003)
- waarvan binnenwater	280 ha (2008)
- waarvan historische stads- of dorpskern	161 ha (2008)
- waarvan openbaar groen	234 ha (2003)
Lengte wegen in km	433 km (2008)
Aantal woningen	69.840 (2009)
Bevolkingsdichtheid per km ² land ¹	5.036 (2008)

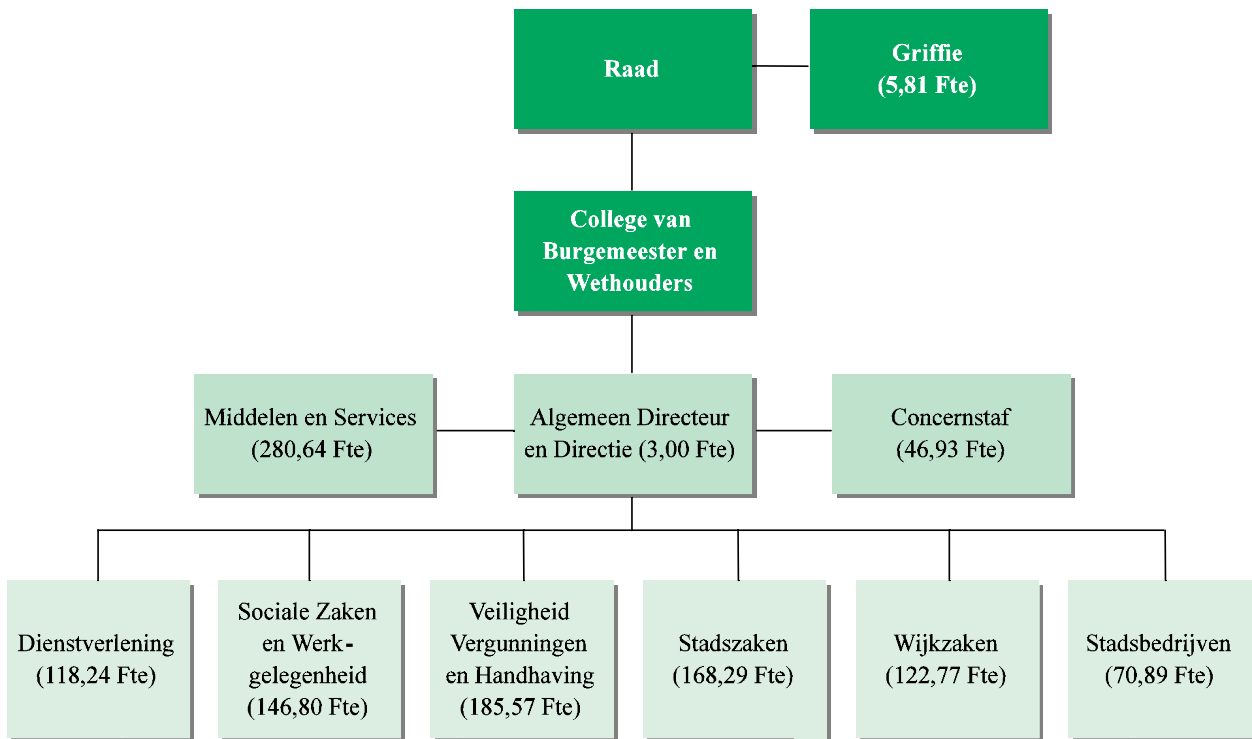
¹ Bevolkingsdichtheid per km² land voor Nederland is in 2008 486.

C. Financiële structuur

Algemene financiële gegevens Begroting 2010	
	Bedrag (x €1.000)
Totale baten	-416.581
Totale lasten	420.689
Saldo toevoeging en onttrekking reserves	-4.576
Saldo baten en lasten	-468
Algemene reserve	33.123
Algemene inkomsten gemeentefonds	180.146
Opbrengst Onroerend Zaak Belasting (OZB)	27.529
Investeringsvolume	172.421
Vaste schuld	429.000

Bron: Gemeente Haarlem en CBS

Organisatiestructuur

Totale formatie 2010: 1.148,94 fte.

Deel 1

Algemeen

1 Inleiding, prioriteiten Coalitieakkoord en financiële positie

1.1 Algemene inleiding

In de programmabegroting wordt aangegeven wat de maatschappelijke effecten en prestaties zijn die de komende vijf jaar worden nagestreefd en wat de financiële vertaling daarvan is. Voor het huidige coalitie is het Coalitieakkoord de leidraad, waarin vier prioriteiten zijn benoemd plus de resultaten die we aan het eind van deze bestuursperiode bereikt willen hebben. Deze bestuursperiode eindigt in 2010; het huidige college spant zich maximaal in om datgene te realiseren dat daarin is opgenomen. Het is aan het nieuwe bestuur om het beleid voor de periode daarna vast te stellen en te realiseren. De voorliggende begroting vervult met name de functie van jaarbegroting, waarin ook een meerjarig financieel perspectief is opgenomen, uitgaande van de huidige beleidsvoornemens en ontwikkelingen.

In deze programmabegroting 2010-2014 is verder gewerkt aan het zo duidelijk mogelijk weergeven wat de beoogde (maatschappelijke) effecten van het beleid zijn en wat de gemeente daarvoor in 2010 concreet gaat doen. Effecten en doelen vormen samen het wat van het beleid en de prestaties en kosten het hoe. Effecten, doelen en prestaties zijn telkens per programma grafisch in een zogenoemde doelenboom samengevat, waarmee in één oogopslag de samenhang binnen een programma zichtbaar wordt. Vanwege de grote hoeveelheid taken van de gemeente blijft het voortdurend zoeken naar een goed evenwicht tussen hoofdlijnen en details. Alleen hoofdlijnen opnemen in de begroting leidt tot weinig handvatten om te sturen; anderzijds ziet men door de bomen het bos niet meer als er teveel details in de begroting staan. Op basis van de ervaringen van de afgelopen paar jaren, wordt voorgesteld om het aantal indicatoren in toekomstige begrotingen aanmerkelijk terug te brengen. Een voorstel hiertoe is in voorbereiding.

In dit deel 1 van de begroting gaan wij in op onze ambities en de gevolgen daarvan voor de financiële positie. In deel 2 concretiseren wij deze ambities per programma en beleidsveld en geven we aan welke financiële middelen daarvoor nodig zijn. Deel 3 bevat de voorgescreven paragrafen, waarin we een dwarsdoorsnede geven van de verschillende aspecten van de begroting bezien vanuit een bepaald perspectief, zoals risico's, kapitaalgoederen, bedrijfsvoering en grondbeleid. Dit jaar is daar een paragraaf over het nieuwe stedenbeleid aan toegevoegd.

1.2 Prioriteiten Coalitieakkoord 2006-2010 en nieuw beleid 2010

De afspraken uit het Coalitieakkoord hebben wij in de begroting 2007, de eerste begroting van ons college, vertaald in doelstellingen en prestaties. De vertaling is gedaan vanuit de visie dat Haarlem een stad is met historie, waar het nu en in de toekomst voor iedereen goed is om te wonen, te werken en te recreëren. Om dit te bereiken richten wij onze blik naar buiten, naar de regio, naar de wijken en naar de individuele bewoner en zoeken wij samenwerking. Wij zorgen voor wie dat nodig heeft en pakken zaken aan die Haarlemmers aan het hart gaan, daarbij gericht op de volgende resultaten:

- het op normniveau brengen van de onderhoudsbudgetten voor wegen, bruggen, kades, groen en sportvelden, plus het starten met het achterstallig onderhoud in de stad;
- een sluitend huishoudboekje en een flinke extra reserve gekoppeld aan onze risicoparaagraaf voor de onvermijdelijke uitgaven die op ons afkomen;
- het op gelijkwaardig hoog niveau houden van het sociale beleid van de stad en het actief bevorderen van de uitstroom uit de bijstand via slimme maatregelen, resulterend in meer mensen aan het werk en minder in de bijstand;
- een sterkere wijkaanpak en een verschuiving van beleid naar uitvoering, resulterend in het concreet aanpakken van problemen, in samenwerking met bewoners en partners in de stad.

Elk van de vier prioriteiten is zo duidelijk mogelijk geformuleerd, samengevat in enkele duidelijk en SMART geformuleerde doelen. SMART staat voor Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realiseerbaar en Tijdgebonden. Vervolgens zijn de doelen in termen van prestaties vertaald en is aangegeven binnen welk begrotingsprogramma elk van de prioriteiten wordt gerealiseerd.

A. Onderhoud

Prioriteit Coalitieakkoord: *In 2010 is structureel voldoende geld (budget) in de begroting opgenomen om de openbare ruimte inclusief voorzieningen voor sport, recreatie en onderwijs heel, schoon en veilig bruikbaar te houden. Tevens maakt het college in deze bestuursperiode een start met het inlopen van onderhoudsachterstanden, waarvan de resultaten zichtbaar zullen zijn in de stad.*

In de meerjarenraming tot en met 2010 zijn de volgende stijgingen van het budget voor onderhoud opgenomen:

Extra middelen voor onderhoud x 1 miljoen	Realisatie		Raming	
	2007	2008	2009	2010
Op normniveau brengen van onderhoudsbudgetten	0,00	5,0	8,00	11,0
Inhalen achterstallig onderhoud algemeen ¹	0,70	1,4	1,4	2,1
Inhalen achterstallig onderhoud sport, recreatie en onderwijs ²	0,15	0,3	0,45	0,6
Totaal	0,85	6,7	9,85	13,7

¹ Van dit budget voor achterstallig onderhoud is € 7 ton met ingang van 2009 omgezet voor investeringen en in de begroting omgezet in kapitaallasten voor investeringen. De kapitaallasten daarvan lopen ook na de coalitieperiode nog door.

² Dit budget is volledig omgezet in kapitaallasten voor investeringen. De kapitaallasten daarvan lopen ook na de coalitieperiode nog door.

Op basis van het door de raad vastgestelde plan van aanpak extra onderhoudsbudget wordt dit op de volgende vier punten gemeten:

Prioriteit onderhoud	Totaal areaal / aantal	Realisatie		Raming	
		2007	2008	2009	2010
Aantal hectares verbeterd areaal					
– verharding	577	14	15,8	10	12
– grootschalig groen	180	24,7	13,1	6	64 ¹
Aantal verbeterde objecten:					
– bomen	55.587	12.295	13.896	14.000	14.000
– speelvoorzieningen	240	23	25	26	24
– bruggen en viaducten	204	9	10	5	6
Kencijfer buurtverloedering ²	4,6	5,2		5,0	
Aantal meldingen over openbare ruimte ³	20.000	16.500	11.080	16.000	16.000

¹ Vanaf 2010 wordt het gehele areaal groen opgenomen (incl. grootschalig).

² Het kencijfer buurtverloedering is samengesteld uit de volgende onderdelen: bekladding muren en gebouwen, rommel op straat, hondenpoep, vernieling van telefooncellen en bushokjes. Het cijfer kent een schaal van 0 tot 10, hoe lager des te minder verloedering. Kencijfer van nulmeting uit 2005 is 4,6; meting gebeurt tweejaarlijks via Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor, daarom zijn er niet voor alle jaren realisatie- en ramingcijfers opgenomen.

³ Nulmeting is aantal meldingen in 2006; verdeling meldingen 2006 in rubrieken: afvalinzameling 23%, wegbebakening 22%, verhardingen 9%, verontreiniging 12%, groenvoorziening 9%. Metingen bevatten niet de meldingen bij Spaarnelands over ophalen huisvuil.

In de begroting worden deze meetpunten vermeld als samenvatting van een jaarlijks uit te brengen uitgebreidere rapportage over areaal, meningen en meldingen. De uitvoering van deze prioriteit is met name onderdeel van programma 9: *Kwaliteit fysieke leefomgeving* en programma 4: *Jeugd, onderwijs en sport*.

Een goed onderhouden openbare ruimte draagt in belangrijke mate bij aan een goed leefklimaat in de stad. Haarlem kampt nog met een achterstand in het onderhoud van de kapitaalgoederen, zoals bruggen, straten, wegen, pleinen, onderwaterprofielen vaarwegen, kademuuren, sportvoorzieningen, scholen, groenvoorzieningen, verkeerslichten en openbare verlichting. Het inlopen van deze achterstanden is gaande en duurt meerdere jaren.

In 2010 wordt op basis van de nota herijking normbudgetten verder uitvoering gegeven aan het op normniveau brengen van de diverse beheersbudgetten. Volgens plan is in 2010 het budget op normniveau.

Ook gemeentegebouwen, onderwijsgebouwen en kunst in de openbare ruimte zijn kapitaalgoederen en moeten worden onderhouden. Het achterstallig onderhoud aan de (gemeentelijke) sport- en kledacommodaties werken wordt weggewerkt, terwijl er tevens een moderniseringsslag gemaakt wordt. Op basis van de thans in het investeringsplan opgenomen midelen kan de inhaalslag rond 2015 worden afgerond. Voor onderwijs wordt het achterstallig onderhoud bij de scholen ingehaald op basis van het Uitvoeringsplan Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2007-2010 (2007/110492).

In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen in deze begroting gaan we nader in op de verschillende soorten kapitaalgoederen.

B. Financiële positie

Prioriteit Coalitieakkoord: *Het college brengt de financiële positie van de stad in de periode 2006-2010 op orde. Dat betekent elk jaar de presentatie van een sluitende begroting met een zo gering mogelijke stijging van de (woon)lasten voor de burger. Over de OZB is afgesproken dat deze met 3% per jaar mag stijgen, exclusief de aanpassing voor inflatie. Tevens brengt en houdt de coalitie de algemene reserve op voldoende niveau, zodanig dat risico's met financiële gevolgen daarmee (in elk geval voor de korte termijn) kunnen worden opgevangen. Dit vergt een goede inventarisatie van risico's en een beleid gericht op beheersing van die risico's.*

Een sluitende begroting en een robuuste reservepositie vormen belangrijke prioriteiten voor de komende vier jaar. Gekoppeld aan de noodzaak om in onze stad het achterstallig onderhoud gericht aan te pakken, vragen deze prioriteiten een ingrijpende financiële inspanning. Daartoe is een pakket aan ombuigingen vastgesteld. Alleen door het realiseren daarvan kunnen we voor de komende jaren een sluitende begroting realiseren en daarmee de financiële positie op orde brengen.

Jaarlijks meten en rapporteren we de voortgang van deze prioriteit op basis van de volgende punten:

Prioriteit Financiële positie	Nulmeting (2006)	Realisatie		Raming	
		2007	2008	2009	2010
Omvang resultaat begroting in mln euro	1,3 v	3,0 v	6,8 v	0,1 v	0,4 v
Omvang algemene reserve in miljoen euro	6,7	19,7	27,2	30,8	33,1
Omvang vaste schuld in miljoenen euro ¹	332	339	326	401	429
Omvang rente over vaste schuld in mln euro	14,9	14,6	14,8	18,5	19,9
Solvabiliteitsratio	8%	12%	12,5%	12,8%	12,3%
Oordeel provincie over financiële positie	matig	kwetsbaar	redelijk	redelijk	voldoende
Percentage stijging woonlasten huurder ²	1,5%	2,6%	2,0%	3,5%	3,0%
Idem, eigenaar / bewoner ³		3,4%	4,2%		

¹ De veranderingen van jaar op jaar zijn het gevolg van de het saldo van aflossen en aantrekken leningen wegens investeringen (dit is exclusief de nieuwe maatregelen uit de nota solvabiliteit).

² Dit is de stijging van de afvalstoffenheffing (huurders betalen geen OZB en rioolrecht).

³ Dit is de stijging van OZB, afvalstoffenheffing en rioolrecht voor een gemiddelde woning.

De provincie vat haar oordeel in één woord samen. Hierin zit vervat een oordeel over het materieel sluitend zijn van de begroting (dus zonder teveel stelposten die nog moeten worden ingevuld) en bijvoorbeeld de mate waarin rekening is gehouden met toekomstige lasten, zoals voor onderhoud gemeentelijke bezittingen en vervangingsinvesteringen. Ook de omvang van het weerstandsvermogen is een belangrijke maatstaf voor de provincie. Over de begroting 2008 heeft de provincie geoordeeld dat deze daadwerkelijk materieel sluitend is. Het onderhoud is een van de prioriteiten van ons college: we zijn bezig met een inhaalslag en het op normniveau brengen van de budgetten. Daarom verwachten wij een stijgende lijn in het oordeel van de provincie.

Het oordeel 'voldoende' is de hoogste kwalificatie die door provincies wordt gegeven; in Noord-Holland zijn slechts 7 gemeenten die dat oordeel over 2008 hebben gekregen.

In de (meerjaren)begroting en de jaarverslagen wordt elk jaar op basis van deze tabel aangegeven in welke mate het beleid succesvol is en welke bijstellingen er eventueel nodig zijn. De uitvoering van deze prioriteit is onderdeel van programma 10: Financiën en algemene dekkingsmiddelen.

C. Sociaal beleid

Prioriteit Coalitieakkoord: *Het college houdt in de periode 2006-2010 het sociale beleid van de stad op gelijkwaardig hoog niveau als de afgelopen jaren. Op de omvang van de middelen voor bijzondere en gewone bijstand zal het college niet korten (afgezien van het effect van een daling van het aantal cliënten). De uitstroom uit de bijstand zullen we actief bevorderen met intelligente maatregelen om langdurig werklozen aan werk te helpen.*

In deze bestuursperiode zetten we stevig in op het begeleiden van mensen naar werk, vanuit de overtuiging dat het hebben van werk een van de beste manieren is om in de Haarlemse samenleving te participeren. De economische recessie heeft echter een negatief effect op de werkgelegenheid in Haarlem, waardoor uitstroom uit de bijstand door werkaanvaarding steeds moeilijker wordt.

Het recht op bijstand koppelen we nadrukkelijk aan de plicht om waar mogelijk mee te werken aan re-integratie naar werk. Een stevige maar humane poortwachterfunctie hoort hier onlosmakelijk bij. Dat betekent dat ons doel blijft om door diverse maatregelen (actieve werkgeversbenadering, vaste casemanagers, maatwerktrajecten, etc.) bijstandsgerechtigden aan werk te helpen. Daarnaast richten wij ons op het voorkomen van instroom in de bijstand door het bieden van alternatief werk, zoals Work First.

Een stijging van het bijstandsvolume als gevolg van de recessie zullen we echter niet kunnen voorkomen. De financiële gevolgen hiervan zullen door het rijk deels worden gecompenseerd.

Sociaal beleid is natuurlijk meer dan alleen het verlenen van financiële bijstand aan mensen. Het sociaal beleid van de gemeente is er in de kern op gericht dat mensen zo zelfstandig mogelijk kunnen meedoen aan de samenleving. Naast werk en inkomen gaat dat ook over het verrichten van vrijwilligerswerk, je inzetten voor de wijk of stad en het onderhouden van sociale contacten. Op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) werken we vanuit de gemeente aan meer vraaggerichte voorzieningen op dit terrein (i.c. zorg en welzijn). Met name op het niveau van de wijk proberen we de zelfredzaamheid van mensen te versterken door sociale samenhang te bevorderen en maatschappelijke organisaties te laten samenwerken.

Jaarlijks meten en rapporteren we de voortgang van deze prioriteit op basis van de volgende punten:

Prioriteit Sociaal beleid	Nul-meting (2006)	Realisatie		Raming	
		2007	2008	2009	2010
Omvang reguliere bijstand in mln euro ¹	42,8	38,2	36,3	38,1	39,5
Aantal cliënten reguliere bijstand ²	3.147	2.613	2.458	2.700	2.975
Jaarlijkse uitstroom van cliënten ³	1.533	1.287	974	1.100	1.050
Omvang bijzondere bijstand en minimabeleid in miljoenen ⁴	3,1	2,9	3,9	3,6	3,6
Aantal aanvragen individuele bijzondere bijstand	2.668	2.400	2.065	2.935	2.935
Gemiddeld bedrag individuele bijzondere bijstand per toegekende aanvraag	1.251	1.251	1.156	1.100	1.100

¹ De lasten dalen en stijgen als gevolg van de ontwikkeling van het aantal bijstandsccliënten. Ze stijgen jaarlijks als gevolg van inflatieaanpassing.

² Cliënten met een uitkering WWB jonger dan 65 jaar, ramingen per 31 december van ieder jaar.

³ Dit is de bruto uitstroom, dus zonder rekening te houden met nieuwe instroom. Het is een maat voor de effectiviteit van de uitstroombaatregelen. Het aantal daalt als gevolg van de algemene daling van het aantal cliënten.

⁴ Het budget omvat de individuele bijzondere bijstand, pensiekosten, armoedebeleid en verschillende kleinere regelingen.

In de (meerjaren)begroting en de jaarverslagen wordt elk jaar op basis van deze tabel aangegeven in welke mate het beleid succesvol is en welke bijstellingen er eventueel nodig zijn. De uitvoering van deze prioriteit is onderdeel van programma 7: Werk en inkomen.

D. Wijkgericht werken

Prioriteit Coalitieakkoord: *Het college voert in de periode 2006-2010 een meer per wijk toegesneden methode van werken door in de organisatie. Deze is vooral gericht op uitvoering (en minder op beleid) en het concreet aanpakken van problemen, in samenwerking met bewoners en met partners in de stad.*

Veel van onze ambities zijn samen te bundelen in een krachtige wijkaanpak. De schaal van de wijk biedt een uitstekend vertrekpunt om samen met bewoners en organisaties de problemen van de stad aan te pakken. Voor de fysieke ontwikkelingsprogramma's en de aanpak van het onderhoud is dit reeds vaak het geval. De sociale pijler zal hier sterker op worden aangesloten, zoals bijvoorbeeld het integraal jeugdbeleid of het koppelen van wonen, zorg en welzijn voor ouderen. In de wijken ligt de potentie om samen met buurtbewoners en uitvoerende organisaties tot concrete uitvoering te komen, waarbij fysieke investeringen hand in hand gaan met het versterken van de sociale structuur. Een aanpak op wijkniveau zal er ook voor zorgen dat we bewoners beter dan nu kunnen betrekken bij het bestuur van de stad. Daarmee vergroten we de herkenbaarheid van het beleid en daarmee het draagvlak voor de te nemen maatregelen.

Wij kiezen voor een benadering van onderaf. De problemen zoals ze worden ervaren in wijken en stadsdelen vormen het uitgangspunt van onze aanpak. Met de stadsdelen stellen we tweejarige contracten op, waarin de belangrijkste te behalen resultaten van alle betrokken partijen staan. Er worden bindende afspraken gemaakt over wie wanneer met welke middelen welke resultaten boekt. De top tien van aan te pakken zaken vormt de kern van elk contract. Bewoners worden uitgenodigd een actieve rol te spelen bij het opstellen en uitvoeren van het programma. Om dit te bevorderen krijgen de bewoners(organisaties) de beschikking over een beperkt eigen budget.

Jaarlijks meten en rapporteren we de voortgang van deze prioriteit op basis van de volgende punten:

Prioriteit Wijkgericht werken	Realisatie		Raming	
	2007 (nulmeting)	2008 ¹	2009	2010 ¹
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling dat de gemeente aandacht heeft voor het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in de buurt	58%		63%	
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling dat de gemeente de buurt betreft bij de aanpak van leefbaarheid en veiligheid in de buurt	43%		51%	
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling dat de gemeente reageert op meldingen en klachten over onveiligheid en overlast in de buurt	42%		50%	
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling dat de gemeente doet wat ze zegt bij het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in de buurt	34%		41%	

¹ De meting van bovenstaande gegevens gebeurt tweejaarlijks via Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor, daarom zijn er niet voor alle jaren realisatie- en ramingcijfers opgenomen. De eerste vier vragen zijn in 2007 voor het eerst in de monitor gesteld.

In de (meerjaren)begroting en de jaarverslagen wordt elk jaar op basis van deze tabel aangegeven in welke mate het beleid succesvol is en welke bijstellingen er eventueel nodig zijn.

Het gaat bij deze prioriteit vooral om een verandering in de manier van denken en werken in de organisatie, die met name door de reorganisatie van het ambtelijk apparaat en de bijbehorende cultuurverandering gestalte krijgt. Daarom is de uitvoering van deze prioriteit onderdeel van vrijwel alle programma's.

Nieuw beleid 2010

In het Coalitieakkoord is voor de jaren 2007 - 2010 jaarlijks een extra bedrag van € 500.000 gereserveerd opgenomen voor nieuw beleid. In totaal is aan het einde van de coalitieperiode dus een bedrag van € 2 miljoen structureel vrijgemaakt voor nieuw beleid.

Er is afgesproken dat college en raad gezamenlijk optrekken bij de invulling van de middelen voor nieuw beleid (2 x € 250.000).

In lijn met de raadsbehandeling van de kadernota 2008, zijn bij de begroting 2009 voorstellen gedaan om de beschikbare middelen vanaf 2010 in te zetten voor Haarlem Klimaatneutraal en monumentenbeleid.

In 2009 is een Uitwerkingsplan Haarlem Klimaat Neutraal opgesteld. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de gemeentelijke ambities voor de komende jaren. Vanaf 2010 is structureel € 75.000 beschikbaar uit de middelen voor nieuw beleid.

Naar aanleiding van de begrotingsbehandeling 2009 is besloten om vanaf 2009 nog eens € 132.000 structureel beschikbaar te stellen voor Haarlem Klimaatneutraal (zie 2^e bestuursrapportage 2008, blz. 32).

Verder is vanaf 2010 structureel € 425.000 beschikbaar voor de aanwijzing van extra gemeentelijke monumenten. De pilot met betrekking tot de aanwijzing van de eerste 80 objecten is zeer succesvol gebleken zodat onlangs de 2e tranche met 270 objecten is ingezet. Haarlem Monumentaal 2009 verloopt tevens succesvol. Zowel voor evenementen als voor monumenten geldt dat City Marketing Haarlem deze aantrekkelijke unique selling points van Haarlem de komende jaren meer voor het voetlicht zal brengen.

1.3 De toekomst van Haarlem

Haarlem is een prachtige stad in een bijzondere omgeving. Haarlem maakt als centrumstad deel uit van een vitale, leefbare en interessante randstedelijke metropool. De stad kan zich meten met andere grootstedelijke gebieden en biedt haar bewoners talrijke kansen en mogelijkheden tot wonen, leren, werken, ondernemen, ontmoeting en ontplooiing. De strategische ligging tussen Noordzeekanaalgebied en Schiphol, de monumentale binnenstad en de aantrekkelijke omgeving maken Haarlem uniek.

In 1999 heeft Haarlem de Toekomstvisie 2000-2010 opgesteld. Daarin stonden drie speerpunten centraal voor de ontwikkeling van de stad:

- de versterking van de culturele en toeristische wervingskracht
- de versterking van de zakelijke dienstverlening
- de versterking van een duurzaam goed woonklimaat.

In de huidige raadsperiode is in het Coalitieakkoord invulling gegeven aan deze speerpunten door middel van de in de voorgaande paragraaf uitgewerkte prioriteiten:

- inlopen achterstallig onderhoud en op niveau brengen van onderhoudsbudgetten
- sociaal beleid op hoog niveau en bevorderen van de uitstroom uit de bijstand
- wijkgericht werken met accent op uitvoering en aanpakken van problemen
- sluitend huishoudboekje en een voldoende reserve.

Na tien jaar is het college nagegaan hoe het staat met de realisatie van de toekomstvisie.

Haarlem is op de goede weg, maar nog niet klaar

Haarlem heeft het afgelopen decennium een flinke slag gemaakt en is – door de inzet van velen - dynamischer en vitaler geworden. Haarlem heeft niet alleen fors geïnvesteerd in onderhoud en leefbaarheid, maar ook een flink aantal omvangrijke en belangrijke projecten gerealiseerd. De Zuidtangent brengt Schiphol dichterbij. Het wijkgericht werken krijgt steeds meer gestalte. Er komt Nieuwe Energie in de Waarderpolder. De Veiligheidsregio Kennemerland is van start. En er is stevig ingezet op de woningbouwopgave.

Op dit moment zijn er nog verschillende projecten zichtbaar in uitvoering en staat er ook nog van alles op de rol. De duidelijke ‘handen uit de mouwen’-benadering van het huidige gemeentebestuur, een aanpak die bij partijen in de stad veel waardering oogst, heeft dit effect verder versterkt. Kortom: Haarlem is goed op weg, maar nog niet klaar.

Doorpakken met de toekomstvisie

Gezien de huidige staat van de stad voldoen de langere termijn speerpunten uit de Toekomstvisie 2000-2010 voor Haarlem nog steeds. De resultaten die de afgelopen jaren zijn bereikt op de vier prioriteiten uit het Coalitieakkoord passen daar goed in. Ook de verworvenheden van de afgelopen jaren van een grotere zichtbaarheid van het bestuur, een directe en actieve betrokkenheid bij wat er gebeurt in de wijken en het waar mogelijk aansluiten op plannen en initiatieven van bewoners en partners in de stad hebben bijgedragen aan het realiseren van de toekomstvisie.

Het college is daarom van mening dat de focus op de speerpunten nog steeds voldoet en kiest ervoor verder te werken aan de bestaande opdracht. Het werk afmaken: doorpakken. Daarbij willen we gericht en goed georganiseerd aandacht besteden aan een aantal onderwerpen, die voor de toekomst van Haarlem van bijzonder belang zijn.

In ieder geval zal daarbij de financiële weerbaarheid (solvabiliteit) van de stad, als belangrijke algemene basisvoorwaarde voor een gezonde toekomst, ook de komende jaren veel aandacht en inzet vergen. De financiële positie van de stad is de afgelopen jaren verbeterd, maar juist in de huidige tijd van recessie is het voor de toekomst van de stad van groot belang voor de financiële weerbaarheid een expliciete strategie te hebben.

Blijven uitvoeren van de toekomstvisie

Haarlem moet oogsten en doorpakken op het gebied van mooi, schoon, heel en veilig en samen met onze partners verder werken aan de versterking van de culturele en toeristische wervingskracht, de zakelijke dienstverlening en een duurzaam goed woonklimaat. Dat vereist naast de huidige invulling via beter onderhoud, sociaal beleid, wijkgericht werken en gezonde financiën ook extra aandacht op andere terreinen.

Met de campagne “Nieuw Haarlem” zetten we al een nieuwe kop op het speerpunt van de versterking van de zakelijke dienstverlening met als centrale thema’s: innovatie, herstructurering en ontsluiting Waarderpolder en de ontwikkeling van (binnenstedelijke) knooppunten en kantorenlocaties. Daarnaast zet Haarlem stevig in op startersbeleid, dienstverlening (faciliteren bedrijfsleven), samenwerking met het onderwijs en op regionale samenwerking en afstemming.

Op de woningbouwopgave blijven we in het kader van het speerpunt duurzaam goed wonen – ondanks de huidige economische recessie – flink inzetten. Haarlem heeft een stevige taakstelling om het woningtekort verder terug te dringen. Naast kwantiteit gaat het hier ook om de kwaliteit van de woningvoorraad.

Wijkgericht werken, participatie en inspraak, welzijn

De schaal van de wijk biedt, zoals uit ervaring blijkt, een uitstekend vertrekpunt om samen met bewoners en organisaties de problemen aan te pakken. Op wijk- en buurtniveau staan betrokkenheid en leefbaarheid, kansen en ondersteuning, schoon, mooi, heel en veilig centraal. Wij blijven dan ook investeren in het wijkgericht werken, zowel in de uitvoering van fysieke als van sociale taken.

Betrokkenheid van burgers en partners is geen luxe maar noodzaak. Al heel lang is de wil van de overheid niet meer automatisch wet. De overheid is in toenemende mate afhankelijk van een groot aantal organisaties in de stad om zaken daadwerkelijk te realiseren. Op basis van de ervaringen in de afgelopen jaren doen we nog in deze collegeperiode voorstellen om participatie en inspraak beter te organiseren en meer helderheid te scheppen in verwachtingen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

Ons uitgangspunt op het gebied van welzijn is de zorg voor gelijke kansen, in het bijzonder voor mensen die zonder hulp of ondersteuning niet of onvoldoende voor zichzelf kunnen zorgen. Een duidelijke, gerichte aandacht voor gezondheid, veiligheid, werk en maatschappelijke opvang, voor schuldhulpverlening, veiligheid van de woonomgeving en voor jongeren blijft hoogst actueel. Daarnaast gaat het om extra aandacht voor mensen in probleemsituaties. De huidige economische recessie, met als mogelijk gevolg een grotere werkloosheid en instroom in de bijstand, versterkt dit. Dit vereist een heldere visie op de inhoud, organisatie en spreiding van het welzijnswerk: wat is het, waar gaat het om, wie werken daaraan, voor wie, waar. Dit vereist een heldere visie op de sociale infrastructuur. Een onderdeel daarvan is een transparant, krachtig welzijnsbeleid op basis van een heldere analyse en breed gedragen visie op inhoud, doel, prestaties, sturing en organisatie.

De na-oorlogse wijken

Haarlem heeft na een intensieve periode van stadsvernieuwing ook veel werk gemaakt van de aanpak van de na-oorlogse woningvoorraad en de na-oorlogse wijken. Zowel in Haarlem Noord, Schalkwijk als Haarlem-Oost zijn de resultaten van deze inspanningen al zichtbaar.

Met Schalkwijk 2000+ zijn belangrijke stappen gezet voor wat betreft de aansluiting van het stadsdeel op het centrum, de inrichting van de groene zoom, nieuwbouw en de renovatie van verouderde woningcomplexen. Waar mogelijk moet worden voorkomen dat deze ontwikkeling, mede onder druk van de recessie, stagneert. Daarbij is onze zorg breder dan alleen de woningvoorraad of de multiculturele verhoudingen. Het gaat ons ook om het imago van Schalkwijk, om duurzaamheid, bereikbaarheid, jongerenbeleid en om maatregelen gericht op werk (arbeidsparticipatie en wijkeconomie).

Haarlem Klimaatneutraal

Sinds het vaststellen van de toekomstvisie is het thema duurzaamheid sterk naar boven gekomen. Dit thema richt zich bij uitstek op de toekomst. De uitvoering van het actieplan Haarlem Klimaatneutraal (met een actieve inzet op de vermindering van de uitstoot van CO₂) is een nieuwe inspirerende opgave, die in talrijke samenwerkingsverbanden moet leiden tot een werkelijk klimaatneutrale organisatie in 2015 en een klimaatneutrale stad in 2030. Het gaat daarbij om het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen door bijvoorbeeld alternatieve energiebronnen en energiebesparing en om het verminderen van de kwetsbaarheid voor klimaatveranderingen.

Regio en bereikbaarheid

De positionering van Haarlem in de regio is voor de kansen van de stad, bewoners, ondernemers en bedrijven van groot belang. Allerlei ontwikkelingen, zoals zorg, bereikbaarheid, economie, wonen, duurzaamheid, veiligheid et cetera, trekken zich immers niets aan van gemeentegrenzen. Onze inzet daarbij is dat Haarlem haar positie in de regio Amsterdam versterkt.

De verdere optimalisering van onze bereikbaarheid per auto, openbaar vervoer en fiets, is een basisvoorwaarde voor de versterking van de economische structuur van Haarlem. Voor het functioneren van Haarlem zijn interne en externe bereikbaarheid steeds meer de sleutelwoorden. Daarbij gaat het niet alleen om woon-werk verkeer, maar ook om business-to-business-contacten, distributie en bevoorrading, de verkeerscirculatie in en om de stad, parkeren en bijvoorbeeld het strand- en ander recreatief verkeer.

Een concrete en realistische kijk op mobiliteit vergt een eigen Haarlems perspectief op het gebied van bereikbaarheid in regionaal verband. Duidelijk moet worden om welke vragen het gaat, welke vormen van vervoer de beste kansen bieden en waar de essentiële knelpunten liggen.

Conclusie: doorpakken, aanpakken en oppakken

Hoewel het goed gaat met Haarlem en met de meeste Haarlemmers, mag de stad - zeker ook met het oog op de gevolgen van de economische recessie - niet op haar lauweren rusten. Een goede toekomst voor Haarlem is niet vanzelfsprekend.

Haarlem moet doorpakken, aanpakken en oppakken. Dat doorpakken geldt allereerst de keuze van het college voor onderhoud, sociaal beleid, wijkgericht werken en een sluitend huishoudboekje. Een belangrijke basisvoorwaarde is immers een blijvend gezonde financiële huishouding.

Haarlem wil ook doorpakken op de drie speerpunten van haar toekomstvisie: de versterking van de culturele en toeristische wervingskracht, de versterking van de zakelijke dienstverlening en de versterking van een duurzaam goed woonklimaat.

Daarnaast wil Haarlem de uitvoering van een aantal thema's die in de afgelopen periode al hoog op de politieke en maatschappelijke ladder zijn komen te staan stevig blijven aanpakken. Dat zijn Haarlem Klimaatneutraal, de realisatie van de dienstverleningsvisie, Schalkwijk 2000+ en de positionering van Haarlem in de regio.

Tot slot kiest het college ervoor een aantal vraagstukken, die voor de ontwikkeling van de stad van direct belang zijn, prominenter op de agenda te zetten en gericht op te pakken. Dit zijn: een slim en duidelijk beleid voor participatie en inspraak, de actualisering van de sociale infrastructuur (waaronder het welzijnsbeleid) en een eigen perspectief op de (regionale) bereikbaarheid van Haarlem.

Stedenbeleid: voortzetting en decentralisatie

Nederland is een land van steden: het grootste deel van de inwoners woont in de stad en de grootste economische bedrijvigheid is in en rond steden te vinden. Krachtige en vitale steden zijn daarom van essentieel belang. Steden waar mensen graag willen wonen en waar bedrijven zich graag willen vestigen. Steden met een hoog voorzieningenniveau en leefbare en toekomstbestendige wijken. Een krachtige stad biedt mensen kansen om zich te ontwikkelen.

De afgelopen jaren zijn de grote steden in drie perioden financieel en inhoudelijk extra ondersteund door het rijk via het zogenoemde Grote stedenbeleid. Dit gebeurde op basis van afspraken over het realiseren maatschappelijke effecten, het halen van doelstellingen en het doen van activiteiten. Haarlem heeft als één van deze steden de afgelopen jaren veel werk verzet en goede resultaten behaald in het realiseren van de lokale ambities.

De huidige, derde periode van het Grote stedenbeleid duurt tot en met 2009 en het rijk heeft aangegeven door te willen gaan met het stedenbeleid. Dit wordt echter wel op een andere leest geschoeid. Kern van de verandering is dat de afspraken tussen rijk en gemeenten alleen nog gaan over wat gemeenten willen bereiken aan doelen en effecten. Er worden geen afspraken meer gemaakt over wat gemeenten concreet moeten gaan doen; dat is voortaan veel meer de eigen bevoegdheid en verantwoordelijkheid van gemeenten. Het thema economie vormt geen onderdeel meer van het komende Grote stedenbeleid. Steden blijven wel de motor van de economie en kunnen blijven rekenen op aandacht en steun van het rijk. Daartoe blijft op rijksniveau het geld dat tot nu toe onder de vlag van het Grote stedenbeleid aan de steden werd uitgekeerd wel beschikbaar in de vorm van bijvoorbeeld specifieke subsidies.

In deze programmabegroting is in het deel 3 voor het eerst een paragraaf Stedenbeleid toegevoegd. Deze paragraaf gaat nader in op het stedenbeleid en de Haarlemse invulling daarvan. Daartoe is er ook een totaaloverzicht van de doelen en effecten opgenomen en de aanduiding van de beleidsvelden waarbinnen deze worden gerealiseerd.

1.4 Onderzoeken in 2010 ingevolge de verordening gemeentewet art. 213a

Zoals door de raad vastgesteld in de Verordening Gemeentewet art. 213a voert het college jaarlijks twee doelmatigheidsonderzoeken uit. Het college voert in 2010 onderzoek uit naar de volgende onderwerpen:

- De interne sturing en beheersing van gemeentelijk vastgoed.
- De kosten en toegevoegde waarde van externe onderzoeken en externe inhuur.

Interne sturing en beheersing gemeentelijk vastgoed

Gemeente Haarlem is eigenaar van een omvangrijke vastgoedportefeuille met een aanzienlijke financiële waarde. Het gemeentelijk vastgoed, bestaande uit gronden en gebouwen van uiteenlopende aard en omvang, is een belangrijk middel om gemeentelijke doelstellingen te realiseren op het gebied van onder andere stedelijke en maatschappelijke ontwikkeling.

Medio 2005 is bij de afdeling Vastgoed een ingrijpend verbeterprogramma in gang gezet om de vastgoedsturing procesmatig en organisatorisch op goede wijze in de gemeentelijke organisatie te verankeren. Eind 2007 werd geconstateerd dat op een aantal punten vooruitgang was geboekt, maar dat tegelijkertijd nog twee belangrijke opgaven - gecentraliseerd beheer en integrale sturing – resteerden teneinde vastgoed meer toegevoegde beleidswaarde te geven en financieel beter te laten renderen (2007/228785). In 2010 wil de gemeente onderzoek doen naar de voortgang en realisatie van deze opgaven.

De vraagstelling van het onderzoek dat de gemeente wil uitvoeren is: Hoe doeltreffend en doelmatig is de interne sturing op en beheersing van het gemeentelijk vastgoed in relatie tot het streven naar:

- gecentraliseerd beheer;
- meer toegevoegde beleidswaarde;
- een beter financieel rendement.

Bij gecentraliseerd beheer gaat het erom dat de vastgoedportefeuille op orde is, dat wil zeggen gecentraliseerd en gecategoriseerd onder (budget)verantwoordelijkheid van de afdeling Vastgoed. Daar waar het gaat om toegevoegde beleidswaarde is een belangrijk aspect strategisch voorraadbeheer: het relateren van bestaand en toekomstig vastgoedbezit aan de korte en lange termijndoelen van de gemeente en aan stedelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Belangrijke aspecten als het gaat om financieel rendement zijn (inzicht in) kostendekkendheid en risicomanagement.

De kosten en toegevoegde waarde van externe onderzoeken en externe inhuur

Door gemeenten, provincies en ministeries worden met regelmaat externen ingehuurd. Zo ook door de gemeente Haarlem. Daarbij valt onderscheid te maken in tijdelijke inhuur voor werk met een permanent karakter (bijvoorbeeld vervanging bij ziekte, zwangerschap of tijdelijke vacature) en tijdelijke inhuur voor werk met een tijdelijk karakter (specialistische inhuur voor onderzoek, advies of een project).

Als het gaat om externe inhuur zijn er twee belangrijke aandachtspunten: enerzijds de beheersing van de uitgaven en anderzijds de doeltreffendheid en doelmatigheid. De vraagstelling van het onderzoek dat de gemeente in 2010 wil uitvoeren is: Wat is de aard en de (financiële) omvang van de externe inhuur van de gemeente Haarlem en hoe doeltreffend en doelmatig is deze? Bij doeltreffendheid gaat het er onder andere om of de eindproducten voldoen aan de gestelde eisen en in hoeverre deze toegevoegde waarde hebben ten opzichte van uitvoering door de gemeente zelf. Bij doelmatigheid gaat het er onder andere om of er een deugdelijke afweging is gemaakt bij de keuze voor externe inhuur rekening houdend een zo gunstig mogelijke prijs-kwaliteitverhouding.

1.5 Uitgangspunten voor de meerjarenraming 2010-2014

De uitgangspunten worden geformuleerd in een periode van de internationale financiële crisis. Om de gevolgen hiervan voor Haarlem in beeld te brengen is in de kadernota 2009 gewerkt met drie scenario's. Scenario 1 ging uit van ongewijzigde ontwikkelingen, scenario 2 van de prognoses van het CPB van maart 2009 en scenario 3 van nog slechtere economische ontwikkelingen. Het 2^e scenario is vervolgens gekozen voor het opstellen van de begroting 2010 en latere jaren. In de begroting 2010 is voor ieder beleidsveld is een zo reëel mogelijke raming gemaakt, waarvan verschillende uitkomsten mogelijk zijn gebleken (conform scenario 2 of 3). Hierdoor vervalt de noodzaak om in de begroting 2010 nog verder met scenario's te werken.

De verwachting is dat het rijk na 2011 gedwongen zal zijn om forse ombuigingen te realiseren die ook bezuinigingen op de Gemeentefondsuitkering tot gevolg zullen hebben. Realistisch beschouwd zou dit voor Haarlem na 2014 een verlaging van de Gemeentefondsuitkering van € 10 miljoen (of misschien nog veel meer) kunnen betekenen. Het is duidelijk dat de huidige meerjarenbegroting dit bedrag niet kan opvangen. Ook een begrotingstekort kan Haarlem, gelet op haar slechte solvabiliteit niet accepteren. In de periode tot de kadernota 2010 zullen plannen en voorstellen worden ontwikkeld om voorbereid te zijn op deze ontwikkelingen.

De kaders van de meerjarenraming 2010-2014 worden verder gevormd door:

- Het Coalitieakkoord 2006-2010.
- Het door de raad vastgestelde beleid bij de programmabegroting 2009-2013.
- De kadernota 2009.
- De meest recente informatie over de Algemene Uitkering (meicirculaire).
- Het investeringsplan 2009-2014.
- De meest recente informatie over de ontwikkeling van het aantal inwoners, woningen en de bedrijvensvoorraad.
- De verwachte loon- en prijsontwikkeling voor 2010.
- De afspraken over de doorontwikkeling van de informatiewaarde van de programmabegroting.

De kadernota 2009 is op 18 juni 2009 door de gemeenteraad vastgesteld. De navolgende raminggrondslagen zijn gehanteerd:

Formatie en loonsom

Uitgangspunt is dat de loonsom in de begroting wordt gebudgetteerd voor de toegestane formatie. In lijn met de afspraken uit het Coalitieakkoord en het reorganisatiebesluit moet de organisatie per hoofdafdeling de toegestane formatie in de afgesproken fasering afbouwen naar de streefwaarde.

De salarisberekening gebeurt normatief. Dat wil zeggen op basis van de toegestane formatie en een gemiddelde van de 9e periodiek van de functionele schaal (een schaal kent 11 periodieken).

Daar worden de loonkosten wegens garantieregelingen van medewerkers die in de oude organisatie hoger ingeschaald waren dan hun huidige functie bij opgeteld. Deze laatste kosten worden in de meerjarenraming geleidelijk afgebouwd. Ook dit gebeurt normatief.

Loon- en prijsontwikkelingen voor de meerjarenraming

Bij de vaststelling van de kadernota 2009 is besloten om met ingang van de meerjarenraming 2010-2014 als uitgangspunt te hanteren dat voor zowel de baten als de lasten in de meerjarenraming (2011-2014) wordt uitgegaan van het loon- en prijspeil van de begroting 2010 en daarmee een meerjarenbegroting in constante prijzen op te stellen.

Loon- en prijsontwikkeling voor het begrotingsjaar 2010

Als uitgangspunt voor de loonontwikkelingen (inclusief sociale lasten) is er van uitgegaan dat de loonkosten in 2009 niet stijgen. Voor 2010 is een zeer beperkte stijging geraamd van 1% per 1 juni 2010, een stijging van 0,6% op jaarbasis, conform de prognose van het Centraal Economisch Planbureau uit maart 2009.

Voor wat betreft de werkgeverslasten is wel rekening gehouden met een hogere pensioenpremie van het ABP. Omdat het ABP vanwege de economische crisis een te lage dekkingsgraad had, was het ABP verplicht een zogenaamd herstelplan vast te stellen. In een periode van 5 jaar moet de dekkingsgraad weer het vereiste niveau van 105% hebben. Een van de maatregelen uit dit herstelplan is dat op de premie voor ouderdom- en nabestaandenpensioen een tijdelijke opslag komt voor rekening van werknemers en werkgevers. Per 1 juli is de premie met 1%-punt verhoogd en vanaf 1 januari 2010 tot 1 januari 2014 met nog eens 2%-punten.

Bovenformatieven

Voor de bovenformatieven is een structureel budget van € 977.000 in de begroting opgenomen. Daarnaast is een voorziening gevormd om fluctuaties in de lasten op te vangen. Indien er in enig jaar meer lasten van bovenformatieven zijn, worden deze gedekt uit deze voorziening. Indien de kosten lager zijn, wordt het restant toegevoegd aan de voorziening. Getracht wordt om bovenformatieven weer aan een reguliere functie te helpen (intern of extern).

Materiële uitgaven en inkomsten

Voor de begroting 2010-2014 is geen automatische compensatie voor materiële uitgaven toegekend. Een compensatie tot maximaal 1% is (alleen) toegekend voor die gevallen waarbij de hoofdafdeling heeft kunnen aantonen dat een verhoging van het betreffende budget noodzakelijk is.

Het wijzigingspercentage op de eigen inkomsten bedraagt 1%.

Subsidies

Bij subsidies en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen boven de € 45.000 wordt gebruik gemaakt van een gewogen percentage. Het gewogen percentage bedraagt voor 2010 0,3%. Ook de recent verzelfstandigde organisaties vallen onder dit regime. Voor subsidies onder de € 45.000 wordt geen compensatie toegekend.

Deze richtlijn is moeilijk te realiseren bij (met name verbonden) partijen, die vaak hogere stijgingspercentages hanteren, dan de uitgangspunten die voor de begroting van Haarlem worden toegepast, meestal als gevolg van CAO-afspraken. Hogere percentages zullen leiden tot tegenvallers of tekorten in hun begroting. Overigens rust op deze verbonden partijen wel de plicht om hun efficiency blijvend te verhogen en hun lasten te verlagen.

Algemene uitkering

Het is gebruikelijk dat gemeenten via de meicirculaire worden geïnformeerd over de hoogte van de Algemene Uitkering voor de komende jaren. Als gevolg van de economische recessie en de daarmee samenhangende extra rijksuitgaven, bleek het nodig om vooruitlopend op het verschijnen van de meicirculaire 2009 al in april van dit jaar afspraken te maken over de ontwikkeling van de Algemene Uitkering en de relatie met de rijksuitgaven. Daarbij is onder andere overeengekomen dat voor de jaren 2009 – 2011 wordt gewerkt met een vooraf vastgesteld vast accres. Voor de latere jaren bleef echter, ook na het uitkomen van de meicirculaire, veel onduidelijkheid bestaan. Dat is voor de staatssecretaris van het ministerie van Binnenlandse Zaken aanleiding geweest om op 6 juli een brief te versturen aan de voorzitter van de Tweede Kamer waarin nader wordt ingegaan op de accressen voor 2012 en verder.

In deze brief worden gemeenten geadviseerd om, gegeven de uitermate onzekere periode die te wachten staat, behoedzaamheid te betrachten bij het opstellen van de meerjarige begroting en uit te gaan van een nulscenario. Haarlem houdt hiermee bij het opstellen van de meerjarigebegroting rekening. Dat komt er op neer dat er sprake is van een reële krimp ter grootte van de inflatie van 0,5%.

De consequentie van het hanteren van een behoedzame raming is dat de in de begroting verwerkte raming van de Algemene Uitkering voor de jaren 2011 – 2014 (gecorrigeerd voor de taakmutaties) per saldo afneemt met een bedrag van ca. € 5 miljoen in 2014.

Kapitaallasten

De rentecomponent (het zogenaamde rente-omslagpercentage) voor onder meer de investeringen wordt gehandhaafd op 5,0%.

Gemeentelijke belastingen en rechten

Overeenkomstig de besluitvorming in de kadernota 2009 is in de begroting 2010 voor de belastingen en rechten rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1%.

Voor heffingen geldt dat een compensatie eerst aan de orde is, als dit binnen de grenzen van de kostendekkendheid blijft. De belastingvoorstellen worden in december voorafgaand aan het begrotingsproces vastgesteld. In verband hiermee is met de raad afgesproken dat het college is gemachtigd de percentages voor de belastingen (OZB, hondenbelasting, toeristenbelasting en precario/reclamebelasting) aan te passen als het inflatiepercentages dat op dat moment bekend is, meer dan 0,5% afwijkt van het geraamde percentage.

Naast het stijgingspercentage voor inflatie zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- **OZB**
De OZB-tarieven worden, naast de inflatieaanpassing, ingevolge het Coalitieakkoord verhoogd met 3%.
- **Precario**
Rekening is gehouden dat de precariobelasting op kabels en leidingen vervalt met ingang van 2010. Op dit moment is nog niet duidelijk of de desbetreffende wetgeving op dat moment al van kracht is.
- **Reclamebelasting**
De baten en lasten van de reclamebelasting die per 1 juli 2009 voor de binnenstad is ingevoerd is in de begroting verwerkt. Om dubbele belastingheffing te voorkomen vervalt de precarioheffing op reclame-uitingen in de binnenstad.
- **Afvalstoffenheffing**
In de begroting is de 95% kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing gehandhaafd. In de dienstverleningsovereenkomst met Spaarnelanden is een kostenstijging per 1 januari 2010 van 2% opgenomen. De “winstuitkering” van het Afval Energiebedrijf Amsterdam, van € 547.000, die in mindering werd gebracht op de kosten van afvalinzameling, vervalt. Om dit te compenseren zou de afvalstoffenheffing met 5% moeten stijgen. Voorgesteld wordt om in overleg met Spaarnelanden na te gaan op welke wijze de effecten voor de afvalstoffenheffing kunnen worden teruggebracht tot de onvermijdelijke zaken (zoals effecten van CAO en pensioenpremie) en daarmee de stijging van de afvalstoffenheffing te verminderen.
- **Rioolheffing (evaluatie Gemeentelijk Rioleringsplan)**
In de kadernota 2009 is geconcludeerd dat om aan de bij de begroting 2009 vastgestelde motie 63 “burger niet de dupe (van aanleg nieuw riool)” te voldoen er een andere systematiek van kostprijsberekening noodzakelijk is. Bij de nieuwe systematiek bestaat er een directe relatie tussen de verwachte lasten voor enig jaar en de heffing. Dit heeft als gevolg dat de heffing op middellange termijn minder stijgt dan bij in het oorspronkelijke plan en dat de verhoging van de heffing met € 15 niet wordt toegepast. Wel werd uit de second opinion op het Gemeentelijk Rioleringsplan 2007–2011 (GRP) duidelijk dat om aan de wettelijk vereisten inzake de verbrede rioolzorg te voldoen de extra investeringen noodzakelijk zijn. Deze investeringen zullen op de korte termijn wel zorgen voor een hogere last en betrokken worden bij het bepalen van de heffing. Per saldo maakt het over een periode van 20 jaar niet uit welke systematiek wordt gekozen.

Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen in de belastingen en rechten wordt verwezen naar paragraaf 3.1 Lokale heffingen.

1.6 Begrotingsuitkomst 2010 en meerjarenraming 2011-2014

1.6.1 Analyse van kadernota 2009 naar begroting 2010 en meerjarenraming 2011-2014

De uitkomst van de kadernota 2009 is het vertrekpunt voor de begroting 2010 en de jaren 2011-2014.

De navolgende tabellen laten de veranderingen zien die per saldo leiden tot de vermelde begrotingsuitkomst 2010 en meerjarenraming 2011-2014. Alle mutaties lichten we na de tabel toe, waarbij de nummering in de tabel overeenkomt met de nummering van de toelichting. De analyses zijn als volgt opgebouwd:

Een tabel begroting 2010 (analyse van kadernota 2009 naar begroting 2010):

1. Startpunt is de raming 2010 zoals opgenomen in gedrukte kadernota 2009.
2. Vervolgens is het verzamelamendement kadernota 2009 verwerkt.
3. Daarna zijn de ontwikkelingen na besluitvorming raad over kadernota 2009 voor 2010 verwerkt.
4. Dit leidt tot de begrotingsuitkomst 2010.

Een tweede tabel meerjarenraming 2011-2014 (analyse van kadernota naar meerjarenraming 2011-2014):

1. Startpunt is de begrotingsuitkomst (= punt 4 uit de eerste tabel) 2010
2. Vervolgens wordt een integraal beeld gegeven van de mutaties t.o.v. de begroting 2010 die per saldo leiden tot de meerjarenprognose voor de jaren 2011 t/m 2014.
3. Dit leidt tot de uitkomsten van de meerjarenraming 2011-2014.
4. Ter vergelijking zijn de oorspronkelijke prognoses 2011-2014 volgens de kadernota 2009 toegevoegd.

Tabel analyse van kadernota 2009 naar begroting 2010

Omschrijving		Begroting 2010 Budgettair effect (bedragen x €1.000; v (-) is voordelig n is nadelig
1	Raming begroting 2010 (cf kadernota 2009)	-388 v
2	Amendement kadernota 2009	59 n
	Kaderstelling begroting 2010	-329 v
3	Mutaties na kadernota	
a	Personeelslasten	
-	Daling kosten van wachtgelders	-520 v
-	Hogere toerekening personeelslasten aan exploitatie	225 n
b	Resultaat renteomslag	-750 v
c	Loon- en prijsstijging Spaarnelanden (2%)	269 n
d	Hogere kosten telefonie/ICT/formatiereductie	650 n
e	Lagere stijging rioolbaten	277 n
f	Hogere opbrengst OZB	-346 v
g	Vervallen budget v.m. medewerkers Gem. opvang nieuwkomers	-99 v
h	Kosten niet-uitkeringsgerechtigden uit re-integratiebudget	-106 v
i	WWB 65+	-234 v
j	Rijksvergoeding WWB-inkomensdeel	pm
k	Overname kinderboerderij Floragaarde van SDO Zuid/west	74 n
l	Saldo diverse kleinere mutaties	421 n
4	Voordelig begrotingsuitkomst 2010 (is toevoeging aan de algemene reserve)	-468 v

Toelichting

a. Personeelslasten

- Daling kosten van wachtgelders:
Volgens prognose nemen de lasten in 2010 met ruim € 500.000 af en in volgende jaren met gemiddeld € 200.000. Dit komt door de afloop van de zogenaamde FPU-regeling en door de afloop van wachtgeldten vanwege het bereiken van pensioengerechtigde leeftijd.
- De doorbelasting van uren naar de exploitatiebegroting is in 2010 € 225.000 hoger dan in 2009. Dit wordt mede veroorzaakt door een toename van 800 uren van milieu (een lastenverzwaring van ca. € 100.000), die voorheen gedekt werden uit investeringen en projecten.

b. Resultaat renteomslag

Het resultaat van de rente-omslag is positiever door de verkoop van de NUON-aandelen en het aantrekken in 2009 van twee vaste geldleningen tegen rentepercentages van resp. 3% en 3,4%. Daar staat wel een verlaging van het dividend tegenover.

c. Loon- en prijsstijging Spaarnelanden

Conform de uitgangspunten zoals vastgesteld in de kadernota 2009 is in de ramingen met een kostenstijging van maximaal 0,3% gerekend voor de verbonden partijen. Spaarnelanden berekent vooralsnog een kostenstijging door van 2% in beheerlasten openbaar gebied

(wegen, openbaar groen etc.) voor 2010. Dit betekent een netto-lastenverzwaring van € 269.000. Voor een gedeelte worden de hogere lasten gecompenseerd via de tarieven afvalstoffen- of rioolheffing.

d. Hogere kosten telefonie/ICT/formatiereductie

In 2010 zijn in verband met fricties incidentele middelen geraamd voor telefoonkosten, ICT en formatiereductie voor de hoofdafdeling Middelen & Services. Deze frictiekosten nemen na 2010 geleidelijk af.

e. Lagere stijging rioolbaten

De baten uit de rioolheffing waren in de begroting 2009 nog gebaseerd op een hogere kostendekking en tariefstelling dan waarvoor is gekozen bij de vaststelling van het tarief overeenkomstig de belastingvoorstellen.

Naar aanleiding van de second opinion van het 2e gemeentelijke rioleringsplan (GRP2) is besloten om de tarieven rioolrechten niet meer met een vast bedrag van € 15 te verhogen. Jaarlijks zal de benodigde tariefstijging aan de hand van de extra lasten worden berekend.

f. Hogere opbrengst OZB

De opbrengst OZB kan iets hoger worden berekend dan de oorspronkelijke raming in 2010 door een toename van het aantal woningen.

g. Vervallen budget voormalig medewerkers Gemeentelijke opvang nieuwkomers

Een nog geraamd budget voor voormalige medewerkers van het gemeentelijke opvang nieuwkomers (GON) kan vrijvallen.

h. Kosten niet-uitkeringsgerechtigden

Per saldo is een voordeel van € 106.000 geraamd, omdat de kosten van de zogenaamde “Nuggers” (niet-uitkeringsgerechtigden) in het vervolg uit het re-integratiebudget worden betaald in plaats van de exploitatiebegroting.

i. WWB 65+

De uitvoering van de WWB 65+ gaat naar de Sociale Verzekeringsbank, die daarvoor ook rechtstreeks de rijksmiddelen ontvangt. Met ingang van 2010 kunnen daarom de lasten en baten worden geschrapt. Omdat de lasten hoger waren dan de baten ontstaat er een voordeel.

j. Rijksvergoeding WWB-inkomensdeel

De rijksbijdrage zal in 2010 waarschijnlijk hoger zijn. Deze verhoging is nog niet geraamd in de begroting. Als deze verhoging daadwerkelijk wordt ontvangen, kan de geraamde onttrekking uit de WWB-reserve worden verlaagd.

k. Overname kinderboerderij Floragaarde van SDO Zuid/west

Dit betreft de netto toename van de beheerlasten van de kinderboerderij die de gemeente met ingang van 2010 in beheer krijgt.

l. Saldo diverse kleinere mutaties

Dit betreft het saldo van baten en lasten van de overige kleinere mutaties, die niet verder afzonderlijk worden toegelicht.

Tabel analyse van kadernota 2009 naar meerjarenraming 2011-2014

Omschrijving	Meerjarenraming 2011-2014 Budgettair effect (bedragen x €1.000; v (-) is voordelig n is nadelig)			
	2011	2012	2013	2014
1 Meerjarenraming 2011-2014 (d.w.z mutaties op 2010)				
Begroting 2010 (is de basis voor de jaren 2011 t/m 2014)	-468 v	-468 v	-468 v	-468 v
2 Mutaties in de jaren 2011-2014 op de begroting 2010				
a Investeringsplan 2009-2014	3.549 n	6.500 n	6.134 n	3.251 n
b Toename bijstandskosten	730 n	730 n	730 n	730 n
c Vervallen onttrekking uit reserve WWB	2.300 n	2.900 n	2.900 n	2.900 n
d Verzelfstanding Onderwijs Service Kantoor	-25 v	-25 v	-920 v	-985 v
e Regionalisering brandweer	-46 v	-396 v	-822 v	-791 v
f Verlaging subsidie bibliotheek		-400 v	-500 v	-500 v
g Verlaging subsidie zwembaden	-100 v	-200 v	-200 v	-200 v
h Verkoop niet-strategisch bezit	-1.000 v	-1.000 v	-1.000 v	
i Optimalisering Spoorzone / overige projecten	1.500 n	1.500 n	1.500 n	1.500 n
j Paswerk	-400 v	-800 v	-1.200 v	-1.200 v
k Afloop budget voor inhalen achterstallig onderhoud				-2.100 v
l Vervallen budget voor vouchers bewonersinitiatieven	-300 v	-300 v	-300 v	-300 v
m Temporiseren investeringen onderhoud openbare buitenruimte	-500 v	-750 v	-1.100 v	-1.500 v
n Actualisering stelpost onderuitputting kapitaallasten	-1.200 v	-1.200 v	-1.200 v	
o Beëindiging toevoeging aan de algemene reserve (Coalitieakkoord)	-1.250 v	-1.250 v	-1.250 v	-1.250 v
p Daling loonsom door formatiereductie coalitieakkoord en overhead	-3.239 v	-3.392 v	-3.480 v	-3.568 v
q Daling wachtgelden	-220 v	-420 v	-540 v	-660 v
r Mutaties in voorziening voor afbouw precario op kabels en leidingen	500 n	-700 v	-1.900 v	
s Onttrekking uit het BTW-compensatiefonds			-760 v	
t Daling materiële overheadkosten	-375 v	-500 v	-550 v	-550 v
u Lagere Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds	1.515 n	2.795 n	3.974 n	5.093 n
v Verbetering solvabiliteit			600 n	1.000 n
w Saldo diverse kleinere mutaties	-1.021 v	73 n	121 n	-725 v
Voordelige uitkomst (is toevoeging aan de algemene reserve)	-50 v	0 v	-231 v	-323 v
Nadelige uitkomst (is onttrekking aan de algemene reserve)	0 v	2.697 n	0 v	0 v
Geraamde uitkomst in kadernota 2009	-6 v	2.991 n	-142 v	-130 v

Toelichting

1. Meerjarenraming 2011-2014

Het startpunt van de meerjarenraming is het begrotingssaldo 2010.

Voor de jaren na 2010 gaan we uit van een constant prijsniveau.

2. Mutaties 2011-2014 ten opzichte van de begroting 2010

Niet alle lasten en baten werken evenredig door naar volgende jaren, terwijl er ook rekening gehouden dient te worden met baten en lasten die pas na 2010 tot stand komen. Deze mutaties worden onderstaand kort toegelicht:

a. Investeringsplan 2009-2014

Dit betreft een toename van kapitaallasten voortvloeiende uit het Investeringsplan 2009-2014

Omschrijving	Kapitaallasten				
	Budgettair effect (bedragen x €1.000; v (-) is voordelig n is nadelig)				
	2010	2011	2012	2013	2014
Kapitaallasten IP 2009-2014	18.581 n	26.760 n	32.988 n	35.240 n	37.835 n
Af: vrijval afschrijvingslasten	-6.441 v	-8.563 v	-10.902 v	-12.860 v	-17.810 v
Totaal IP 2009-2014	12.140 n	18.197 n	22.086 n	22.380 n	20.025 n
Dekking van investeringen					
Parkeergelden	-3.062 v	-4.142 v	-4.173 v	-4.094 v	-3.991 v
Rioolrechten	-1.246 v	-2.512 v	-3.364 v	-4.122 v	-4.761 v
Dekking overige investeringen (subsidies/derden)	-739 v	-901 v	-956 v	-937 v	-929 v
Netto lasten IP 2009-2014	7.093 n	10.642 n	13.593 n	13.227 n	10.344 n
Mutaties t.o.v. 2010		3.549 n	6.500 n	6.134 n	3.251 n

b. Toename bijstandskosten

Ongewijzigd ten opzichte van kadernota 2009.

c. Vervallen onttrekking uit reserve WWB

De geraamde onttrekkingen zijn conform kadernota 2009 en bedragen € 2,9 miljoen in 2010, € 0,6 miljoen in 2011 en vervalt in de jaren daarna.

d. Verzelfstandiging Onderwijs Service Kantoor

Per 1 januari 2009 is het Onderwijs Service Kantoor verzelfstandigd. De lagere lasten staan tegenover de kapitaallasten van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) die in het Investeringsplan 2009-2014 zijn geraamd.

De "bruidsschatregeling" is de vergoeding die de gemeente gedurende vier jaar betaalt aan de stichting op grond van wettelijke regelgeving. Vanaf 2013 vervalt deze regeling van € 895.000 en in 2014 het restant frictiekosten van € 65.000.

e. Regionalisering brandweer

Vanaf 2011 treedt (ten opzichte van 2010) een toenemend structureel voordeel in de bijdrage aan de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) op. Vrijwel volledig als gevolg van het gestaag afnemen van de kosten vanwege functioneel leeftijdsontslag (FLO); de piek in de FLO-kosten ligt in 2010.

f. Verlaging subsidie bibliotheek

Ongewijzigd ten opzichte van kadernota 2009.

g. Verlaging subsidie zwembaden

Ongewijzigd ten opzichte van kadernota 2009.

h. Verkoop niet-strategisch bezit

Ongewijzigd ten opzichte van kadernota 2009.

i. Optimalisering Spoorzone/overige projecten

Zie Coalitieakkoord; bijdrage vervalt met ingang van 2011.

j. Paswerk

Zie kadernota 2009; bijdrage aan Paswerk wordt in 2010 geraamd op € 1,2 miljoen en neemt daarna geleidelijk af tot nihil.

k. Afloop budget voor inhalen achterstallig onderhoud

Zie kadernota 2009.

l. Vervallen budget voor vouchers bewonersinitiatieven

Het ministerie van VROM heeft in 2008 voor 3 jaar een vouchersysteem voor bewonersinitiatieven in het leven geroepen. Via het vouchersysteem kunnen bewoners zelf beslissen wat er met het geld gebeurt. Ze kunnen met het systeem op een eenvoudige manier een aanvraag indienen en zijn vervolgens zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van hun initiatief. Voor Haarlem bedraagt de jaarlijkse bijdrage € 300.000 en deze maakt onderdeel uit van de Algemene Uitkering. Met ingang van 2011 vervalt de regeling en vervalt het budget.

m. Temporiseren investeringen onderhoud openbare buitenruimte

Ongewijzigd ten opzichte van kadernota 2009.

n. Actualisering stelpost onderuitputting kapitaallasten

Zie kadernota 2009; voor de jaren 2011 tot en met 2013 wordt de stelpost kapitaallasten verhoogd van € 1,8 miljoen naar € 3,0 miljoen.

o. Beëindiging toevoeging aan algemene reserve

In het Coalitieakkoord is voor de jaren 2007 tot en met 2010 een toevoeging aan de algemene reserve geraamd van € 1,25 miljoen. Raming vervalt in 2011.

p. Daling loonsom door formatiereductie

Voor een verdere toelichting op de formatiereductie wordt verwezen naar de tabel en toelichting in paragraaf 1.6 bezuinigingen.

q. Daling wachtgelden

De daling wordt gerealiseerd door een afname van de wachtgelden en een afname van kosten van de FPU-regeling door bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

r. Mutaties in voorziening voor afbouw precario op kabels en leidingen

Zie begroting 2009. De voorziening is ingesteld om met name in de jaren 2012 en 2013 de budgettaire gevolgen van het vervallen van de precarioheffing op kabels en leidingen gedeeltelijk te compenseren.

s. Onttrekking uit het BTW-compensatiefonds

Geraamde onttrekking is verschoven van 2010 naar 2013.

t. Daling materiële overheadkosten

In 2010 zijn in verband met fricties incidentele middelen geraamd voor telefoonkosten, ICT en formatiereductie voor de hoofdafdeling Middelen & Services. Deze frictiekosten nemen na 2010 geleidelijk af.

u. Lagere Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds

Zie toelichting bij de uitgangspunten voor de meerjarenraming 2010-2014 onder 1.4

v. Verbetering solvabiliteit

Raming om in te zetten voor verbetering van de solvabiliteitspositie.

w. Saldo diverse kleinere mutaties

Dit betreft het saldo van diverse kleinere mutaties, die niet verder afzonderlijk worden toegelicht.

1.6.2 Ontwikkeling algemene reserve

Naast een sluitende begroting is in het Coalitieakkoord ook bepaald dat de reservepositie van de gemeente moet verbeteren, om een voldoende buffer te hebben voor het opvangen van onverwachte financiële tegenvallers.

De verwachte ontwikkeling van de algemene reserve is op basis van deze begroting voor de komende jaren als volgt:

Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is positief; n is nadelig)				
	2010	2011	2012	2013	2014
Stand algemene reserve per 1-1¹	-30.805 v	-33.123 v	-34.573 v	-31.876 v	-33.507 v
Toevoeging geraamd in coalitieakkoord	-1.250 v				
Incidentele meevaller septembercirculaire 2008	-600 v				
Opbrengst verkoop aandelen NUON		-1.400 v		-1.400 v	
Begrotingssaldi 2010-2014	-468 v	-50 v	2.697 n	-231 v	-323 v
Stand algemene reserve per 31-12	-33.123 v	-34.573 v	-31.876 v	-33.507 v	-33.830 v
Geraamd in coalitieakkoord	-8.413 v	-11.097 v	-11.097 v	-11.097 v	-11.097 v

¹ Na verwerking verkoop aandelen NUON en vervallen nieuwbouw parkeergarage Nieuwe Gracht.

1.7 Bezuinigingen

In de afgelopen jaren is tot een groot aantal bezuinigingen besloten: in het kader van de bezuinigingsronde “doen en bezien”; de taken en doelmatigheidsdiscussie; de besluitvorming rondom de gemeentelijke huisvesting en in het Coalitieakkoord 2006-2010.

In de kadernota 2009 is de stand van zaken toegelicht. Hieruit bleek dat vrijwel alle ombuigingen kunnen worden gerealiseerd. Dit beeld bestaat bij het samenstellen van de programmabegroting 2010-2014 nog steeds. Er worden dan ook geen voorstellen gedaan om veranderingen aan te brengen.

In het kader van het Coalitieakkoord is besloten tot het verkleinen van de formatie. Bij de reorganisatie zijn alle ombuigingen in de formatie meerjarig verwerkt in de inrichtingsplannen van de hoofdafdelingen. Bij het samenstellen van de begroting 2010 zijn de te reduceren formatieplaatsen gekort op de loonsom van de betreffende hoofdafdeling. In de volgende tabel worden de aanpassingen van de formatie en de overhead vanaf 2010 weergegeven.

Tabel formatiereductie (financieel en formatieplaatsen)

Omschrijving	Formatief effect in fte					Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Formatiereductie										
Middelen en Services (M&S)	15,9	59,84	59,84	59,84	59,84	-893 v	-3.335 v	-3.335 v	-3.335 v	-3.335 v
Concernstaf		1,73	1,73	1,73	1,73		-97 v	-97 v	-97 v	-97 v
Stadszaken	4,96	5,76	5,76	5,76	5,76	-301 v	-346 v	-346 v	-346 v	-346 v
Wijkzaken ¹		0,65	3,65	3,65	3,65		-36 v	-144 v	-144 v	-144 v
Sociale Zaken en Werkgelegenheid ²	4,57	11,02	11,02	11,02	11,02	-257 v	-619 v	-619 v	-619 v	-619 v
Vergunning Verlening en Handhaving	2,6	2,75	2,75	2,75	2,75	-138 v	-186 v	-186 v	-186 v	-186 v
Dienstverlening	3	5,15	5,15	5,15	5,15	-168 v	-289 v	-289 v	-289 v	-289 v
Totaal	31,03	86,9	89,9	89,9	89,9	-1.757 v	-4.908 v	-5.016 v	-5.016 v	-5.016 v

¹ Rekening gehouden met het doorschuiven van de taakstelling brugwachters naar 2012.

² In dit overzicht is de taakstelling voortvloeiend uit het Coalitieakkoord verrekend met de formatie voor integratie van grotere instroom in de bijstand conform pagina 37 kadernota 2009.

Overige bezuinigingen

Naast de formatiereductie is nog sprake van een aantal nog te realiseren overige bezuinigingen.

In de navolgende tabel worden deze nog te realiseren bezuinigingen weergegeven.

Tabel overige bezuinigingen

Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)				
	2010	2011	2012	2013	2014
Huisvesting VRK		-150 v	-150 v	-150 v	-150 v
Centrale inkoop	-1.039 v	-1.039 v	-1.039 v	-1.039 v	-1.039 v
Strategisch budgetteren	-800 v	-1.000 v	-1.000 v	-1.000 v	-1.150 v
Totaal generaal begroting 2010 e.v.	-1.839 v	-2.189 v	-2.189 v	-2.189 v	-2.339 v

De geraamde bezuiniging in 2011 op de huisvesting van de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) is afhankelijk van het betrekken van nieuwe huisvesting door de VRK. Er zijn op dit moment nog geen concrete voorstellen ingediend over nieuwe huisvesting.

Ten aanzien van de centrale inkoop zijn inmiddels de voorwaarden ingevuld om de gemeentelijke inkooporganisatie verder te professionaliseren, wat een voorwaarde is voor realisatie van de taakstelling.

Het beoogde doel van strategisch budgetteren is door slimmer en effectiever te werken 'lucht' uit de begroting te halen. Strategische budgettering gaat uit van de realiteit dat binnen een overheidsorganisatie ieder jaar minder wordt uitgegeven dan is begroot, omdat uit voorzichtigheidsoverwegingen meestal meer geld wordt geraamd dan nodig is. Van de materiële budgetten waarop nog geen harde verplichtingen rusten is 15% in de begroting apart gezet. De budgethouders kunnen een beroep doen op de apart gezette middelen, indien ze kunnen beargumenteren en aannemelijk kunnen maken dat het geld nodig is om de vooraf afgesproken doelstelling te realiseren. Verondersteld wordt dat op het afgeroomde budget aan het einde van het jaar geld overblijft. De omvang is geraamd op 5%.

1.8 Investeringsplan

Het Investeringsplan 2009-2014 is als bijlage 1 bij de kadernota 2009 vastgesteld en in de begroting 2010 en de meerjarenraming verwerkt.

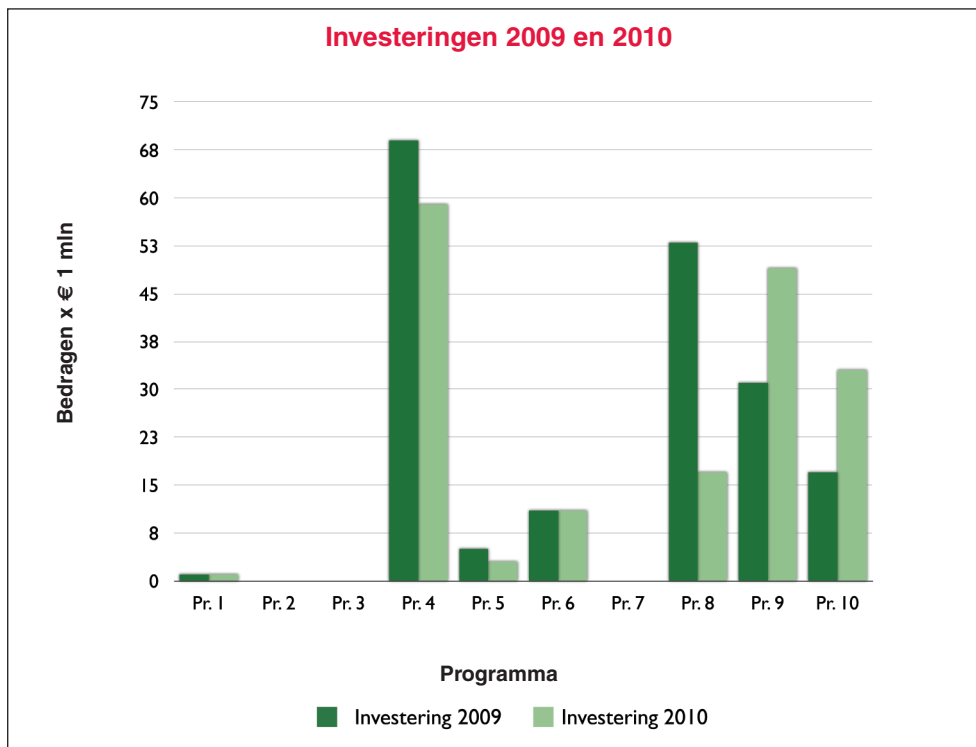
In het Investeringsplan zijn per programma de investeringen 2010 weergegeven, waarbij een splitsing naar categorie A, B of C is gemaakt. Onder categorie A staan alle investeringen waarover de raad reeds besloten heeft, onder categorie B staan alle investeringen die door de raad aan het college gemandateerd zijn en onder categorie C vallen investeringen waarover nog een raadsbesluit nodig is. Vervolgens is er onderscheid gemaakt tussen investeringen met economisch en investeringen met een maatschappelijk nut. Deze splitsing is in het kader van BBV (= Besluit Begroting en Verantwoording) verplicht.

In de onderstaande tabel zijn de totalen per programma opgenomen:

Bedragen x € 1.000

Programma naam	Investering 2009	Investering 2010	Kapitaallasten 2010
1. Burger en bestuur	447	300	174
2. Veiligheid, vergunningen en handhaving	82	10	30
3. Welzijn en Zorg	0	0	0
4. Jeugd, Onderwijs en Sport	68.980	58.865	4.728
5. Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	4.965	2.278	633
6. Economie, cultuur, toerisme en recreatie	10.541	10.536	1.792
7. Werk en inkomen	75	0	19
8. Bereikbaarheid en mobiliteit	52.543	18.360	6.018
9. Kwaliteit fysieke leefomgeving	30.179	48.833	4.008
10. Financiën en algemene dekkingsmiddelen	18.099	33.239	1.179
Eindtotaal	185.911	172.421	18.581

In de hierna volgende grafiek is het verloop van de investeringen 2009 en 2010 per programma weergegeven.

1.9 Ontwikkelingen begroting 2009

De behandeling van de 2^e bestuursrapportage 2009 staat gepland in december van dit jaar. Vooruitlopend daarop worden de navolgende relevante ontwikkelingen gemeld.

WWB – inkomensdeel

De verwachting is dat door de kredietcrisis de werkgelegenheid afneemt en dat hierdoor meer Haarlemmers aanspraak zullen maken op de bijstand. Uit de maandelijkse recessiemonitor komt deze samenhang tot nu toe nog niet naar voren. In de periode januari 2009-juli 2009 is het aantal bijstandsontvangers kleiner dan in dezelfde maanden van 2008. Naar verwachting zal hierdoor, evenals vorige jaren, een voordeel op het inkomensdeel worden gerealiseerd.

Onderuitputting kapitaallasten

Het investeringsplan 2008-2013 is bij de kadernota 2008 vastgesteld en verwerkt in de begroting 2009 en de meerjarenraming. Gezien het feit dat de geplande investeringen als gevolg van aanbestedingen, bezwaren e.d. niet worden uitgevoerd, werd een streefpercentage van 70% aangehouden. De daarmee samenhangende lagere kapitaallasten werden begroot op € 1,8 miljoen.

Het werkelijk realisatiepercentage, zoals dat in de 2^e bestuursrapportage van 2008 werd toegelicht, leidt er toe dat de kapitaallasten voor 2009 € 3,8 miljoen lager uitvallen dan geraamd.

Bouwleges

In de kadernota 2009 is een verlaging van de leges bouwvergunningen geraamd. De recessiemonitor laat zien dat het aantal aangevraagde bouwvergunningen zich in het eerste half jaar van 2009 inderdaad op een lager niveau bevindt dan in dezelfde periode van 2008. Ook het aantal verleende bouwvergunningen loopt in 2009 terug.

Een aantal grote projecten heeft daarentegen een verhogende invloed op de totale bouwsom van de verleende bouwvergunningen: in de eerste zeven maanden van 2008 ging het in het totaal van de verleende vergunningen om een bedrag van € 84,1 miljoen euro en dat bedrag

was € 83,6 miljoen euro in die periode van 2009. Als deze ontwikkelingen zich in de 2^e helft van 2009 doorzet zal de daling van de bouwleges minder groot zijn dan in de kadernota 2009 is geraamd.

Voorziening voor oud-wethouders

Het college ziet zich genoodzaakt om een voorziening te treffen in verband met mogelijke arbeidsongeschiktheid van oud-wethouders.

1.10 Recessiemonitor

De wereldwijde economische recessie heeft ook gevolgen voor Haarlem, maar tot nu toe blijven die relatief beperkt. In april heeft het college de raad geïnformeerd over de mogelijke gevolgen van de recessie, de toenmalige stand van de economie en maatregelen om de pijn te verzachten.

Sinds mei van dit jaar publiceert de gemeente elke maand op haar website www.haarlem.nl de zogenoemde recessiemonitor. Hierin wordt aan de hand van een aantal indicatoren de ontwikkeling van de lokale economie in beeld gebracht. Daarmee houden we inzicht in de effecten voor de inwoners en bedrijven. Tot en met de monitor van augustus 2009 zijn de gemeten effecten in Haarlem zichtbaar bij de volgende indicatoren:

- een toename van het aantal faillissementen
- een afname van het aantal aangevraagde en verleende bouwvergunningen
- een toename van de leegstand van bedrijfsruimtes
- een toename van de leegstand van winkelruimtes
- een afname van het aantal openstaande vacatures
- een afname van het aantal verkochte koopwoningen
- een daling van de transactieprijs van koopwoningen
- een toename van de looptijd van te koop staande woningen
- een afname van het aantal hotelovernachtingen
- een toename van het aantal niet-werkende werkzoekenden in de leeftijd van 15-27 jaar.

Sommige van deze indicatoren vertonen weliswaar een grote procentuele stijging, maar in absolute zin is de ontwikkeling desondanks beperkt. Het moet bovendien nog blijken of de veronderstelde verbanden de komende tijd stand houden. Bij een aantal andere indicatoren is momenteel geen sprake van een zichtbare verslechtering. Dat geldt voor leegstand van kantoorruimtes, het aantal bijstandontvangers, het aantal niet-werkende werkzoekenden (alle leeftijdsgroepen tezamen), het aantal intakes voor schuldhulpverlening; het aantal lopende en gestarte budgetregelingen, de bezetting van de parkeergarages, de bezoekersaantallen van musea en het aantal verstrekte voedselpakketten door de Voedselbank Haarlem.

De belangrijkste conclusie lijkt te zijn dat de kredietcrisis Haarlem inderdaad raakt en dat daarvan – tot nu toe – invloed uitgaat op een absoluut gezien kleine groep bedrijven en werknemers. Daarom is die invloed niet zichtbaar bij alle indicatoren die hiervoor effecten meten. Landelijk blijkt dat provincies en steden met relatief veel fabrieken de hardste klappen krijgen: als de economie naar verhouding veel (internationale) industrie en transport herbergt, wordt er het meest geleden onder de economische malaise. In Haarlem zit in die sectoren samen minder dan 20% van het totaal aan banen en dat kan verklaren waarom de effecten van de recessie hier tot nu toe beperkt zichtbaar zijn.

Deel 2

Programma's

2.1 Algemeen

Dit deel van de programmabegroting is als volgt opgebouwd:

In paragraaf 2.2 is een samenvattende tabel opgenomen van de baten, lasten en toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma. De wijzigingen in de reserves worden in paragraaf 2.3 gespecificeerd; per reserve wordt precies aangegeven of er in 2010 middelen aan worden toegevoegd respectievelijk aan worden onttrokken.

Vervolgens staat in paragraaf 2.4 het overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorziene uitgaven.

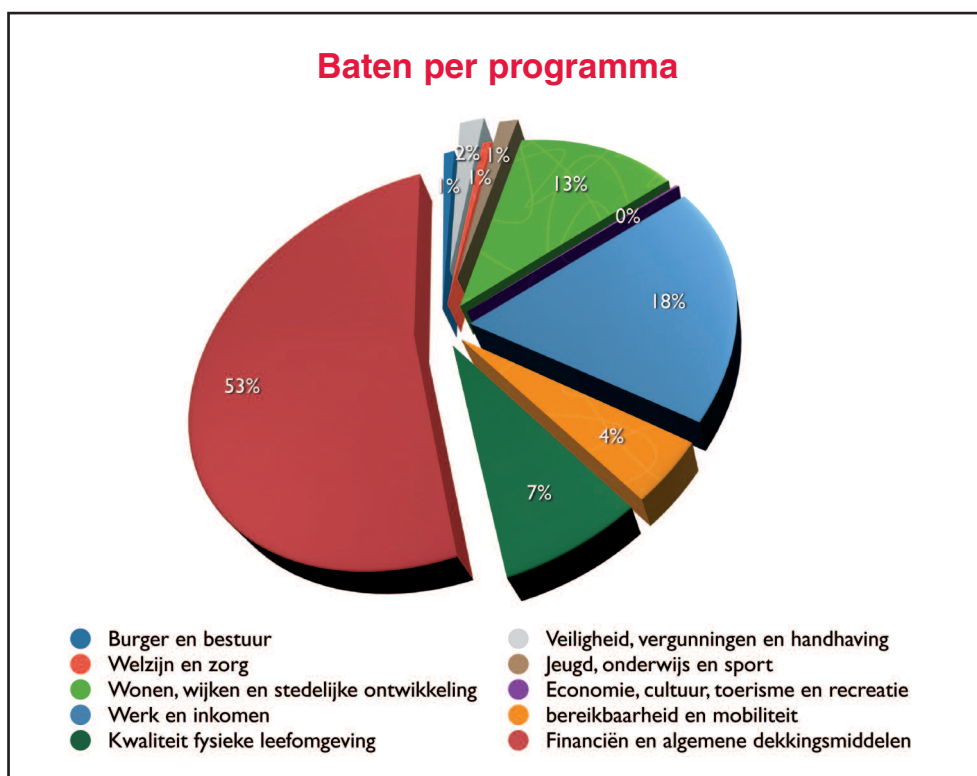
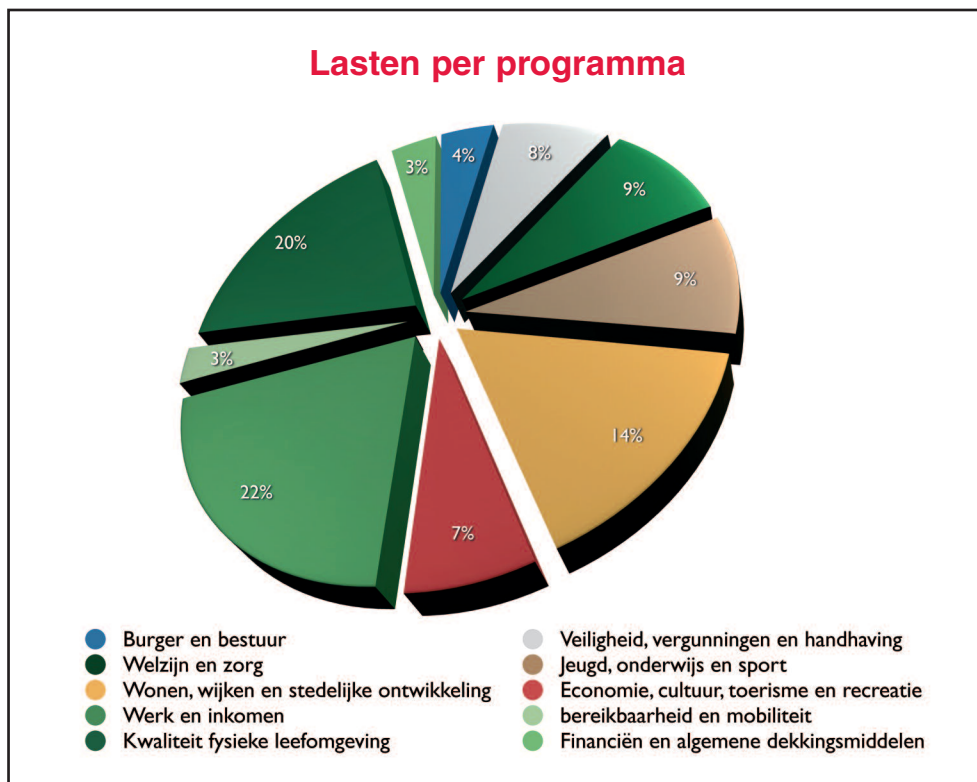
Paragraaf 2.5 geeft een algemene toelichting op de daarop volgende programma's. Het gaat in op hoe de programma's inhoudelijk zijn opgebouwd en welke informatie er in is opgenomen.

2.2 Samenvatting baten, lasten en mutaties reserves per programma (zie bijlage 1)

bedragen x € 1.000

Prg.nr.	Programma	Rekening 2008	Begroting 2009 gewijzigd	2010
<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>				
1	Burger en bestuur	16.420	16.855	16.896
2	Veiligheid, vergunningen en handhaving	33.502	34.135	34.901
3	Welzijn en Zorg	47.667	47.837	39.693
4	Jeugd, Onderwijs en Sport	87.856	47.346	37.520
5	Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	44.445	89.114	60.315
6	Economie, cultuur, toerisme en recreatie	33.595	30.398	28.746
7	Werk en inkomen	90.982	92.420	93.357
8	Bereikbaarheid en mobiliteit	9.560	12.113	12.397
9	Kwaliteit fysieke leefomgeving	83.769	75.641	82.143
10	Financien en algemene dekkingsmiddelen	16.134	10.612	14.721
	Totaal lasten	463.930	456.471	420.689
<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>				
1	Burger en bestuur	3.389	3.250	3.376
2	Veiligheid, vergunningen en handhaving	13.028	8.255	8.079
3	Welzijn en Zorg	15.332	11.660	2.797
4	Jeugd, Onderwijs en Sport	57.042	12.191	6.196
5	Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	37.669	82.264	53.035
6	Economie, cultuur, toerisme en recreatie	5.152	2.164	734
7	Werk en inkomen	83.438	76.857	75.468
8	Bereikbaarheid en mobiliteit	14.107	15.240	17.011
9	Kwaliteit fysieke leefomgeving	41.503	29.592	30.009
10	Financien en algemene dekkingsmiddelen	204.099	209.960	219.876
	Totaal baten	474.759	451.433	416.581
<i>Saldo (exclusief mutaties reserves)</i>				
1	Burger en bestuur	13.030	13.605	13.520
2	Veiligheid, vergunningen en handhaving	20.475	25.880	26.822
3	Welzijn en Zorg	32.336	36.177	36.896
4	Jeugd, Onderwijs en Sport	30.813	35.156	31.324
5	Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	6.776	6.850	7.280
6	Economie, cultuur, toerisme en recreatie	28.443	28.235	28.011
7	Werk en inkomen	7.543	15.564	17.889
8	Bereikbaarheid en mobiliteit	-4.548	-3.127	-4.613
9	Kwaliteit fysieke leefomgeving	42.266	46.049	52.135
10	Financien en algemene dekkingsmiddelen	-187.965	-199.348	-205.156
	Saldo exclusief mutaties reserves	-10.831	5.041	4.108
	Toevoeging aan reserves	17.222	6.815	2.988
	Onttrekking aan reserves	13.238	11.859	7.564
	Saldo inclusief mutaties reserves	-6.847	-3	-468

De tabel geeft informatie op programmaniveau. In de Financiële beheersverordening gemeente Haarlem ex. artikel 212 van de Gemeentewet heeft de raad bepaald dat zij met het vaststellen van de begroting per *beleidsveld* de totale baten en totale lasten per beleidsveld vaststelt. Per programma en in de bijlage 1 Samenvattend overzicht lasten en baten, zijn de desbetreffende bedragen op beleidsveldniveau vermeld.

2.3 Specificatie mutaties reserves

In de begroting 2010 zijn de volgende toevoegingen en onttrekkingen aan reserves opgenomen. Voor een volledig overzicht van de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de bijlage 5.2 reserves en voorzieningen.

bedragen x € 1.000

Progr.	Naam reserve	Toevoegingen 2010	Onttrekkingen 2010	Saldo 2010
1	Verkiezingen		30	-30
3	Innovatiebudget Wmo		200	-200
4	Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs		721	-721
5	Reserve Vastgoed	1.000	650	350
5	Kapitaallasten culturele gebouwen		908	-908
6	Reserve omslagwerken Waarderpolder	138	0	138
7	WWB Inkomensdeel		2.900	-2.900
9	Inhuur tijdelijk personeel groot onderhoud		655	-655
10	Algemene reserve	1.850		1.850
10	Reserve grondexploitatie		1.500	-1.500
Totaal lasten		2.988	7.564	-4.576

2.4 Algemene dekkingsmiddelen en budget onvoorziene uitgaven

Onderstaande tabel geeft inzicht in de algemene dekkingsmiddelen waarover de gemeente Haarlem beschikt, en in het bedrag dat jaarlijks beschikbaar is voor onvoorziene uitgaven.

bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen en overige inkomsten	Rekening 2008	Begroting 2009	Begroting 2010
Algemene Uitkering Gemeentefonds	158.369	171.835	180.146
Onroerende Zaakbelasting	25.107	25.761	27.529
Precario kabels en leidingen	3.959	3.859	0
Precario overig	753	939	814
Hondenbelasting	439	554	597
Reclamebelasting ¹		295	590
Rente eigen financieringsmiddelen	9.578	7.158	8.446
Opbrengst beleggingen ²	1.164	2.388	720
Onvoorzien	162	162	162
Totaal baten	199.369	212.951	219.004

¹ Van de geraamde bruto-opbrengst in 2010 (€ 590.000) wordt - na aftrek van inkomstenderving, invorderingskosten en kosten van invoering (uitgesmeerd over 4 jaar) - de netto opbrengst van € 417.500 afgedragen aan het ondernemersfonds.

Voor 2009 bedraagt de geraamde bruto-opbrengst € 295.000 (want invoering per 1 juli). Daar gaat aan inkomstenderving e.d. € 110.000 vanaf, zodat netto een bedrag van € 185.000 resteert.

² De opbrengst van beleggingen is in 2009 hoger door de eenmalige extra dividenduitkering BNG

2.5 Programma's: Leeswijzer

Om de leesbaarheid en vergelijkbaarheid van programma's zo groot mogelijk te maken, kennen de programmateksten van de begroting allemaal dezelfde structuur. Deze structuur is als volgt:

Per programma wordt aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

Programmadoelstelling (Missie)

Hier wordt beschreven welk maatschappelijk effect met dit programma wordt nagestreefd.

Context en achtergronden

Onder dit kopje staat beschreven welke recente en toekomstige ontwikkelingen binnen dit programma aan de orde zijn en tegen welke achtergrond deze te plaatsen zijn.

Kaderstellende beleidsnota's

Hier worden de belangrijkste nota's genoemd die het kader bepalen voor het beleid en de uitvoering daarvan. De nota's zijn opgenomen in het bestuurlijk informatie systeem (BIS). Het desbetreffende nummer staat achter de nota vermeld.

Relatie met andere programma's

Elk begrotingsprogramma heeft wel een relatie met een of meerdere andere programma's. Om de samenhang in beleid beter zichtbaar te maken worden per programma de belangrijkste relaties vermeld.

Binnen het programma wordt per beleidsveld ingegaan op de volgende twee W-vragen.

Wat willen we bereiken?

Deze vraag wordt beantwoord door aan te geven wat de gemeente binnen een beleidsveld wil bereiken (doelen), en is dus een nadere invulling van de programmadoelstelling.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

We vermelden hier concreet wat de gemeente in 2010 gaat doen (prestaties). Dat kunnen zaken zijn die de gemeente zelf doet of dingen die andere organisaties doen (in opdracht van de gemeente).

Deze eerste twee vragen worden ook gemeten. Daarom worden - voor zover mogelijk - in twee tabellen de indicatoren weergegeven die in meetbare termen aangeven welke beleidsdoelen we nastreven (via effectindicatoren) en welke prestaties daarvoor zullen worden verricht (via prestatieindicatoren).

Om de informatie per programma goed inzichtelijk te maken wordt elk programma afgesloten met een zogenoemde doelenboom. De onderlinge relaties tussen het maatschappelijke effect dat wordt nagestreefd met het programma (programmadoelstelling of missie) en per beleidsveld de beleidsdoelen die de gemeente wil bereiken en de prestaties die we daarvoor worden verricht worden daarin helder gemaakt.

Om de derde W-vraag (Wat mag het kosten?) te beantwoorden wordt elk programma afgesloten met de volgende informatie:

Lasten, baten en saldo 2010 per programma

Per programma en beleidsveld staan de baten, lasten en het saldo van de onderliggende producten vermeld. Een saldo dat begint met een ‘min-teken’ betekent dat per saldo sprake is van een baat (inkomst), een saldo dat begint met een ‘plus-teken’ betekent dat per saldo sprake is van een last (uitgave) voor de begroting.

Op programmaniveau worden de lasten, de baten en het saldo voor drie jaren (rekening 2008, lopende begroting 2009 en begroting 2010) weergegeven.

In de begrotingscijfers 2009 zijn de begrotingswijzigingen verwerkt die de raad tot en met de kadernota 2009 heeft vastgesteld.

De lasten, baten en saldi zijn exclusief wijzigingen in de reserves van het betreffende programma in elk van de drie jaren. Daarom staat ook aangegeven welke toevoegingen aan reserves aan het programma zijn geraamd en welke onttrekkingen. Hiermee wordt, conform de bepalingen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), afzonderlijk zichtbaar gemaakt wat de saldi van het betreffende programma zijn nadat de wijzigingen in de reserves zijn meegenomen.

Tevens is een overzicht opgenomen met de investeringen in 2010 worden gedaan. Voor meer informatie over investeringen wordt verwezen naar het in juni 2009 (als bijlage bij de kadernota 2009) vastgestelde Investeringsplan 2009.

In bijlage 5.4 staan per programma de subsidies die in de begrotingscijfers zijn opgenomen.

De informatiewaarde van de programmateksten

Bij het structureren en opnemen van de in dit hoofdstuk opgenomen programmateksten is de vraag of de informatie relevant is voor de raad een belangrijk toetsingscriterium geweest. Voor de raad relevante informatie wil zeggen informatie die de raadsleden kan ondersteunen bij de uitvoering van hun kaderstellende en controlerende taken.

Dat in de programma's de hoofdlijnen centraal staan betekent niet dat alles wat de gemeente doet aan bod komt. De zogenoemde ‘going concern’ (lopende)-activiteiten hebben we zo veel mogelijk achterwege gelaten, tenzij deze politiek in de belangstelling staan. Er is getracht om de nadruk te leggen op die doelen en prestaties, die in de aandacht staan, of bestuurlijk van belang zijn. Dat is zo veel mogelijk concreet en inzichtelijk gemaakt en helder verwoord. Daarom zijn soms zaken bewust eenvoudig geformuleerd, terwijl de werkelijkheid natuurlijk complexer is.

Een ander aspect dat men bij het lezen van de teksten in gedachten moet houden is de mate waarin de gemeente kan bijdragen aan het bereiken van beoogde maatschappelijk effecten. Dit kan worden beïnvloed – zowel in negatieve als positieve zin – door verschillende externe factoren. Zo is de omvang van het aantal Haarlemse bijstandsgerechtigden niet alleen afhankelijk van gemeentelijke interventies, maar ook van regionale, landelijke en zelfs mondiale ontwikkelingen op het terrein van economie en arbeidsmarkt.

Ook is van belang om te beseffen dat veel van de prestaties die staan vermeld om de beleidsdoelen van Haarlem te bereiken, lang niet altijd door de gemeente zelf worden verricht, maar door anderen (zoals partners in de stad, bijvoorbeeld woningcorporaties en gesubsidieerde instellingen). De gemeente heeft dan een meer regisserende taak en voorwaardenstellende bevoegdheid, en levert de prestaties niet zelf.

Hoewel de indicatoren verder zijn verbeterd, en beter zijn voorzien van nulmetingen en streefwaarden, valt in deze begroting wel op dat er wel heel veel prestaties en indicatoren zijn benoemd. Het college wil – bij voorkeur in overleg met de raad – het aantal in volgende begrotingen aanzienlijk terugbrengen. Ook kan nog een slag worden geslagen bij het uniformeren van de programma's.

Programma 1

Burger en Bestuur

Commissie Bestuur
(Coördinerende) Portefeuille(s) Bestuurszaken en Organisatie
Afdeling(en) Concernstaf, Griffie en Dienstverlening

Programmadoelstelling (Missie)

De samenleving van vandaag verlangt een bestuursstijl, waarbij de gemeente overleg voert met andere partijen en streeft naar draagvlak voor haar beleid, maar ook haar bestuurlijke verantwoordelijkheid neemt. Het bestuur wil krachtig en zichtbaar aanwezig zijn in stad en regio, heldere kaders stellen en ruimte bieden voor participatie aan burgers en instellingen. Communicatie met alle betrokkenen en dienstverlening aan de klant zijn daarbij vaak het visitekaartje van het bestuur richting burgers en instellingen. Goed bestuur, goede communicatie en goede dienstverlening moeten zorgen voor vertrouwen van burgers en instellingen in het bestuur van de stad.

Maatschappelijk effect	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
% Haarlemmers dat enig tot onbeperkt vertrouwen heeft in gemeenteraad	71 % (2005) ¹	79 %	85 %	≥ 75 %	85 %	85 %	85 %	85 %	85 %	Omnibusonderzoek
% Haarlemmers dat enig tot onbeperkt vertrouwen heeft in het college van burgemeester en wethouders		81 %	85 %	≥ 75 %	85 %	85 %	85 %	85 %	85 %	Omnibusonderzoek

¹ In 2005 is in het Omnibusonderzoek geen onderscheid gemaakt tussen vertrouwen in de gemeenteraad en vertrouwen in het college van burgemeester en wethouders.

Context en achtergronden

Voor de moderne gemeente is het belangrijk om ruimte te bieden aan burgers en instellingen om mee te denken over en mee te doen aan wat er in hun wijk en buurt gebeurt. Goede communicatie over projecten en activiteiten, een goed meldpunt voor klachten en informatie over bereikbaarheid zijn daar onderdelen van. Met tien wijken zijn zogenaemde wijkcontracten afgesloten. In een wijkcontract staat beschreven hoe gemeente, organisaties en bewoners gezamenlijk concrete onderwerpen in de wijk op het gebied van leefbaarheid en veiligheid zullen aanpakken. Welke zaken dat precies zijn bepalen de bewoners zelf via een enquête. Onder de knop Mijn Wijk op de website van de gemeente is per stadsdeel actuele informatie opgenomen, waaronder ook de wijkcontracten.

Op regionaal niveau is Haarlem één van de steden in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Dit is de naam waaronder de regionale en lokale overheden in het noordelijke deel van de Randstad samenwerken. Onder de metropoolvlag maken de regionale partners afspraken over o.a. woningbouw, werkgelegenheid, infrastructuur en landschap. Door op deze terreinen afspraken te maken, bundelen de partijen hun krachten om van de Metropoolregio Amsterdam een internationaal concurrerende regio te maken. Het gebied van de Metropoolregio loopt ruwweg van Zandvoort tot Almere, van Purmerend tot Haarlemmermeer. In de MRA vertegenwoordigt Haarlem ook de regio Zuid-Kennemerland. Om deze taak te kunnen vervullen, voert Haarlem regelmatig overleg met de andere Zuid-Kennemerland gemeenten.

Naast het lokale en regionale beleid richt het beleid zich ook op bewustwording van inwoners van Haarlem over mondiale vraagstukken en over de positie van steden en haar inwoners in Europa en andere werelddelen. Dit gebeurt door actieve organisaties op dit gebied in Haarlem te ondersteunen en te begeleiden en door samenwerkingsprojecten of -verbanden aan te gaan met gemeenten in andere landen. Hierbij gaat het om de jumelages (stedenbanden) met de steden Angers (Frankrijk) en Osnabrück (Duitsland) en om de op ondersteuning en ontwikkeling gerichte activiteiten in Mutare (Zimbabwe) en Emirdag (Turkije).

De gemeente heeft zich sterk naar een klant- en vraaggerichte organisatie ontwikkeld. De dienstverlening aan het publiek is georganiseerd volgens het model van een Klant Contact Centrum (KCC). Burgers en bedrijven kunnen bij dit KCC terecht voor vragen, producten en diensten. Denk daarbij aan informatieve vragen, aanvragen van paspoorten en bouwvergunningen en het doorgeven van een melding openbare ruimte (zoals een storing in de openbare verlichting of een gat in de weg). Veel vragen en producten worden ter plekke beantwoord en verstrekt. In een aantal gevallen worden vragen en producten doorgeleid naar meer gespecialiseerde vakafdelingen. De klant merkt daar weinig of niets van, hij of zij blijft veelal het antwoord of product krijgen van het KCC. Vragen en producten kunnen langs vier wegen worden gesteld of aangevraagd: aan het loket in de publiekshal, telefonisch via het publieksinformatienummer 023 511 5115, via het Digitaal Loket op www.haarlem.nl en schriftelijk via postbus 511.

Kaderstellende beleidsnota's

- Coalitieakkoord Haarlem 2006-2010: Sociaal en solide (2006 / 207489)
- Het wijkgericht werken aangescherpt (2006 / 244992)
- Meer in huis voor Haarlem (2009 / 62655)

Relaties met andere programma's

Omdat dit programma gaat over de samenhang tussen burger, bestuur en dienstverlening heeft het relaties met alle andere programma's uit de begroting.

Beleidsveld 1.1 Gemeentelijk bestuur en samenwerking

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Zichtbaar lokaal bestuur. Voor zijn burgers en de instellingen in de stad wil het stadsbestuur zichtbaar en actief zijn. De bestuursstijl kenmerkt zich door overleg met andere partijen in de stad, streven naar draagvlak voor beleid maar ook het nemen van verantwoordelijkheid.

2. Regionale en internationale samenwerking. Overleg en samenwerking met andere partijen in de regio en daar buiten is een noodzakelijke voorwaarde voor het realiseren van onderwerpen in andere programma's.

Effectindicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. % Haarlemmers dat vindt dat B&W zich voldoende in de stad laat zien ¹	36 % (2007)	36 %	40 %	> 40 %	> 40 %	> 40 %	> 40 %	> 40 %	> 40 %	Omnibusonderzoek

¹ Categorie "neutraal" en "eens" zijn samengenomen.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Zichtbaar lokaal bestuur.
 - a. Uitbreiding van wijkgericht werken met goede zichtbaarheid van het gemeentebestuur.
 - b. Elk collegelid heeft een meer specifieke bestuurlijke verantwoordelijkheid voor een stadsdeel en onderhoudt daar directe contacten mee.
 - c. Verbeteren van de informatie-uitwisseling tussen raad en burgers, bijvoorbeeld door informatieavonden en snelle publicatie van raadsbesluiten op de internetsite www.haarlem.nl.
2. Regionale en internationale samenwerking.
 - a. Voortzetting van samenwerking binnen Kennemerland en Regionaal Samenwerkingsverband Amsterdam.
 - b. Deelname in (bestuurlijke) werkgroepen in de Metropoolregio Amsterdam op de thema's:
 - afstemming van vraag/aanbod van kantoren- en bedrijvenlocaties
 - metropoolontwikkeling (uitwerking ontwikkelingsbeeld 2040)
 - de versterking van de creatieve industrie (programmabureau Creative Cities Amsterdam Area)
 - c. Intensivering van de samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam:
 - afstemming ontwikkeling kantoren- en bedrijvenlocaties
 - gemeenschappelijke visie ontwikkelingsbeeld Noordvleugel 2040
 - actieve betrokkenheid op het gebied van regionale bereikbaarheid
 - Haarlem trekt het samenwerkingsverband op het gebied van de versterking van de creatieve industrie (programmabureau Creative Cities Amsterdam Area)
 - d. Voortzetten jumelages met Angers en Osnabrück en ondersteuning van Emirdag en Mutare.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a/b. Aantal wijkbezoeken en overleggen met wijkraden door collegeleden ¹	60 (2007)	60	65	70	70					Gemeentelijke registratie
1c. Aantal bezoekers subsite x 1000 www.haarlem.nl/knop Mijn Wijk	27 ² (2007)	27	70	70	72	74	75	75	75	Gemeentelijke registratie

¹ Het betreft algemene bijeenkomsten van collegeleden met wijkraden of in de wijken; niet meegeteld zijn meer concrete onderwerpspecifieke bijeenkomsten over bijv. bestemmingsplannen. Geen aantallen voor nieuwe collegeperiode ingevuld.

² Het betreft bezoekers van startpagina Mijn Wijk; aantal betreft mei t/m december 2007.

Beleidsveld 1.2 Communicatie, participatie en inspraak

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Deelname van Haarlemmers en organisaties bij wijkgerichte aanpak. Hiermee moet bereikt worden dat meer inwoners en organisaties betrokken zijn bij (activiteiten in) hun buurt en bij de stad.
2. Haarlemmers zijn goed geïnformeerd over en betrokken bij beleid en actuele gebeurtenissen. De communicatie met burgers en instellingen moet zoveel mogelijk plaatsvinden op wijkniveau.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. % Burgers dat actief meedoet aan verbeteren leefbaarheid in hun buurt	21 % (2005)	21 %		≥ 21 %		≥ 25 %		≥ 25 %		Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor (tweejaarlijks)
2. % Burgers dat vindt dat de gemeente voldoende doet om hen bij belangrijke onderwerpen te betrekken	15 % (2006)	25 %	23 %	≥ 30 %	≥ 30 %	≥ 30 %	≥ 30 %	≥ 30 %	≥ 30 %	Omnibusonderzoek

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Deelname van Haarlemmers en organisaties bij wijkgerichte aanpak.
 - a. Gefaseerd afsluiten van wijkcontracten, gebaseerd op evaluatie eerste vijf contracten (2008 / 54138) en ervaringen in 2008. In overleg met externe partners wordt bepaald hoeveel wijkcontracten worden afgesloten en welke wijken in aanmerking worden genomen. Het college streeft naar het afsluiten van 4 tot 5 wijkcontracten per jaar. Elk wijkcontract wordt afgesloten voor een periode van twee jaar. Dat betekent dat er maximaal 10 wijkcontracten tegelijk in werking zijn. Door het betrekken van Haarlemmers bij het opstellen van de wijkcontracten wil de gemeente ook de deelname aan activiteiten in en betrokkenheid bij de buurt vergroten.
2. Haarlemmers zijn goed geïnformeerd over en betrokken bij beleid en actuele gebeurtenissen.
 - a. De gemeentelijke informatievoorziening, zoals website en stadskrant, in samenhang bezien en herontwikkelen.
 - b. Peilen van de mening van Haarlemmers over gemeentelijk beleid en uitvoering, onder andere via het digipanel.
 - c. Vergroten inbreng burgers bij de gemeenteraad voordat de raad besluiten neemt door verbeteren communicatie daarover via pers en website.
 - d. Peilen van de mening van bezoekers van raadsbijeenkomsten over deze bijeenkomsten.
 - e. Vernieuwing participatie en inspraak onder het motto: duidelijker en slimmer.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a. Aantal wijkcontracten	5 (2007)	5	9	10	10	10	10	10	10	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal bezoekers startpagina www.haarlem.nl (x 1.000)	156 (2006)	179	180	180	185	185	190	190	190	Gemeentelijke registratie
2a. Plaats www.haarlem.nl in rangorde van gemeentelijke websites	48 ¹ (2007)	48	43	≤ 48	≤ 48	≤ 48	≤ 48	≤ 48	≤ 48	Landelijk onderzoek http://www.overheid.nl/
2a. % Haarlemmers dat Stadskrant doorgaans iedere week bezorgd krijgt (excl. Nee/nee sticker)	85 % (2004)	87 %	83 %	≥ 87 %	≥ 87 %	≥ 87 %	≥ 87 %	≥ 87 %	≥ 87 %	Omnibusonderzoek
2a. % Lezers dat Stadskrant meestal helemaal of gedeeltelijk leest	62 % (2004)	64 %	63 %	≥ 64 %	≥ 64 %	≥ 64 %	≥ 64 %	≥ 64 %	≥ 64 %	Omnibusonderzoek
2a. % Lezers dat Stadskrant goed leesbaar vindt	93 % (2004)	93 %	93 %	≥ 93 %	≥ 93 %	≥ 93 %	≥ 93 %	≥ 93 %	≥ 93 %	Omnibusonderzoek
2b. Aantal peilingen drie digipanelen: Algemeen, Schalkwijk en Jeugd	2 (2006)	4	3	± 13	± 13	± 13	± 13	± 13	± 13	Gemeentelijke registratie

¹ Plaats 48 van in totaal 443 gemeentelijke websites.

Beleidsveld 1.3 Beleidsveld Dienstverlening

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Adequate dienstverlening. Wij willen een duidelijke, vlotte en zorgvuldige dienstverlening voor alle burgers en instellingen die bij ons komen voor een gemeentelijk product, zoals paspoort, vergunning of melding openbare ruimte. Daarbij willen we de digitale dienstverlening, waarbij mensen via internet hun aanvragen kunnen indienen, verder uitbreiden. We streven naar een 7,0 of hoger voor de tevredenheid van de klant over de dienstverlening.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie			Streefwaarden					Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Klanttevredenheid over dienstverlening Rapportcijfer balie	7,2 (2006)	7,6	7,3	≥ 7,0	≥ 7,0	≥ 7,0	≥ 7,0	≥ 7,0	≥ 7,0	Landelijke benchmarking publiekszaken
1. Klanttevredenheid over dienstverlening Rapportcijfer telefoon			7,4	≥ 7,0	≥ 7,0	≥ 7,0	≥ 7,0	≥ 7,0	≥ 7,0	Landelijke benchmarking publiekszaken
1. Klanttevredenheid over dienstverlening (alle kanalen); plaats in rangorde gemeenten ¹	45 ¹ uit 60 (alleen balie 2006)	36 ¹ uit 80 (alleen balie 2006)	7 ¹ uit 92 (alleen balie 2006)	Midden positie of beter	Midden positie of beter	Midden positie of beter	Midden positie of beter	Midden positie of beter	Midden positie of beter	Landelijke benchmarking publiekszaken
1. Aantal klachten over gemeentelijke dienstverlening	189 (2006)	306	174	≤ 200	≤ 200	≤ 200	≤ 200	≤ 200	≤ 200	Gemeentelijke registratie
1. % Schriftelijke (deels) gegronde klachten over gemeentelijke dienstverlening ²	39 % (2006)	50 %	43 %	45 %	40 %	35 %	30 %	30 %	30 %	Gemeentelijke registratie

De verwachtingen van klanten op het gebied van dienstverlening worden steeds hoger. Dit is een maatschappelijke trend. Klanten worden steeds kritischer en veeleisender. Om hetzelfde niveau van klanttevredenheid te behalen moet dus veel inspanning geleverd worden. Hier geldt het motto: "stilstand is achteruitgang".

¹ Voor 2008 is dit een combinatiemeting van de klanttevredenheid en bedrijfsvoeringsinformatie (wachtijden, inrichting publiekshal, telefoongegevens, levertijden etc.).

² Dit betreft klachten over de dienstverlening van alle gemeentelijke onderdelen en over alle producten, zoals vergunningen, reisdocumenten, uitkeringen, parkeervignetten enz. Het gaat hier niet om bezwaarschriften.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Adequate dienstverlening.
 - a. Verdere invoering van digitale dienstverlening met meer digitaal af te handelen producten en diensten en beter toegankelijke informatie. Dit is een onderdeel van het gemeentebrede programma Digitalisering.
 - b. Invoering van nieuw telefoniesysteem met Voice over IP technologie, als voorloper van de gehele gemeente Haarlem. Met dit klantcontact systeem kunnen kwaliteitselementen zoals wachttijden, gesprekstijden en uitval worden gemeten.
 - c. Uitvoeren van experimenten in de Publiekshal op het gebied van "digitale zelf service" door klanten en automatische ticket zuil waardoor (sommige) klanten niet meer langs de Centrale Balie hoeven.
 - d. Kwaliteit Gemeentelijke Basisadministratie borgen en beheren.
 - e. Uitwerken en implementeren van de huisafspraken voor klanten zoals vastgelegd in de nota "Meer in huis voor Haarlem".

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron	
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
1a. Aantal bezoekers x 1.000 digitaal loket	136 (2007)	136	200	225	250						Gemeentelijke registratie
1a. Aantal aanvragen x 1.000 via digitaal loket	2,0 (2007)	2,0	3,7	4,0	4,3						Gemeentelijke registratie
1a. Aantal e-mails x 1.000 ¹	8,5 (2007)	8,5	18,1	20,0	20,0	20,0	20,0				Gemeentelijke registratie
1b. Aantal klantcontacten x 1.000 via Publieks-informatienummer (023 – 5115115)	107 (2007)	107	136	150	160	180	200				Gemeentelijke registratie
1b. Gemiddelde wachttijd aan de telefoon ²	In 2010										Gemeentelijke registratie
1c. Aantal uitgereikte volgnummers x 1.000 Publiekshal ³	184 (2007)	184	170	185	190						Gemeentelijke registratie
1c. Gemiddelde wachttijd aan de balie in minuten voor alle handelingen	10 (2007)	10	9,58	≤ 15	≤ 15	≤ 15	≤ 15	≤ 15	≤ 15		Gemeentelijke registratie
1d. Aanwezigheid kwaliteitshandvest dienstverlening	Nee (2008)	-	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Gemeentelijke registratie
1d. Uitslag driejaarlijkse GBA-audit ³ (wettelijke verplichting)	Ge-slaagd (2006)	-	-	-	Ge-slaagd	-	-	-	-	Ge-slaagd	Agentschap BPR ⁵

In de Monitor advies.overheid.nl verdwijnen items die niet meer scoren (iedereen voldoet eraan) van de vragenlijst en nieuwe items worden toegevoegd. Om dezelfde score te behalen moet dus veel inspanning worden geleverd.

¹ Op een aantal klantcontactkanalen (email, telefoon, digitaal) zijn de aantallen fors gestegen. Voor email heeft dit naast autonome groei ook te maken met het feit dat steeds meer het centrale gemeentelijke emailadres wordt gehanteerd. Ook voor telefoon wordt de komende jaren een stijging verwacht. Een belangrijke reden is dat het ene gemeentelijke infonummer 5115 voor steeds meer gemeentelijke activiteiten wordt gebruikt.

² Deze cijfers worden beschikbaar zodra het Voice over IP-systeem is geïmplementeerd.

³ Het aantal bezoekers ligt ongeveer een kwart tot een derde hoger dan het aantal uitgereikte volgnummers.

⁴ De gemeentelijke basisadministratie (GBA) moet voldoen aan kwaliteitsnormen die steeds strenger worden. Periodiek vinden er audits plaats op inhoud, proces en privacy. Een correcte administratie draagt bij aan adequate dienstverlening.

⁵ Agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten, onderdeel van het ministerie van BZK.

Financiën programma

Met de realisatie van dit programma zijn onderstaande inkomsten en uitgaven (baten en lasten) gemoeid. In bijlage 5.1 is een analyse per beleidsveld opgenomen.

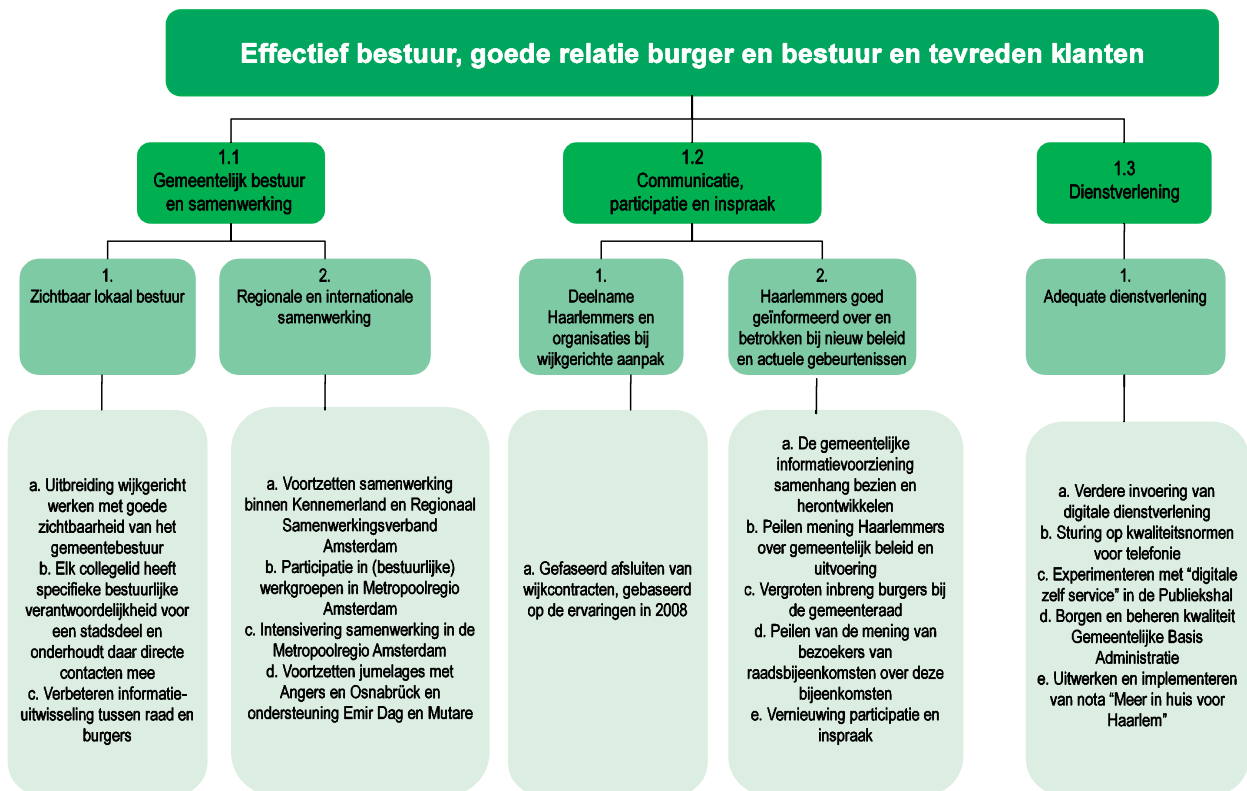
Tevens is een overzicht opgenomen met de investeringen die in 2009 worden gedaan.

		bedragen x € 1.000		
beleids veld	Programma 1 Burger en Bestuur	Rekening 2008	Begroting	
			2009 gewijzigd	2010
Lasten (exclusief mutaties reserves)				
1.1	Gemeentelijk bestuur en samenwerking	7.142	7.450	7.624
1.2	Communicatie, participatie en inspraak	169	128	172
1.3	Dienstverlening	9.108	9.277	9.100
	<i>Totaal lasten</i>	16.420	16.854	16.896
Baten (exclusief mutaties reserves)				
1.1	Gemeentelijk bestuur en samenwerking	144	32	102
1.2	Communicatie, participatie en inspraak	0	0	0
1.3	Dienstverlening	3.246	3.218	3.274
	<i>Totaal baten</i>	3.389	3.250	3.376
Totaal saldo (exclusief mutaties reserves)		13.030	13.605	13.520
	Toevoeging aan reserve	27	0	0
	Onttrekking aan reserve verkiezingen	0	0	30
Saldo (inclusief mutaties reserve)		13.057	13.605	13.490

Tevens is een overzicht opgenomen met de investeringen die in 2009 worden gedaan.

Investeringsreeds besloten door de raad		bedragen x € 1.000
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investeringsreeds met economisch nut</i>		
13.01	Modernisering gemeentelijke basisadministratie personen	100
Investeringsreeds waarvoor nog een raadsbesluit moet worden genomen		
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investeringsreeds met economisch nut</i>		
DV.02	Paspomaat klantcontactcenter (ten behoeve van veilige opslag en snellere uitgifte van waardedocumenten)	200
Totaal programma 1 Burger en Bestuur		300

Programma 1: Burger en Bestuur

Programma 2 Veiligheid, Vergunningen en Handhaving

Commissie Bestuur
(Coördinerende) *Portefeuille(s)* Openbare Orde en Veiligheid
Afdeling(en) Veiligheid, Vergunningen en Handhaving

Programmadoelstelling (Missie)

Haarlem is een duurzaam leefbare en veilige stad en dat moet zo blijven. Integrale veiligheid, vergunningverlening en handhaving staan centraal en zullen een positief maatschappelijk effect hebben op de objectief vastgestelde veiligheid zoals blijkt uit aantallen incidenten en de subjectief vast te stellen veiligheid zoals die door inwoners wordt ervaren.

Maatschappelijk effect	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Aantal incidenten ¹	48.734 (2005)	50.751	48.915	39.000	39.000	39.000	39.000	39.000	39.000	Politie Kennemerland
% Haarlemmers dat zich wel eens onveilig voelt	33 % (2005)	27 %	-	≤ 33 % (nader 25 %)		≤ 27 %		≤ 27 %		Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor (tweejaarlijks)

¹ Onder het kopje incidenten vallen alle aangiften, maar ook meldingen van overlast of van een voorval zonder dat er een aangifte is gedaan.

Geweld, overlast, verloedering en gebrek aan respect voor regels moeten met kracht bestreden worden. Daarbij is onveiligheid geen statisch begrip; in de afgelopen jaren zijn bedreigingen die uitgaan van nieuwe crises, zoals overstromingen en pandemieën, toegenomen. Prioritering is daarom onoverkomelijk. De komende jaren staat derhalve een aantal prioriteiten centraal: leefbaarheid van wijken, overlast in de binnenstad, overlastgevend jeugd, evenementen en de bestuurlijke aanpak van criminele samenwerkingsverbanden. Door een zichtbare en goed uitgeruste handhavingsorganisatie en een actiegericht en integraal veiligheidsbeleid wordt aan deze prioriteiten gewerkt.

Haarlem streeft naar integrale vergunningverlening op één plek in de organisatie. Elke vergunning komt snel maar na zorgvuldige belangenafweging tot stand binnen de beleidskaders en voldoet aan de technische- en veiligheidseisen. Toetsing vooraf alsmede toezicht en handhaving achteraf op de uitvoering van verleende vergunningen zijn daarbij noodzakelijk om een veilige en mooie leefomgeving te behouden en te creëren voor bewoners en gebruikers van de stad.

Context en achtergronden

Voor de komende jaren heeft de Raad het actieprogramma Sociale Veiligheid en het actieprogramma Integraal Handhavingsbeleid vastgesteld. Deze kaders, en de daarin vastgestelde prioriteiten zijn leidend voor deze programmabegroting.

De prioriteiten uit het actieprogramma Sociale Veiligheid (2010) zijn:

- het tegengaan van overlast
- veilig wonen
- veilig ondernemen
- veilig naar school
- een persoonsgerichte aanpak ten aanzien van personen die in de criminaliteit (kunnen) vervallen (Veiligheidshuis).

De prioriteiten uit het Integraal Handhavingsbeleid 2009-2013 (IHB) zijn:

- De leefbaarheid van wijken: iedere wijk heeft de mogelijkheid om met de wijkcontracten de eigen handhavingprioriteiten te stellen en effectief aan te pakken. Onderliggende oorzaken van verloedering worden aangepakt.
- De binnenstad: er is een hoog normbesef en nalevinggedrag in de binnenstad, oorzaken van overlast worden aangepakt en de wegen naar de binnenstad zijn schoon, overzichtelijk en aantrekkelijk.
- Jeugd: er is een goed uitgaansgebied en een goede uitgaansmentaliteit, zonder overlast. Landelijke aanpakken (op het gebied van alcohol en drugs) zijn effectief toegepast.
- Evenementen vinden veilig en aangenaam plaats. De overlast voor omwonenden is beperkt en organisatoren zijn zorgvuldig in de naleving van hun vergunning.
- Bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit: in Haarlem wordt streng opgetreden tegen criminele samenwerkingsverbanden. Er worden geen zaken gedaan met mensen en bedrijven die niet op een legitieme manier aan hun financiële middelen zijn gekomen. Door een succesvolle toepassing van BIBOB is er een crimineelonvriendelijk klimaat in Haarlem.

Naast de gestelde kaders en prioriteiten zijn er tal van andere ontwikkelingen die de komende periode relevant zijn:

- Nieuwe regelgeving zoals de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de nieuwe Waterwet;
- Regio-overstijgende organisatie ontwikkelingen, zoals de ontwikkelingen in de crisisbeheersing en brandweezorg, de regionalisering van veiligheidsbeleid en de ontwikkeling van een regionale omgevingsdienst.

De inwerkingtreding van de Wabo is gepland op 1 januari 2010. De Wabo is onderdeel van de modernisering van de VROM-regelgeving waarmee het rijk het aantal wetten en regels flink vermindert en verbetert. De Wabo maakt deel uit van het pakket maatregelen om economische activiteiten te stimuleren. Door het samenvoegen van de vergunningen voor onder meer bouwen, milieu, monumenten en natuurbescherming tot één omgevingsvergunning verminderen administratieve lasten en verbetert de dienstverlening. In veel gevallen zal ook de inhoudelijke kant van de vergunningen veranderen (indieningsvereisten, termijnen, voorwaarden).

Het uitvoeren van de Wabo wordt landelijk gekoppeld aan de verplichting (noodzaak) om regionale uitvoeringsdiensten op te richten, die effectiever en meer efficiënt zouden moeten kunnen werken op dit werkterrein. In 2010 wordt landelijk/ regionaal een beslissing genomen over welke taken deze diensten gaan uitvoeren.

Tot slot zullen de hoogheemraadschappen en de waterschappen met ingang van 1 januari 2010 hun taak met betrekking tot lozingen overdragen aan de gemeente. De voorbereidingen voor deze overdracht zijn inmiddels gestart.

Kaderstellende beleidsnota's

- Integraal Veiligheidsbeleid 2008 - 2010
- Actieprogramma Fysieke Veiligheid 2008 - 2010
- Actieprogramma Sociale Veiligheid 2010
- Het wijkgericht werken aangescherpt; voorstellen voor een nieuwe wijkaanpak in Haarlem' (2006/244992)
- Nota integraal jeugdbeleid 'Kiezen voor jeugd' (2006/245228)
- Uitwerking regionaal kompas (2009/55201)
- Milieujaarprogramma en Hoofdlijnennotitie milieubeleid (2007/110609)
- Duurzaamheidsprogramma 2009 (2009/24144)

Relaties met andere programma's

Er zijn relaties met veel programma's van de Programmabegroting:

Programma 3 Welzijn en Zorg.

Programma 4 Jeugd, Onderwijs en Sport.

Programma 5 Wijkaanpak, Wonen en Stedelijke Ontwikkeling, beleidsveld 5.1 Wijkaanpak Stedelijke Vernieuwing en 5.2 Wonen.

Programma 6 Economie Cultuur, Toerisme en Recreatie: vooral beleidsveld 6.1 Economie (goed en veilig ondernemingsklimaat).

Programma 8 Bereikbaarheid en Mobiliteit: vooral beleidsveld 8.3 Parkeren.

Programma 9 Kwaliteit Fysieke Leefomgeving: beleidsveld 9.1 Milieu, leefbaarheid en duurzaamheid en beleidsveld 9.2 Openbare ruimte bovengronds (wijkgericht werken).

Beleidsveld 2.1 Sociale Veiligheid

Sociale Veiligheid heeft betrekking op alle risico's die het gevolg zijn van moedwillige (criminele) handelingen van derden. In voorgaande jaren werd het beleid op het gebied van sociale veiligheid grotendeels vormgegeven in de actieprogramma's Veilige Binnenstad en Jeugd&Veiligheid. Vrijwel alle activiteiten daarin werden gefinancierd vanuit GSB gelden en hadden een looptijd tot en met 2009. Vanaf 2010 zijn alle activiteiten opgenomen in één nieuw actieprogramma Sociale Veiligheid. Kader hiervoor wordt gevormd door de nota Integrale Veiligheid en de nota Integraal Handhavingsbeleid. Parallel aan de keuzes die in deze nota's zijn gemaakt, wordt ook in 2010 prioriteit gegeven aan de aanpak van jeugdproblematiek, de aanpak van problemen in de Binnenstad en aan de realisatie van wijkgericht werken.

Wat willen we bereiken in 2010?¹

1. Een betere veiligheid van wonen, ondernemen en op school.
2. Minder overlast, geweld, vernielingen en discriminatie door jeugd en/of in daartoe aangegeven gebieden, zoals de binnenstad, en bij evenementen.
3. Minder delinquenten en overlastgevers door een sluitende persoonsgerichte aanpak
4. Effectieve bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. % Bewoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen woonbuurt ²	33 % (2005)	27 %	-	≤ 27 %	≤ 27%					Leefbaarheids - en Veiligheidsmonitor (tweejaarlijks) / Omnibus
1. % Leerlingen dat zich veilig voelt op school (VO) ³	86 %				≥ 86 %					Digipanel
1. % Leerlingen dat slachtoffer is van geweld op school (VO)	6,5 % (2008)				≤ 6 %					Digipanel
1. Aangiftebereidheid onder ondernemers	89 % (2007)				≥ 89 %					Benchmark gemeentelijk ondernemingsfonds
2. % Bewoners dat aangeeft dat gemeente en politie meer aandacht moeten hebben voor overlast van jongeren	18 % (2006)	23 %	23 %	18 %	18 %					Omnibus
2. Aantal criminele, overlastgevende en hinderlijke jeugdgroepen, gebaseerd op shortlist	18 (2006)		11	≤ 16	≤ 16					Inventarisatie politie
3. Aantal zeer actieve veelplegers ⁵	93 (2008)			54	≤ 50					BPS politie
3. Aantal jeugdige veelplegers ⁶	20 (2009)				≤ 20					BPS politie
3. Aantal aangehouden jeugdige verdachten	418 (2008)				≤ 400					BPS politie

¹ De leefbaarheidsmonitor wordt niet herhaald in 2009, maar de vraag wordt opgenomen in het Omnibusonderzoek 2009. Omdat hierbij een andere onderzoeksmethode wordt gebruikt, kan dat een vertekend beeld geven. 2009 geldt daarom als nulmeting voor 2010.

² Het Cinop onderzoek wordt niet meer herhaald. Daarom zijn in 2008 dezelfde vragen opgenomen in een digipanel onderzoek. Deze resultaten gelden als nulmeting voor 2010.

¹ Omdat vrijwel alle activiteiten Sociale Veiligheid uit GSB gelden worden gefinancierd en er op het moment van het opstellen van het actieprogramma nog geen duidelijkheid was over de voortzetting daarvan, heeft het Actieprogramma Sociale Veiligheid vooralsnog een looptijd van 1 jaar (2010). In 2010 wordt – in samenspraak met het nieuwe college - een nieuw meerjarenprogramma opgesteld waarin doelstellingen tot en met 2014 worden opgenomen.

- ³ Voor alle indicatoren gebaseerd op het BPS systeem van politie geldt dat eind 2009 nieuwe nulmetingen dienen te worden gedaan voor 6 maanden. Door het gebruik van een nieuw BPS systeem sinds juni 2009 zijn cijfers vanaf dat moment namelijk niet meer vergelijkbaar met voorgaande jaren.
- ⁴ Het aantal zeer actieve veelplegers wordt per kwartaal geregistreerd. Uitgangspunt is het aantal in het 1e kwartaal van 2008. Sinds 2008 worden deze aantallen namelijk per district geregistreerd in plaats van alleen voor de gehele politieregio.
- ⁵ Jongeren tussen 12 en 18 jaar met 5 of meer processen verbaal.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Een betere veiligheid van wonen, ondernemen en naar school, door:
 - a. Adequate aandacht voor veiligheid en handhaving in wijkcontracten.
 - b. Creëren van veilige woningen en leefomgeving.
 - c. Uitvoeren Keurmerk Veilig Ondernemen.
 - d. Het project Veilig In en Om School (VIOS).
2. Minder overlast, geweld, vernielingen en discriminatie door jeugd en/of in daartoe aangegeven gebieden en bij evenementen:
 - a. Aanpak jeugdgroepen op straat via het per stadsdeel georganiseerde Jeugdgroepen overleg.
 - b. Aanpak alcohol- en drugsgebruik jongeren (van preventie en voorlichting tot repressie).
 - c. Inzet van het jeugdinterventieteam
 - d. Toezicht op overlastgevende jeugd door gemeentelijke integrale handhavers openbare omgeving.
 - e. Aanpak uitgaansoverlast in Binnenstad
 - f. Aanpak overlast en toezicht op daklozen, verslaafden en veelplegers
 - g. Veiligheid en handhaving bij evenementen: onder leiding van een gemeentelijke handhavingscoördinator worden evenementen met een veiligheidsrisico gezamenlijk voorbereid en wordt gezamenlijk opgetreden.
 - h. Aanpak voetbalvandalisme.
3. Minder delinquenten en overlastgevers door sluitende persoonsgerichte aanpak
 - a. Opzetten van een veiligheidshuis
 - adequate aanpak veelplegers
 - nazorg ex gedetineerden
 - adequate aanpak jeugdige criminelen
 - sluitende aanpak huiselijk geweld
4. Effectieve bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit:
 - a. Toepassing Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (BIBOB).
 - b. Inzet toezicht- en bestuurlijke maatregelen.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron	
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
1a. % Gerealiseerde veiligheids- en handhaving projecten uit wijkcontracten					100 %						Gemeentelijke registratie
1b. % Nieuwe woningen dat wordt gebouwd onder Politie Keurmerk Veilig Wonen					65 %						
1c. Totaal aantal winkelgebieden en bedrijventerreinen met Keurmerk Veilig Ondernemen	0 (2004)	4	5	6	6						Gemeentelijke registratie
2c. Aantal trajecten aan jongeren uit jeugd-groepen door overlast-interventieteam				35	75						Gemeentelijke registratie
2f. Aantal opvanglocaties met inzet van toezicht, conform convenanten ¹				3	4						Gemeentelijke registratie
2g. % Inzet handhaving bij evenementen categorie 1 en 2 ²				100 %	100 %						Gemeentelijke registratie
3a. Aanwezigheid Veiligheidshuis ³					Realisatie						Gemeentelijke registratie
4a. % Gescreende nieuwe horeca-aanvragen					100 %						Gemeentelijke registratie
4b. Door de gemeente geïnitieerde geïntegreerde ⁴ aanpak					Realisatie						Gemeentelijke registratie

¹ Convenanten Leger des Heils en Brijder.

² Evenementen met verhoogd veiligheidsrisico (BVP), categorie 1 en evenementen met veiligheidsrisico (bijvoorbeeld Haarlem Jazz).

³ Een veiligheidshuis is een samenwerkingsverband tussen verschillende veiligheidspartners gericht op een integrale, persoonsgerichte aanpak om criminaliteit aan te pakken en daarmee de objectieve en subjectieve sociale veiligheid te bevorderen.

⁴ De geïntegreerde aanpak is de gezamenlijke aanpak van Openbaar Ministerie, politie, belastingdienst, gemeente en sociale opsporingsdiensten ten aanzien van criminele samenwerkingsverbanden.

Beleidsveld 2.2 Fysieke Veiligheid

Fysieke Veiligheid bevat vormen van onveiligheid die samenhangen met gevaarlijke stoffen, gebouwen en natuur. Thema's zijn brandveiligheid, brandweezorg, (natuur)rampen en externe veiligheid. Een belangrijke maatregel in dit veld betreft crisisbeheersing en de voorbereiding op de rampenbestrijding.

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Kwalitatief goede crisisbeheersing: Haarlem streeft naar een crisisbeheersingsorganisatie die voldoet aan (meer dan) de basisnormen, zowel met betrekking tot gemeentelijke processen als ook op het gebied van de organisatorische (rand)voorwaarden.
2. Kwalitatief goede brandweezorg: het voorkomen, beperken en bestrijden van brand en het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan brand.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Oordeel evaluaties van oefeningen en incidenten	Negatief ¹	Positief met opmerkingen ²	Positief	Positief	Positief	Positief	Positief	Positief	Positief	Gemeente Haarlem en VRK
2. Oordeel evaluaties van oefeningen en incidenten	Najaar 2009			Positief	Positief	Positief	Positief	Positief	Positief	Gemeente Haarlem en VRK

¹ Oordeel van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in 2007

² Oordeel van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties naar aanleiding van de Algemene Doorlichting Rampenbestrijding in de Veiligheidsregio Kennemerland in 2008

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Kwalitatief goede crisisbeheersing door:
 - Uitvoeren actieprogramma Fysieke Veiligheid. Thema's in het actieprogramma zijn:
 - a. crisisbeheersing
 - b. externe veiligheid (beheersing risico's gevaarlijke stoffen).
2. Kwalitatief goede brandweezorg door:
 - Uitvoeren actieprogramma Brandweezorg: het voorkomen, beperken en bestrijden van brand en van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan brand, oftewel:
 - a. Pro-actie: het wegnemen van structurele oorzaken van onveiligheid en het voorkomen van het ontstaan daarvan;
 - b. Preventie: voorkomen van directe oorzaken van onveiligheid;
 - c. Preparatie: een goede voorbereiding op de repressieve taken;
 - d. Repressie: de daadwerkelijke bestrijding van brand en andere inbreuken.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a. % Bekende risico-objecten in de gemeente Haarlem	Najaar 2009				100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	Gemeente Haarlem en VRK
1a. % Opgeleide en geoefende medewerkers met een taak in de crisisbeheersing bij - gemeente - brandweer - GGD/GHOR	40 % (2008)			80 %	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %	Gemeente Haarlem en VRK
1b. Aantal uitgevoerde projecten Externe Veiligheid	3 (2004)	5	5	6	6	6	6	6	6	Gemeente Haarlem en provincie Noord-Holland
2a. Pro-actie: % bouwaanvragen met een toekomstige gebruiksfunctie voor 25 personen waarover de brandweer advies heeft uitgebracht	Najaar 2009				80 %	100 %	100 %	100 %	100 %	Gemeente Haarlem en VRK
2b. Preventie: % daartoe verplichte instellingen met een controle van de gebruiksvaardigheid	Najaar 2009				80 %	100 %	100 %	100 %	100 %	Gemeente Haarlem en VRK
2c. Preparatie: % evaluaties van grootschalige (tweemaal jaarlijks) oefeningen	Najaar 2009				100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	VRK
2c. Preparatie: % daartoe in aanmerking komende instellingen met een actueel aanvalsplan brandweer	Najaar 2009				80 %	90 %	90 %	90 %	90 %	VRK
2d. Repressie: % uitrukken met overschrijding vastgestelde opkomsttijd	Najaar 2009				≤ 10 %	≤ 10 %	≤ 10 %	≤ 10 %	≤ 10 %	VRK

Beleidsveld 2.3 Integrale vergunningverlening en handhaving

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

Optimale vergunningverlening:

1. Het zorgvuldig en binnen redelijke termijnen afgeven van vergunningen.
2. Toezicht en handhaving op reguliere taken volgens vastgesteld Integraal handhavingsbeleid (2009-2013).

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron	
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
1. % Aan de gemeente dwangsom bij niet tijdig beslissen ¹	In 2010				1 %						Gemeentelijke registratie
1. % Binnen wettelijke termijn verleende vergunningen			75 %	85 %	100 %						Gemeentelijke registratie

¹ De nieuwe "Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen" zal naar verwachting uiterlijk op 1 januari 2010 in werking treden. De wet is bedoeld om te zorgen dat de overheid zo snel mogelijk beslist over een aanvraag.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Zorgvuldig en binnen redelijke termijnen afgeven van vergunningen door:
 - a. Optimale vergunningverlening. Tevens onderzoeken of het aantal te verlenen vergunningen, al dan niet via integrale vergunningverlening, kan worden teruggebracht in het kader van administratieve lastenverlichting, afhankelijk van uitkomsten van onderzoek in 2009.
 - b. Snellere vergunningverlening. Onder andere door opstellen nieuwe standaards in werkwijze vergunningverlening.
2. Toezicht en handhaving volgens vastgesteld Integraal handhavingsbeleid door:
 - a. Integraal toezicht en handhaving op bouw, waarbij het accent nadrukkelijk ligt op veiligheid (constructief, brand, bouw en milieu) met toepassing van de prioriteitenladder².
 - b. Integraal toezicht en handhaving op milieu categorie 3 en 4 en gemeentelijke inrichtingen en horeca categorie 1 en 2³.
 - c. Integraal toezicht en handhaving bij klachten en meldingen met toepassing van de prioriteiten ladder ten aanzien van strijdig gebruik, vergunningsvrije en lichte bouwvergunning, bestaande woningkwaliteit en illegale bouw.
 - d. Brede handhaving in de openbare ruimte door breed opgeleide, integrale handhavers.

² Verzoeken om handhaving en klachten worden getoetst aan criteria als veiligheid, gevaar en beleidskaders waar dan vervolgens punten aan worden toegekend. Indien aangereikte zaken geen of te weinig punten opleveren wordt besloten om geen handhavingsactie op te starten.

³ Bedrijven, die onder de werkingssfeer van de Wet milieubeheer vallen, zijn verdeeld in categorieën, waaraan een toezichtsfrequentie is gekoppeld. Hoe hoger de categorie, hoe meer milieubelastende activiteiten in het bedrijf plaatsvinden en hoe vaker een integrale controle wordt uitgevoerd.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1b. Aanwezigheid nieuwe standaards werkwijze					Realisatie					
2a. % Nalevingsgedrag bij (her)controle	In 2008		80 %	85 %	85 %					Gemeentelijke registratie
2b. % Toezicht- en handhavingsobjecten waarbij het toezicht-protocol is gevolgd	In 2008		75 %	75%	80 %					Gemeentelijke registratie
2c. % Afgehandelde klachten en meldingen met toepassing van de prioriteitenladder				100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	Gemeentelijke registratie
2d. % Breed opgeleid handhavers	In 2009			25%	90 % ¹	90 %	90 %	90 %	90 %	Gemeentelijke registratie
2d. Aantal opgelegde boetes	In 2009			36.000	40.000	40.000				Gemeentelijke registratie
2d. Percentage boetes dat geseponereerd wordt	In 2009			2,4 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	Gemeentelijke registratie

¹ Met dit percentage wordt rekening gehouden met tussentijdse instroom die nog niet (volledig) is opgeleid.

Financiën programma

Met de realisatie van dit programma zijn onderstaande inkomsten en uitgaven (baten en lasten) gemoeid. In bijlage 5.1 is een analyse per beleidsveld opgenomen.

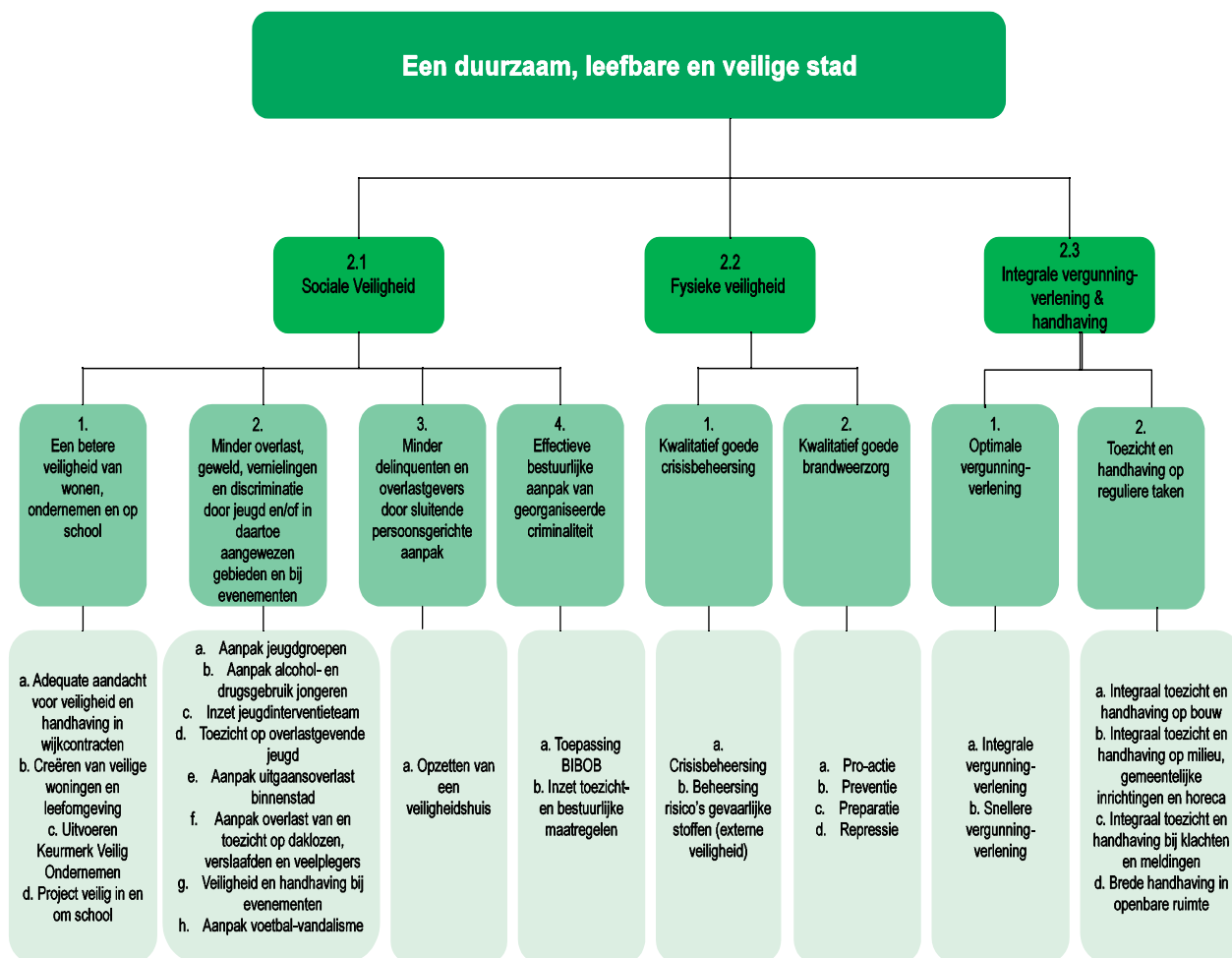
Tevens is een overzicht opgenomen met de investeringen die in 2009 worden gedaan.

bedragen x € 1.000

beleids veld	Programma 2 Veiligheid, Vergunningen en Handhaving	Rekening 2008	Begroting	
			2009 gewijzigd	2010
Lasten (exclusief mutaties reserves)				
2.1	Sociale veiligheid	1.972	2.546	3.057
2.2	Fysieke veiligheid	15.693	13.918	13.553
2.3	Integrale vergunningverlening en handhaving	15.838	17.672	18.291
	<i>Totaal lasten</i>	33.502	34.135	34.901
Baten (exclusief mutaties reserves)				
2.1	Sociale veiligheid	867	1.625	1.755
2.2	Fysieke veiligheid	3.218	715	715
2.3	Integrale vergunningverlening en handhaving	8.943	5.916	5.610
	<i>Totaal baten</i>	13.028	8.256	8.079
	Totaal saldo (exclusief mutaties reserves)	20.475	25.880	26.822
	Toevoeging aan reserve	0	0	0
	Onttrekking aan reserve	0	0	0
	Saldo (inclusief mutaties reserve)	20.475	25.880	26.822

Investeringen gemandateerd door raad aan college		bedragen x € 1.000
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investeringen met economisch nut</i>		
11.99	Kleine investeringen Veiligheid, vergunningen en handhaving	10
Totaal programma 2 Veiligheid, vergunningen en handhaving		10

Programma 2: Veiligheid, Vergunningen en Handhaving

Programma 3 Welzijn en Zorg

Commissie Samenleving
(Coördinerende) Portefeuille(s) Maatschappelijke Ontwikkeling
Afdeling(en) Stadszaken en Dienstverlening

Programmadoelstelling (Missie)

Meedoen aan de samenleving moet voor iedere Haarlemmer mogelijk zijn. Dat loopt uiteen van het hebben van werk, het volgen van onderwijs, sporten, bezoek van de bibliotheek of schouwburg, het verrichten van vrijwilligerswerk, tot je inzetten voor de wijk of stad en het onderhouden van sociale contacten. Het uitgangspunt is de eigen kracht en zelfredzaamheid van mensen. Voorwaarde is dat Haarlemmers zich ook betrokken voelen bij elkaar en bij de samenleving.

Maatschappelijk effect	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Rapportcijfer voor het eigen welzijn	6,9 (2008)		6,9	≥ 7,0	≥ 7,0					Omnibusonderzoek

Context en achtergronden

Programma 3 gaat over het beleid op het gebied van welzijn en zorg (i.c. maatschappelijke ondersteuning). Haarlem wil haar inwoners stimuleren en faciliteren om het heft zoveel mogelijk (weer) in eigen hand te nemen. Dat betekent dat zorg en welzijn zoveel mogelijk aansluiten op het leven van de burger zelf, en dat de gemeente uitgaat van de mogelijkheden van ieder individu. De gemeente kan daarin soms direct sturen, maar meestal is zij afhankelijk van andere partijen.

Soms moeten burgers een beroep doen op hun omgeving en steken mantelzorgers of vrijwilligers een handje toe. Dan zorgt de gemeente dat mensen elkaar kunnen vinden en elkaar van dienst kunnen zijn. Aanvullend zorgt de gemeente voor laagdrempelige diensten waar mensen makkelijk gebruik van kunnen maken. Bijvoorbeeld in de vorm van sociale buurtvoorzieningen, ouderenadviseurs, welzijnsactiviteiten en collectief vervoer. En soms hebben burgers intensieve, individuele en langdurige ondersteuning nodig. Dan zorgt de gemeente voor passende verstrekkingen, voorzieningen en begeleiding. Bijvoorbeeld in de vorm van hulp bij het huishouden of woningaanpassingen.

Kaderstellende beleidsnota's

- Ontmoeten, verbinden en meedoen: Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning in Haarlem 2008-2011 (2008/159348)
- Uitwerking regionaal kompas (2009/55201)
- Beleidsvisie harddrugsverslaving (2007/110785)
- Een vuist tegen geweld: Startnotitie Huiselijk Geweld in de veiligheidsregio Kennemerland 2008-2011 (2008/180659)
- De inburgeringsagenda: verdiepen, versnellen, verbinden (2008/161170)
- Nota Lokaal gezondheidsbeleid Haarlem 2007-2010 (2006/245342)
- Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Haarlem 2007 (2007/100436)
- Nieuw welzijnsbeleid (in ontwikkeling; zie aparte paragraaf Wmo achterin de begroting)

Relaties met andere programma's

Er zijn onder andere relaties met de volgende programma's:

Programma 2 Veiligheid, Vergunningen en Handhaving, beleidsveld 2.1 Sociale Veiligheid.

Programma 4 Jeugd, Onderwijs en Sport, alle beleidsvelden (4.1 Jeugd; 4.2 Onderwijs; 4.3 Sport).

Programma 5 Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling, beleidsveld 5.2 Wonen (in verband met maatschappelijke opvang en huisvesting voor mensen met een beperking).

Programma 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie, beleidsveld 6.1 Economie (in verband met stimuleren arbeidsmarkt en maatschappelijk belang commerciële voorzieningen)

Programma 7 Werk en Inkomen, beleidsveld 7.1 Werk en re-integratie en 7.3 Minimabeleid.

Programma 8 Bereikbaarheid en mobiliteit, beleidsveld 8.2 Openbaar vervoer en langzaam verkeer (in verband met toegankelijkheid openbaar vervoer en openbare ruimte)

Programma 9 Kwaliteit fysieke leefomgeving, beleidsveld 9.2 Openbare ruimte bovengronds (in verband met ontmoetingsfunctie openbare ruimte)

Beleidsveld 3.1 Beleidsveld Sociale samenhang en diversiteit (Wmo-prestatievelden 1 en 4)

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Sociale samenhang in wijken.

Voor deelname aan de samenleving is het van belang dat mensen onderdeel zijn van een sociaal netwerk en zich betrokken voelen bij elkaar. Sociale netwerken en onderlinge verbondenheid spelen zich voor een belangrijk deel op wijkniveau af.

2. Goede verstandhouding tussen allochtone en autochtone bevolkingsgroepen.

Hiervoor is aan de ene kant nodig dat autochtone Haarlemmers open staan voor andere culturen, en aan de andere kant dat migranten zich inspannen om burger van Haarlem te worden.

3. Meer vrijwilligers en minder overbelaste mantelzorgers.

Vrijwilligerswerk is iets waar je voor kiest en draagt bij aan het welzijn van de Haarlemmers. Mantelzorg verleen je vanuit een persoonlijke, emotionele band met iemand die je nabij staat en is vaak langdurig en intensief; daarbij moet overbelasting worden voorkomen.

Effectindicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Kencijfer sociale kwaliteit ¹	6,1 (2005)	6,1		≥ 6,1						Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor (tweejaarlijks)
1. % Haarlemmers dat zich mede verantwoordelijk voelt voor de buurt	85 % (2005)	85 %		≥ 85 %						Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor (tweejaarlijks)
1. % Haarlemmers dat vindt niet voldoende contact te hebben of er meer zou willen hebben	18 % (2007)	18 %		17 %						Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor (tweejaarlijks)
2. % Haarlemmers dat neutraal of positief oordeelt over het samenleven met Haarlemmers uit verschillende culturen	90 % (2006)	89 %	93 %	≥ 90 %	≥ 90 %					Omnibusonderzoek
3. % Haarlemmers dat aan vrijwilligerswerk doet	31 % (2005)	31 %		34 %						Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor (tweejaarlijks)

¹ Het kencijfer sociale kwaliteit van de antwoorden van Haarlemmers op vier stellingen: 'mensen gaan hier prettig met elkaar om'; 'ik voel me thuis in deze buurt'; 'ik woon in een buurt met veel saamhorigheid'; 'hier kennen mensen elkaar nauwelijks'. De score van het kencijfer kan variëren van 0 tot en met 10. Hoe hoger het cijfer, hoe positiever bewoners denken over de sociale kwaliteit.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Grotere sociale samenhang in wijken.
 - a. Faciliteren van bewonersactiviteiten die zich richten op ontmoeting en onderlinge betrokkenheid tussen bewoners door middel van opbouwwerk en het beschikbaar stellen van ruimte.
2. Goede verstandhouding tussen allochtone en autochtone bevolkingsgroepen.
 - a. Aanbieden van inburgeringstrajecten aan inburgeraars.
 - b. Op integratie gerichte inzet van moedercentra, wijkcontactvrouwen en ondersteuning van allochtone zelforganisaties.
 - c. Organiseren van debatten over Haarlem als multiculturele stad.

3. Meer vrijwilligers en minder overbelaste mantelzorgers.
- Werven van vrijwilligers uit verschillende doelgroepen, waaronder jeugd, allochtonen en mensen met een beperking.
 - Verbeteren van de ondersteuning aan mantelzorgers door verbeteren informatievoorziening, uitbreiden van de vervangende zorg (respijtzorg) en verbeteren van individuele ondersteuning (zoals financiële ondersteuning en maatregelen om de combinatie van werk en mantelzorg beter mogelijk te maken).

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
2a. Aantal gestarte inburgeringstrajecten	11 (2007)	11	386	742	250					Informatiesysteem Inburgering (ISI)
2a. Slagingspercentage deelnemers inburgeringstrajecten	100 % (2008)	nb	100 %	70 %	70 %					ISI
2a. Percentage inburgeringstrajecten met een dual karakter (taal en participatie)	18 % (2007)	18 %	11 %	30 %	50 %	60 %				ISI
3b. Aantal mantelzorgers dat ondersteund wordt om overbelasting te verminderen	584 (2007)	584	445	620	1.500					Registratie Tandem

Beleidsveld 3.2 Beleidsveld Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking (Wmo-prestatievelden 3 en 6)

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Mensen met een beperking leven en wonen zoveel mogelijk zelfstandig.

Het gaat om mensen met een lichamelijke, verstandelijke of andere beperking, inclusief chronisch zieken, ouderen die beperkingen ondervinden en anderen die vanwege gezondheidsproblemen beperkt zijn in hun zelfredzaamheid. Zij willen net als ieder ander zoveel mogelijk op eigen kracht invulling geven aan hun leven en daarover de regie hebben.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. % Thuiswonende 75+'ers t.o.v. totaal aantal 75+'ers	88 % (2007)	88 %	88 %	≥ 88 %	≥ 88 %					Gemeentelijke registratie
1. % Haarlemmers dat zich (af ten toe, enigszins of ernstig) beperkt voelt bij dagelijkse bezigheden	27 % (2007)	27 %		≤ 27 %						Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor (tweejaarlijks)
1. % Haarlemmers dat tevreden is over voorzieningen voor ouderen	53 % (2007)	53 %		≥ 53 %						Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor (tweejaarlijks)
1. Oordeel cliënten over hulp bij het huishouden (rapportcijfers)	7,8 (2007)	7,8	7,9	≥ 7,9	≥ 7,9					Cliëntentevredenheids-onderzoek SGBO
1. Oordeel cliënten over hulpmiddelen (rapportcijfer)	6,5 (2007)	6,5	7,5	≥ 7,5	≥ 7,5					Cliëntentevredenheids-onderzoek SGBO
1. Oordeel cliënten over collectief vervoer (rapportcijfer)	6,0 (2008)	nvt	6,0	≥ 6,0	≥ 6,0					Cliëntentevredenheids-onderzoek SGBO

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Mensen met een beperking leven en wonen zoveel mogelijk zelfstandig.
 - a. Laagdrempelige informatie en advies door middel van buurtservicepunten en een website met alle informatie over zorg en dienstverlening in Haarlem.
 - b. Preventieve en ondersteunende huisbezoeken uitbreiden naar andere groepen dan alleen 75+'ers, zoals mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking.
 - c. Verstrekken individuele voorzieningen: woningaanpassingen, vervoersvoorzieningen, rolstoelvoorzieningen en hulp bij het huishouden. Hieraan wordt ook op vernieuwende wijze invulling gegeven door een experiment in twee Haarlemse wijken, waarin het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van voorzieningen en diensten (waaronder hulp bij het huishouden) wordt gefaciliteerd door sociale netwerken en een website.
 - d. Beschikbaar stellen collectieve voorzieningen: maatschappelijk werk, sociaal raadslieden, ouderenadviseurs, formulierenbrigade, vraagafhankelijk openbaar vervoer en maaltijden aan huis.
 - e. De gezondheidsachterstanden worden teruggedrongen via een wijkgerichte aanpak, gericht op gezonde bewoners en een gezonde leefomgeving. Conform de voorwaarden van het ministerie van VWS (gedecentraliseerd stedenbeleid) wordt de invulling in 2010 met het ministerie afgestemd, inclusief de daarbij te hanteren indicatoren.

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a. Aantal klantcontacten bij Loket Haarlem	5.183 (2007)	5.183	5.556	4.200	5.000					Registratie Kontext
1b. Aantal preventieve huisbezoeken door welzijnsorganisaties	181 (2005)	nb	70	580	800					Registratie stadsdeelorganisaties
1c. Aantal afgehandelde aanvragen rolstoelen	625 (2007)	625	600	650	650					Gemeentelijke registratie
1c. Aantal afgehandelde aanvragen vervoersvoorzieningen	1.998 (2007)	1.998	1.900	2.000	2.000					Gemeentelijke registratie
1c. Aantal afgehandelde aanvragen woonvoorzieningen	1.453 (2007)	1.453	1.700	1.400	1.400					Gemeentelijke registratie
1c. Aantal afgehandelde aanvragen hulp bij het huishouden	2.649 (2007)	2.649	2.700	2.700	2.700					Gemeentelijke registratie

Beleidsveld 3.3 Beleidsveld Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen (Wmo-prestatievelden 7, 8 en 9)

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Zo zelfstandig mogelijk leven voor de doelgroep van de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ).

De OGGZ-doelgroep is een verzamelaar voor de meest kwetsbare mensen die wij kennen: dak- en thuislozen, verslaafden, mensen met psychiatrische problematiek, kortom mensen die op vele levensgebieden tegelijk problemen kennen.

2. Minder overlast van de OGGZ-doelgroep en minder daklozen.

Hier gaat het om het vinden van een balans tussen enerzijds het bieden van hulp aan daklozen en anderzijds het bewerkstelligen van een veilige buurt. Minder daklozen vertaalt zich onder andere in de concrete doelstellingen dat het de inzet van de gemeente is dat in 2014 niemand dakloos wordt na ontslag uit een kliniek en niemand meer uit huis gezet en dakloos wordt door huurschulden.

Wat we onder 1 en 2 willen bereiken omvat de gezamenlijke afspraken met het rijk (gedecentraliseerd stedenbeleid) en is gebaseerd op het Stedelijk/Regionaal Kompas voor de maatschappelijke opvang dat doorloopt tot 2014.

3. Zo min mogelijk huiselijk geweld.

Geweld achter de voordeur is niet acceptabel. De inzet van het beleid van Haarlem en de regio gemeenten is daarom om huiselijk geweld te voorkómen en, als het zich toch voordoet, direct in te grijpen en het te stoppen.

Effectindicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Verblijfsduur in maatschappelijke opvang in dagen ¹	1.847 (2005)	1.127	650 ²	959	600					Registratie Leger des Heils
3. Aantal incidenten huiselijk geweld in de veiligheidsregio Kennemerland	1.838 (2004)	1.405	1.388		1.400					Registratie politie

¹ VWS maakt de centrumgemeenten maatschappelijke opvang, waaronder Haarlem, nog afspraken over het monitoren van hun Stedelijke/Regionale Kompassen en daarmee van de gemaakte afspraken.

² Daling in 2008 is ten dele het gevolg van een andere manier van registreren.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Zo zelfstandig mogelijk leven voor de doelgroep van de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ).
 - a. Samen met maatschappelijke organisaties de volgende voorzieningen voor opvang en wonen realiseren binnen een termijn van vier jaar: hostel voor verslaafden met dubbele diagnose; woningen voor oudere daklozen (niet verslaafd); discusswoningen (begeleid wonen voor chronisch verslaafden); uitbreiding Domuswoningen (begeleid wonen voor ex-gedetineerden); vervanging De Herberg en een unilocatie.
2. Minder overlast van de OGGZ-doelgroep en minder daklozen.
 - a. OGGZ-klanten beter in beeld brengen én houden (aanmelding, registratie en trajectbewaking) door middel van een Brede Centrale Toegang (BCT).
 - b. Preventie en nazorg: preventie huisuitzettingen, nazorg bij ontslag uit detentie, schuldhulpverlening en -sanering en nazorg bij ontslag uit een kliniek.
 - c. Aanpak veelplegers met een psychiatrische achtergrond door regievoering bij ISD-maatregelen (= Inrichting voor Stelselmatige Daders) door middel van een casusoverleg.
 - d. Uitvoeren pilot BOPZ-maatregel (= Bijzondere Opname in Psychiatrische Ziekenhuizen). Op landelijk niveau wordt nog gesproken over uitbreiding van de mogelijkheden voor gedwongen opname, maar Haarlem wil zich graag aanmelden voor een pilot op dit gebied.
3. Zo min mogelijk huiselijk geweld.
 - a. Versterken Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) Kennemerland door uitbreiding van de professionele bemensing, 24-uurs bereikbaarheid, het hebben van de regie op/in huiselijk geweldzaken en gegevensuitwisseling met de politie.
 - b. Versterken van de vrouwenopvang door vereenvoudiging van de toegang en het vergroten van het aantal plaatsen vrouwenopvang voor de regio.
 - c. Investeren in bewustwording door middel van voorlichting, en in vroegsignalering en preventie door regelmatig trainen van professionals en uitvoering van preventieve programma's, zoals weerbaarheidstrainingen en relationele vormingsprogramma's.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
3a. Aantal informatie-, advies- en hulpvragen huiselijk geweld	540 (2004)	230		230	>230					Registratie steunpunt huiselijk geweld
3b. Aantal plaatsen (units) voor vrouwenopvang in de regio	22 (2007)	22	22	25	≥ 25					Registratie Blijf Groep

Financiën programma

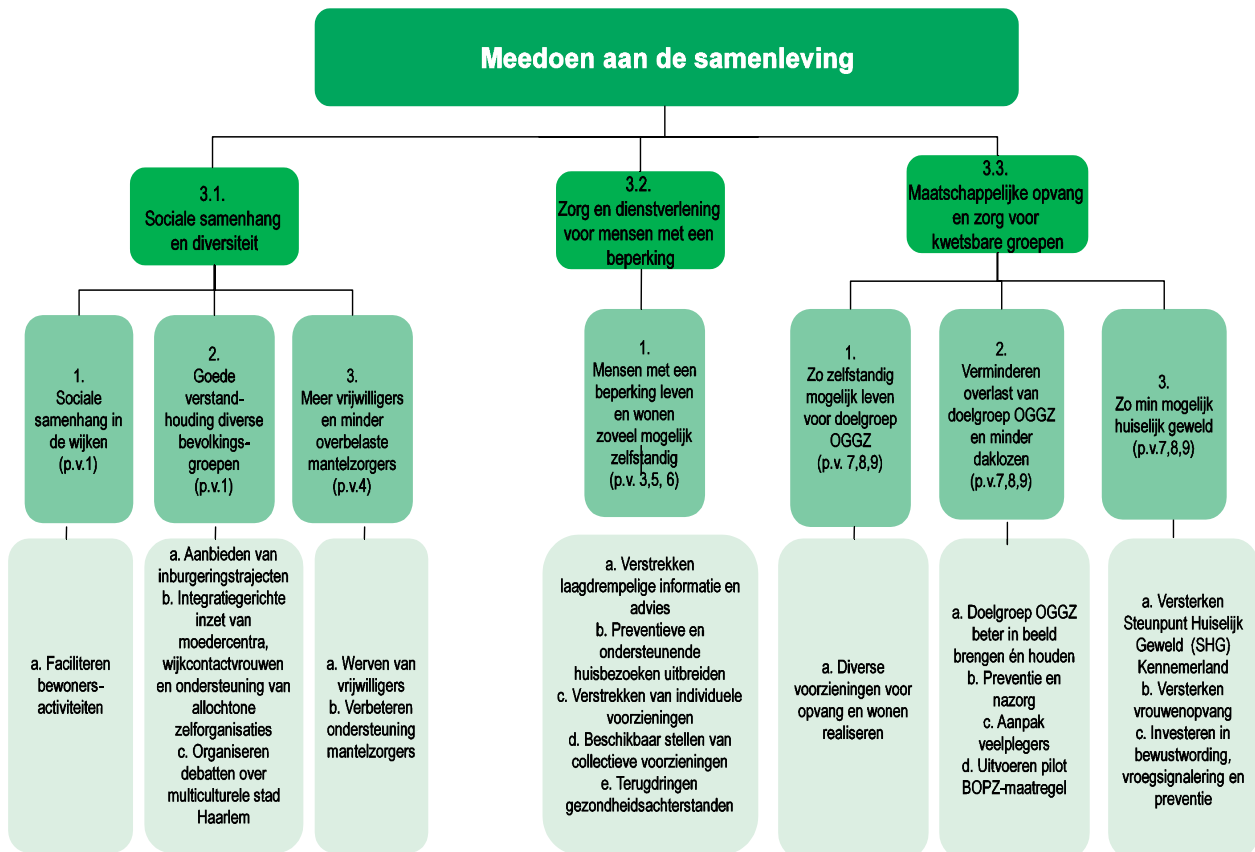
Met de realisatie van dit programma zijn onderstaande inkomsten en uitgaven (baten en lasten) gemoeid. In bijlage 5.1 is een analyse per beleidsveld opgenomen.

Tevens is een overzicht opgenomen met de investeringen die in 2009 worden gedaan.

beleids veld	Programma 3 Welzijn en Zorg	bedragen x € 1.000		
		Rekening 2008	Begroting	
			2009 gewijzigd	2010
Lasten (exclusief mutaties reserves)				
3.1	Sociale samenhang en diversiteit	8.564	8.594	5.062
3.2	Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking	37.775	37.909	34.573
3.3	Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen	1.329	1.334	58
	<i>Totaal lasten</i>	47.668	47.837	39.693
Baten (exclusief mutaties reserves)				
3.1	Sociale samenhang en diversiteit	4.585	3.487	321
3.2	Maatschappelijke opvang	9.070	6.898	2.476
3.3	Zorg en voorzieningen ouderen en gehandicapten	1.677	1.275	0
	<i>Totaal baten</i>	15.332	11.660	2.797
	Totaal saldo (exclusief mutaties reserves)	32.336	36.177	36.896
	Toevoeging aan reserve	0	0	0
	Onttrekking aan reserve innovatiebudget WMO	81	300	200
	Saldo (inclusief mutaties reserve)	32.255	35.877	36.696

bedragen x € 1.000		
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
Er zijn binnen dit programma geen investeringen voor 2010		
Totaal programma 3 Welzijn en zorg		

Programma 3: Welzijn en zorg

BOPZ = Bijzondere Opname in Psychiatrische Ziekenhuizen
 JGZ = Jeugdgezondheidszorg
 OGGZ = Openbare Geestelijke gezondheidszorg
 p.v. = Prestatieveld Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Programma 4

Jeugd, Onderwijs en Sport

Commissie Samenleving
(Coördinerende) Portefeuille(s) Jeugd, Onderwijs, Sport
Afdeling(en) Stadszaken

Programmadoelstelling (Missie)

‘Voor de Haarlemse samenleving zijn kinderen en jongeren kostbaar en dierbaar’, aldus de nota Kiezen voor jeugd. De gemeente Haarlem streeft ernaar dat jeugdigen veilig kunnen opgroeien en dat zij goede kansen krijgen om zich te ontwikkelen. Voor jongeren betekent dit dat zij in het onderwijs tenminste een startkwalificatie halen, zodat ze als volwassenen volwaardig kunnen leven, wonen en werken in de samenleving. De ontwikkeling van Centra voor Jeugd en Gezin biedt ondersteuning aan ouders bij de opvoeding, wat een krachtige en kostenbesparende interventie is om de gezondheid en het welbevinden van kinderen te bevorderen. Haarlem stimuleert daarnaast een gezonde en verantwoorde sportbeoefening voor een ieder die dat wenst. Sport wordt daarbij eveneens ingezet als middel om een aanvullende bijdrage te leveren aan de sociale cohesie.

Maatschappelijk effect	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
% Haarlemse jeugd (15-24 jaar) dat Haarlem een prettige stad vindt om op te groeien.	In 2010	-	-	-	75%	75%	80%	80%	80%	Omnibus ¹

¹ Nieuw op te nemen in het Omnibusonderzoek.

Context en achtergronden

Het integraal jeugdbeleid is erop gericht om alle jeugdigen tot 24 jaar in staat te stellen een goede basis te leggen voor hun verdere ontwikkeling en voor hun participatie in de (Haarlemse) samenleving. Ruim 38.000 inwoners, een kwart van de Haarlemse bevolking, zijn jonger dan 24 jaar. Om hen, eenmaal volwassen, volwaardig deel te laten nemen aan de Haarlemse samenleving, is een kwantitatief en kwalitatief goed voorzieningenaanbod van belang. Tijdens deze collegeperiode wordt aan dit voorzieningenaanbod prioriteit gegeven door uitvoering van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) 2007-2010, resp. 2008-2011 en het in 2009 opgestelde Strategisch Huisvestingsplan Sport in afstemming met het Structuurplan Maatschappelijke Voorzieningen. Dit voorzieningenaanbod betreft echter niet alleen fysieke accommodaties, maar zorgt ook voor een toegankelijk onderwijs- en activiteiten aanbod dat goed aansluit op de vraag en behoefte van jeugdigen. Eveneens wordt vorm gegeven aan het aanbod opvoeding- en gezinsondersteuning in de ontwikkeling van Centra voor Jeugd en Gezin (CJG).

Voor kinderen en jongeren in een kwetsbare positie zijn extra voorzieningen beschikbaar op leer- en ontwikkelingsgebied. Hiervoor zijn vanuit het rijk bijvoorbeeld middelen uit het onderwijsachterstandenbeleid beschikbaar.

De gemeente Haarlem kan in haar regierol op dit beleidsterrein zowel opdrachtgever als samenwerkingspartner zijn. Zo is ze opdrachtgever van Sportsupport voor het uitvoeren van het sportbeleid, maar is ze partner van de provincie waar het de jeugdzorg betreft.

Van de Haarlemmers van 15 jaar en ouder doet 56% regelmatig aan sport. Demografische ontwikkelingen zoals de vergrijzing leiden tot veranderingen in de omvang van bepaalde doelgroepen. Dat leidt tot een andere vraag, waar het sportaanbod op afgestemd moet worden. Haarlem investeert in de ontwikkeling van de breedtesport door onder andere het stimuleren van de professionalisering van verenigingen.

In 2009 zijn in ontwikkeling: kenniskaart Haarlemse jeugd, provinciale jeugdmonitor en landelijke benchmark jeugd (algemeen, Brede School en Centra Jeugd en Gezin). Dit kan leiden tot een aanpassing van de indicatoren.

Kaderstellende beleidsnota's

- Nota Integraal Jeugdbeleid gemeente Haarlem: 'Kiezen voor Jeugd' (2006/245669)
- Nota Uitvoeringsplan Strategisch Huisvestingsplan 2007-2010 (2007/110890-2008/75917)
- Bekostiging groot onderhoud schoolgebouwen primair en (voortgezet) speciaal onderwijs (2008/75919)
- Bekostiging functionele aanpassingen in relatie met het terugdringen van het exploitatie-tekort van de schoolgebouwen primair en (voortgezet) speciaal onderwijs (2008/75918)
- Plannen van aanpak convenant lokaal onderwijsbeleid (2007/97620)
- Nota's Convenant Voortijdig Schoolverlaten (VSV) 2008-2011(2008/82549)
- Programmageldenregeling VSV(2008/167356)
- Visie Sociaal Cultureel Werk Jeugd (2008/103704)
- Raak/ implementatie Regionaal Actieplan Aanpak Kindermishandeling (2009/36463)
- PAO (Platform Arbeidsmarkt Onderwijs): Programma 2008-2009/2009-2010 (2007/114773)

Relaties met andere programma's

Er zijn onder andere relaties met de volgende programma's:

Programma 1 Burger en Bestuur, beleidsveld 1.1 Gemeentelijk bestuur en samenwerking (regionale en provinciale samenwerking), beleidsveld 1.2 Communicatie, participatie en inspraak.

Programma 2 Veiligheid, beleidsveld 2.1 Integrale veiligheid.

Programma 3 Welzijn en Zorg.

Programma 5 Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling, beleidsveld 5.2 Wonen en beleidsveld 5.3 Ruimtelijke ontwikkeling.

Programma 7 Werk en inkomen, beleidsveld 7.1 Werk en re-integratie.

Beleidsveld 4.1. Jeugd (Jeugd – Zorg: prestatieveld 2 van WMO)

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

Optimale kansen op deelname aan de maatschappij voor jongeren.

1. Participatie.

Bevorderen van de betrokkenheid van kinderen, tieners en jongeren bij de totstandkoming en uitvoering van het integraal jeugdbeleid en hun deelname in de maatschappij.

2. Kinderopvang, Spel en Exploratie.

Bieden van een kwalitatief en kwantitatief hoogwaardig aanbod aan jeugdvoorzieningen dat aansluit bij de wensen van de gebruikers. Dit betreffen ouders die kinderopvang nodig hebben om arbeid en zorg te kunnen combineren of die behoren tot speciale doelgroepen, maar ook kinderen, tieners en jongeren die gebruik willen maken van het aanbod binnen sport- en speelgelegenheden zoals bij peuterspeelzalen, speeltuinen of openbare speelvoorzieningen of aanbod van tiener- en jongerenwerk in welzijnsaccommodaties.

3. Zorg.

Vanuit de gemeentelijke regierol in samenwerking met de partners het verbeteren van de gezondheidstoestand van de Haarlemse jeugd, evenals het bieden van opvoed- en gezinsondersteuning aan ouders, opvoeders en betrokken professionals in Haarlem.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
2. % Haarlemmers (zeer) tevreden over voorzieningen voor jongeren in de buurt	33% (2005)	28%		35%		40%		45%		Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor (tweejaarlijks)
3. % Jeugdigen waar het volgens richtlijnen JGZ goed mee gaat ¹	In 2010	-	-	-	85%	85%	85%	85%	85%	Jaarverslagen JGZ

¹ Eventuele aanpassing op basis van Benchmark Jeugd – onderdeel CJG.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Participatie.

- Jeugdigen digitaal raadplegen via het digipanel jeugd, hen informeren en betrekken via de jongerensites www.stad-haarlem.nl en www.inhaarlemkanalles.nl
- Via uitvoerende organisaties de bekendheid vergroten en jeugdigen stimuleren gebruik te maken van het jongerenactiviteitenfonds.

2. Kinderopvang, Spel en Exploratie.

- Door middel van de herijking peuterspeelzaalwerk optimaliseren van de spreiding van het kwalitatieve aanbod van peuterspeelzaalwerk.
- Het vanuit de Visie Sociaal Cultureel Werk Jeugd maken van verscherpte afspraken met de welzijnsinstellingen zodat er brede school activiteiten worden georganiseerd en er een goed over Haarlem verspreid aanbod is van tiener- en jongerenwerk. De gemeente wil daarbij zorg dragen voor het accommoderen van deze activiteiten in Flinty's, Delftwijk City en Prisma.
- Vanuit de rijksimpuls Brede School, Sport en Cultuur stimuleren van het aantal aangestelde combinatiefunctionarissen, medewerkers van een enkele werkgever die werkzaam zijn op meerdere terreinen als onderwijs, sport en cultuur.

3. Zorg.

- a. Het openen van het derde Centrum voor Jeugd en Gezin in Haarlem en verbeteren van het bereik en bekendheid van het (virtueel) CJG.
- b. Implementeren van het Elektronisch KindDossier bij de GGD en de Verwijsindex Risico's Jeugdigen bij de samenwerkingspartners op dit terrein zoals Bureau Jeugdzorg, de jeugdgezondheidszorg, MEE, de jeugdriagg, Kontext, het onderwijs, HALT, leerplicht en RMC e.a.c.
- c. Uitvoering laten geven aan het Regionaal Actieplan Aanpak Kindermishandeling (RAAK) met als doel te komen tot 1 regionaal handelingsprotocol voor alle betrokken organisaties bij het vermoeden van kindermishandeling.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a. Gemiddeld aantal bezoekers per week bij de jongerenwebsites	150 (2008)	-	150	250	300	350	400	450	500	STAD Haarlem
1b. Het aantal aanvragen jongeren-activiteitenfonds per jaar	18 (2008)	-	18	15	15	15	15	15	15	Gemeentelijke Administratie
2a. Gemiddelde bezettingsgraad peuterspeelzaalwerk	In 2010	-	-	-	90%	91%	92%	93%	94%	Jaarverslagen
2c. Aantal Combinatie-functionarissen dat zich bezighoudt met Haarlemse Jeugd ²	0 (2007)	0	3,5	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	Gemeentelijke registratie
3a Gemiddeld aantal bezoekers per week aan (digitale) Centra voor Jeugd en Gezin	412 (2008)	-	412	500	550	600	650	700	750	Stadsbibliotheek
3b. Aantal samenwerkingspartners dat is aangesloten op de Verwijsindex Risico's Jeugd	In 2010	-	-	-	15	20	25	30	30	Gemeentelijke administratie

¹ Nadere definiëring volgt vanuit kenniskaart en benchmark Jeugd.

² Pilot tot 2010.

Beleidsveld 4.2 Onderwijs

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Zo min mogelijk onderwijsachterstanden bij inwoners van Haarlem.

Om jeugdigen in Haarlem kansen te geven op een zo optimaal mogelijke schoolloopbaan zijn in de gemeente verschillende instrumenten ingezet. Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) richt zich op het stimuleren van de (taal)ontwikkeling van jonge kinderen op peuterspeelzalen en groepen 1-2 van de basisschool. Ook stedelijke voorzieningen die gericht zijn op anderstalige leerlingen dragen bij aan dit doel. Voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid is een speerpunt in de uitvoering van de volwasseneneducatie in Haarlem. Naar schatting is 3% van de Haarlemmers ten opzichte van 10% van de Nederlanders in meer of mindere mate (functioneel) analfabeet/ laaggeletterd. Dit vormt een belangrijke belemmering bij deelname aan het maatschappelijk leven en aan het arbeidsproces.

2. Meer jongeren die met een startkwalificatie (ten minste HAVO/MBO-2 niveau) de schoolloopbaan afsluiten en een plaats op de arbeidsmarkt innemen.
In Haarlem zijn er jaarlijks circa 500 nieuwe voortijdig schoolverlaters tot 23 jaar. Daarnaast is er sprake van ongeoorloofd schoolverzuim van leerplichtige en kwalificatieplichtige leerlingen tot 18 jaar. Ongeoorloofd schoolverzuim kan leiden tot voortijdige schooluitval, beiden hebben diverse oorzaken, zoals verkeerde schoolkeuze, afnemende motivatie, gedragsproblemen of problemen in de thuissituatie, ontoereikende begeleiding en dergelijke. De gemeente subsidieert activiteiten die erop zijn gericht om zoveel mogelijk jongeren tot 23 jaar een startkwalificatie te laten behalen.
3. Voldoende onderwijshuisvesting, verspreid over de stad.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. % Haarlemse ouders dat tevreden is over het voorschoolse aanbod dat aan hun kind (2-4 jaar) wordt gegeven	In 2010	-	-	-	-	75%	75%	80%	80%	VVE monitor ¹
2. % Haarlemse jeugd dat met een startkwalificatie het onderwijs verlaat	65% (2006)	65%	70%	70%	70%	70%	70%	70%	70%	Centrale administratie regionale leerplicht (CAREL)
3. % Haarlemse scholen dat voldoet aan het gemeentelijke onderwijsaccommodatiebeleid	In 2010	-	-	75%	80%	85%	90%	95%	100%	SHO

¹ VVE monitor wordt in het schooljaar 2009 – 2010 ontwikkeld.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Zo min mogelijk onderwijsachterstanden bij inwoners van Haarlem.
 - a. Het aanbieden en stimuleren van deelname aan voor- en voegschoolse educatie (VVE)
 - b. Het subsidiëren van 5 schakelklassen met taalvoorziening in het basisonderwijs
 - c. Continueren en verder stimuleren van Brede Schoolontwikkeling
 - d. Het laten organiseren van taalkrachtige activiteiten met betrekking tot laaggeletterdheid binnen de volwasseneneducatie.
2. Meer jongeren die met een startkwalificatie de schoolloopbaan afsluiten en een plaats op de arbeidsmarkt innemen.
 - a. Vermindering van het voortijdig schooluitval en vermeerdering van het aantal jongeren dat het onderwijs verlaat met een startkwalificatie.
3. Voldoende onderwijshuisvesting verspreid over de stad.
 - a. Laten (ver)bouwen van scholen overeenkomstig het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO).

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a. Het aantal Haarlemse peuters dat deelneemt aan voorschoolse educatie binnen peuterspeelzalen en kinderopvang	225 (2007)	225	326	425	550	700	700	700	700	VVE monitor
1b. Aantal leerlingen schakelklassen met taalvoorziening	30 (2007)	30	66	99	99	99	99	99	99	Schoolbesturen
1c. Aantal Brede Scholen	3 (2005)	15	21	25	25	25	25	25	25	Gemeentelijke registratie
1d. Aantal laaggeletterden dat deelneemt aan taalkrachtige activiteiten	0	90	90	90	90	90	90	90	90	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal Haarlemse jongeren dat voortijdig de school verlaat zonder startkwalificatie	452 (2007-2008)	452	452	300	275	250	225	200	200	OCW
3a. Aantal scholen dat volgens planning is verbouwd/nieuw gebouwd		1	3	6	5	4	2	2	2	Gemeentelijke registratie en evaluatie SHO

Beleidsveld 4.3 Sport

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Hogere sportdeelname onder Haarlemmers.

Uitgangspunt van het sportbeleid is de toegankelijkheid van sport voor alle Haarlemmers. Sporten stimuleert een optimale ontwikkeling en bevordert de participatie en de sociale cohesie onder Haarlemmers. Het stimuleren van breedte sport en de talentontwikkeling daarbinnen is een speerpunt van het sportbeleid.

2. Het bieden van een topsportklimaat in Haarlem.

De gemeente Haarlem wil het aantrekkelijk maken voor topsporters van met name Judo, Honkbal en Badminton om in Haarlem te trainen en zich voor te bereiden op het leveren van nationale en internationale sportieve prestaties.

3. Voldoende aanbod van goed onderhouden sportaccommodaties.

Deze sportaccommodaties worden gezien als een basisvoorziening voor het sporten in Haarlem, naast het commerciële en recreatieve aanbod dat er is.

Effectindicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. % Haarlemmers (> 15 jaar) dat regelmatig (minstens 1 x per 2 weken) sport	55% (2006)	56%	56%	58%	60%	62%	63%	63%	63%	Omnibusonderzoek
2. Aantal Haarlemse talenten dat via de Haarlemse topsporten ¹ de kans krijgt op sportief succes	In 2009	-	-	60	70	80	90	100	100	Gemeentelijke registratie
3. Rapportcijfer Haarlemmers voor sportvoorzieningen	7,3 (2007)	7,3	7,2	7	7	7	7	7	7	Omnibusonderzoek

¹ Judo, honkbal, badminton.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Verhogen van de sportdeelname onder Haarlemmers.
 - a. Het continueren van het aanbod Buurt Onderwijs Sport (BOS)
 - b. Vitaliseren van sportverenigingen op basis van resultaten van verenigingsmonitor
 - c. Stimuleren van het gebruik van de Haarlem Pas voor sport, het jeugdsportfonds, de jeugdsportpas en de Beweegpas 50+.

2. Het bieden van een topsportklimaat in Haarlem
 - a. Topsport stimuleren door mogelijkheden te onderzoeken van speciale onderwijs-programma's voor topsporters i.s.m. het onderwijs.
 - b. Het ondersteunen van Haarlemse topsportvoorzieningen net als individuele topsporters en talenten.
 - c. Het behouden en initiëren van topsportevenementen.

3. Voldoende aanbod van goed onderhouden sportaccommodaties
 - a. Optimalisering van sportvoorzieningen door uitvoering van het Strategisch Huisvestingsplan Sport, waardoor een basisinfrastructuur van binnen- en buitensport wordt gerealiseerd.
 - b. Daartoe noodzakelijk wegwerken van achterstallig onderhoud aan diverse sportvoorzieningen.
 - c. Plegen van structureel groot onderhoud ter voorkoming van nieuw achterstallig onderhoud.
 - d. Stimuleren van multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Aantal deelnemers sportstimulerings-activiteiten die mede vanuit de gemeente worden geïnitieerd (Haarlem pas, jeugdsportfonds, jeugdsportpas en beweegpas 50+)	9.700 (2009)			9.700	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	Jaarverslag SportSupport en gemeentelijke administratie
2. Aantal topsportevenementen per jaar	2 (2007)	2	2	2	2	2	2	2	2	Gemeentelijke administratie ¹

¹ Aan de hand van de nota sportbeleid eind 2009 bijstellen.

Financiën programma

Met de realisatie van dit programma zijn onderstaande inkomsten en uitgaven (baten en lasten) gemoed. In bijlage 5.1 is een analyse per beleidsveld opgenomen.

Tevens is een overzicht opgenomen met de investeringen die in 2009 worden gedaan.

beleids veld	Programma 4 Jeugd, Onderwijs en Sport	bedragen x € 1.000		
		Rekening 2008	Begroting	
			2009 gewijzigd	2010
	Lasten (exclusief mutaties reserves)			
4.1	Jeugd	6.232	8.849	7.343
4.2	Onderwijs	65.414	26.060	18.795
4.3	Sport	16.210	12.437	11.382
	<i>Totaal lasten</i>	87.856	47.346	37.520
	Baten (exclusief mutaties reserves)			
4.1	Jeugd	3.175	3.390	3.255
4.2	Onderwijs	47.672	6.809	2.165
4.3	Sport	6.196	1.992	777
	<i>Totaal baten</i>	57.043	12.191	6.197
	Totaal saldo (exclusief mutaties reserves)	30.813	35.155	31.324
	Toevoeging aan reserve	483	0	0
	Onttrekking aan reserve strat. huisv.plan onderwijs	793	574	721
	Saldo (inclusief mutaties reserve)	30.503	34.581	30.603

Investerings reeds besloten door de raad		bedragen x € 1.000
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investerings met economisch nut</i>		
76.01	VMBO scholen Linnaeus / Damiate en Noordzeecollege	11.271
77.01	Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs ¹ :	
	- Bouw diverse scholen	26.038
	- Eerste inrichting diverse scholen	19
	- Stelpost functionele aanpassingen	2.730
	- Stelpost prijscompensatie	2.243
	- Vervanging/uitbreiding/nieuwbouw gymnastieklokalen	1.500
81.12	Bouw 023-sporthal	300
Investerings gemandateerd door raad aan college		
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investerings met economisch nut</i>		
70.99	Kleine investering Stadszaken	160
81.06	Grasvelden Renovatie grassportvelden	150
81.07	Kunstgrasvelden onderhoud	795
81.90	Bijdrage in duurzame sportvoorzienings Invaliden	18
85.90	Bijdragen Bouw voorziening Jeugdhuizen	68
Investerings waarvoor nog een raadsbesluit moet worden genomen		
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investerings met economisch nut</i>		
77.01	Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs ¹ :	
	- Bouw diverse scholen	10.448
	- Eerste inrichting diverse scholen	119
	- Grond Veronicaschool	1.090
	- Vervanging/uitbreiding/nieuwbouw gymnastieklokalen	75
81.27	Achterstallig onderhoud kleedaccommodaties	600
81.28	Achterstallig onderhoud sportvelden: onderbouw	310
81.28	Achterstallig onderhoud sportvelden: toplagen	630
SZ.80	Stadion Jan Gijzenkade	300
Totaal programma 4 Jeugd, onderwijs en sport		58.864

¹ Voor investering uit het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs: zie Investeringsplan 2009-2014 blz. 16-18.

Programma 4: Jeugd, Onderwijs en Sport

p.v. = Prestatieveld Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Programma 5 Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling

Commissie Ontwikkeling
(Coördinerende) Portefeuille(s) Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
Afdeling(en) Stadszaken & Wijkzaken

Programmadoelstelling (Missie)

Programma 5 is een direct uitvloeisel van het speerpunt ‘versterking van een duurzaam goed woonklimaat’. Het doel van dit programma is het behoud en versterking van kansen en mogelijkheden voor wonen, leefomgeving, duurzaamheid, werken, leren, ondernemen, ontmoeten, ontspannen en ontplooiën. Haarlem wil deze doelstelling delen met haar partners (waaronder corporaties, maatschappelijke instellingen en burgers) in de stad en samen met hen investeren in de stad(sdelen). Niet alleen in kwantitatieve zin (toevoeging van woningen), maar zeker ook in de kwaliteit van de woningvoorraad (differentiatie van de woningvoorraad) en het goed functioneren van de openbare ruimte en in de (ontplooiing van) mensen. Fysieke stedelijke ontwikkeling gaat immers samen met het versterken van de sociale infrastructuur.

Maatschappelijk effect	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
% Haarlemmers dat hun buurt (zeer) prettig vindt om te wonen	92% (2005)	93%	93%	92%	93%	93%	94%	94%	94%	Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor (tweejaarlijks)
Plaats in de rangorde woonaantrekkelijkheidsindex ¹	5 (2005)	3	7	≤5	≤5	≤5	≤5	≤5	≤5	Atlas voor Gemeenten

¹ De woonaantrekkelijkheidsindex laat zien hoe aantrekkelijk een gemeente wordt gevonden om te wonen aan de hand van een score op acht aspecten. Het gaat hierbij om een vergelijking tussen de 50 grootste gemeenten, waarbij positie 1 de beste is. De score op deze index is niet alleen afhankelijk van de inspanningen van programma 5, maar ook van andere programma's, in het bijzonder de programma's 2, 6 en 8.

Context en achtergronden

Een van de kwaliteiten van Haarlem is dat zij voor haar inwoners een prettige stad is om te wonen. De stad wordt allereerst gewaardeerd om haar ligging: nabij de zee en het duinengebied, Schiphol en Amsterdam. Daarnaast heeft Haarlem een relatief sterke economie: een lage werkloosheid, de aanwezigheid van opleidingsinstellingen. De bewoners hebben een relatief hoog inkomen. Ook wordt de stad als veilig beleefd, zowel in het centrum als in haar woonwijken. Er worden weinig geweldsmisdrijven gepleegd in Haarlem. Verder wordt Haarlem gezien als een leefbare stad, mede vanwege de zogenaamde menselijke maat van de stad. Tot slot is Haarlem een sociale stad, met veel bewoners en ondernemende partners die betrokken zijn bij hun stad en wijk.

Haarlem kent wel een gebrek aan ruimte; uitlegmogelijkheden zijn er niet. Er moet daarom op een creatieve manier omgegaan worden met de beschikbare fysieke ruimte. Dat betekent: 'inbreiden', herstructureren, functieveranderingen en 'de lucht in'. Haarlem zet, in het kader van haar aandeel in de verstedelijkingsopgave van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) in op intensivering van de huidige gebruikruimte (compactheid) en daar waar mogelijk dubbelgrondgebruik. Voorwaarde is dat de leefbaarheid niet verslechtert. De balans tussen bereikbaarheid en leefbaarheid, met name in de binnenstad, komt steeds meer onder druk te staan vanwege het ruimtetekort. Een goede bereikbaarheid is echter cruciaal bij verdere stedelijke ontwikkeling in Haarlem.

In een aantal wijken vraagt de leefbaarheid nadrukkelijk aandacht. Het volstaat niet om deze uitsluitend te verbeteren via fysieke ingrepen als renovatie, sloop en onderhoud. Leefbaarheid verbetert door ook op sociaal vlak te investeren en bewoners een perspectief te geven. Problemen zitten vaak achter de voordeur. Pas als met deze problemen aan de slag wordt gegaan, heeft dat een positief effect op de leefbaarheid. Daarnaast helpt het vanuit welzijnsoogpunt om alle burgers aan alle facetten van de samenleving mee te laten doen.

De krapte op de (regionale) woningmarkt houdt naar verwachting de komende jaren aan. De productie is ook verder afgenomen door de economische crisis. De andere kant van de medaille is dat mensen steeds voorzichtiger worden als het gaat om verhuisplannen. De doorstroming van mensen naar andere woningen stagneert als gevolg van een gebrekkig aanbod in het (middel)dure segment. Een neveneffect is dat er weinig goedkope woningen beschikbaar komen voor mensen met een lager inkomen. De Haarlemse woningvoorraad wordt gekenmerkt door veel gestapelde woningen, relatief kleine eengezinswoningen en ook oude woningen. De huidige voorraad vraagt ook aandacht op het punt van duurzaamheid en veiligheid. Verder neemt de vergrijzing toe en daarmee de vraag naar woningen die voor senioren geschikt zijn. Met de woningcorporaties wordt overleg gevoerd over de toekomstige aanpak en over de kwaliteit (welk type woningen). Zowel als het gaat om nieuwbouw als bij herstructurering.

Haarlem kiest voor een terughoudend (risicomijdend) grondbeleid en een laag risicoprofiel. Grondbeleid is geen einddoel, maar voorwaarde en middel. Het beleid geeft aan welke instrumenten worden gebruikt om andere beleidsdoelen te realiseren. Haarlem wil binnen haar financiële mogelijkheden, met een ondersteunend en stimulerend grondbeleid, samen met haar partners werken aan de realisering van de gestelde doelen.

Kaderstellende beleidsnota's

- Huisvestingverordening Zuid Kennemerland (2006/245256)
- Regionale woonvisie Zuid-Kennemerland 2010 (2004/176694)
- Toekomstvisie Haarlem 2000- 2010 (1999/219864)
- Woonvisie Haarlem 2006-2012 (2006 /245426)
- Nota Grondbeleid Haarlem 2006 (2006/244968)
- Structuurplan Haarlem 2020 (2005/239507)
- Ontwikkelings Programma Haarlem 2005-2010 (2004/217967)
- Convenant Woonruimteverdeling (2006/245256)
- Convenant Wonen 2007-2011 (2007/110702)
- Raamovereenkomst Transformatie Haarlemse Woonwijken, actualisatie, juni 2007 (2007/110550)
- Meerjarenbestemmingsplannen, aangepast besluit (2007/110588)
- Welstands- en Monumentennota (2003/ 180682)

Relaties met andere programma's

In feite zijn er met alle programma's relaties. Voor de uitvoering van de activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen is vaak ruimte nodig (ruimteclaims in het kader van het Structuurplan Haarlem). Die ruimte is schaars, waardoor afwegingen moeten worden gemaakt. De stedelijke vernieuwing moet het mogelijk maken om de groep bewoners, die een stap in hun wooncarrière kunnen en willen maken, voor de stad te behouden.

Er zijn bijvoorbeeld duidelijke verbindingen met de doelstellingen op het gebied van werk, onderwijs, zorg en cultuur. Inhoudelijk zijn er duidelijke raakvlakken met:

Programma 1: Burger en Bestuur, beleidsveld 1.1 doel regionale samenwerking en 1.2, doel deelname Haarlemmers en organisaties bij de wijkgerichte aanpak.

Programma 2: Veilige Samenleving, beleidsveld 2.1 Sociale veiligheid en 2.2 Fysieke veiligheid.

Programma 3: Welzijn en Zorg beleidsveld 3.1 Sociale samenhang en diversiteit en 3.2 Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking.

Programma 6: Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie, beleidsveld 6.1 Economie, 6.2 Cultuur en erfgoed en 6.3 Toerisme, recreatie, evenementen en promotie.

Programma 8: Bereikbaarheid en Mobiliteit, beleidsveld 8.1 Autoverkeer en verkeersveiligheid, 8.2 Openbaar vervoer en langzaam verkeer en 8.3 Parkeren.

Programma 9: Kwaliteit fysieke leefomgeving, beleidsveld 9.1 Milieu, Leefbaarheid en Duurzaamheid, beleidsveld 9.2 Openbare ruimte bovengronds, beleidsveld 9.3 Openbare ruimte ondergronds en beleidsveld 9.4 Waterwegen.

Beleidsveld 5.1 Wijken / Stedelijke vernieuwing

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

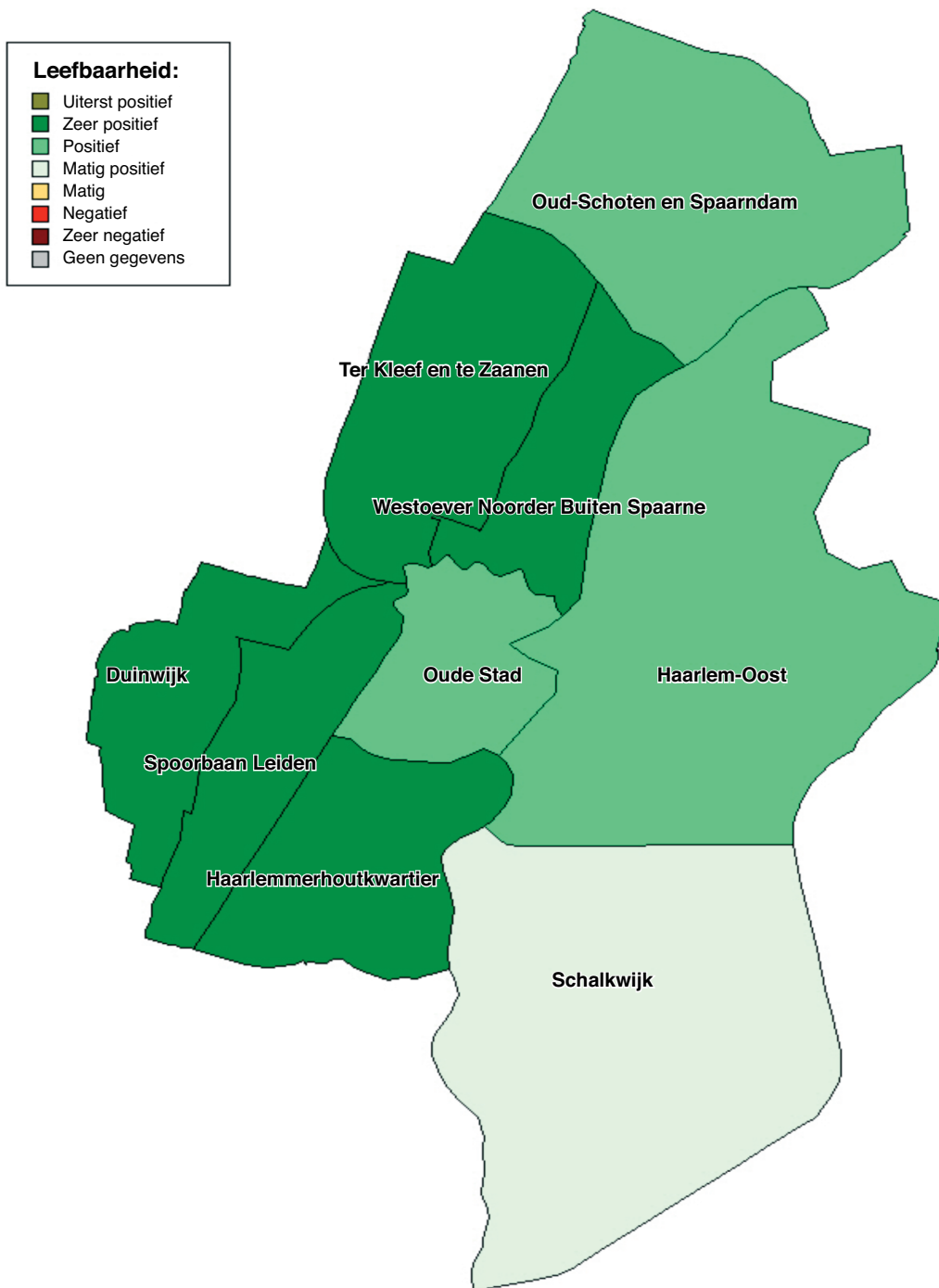
Focus op Delftwijk, Zomerzone en Schalkwijk

Met beleidsveld 5.1 geeft Haarlem een stimulans aan de wijkgerichte stedelijke vernieuwing als onderdeel van het (gedecentraliseerd) stedenbeleid vanaf 2010. De stedelijke vernieuwing koppelt de traditionele fysieke ingrepen op het gebied van wonen en woonomgeving aan de sociale en economische opgaven op het gebied van werk, zorg, veiligheid, onderwijs en cultuur.

Aangesloten wordt bij de vernieuwde wijkaanpak waarbij bewoners en partners veel directer betrokken zijn bij verbeteringen van de woon- en leefomgeving. De gemaakte en te maken wijkcontracten geven een extra impuls aan het gewenste wijkgerichte werken.

De focus van de stedelijke vernieuwing voor de komende jaren ligt bij drie wijken: Delftwijk, Zomerzone en Schalkwijk. Deze wijken zijn volgens de VROM Leefbaarometer nog steeds het meest kwetsbaar. Alle drie scoren zij minder ten opzichte van het landelijk gemiddelde, maar ook hebben deze wijken ten opzichte van andere Haarlemse wijken een extra impuls nodig. Met de keuze voor de periode tot 2014 voor deze wijken komen de lokale doelstellingen voor de wijkgerichte stedelijke vernieuwing het meest tot hun recht. En worden de afspraken zoals die in het verleden met partners zijn gemaakt, zoals bijvoorbeeld de transformatieovereenkomst ook naar de toekomst voortgezet. Het gaat om 1) de bevordering van de kwaliteit en differentiatie van de woningvoorraad, 2) de bevordering van de fysieke kwaliteit van de leefomgeving en 3) de bevordering van een gezonde en duurzame leefomgeving. Juist de combinatie van deze drie rijksdoelstellingen en de sociale doelstellingen als onderdeel van de stedelijke vernieuwing leveren de juiste mix om samen met onze partners een mogelijke neerwaartse spiraal om te buigen en ervoor te zorgen dat de wijken levensloopbestendig zijn. De verschillende visies voor de wijken zijn nog steeds leidend; het programma Schalkwijk 2000+, de Zomerzone als preventiewijk en de toekomstvisie Delftwijk 2020.

Leefbaarometer Wijken Haarlem 2008

Bron: Ministerie van VROM, Leefbaarometer.

Doelstellingen per wijk

Voor Delftwijk is het doel om de sterke kanten van de wijk – ruime opzet, groen, rust, aantrekkelijke omgeving dichtbij strand en goede bereikbaarheid – te behouden en te versterken. De zwakke kanten – eenzijdig woningaanbod, de voorzieningen en inrichting van de openbare ruimte – worden verbeterd.

De Zomerzone zet als 'preventiewijk' voor de Slachthuisbuurt en Parkwijk in op sociale thema's als meedoen aan een vertrouwde samenleving, leren en opgroeien, werktoeleiding en economische activiteiten. Voor Schalkwijk spelen met name de verbeterthema's bereikbaarheid, wijk economie, jongerenvoorzieningen en wijkpromotie als opgave. In alle drie de wijken worden sociale en fysieke vraagstukken gecombineerd aangepakt.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Score Leefbaarometer Delftwijk	Positief: -62 (2008)				> -62	> -62	> -62	> -62	> -62	Leefbaarometer
Score Leefbaarometer Zomerzone	Matig positief: -46 (2008)				> -46	> -46	> -46	> -46	> -46	Leefbaarometer
Score Leefbaarometer Schalkwijk	Matig positief: -35 (2008)				> -35	> -35	> -35	> -35	> -35	Leefbaarometer

Bovenstaande tabel geeft de score van de leefbaarometer voor elk van de drie delen van de stad. Bepalend voor de score voor de leefbaarheid is een set van activiteiten (en de doeltreffendheid daarvan) op het gebied van veiligheid, sociale samenhang, voorzieningenniveau, publieke ruimte en de woningvoorraad. Ook de samenstelling van de bevolking speelt een rol.

Het beleidsveld 5.1 is erop gericht Delftwijk, Zomerzone en Schalkwijk naar het Haarlemse gemiddelde op te trekken. In het kader van het gedecentraliseerd stedenbeleid heeft het ministerie van WWI met betrekking tot de stedelijke vernieuwing zich achter deze Haarlemse doelstelling gesteld, als afspraak voor de periode 2010- 2014. Het aanpakken van wijken of delen van de stad heeft van nature een integraal en gebiedsgericht karakter.

Dat betekent dat een breed scala van activiteiten bepalend is voor het gewenste eindresultaat. Binnen de (relevante) beleidsvelden in deze programmabegroting wordt zo mogelijk de relatie met de focus op de wijken onderkend.

Beleidsveld 5.2 Wonen

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Meer en beter.

Meer woningen zijn nodig om de mogelijkheden en daarmee de keuzevrijheid van bewoners te verhogen. De inzet is op een netto uitbreiding van de woningvoorraad door onder andere stedelijke intensivering. Via het project 'Wonen boven winkels' streeft Haarlem eveneens naar een vergroting van de woningvoorraad. Daarmee wordt tevens de leegstand boven winkels aangepakt en de sociale veiligheid op straat vergroot. Ook het creëren van een kwalitatief duurzaam en gedifferentieerde woningbestand voor diverse bewonersgroepen in Haarlem is een belangrijke ambitie.

Investeren in kwaliteit betekent renoveren, vervangen en verbeteren van de woningvoorraad. Het is noodzakelijk om met betrokken partijen overeenstemming te bereiken over de definitie van een kwalitatieve goede woningvoorraad. Het kan gaan om ambities ten aanzien van het ontwerp, materiaalgebruik, flexibiliteit, duurzaamheid, veiligheid, energiezuinigheid en het serviceniveau van de woningen.

2. Dynamisch en betaalbaar.

Doorstroming heeft een positief effect op de krappe woningmarkt van Haarlem. Passende woningen komen dan vrij voor woningzoekenden. Haarlem wil doorstroming realiseren door bewoners te verleiden tot verhuizen. Dat kan door bewoners meer keuzevrijheid te geven door het aanbieden van meer verschillende woningtypen, bij voorkeur middeldure huur- en koopwoningen en door het openstellen van de huurwoningmarkt. Daarnaast ambieert Haarlem dat bewoners doorstromen naar een meer passende woning door actief en gericht maatwerk te leveren samen met haar partners. De vraagzijde wordt hierdoor beter bediend. Tot slot is het behoud van voldoende betaalbare woningen voor de inwoners van Haarlem een blijvend speerpunt.

3. Aanbod.

De Haarlemse woningvoorraad dient geschikt te zijn voor diverse groepen bewoners, wat moet leiden tot gedifferentieerde, leefbare en prettige wijken. Van belang is dat de woningvoorraad blijvend aan de specifieke behoefte van haar bewoners voldoet, te denken valt aan woningen geschikt voor o.a. mindervaliden en senioren. Continue monitoring van woningbehoeftes is derhalve belangrijk.

De punten 1 t/m 3 zijn vanuit een stedelijk (regionale) insteek geformuleerd. Uiteraard (zie hiervoor beleidsveld wijken) willen wij de genoemde speerpunten direct koppelen aan de wijkgerichte aanpak. Deze kunnen één op één worden doorvertaald en gelden voor de drie wijken genoemd in beleidsveld 5.1. De op hoofdlijnen te maken afspraken met onze strategische partners krijgen nadere uitwerking in de visies en uitvoeringsplannen van de betrokken wijken.

Effectindicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Toename woningvoorraad ¹	0	930	510	1.250	1.100	1.100	900	900	1.000	GBA-bestand
2. Verhoging verhuismobiliteit ²	17.000 (2007)	17.000	n.b.	17.000	17.500	18.000	18.500	19.000	19.500	Woonmonitor 2009 Gemeente Haarlem ¹
2. % Woningen dat corporaties gezamenlijk zelf mogen toewijzen (vrije ruimte tot max. 30%) ²	0 (2007)	10	13	18	22	26	28	28	28	Woonservice
3. Aantal betaalbare huurwoningen (< 647,53)	18.971 (2008)	22.867	18.971	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000	Woonmonitor 2009 Gemeente Haarlem ²

¹ In hoofdstuk 4 van de Woonmonitor 'Beweging op de woningmarkt' (2009) wordt in het kader van de doorstromingskansen een aantal indicatoren gemeten. De verhuismobiliteit is hier één van.

² Hoofdstuk 3 van de Woonmonitor 'Woningvoorraad' bevat diverse indicatoren over de samenstelling van de woningvoorraad. Deze indicatoren geven in combinatie met elkaar het gewenste beeld van de ontwikkeling op het gebied van woningtypen en prijsklassen, uitgesplitst per wijk.

De effectindicatoren zijn tevens de afspraken die in het kader van het (gedecentraliseerd) stedenbeleid met het rijk voor de periode 2010-2014 worden afgesproken.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Meer en beter.

- a. Aanjagen woningbouwproductie, zowel kwantitatief als kwalitatief.
 - Afstemmen en (prestatie)afspraken maken met Haarlemse woningbouwcorporaties.
 - Faciliteren van het omzetten van bestaande functies (o.a. scholen, kantoren) naar nieuwe woonfuncties.
 - Verstrekken van locatiesubsidies om dreigende stagnerende woningbouw te doorbreken;
 - Toezien op de uitvoering van gemaakte prestatieafspraken met de corporaties voor wat betreft o.a. de toevoeging van woningbouw en renovatie van de bestaande woningvoorraad.
- b. Stimuleringsmaatregelen.
 - Stimuleren van het wonen boven winkels om meer woningen in Haarlem te realiseren, leegstand boven winkels aan te pakken en de sociale veiligheid te bevorderen (regeling Wonen boven Winkels).
 - (Financieel) ondersteunen van bewoners bij een duurzame investering in hun woning (duurzaamheidsregeling).

2. Dynamisch en betaalbaarheid.

- a. Regelgeving woonruimteverdeling.
 - Monitoring van de regelgeving omtrent de (regionale) woonruimteverdeling om keuzevrijheid van woningzoekenden te optimaliseren.
 - Formaliseren van de openstelling van de huurwoningenmarkt met Zuid-Kennemerland en Velsen.
 - Stimuleren van corporaties om de 30% vrije ruimte (d.w.z. directe woningtoewijzing door de corporaties zelf) zo effectief mogelijk in te zetten. Door het gebruik van deze vrije ruimte kunnen corporaties bewoners gericht aan een andere door hen gewenste woning helpen. Dit bevordert de doorstroming.

b. Prestatieafspraken.

- Toezien op de uitvoering van gemaakte prestatieafspraken met de corporaties voor wat betreft het behoud van de betaalbare voorraad, het gebruik van de vrije ruimte bij woningtoewijzing, alsmede een nadere uitwerking van de rol van corporaties bij de wijkaanpak.
- Spreiden van de betaalbare voorraad over Haarlem: verdunnen van de sociale voorraad in Schalkwijk en Haarlem-Oost en waar mogelijk toevoegen van sociale woningen in Noord en West.

3. Aanbod

a. Stimuleringsmaatregelen.

- Starters financieel ondersteunen bij het kopen van een eerste woning. De startersregeling wordt uitgevoerd in samenwerking met buurgemeenten en mogelijk de provincie.
- Aandacht schenken aan volledig toegankelijke woningen en een toevoeging van seniorenwoningen.
- Vergroten van de mogelijkheden om wooncarrière te maken in de eigen wijk door creëren van een gedifferentieerd aanbod.
- Het woningbouwprogramma afstemmen op de woonvraag van diverse doelgroepen.
- Onderzoek naar woonwensen, uitgesplitst naar wijken.

b. Prestatieafspraken voor specifieke doelgroepen.

- Toezien op de uitvoering van gemaakte prestatieafspraken met de corporaties voor wat betreft aandacht voor specifieke doelgroepen.

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Aantal nieuwe woningen (productie)	0 (2004)	930	510	1.250	1.100	1.100	900	900	1.000	Gemeentelijke registratie
1. Aantal woningen boven winkels ¹	0 (2009)	3	0	12	14	14	10	0	0	Gemeentelijke registratie
1. Aantal verleende duurzaamheidsleningen	0 (2009)	0	0	20	60	60	20	0	0	Gemeentelijke registratie/SvN
2. Aantal betaalbare woningen (< 647,53 ²)	18.000 (2007)	22.867	18.971	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000	Opgave corporaties
3. Aantal sociale huur- en koopwoningen in de productie	1/3 (2006)	420	110	416	190	530	450	330	425	Gemeentelijke registratie
3. Aantal middeldure huur- en koopwoningen in de woningproductie ³	2/3 (2006)	510	400	834	910	570	450	570	575	Gemeentelijke registratie n.b. nieuwe indicator
3. Aantal verstrekte startersleningen ⁴	0 (2008)	0	14	15	20	20	n.b.	n.b.	n.b.	Gemeentelijke registratie/SvN
3. Aantal nieuwe seniorenwoningen	0 (2004)	43	58	220	200	50	85	40	70	Gemeentelijke registratie

¹ Per 2009 is een nieuwe regeling subsidieregeling van kracht geworden.

² Bovengrens huurtoeslag, prijspeil 2009

³ Koop: € 200.000 – 285.000 v.o.n. Huur: € 647,53 – 900,00 per juli 2009

⁴ Voor het afgeven van startersleningen is budget voor 4 jaar beschikbaar.

Beleidsveld 5.3 Ruimtelijke Ontwikkeling

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Kansen en mogelijkheden creëren voor beter wonen, werken, ontmoeten, en ontspannen. Het is de kunst de sterke kanten van de stad optimaal te benutten en de bedreigingen het hoofd te bieden. Volgens de toekomstvisie kiest Haarlem voor een gerichte economische en sociale vitalisering.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Kansen en mogelijkheden creëren voor beter wonen, leren, ontmoeten en ontspannen.
 - a. Het zorgdragen voor uitvoering van de diverse ambities van de gemeente met een ruimtelijke impact. Dit komt tot uitdrukking in een onderzoekende, initiërende, integrerende, bemiddelende en bewakende rol. Aan de verbetering van de dienstverlening aan de burgers en ondernemers van Haarlem wordt bijgedragen door het digitaal toegankelijk maken van alle vigerende en in procedure zijnde ruimtelijke plannen. De actualisering en vernieuwing van de ruimtelijke kaders is een belangrijk fundament onder de wijkgerichte aanpak en de woningbouwtaakstelling. De mogelijkheid dankzij de nieuwe WRO gericht de instrumenten projectbesluit en postzegelplan in te zetten maakt een adequate dienstverlening aan burger en ondernemer mogelijk. Ook de afstemming en coördinatie met de ruimtelijke ontwikkeling van omliggende gemeenten, regionale verbanden (Zuid-Kennemerland, Stadsregio Amsterdam, Metropoolregio Amsterdam), provincie en rijk vallen onder dit beleidsveld.
- Vaststellen van gebiedsvisies.

Gebiedsvisies zijn noodzakelijke uitwerkingen van het gemeentelijke Structuurplan en stadsdeelprogramma's ter voorbereiding van bestemmingsplannen, projecten en bouwplannen, die een garantie van ruimtelijke kwaliteit en gewenste ruimtelijke ontwikkeling bieden. De verwachting is dat met de invoering van dit instrument de gemeente meer mogelijkheid krijgt tot het werkelijk beheersen van gebiedsontwikkeling. Volgens een nog in 2009 op te stellen Meerjarenplan Gebiedsvisies zullen in 2010 naar schatting 6 tot 8 nieuwe gebiedsvisies worden opgesteld.
- Uitvoeren Meerjarenplan Bestemmingsplannen

De Taskforce Bestemmingsplannen heeft in oktober 2009 haar taak volbracht. In 2 jaar tijd zijn 15 nieuwe bestemmingsplannen vastgesteld dan wel in procedure gebracht. In 2010 zal nog een aantal van deze procedures moeten worden afgerond. Conform het Meerjarenplan Bestemmingsplannen zal in 2010 voor 6 tot 8 gebieden een procedure gestart worden tot de wettelijk voorgeschreven herziening van bestemmingsplannen. De verwachting is dat in 2014 alle bestemmingsplannen actueel zijn. Daarmee voldoet de gemeente Haarlem aan de in de WRO vereiste actualiteit van ruimtelijke plannen.

- Regionale samenwerking

Regionale samenwerking vindt plaats aan de hand van de economische agenda, de regionale woonvisie, het Haarlemse Verkeer en Vervoer Plan, het Structuurplan Haarlem. In het kader van de Metropoolregio Amsterdam zijn de Verstedelijkingsafspraken gemaakt waaraan Haarlem een actieve bijdrage heeft geleverd bij de opstelling en in 2010 een actieve bijdrage zal leveren in de lobby voor de uitvoering van deze afspraken.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Aantal vastgestelde gebiedsvisies ¹	1 (2007)	1		2	6	6	6			Gemeentelijke registratie

¹ Genoemde aantallen op basis van de huidige inzichten.

Beleidsveld 5.4 Vastgoed

Met ingang van de begroting 2010 is dit meer instrumentele 'beleidsveld' inhoudelijk ondergebracht in de paragraaf Grond- en Vastgoedbeleid.

Financiën programma

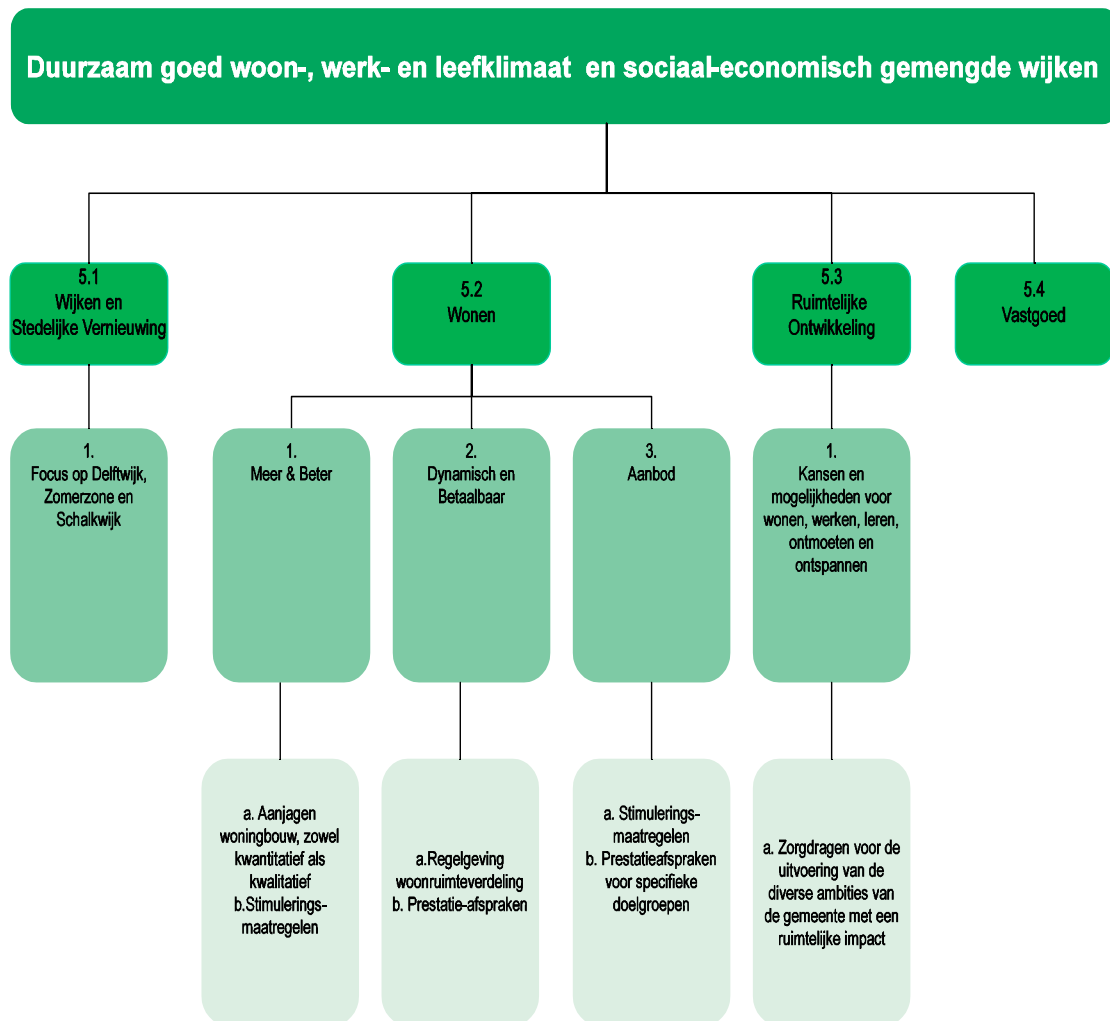
Met de realisatie van dit programma zijn onderstaande inkomsten en uitgaven (baten en lasten) gemoeid. In bijlage 5.1 is een analyse per beleidsveld opgenomen.

Tevens is een overzicht opgenomen met de investeringen die in 2009 worden gedaan.

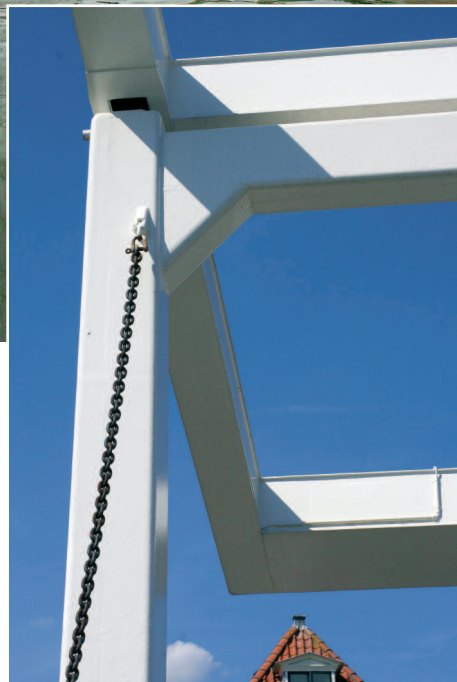
beleids veld	Programma 5 Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling	Rekening 2008	begroting x € 1.000	
			Begroting 2009 gewijzigd	Begroting 2010
	Lasten (exclusief mutaties reserves)			
5.1	Wijken / Stedelijke vernieuwing	0	0	0
5.2	Wonen	2.183	5.661	3.389
5.3	Ruimtelijke ontwikkeling	2.932	4.019	2.508
5.4	Vastgoed	39.330	79.434	54.417
	<i>Totaal lasten</i>	44.445	89.114	60.315
	Baten (exclusief mutaties reserves)			
5.1	Wijken / Stedelijke vernieuwing	0	0	0
5.2	Wonen	1.972	3.909	2.461
5.3	Ruimtelijke ontwikkeling	23	430	0
5.4	Vastgoed	35.674	77.925	50.574
	<i>Totaal baten</i>	37.669	82.264	53.035
	Totaal saldo (exclusief mutaties reserves)	6.776	6.850	7.280
	Toevoeging aan reserve vastgoed	6.332	3.923	1.000
	Onttrekking aan reserve	6.875	5.733	3.058
	- grondexploitatie € 1.500.000			
	- kapitaallasten culturele gebouwen € 908.000			
	- reserve vastgoed € 650.000			
	Saldo (inclusief mutaties reserve)	6.232	5.040	5.222

Investerings reeds besloten door de raad		bedragen x € 1.000
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investerings met maatschappelijk nut</i>		
56.03/O07	Slachthuisbuurt:	
	- Herinrichting speeltuin	62
	- Middengebied	281
	- Overig	70
Investerings gemandateerd door raad aan college		
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investerings met economisch nut</i>		
55.90	Vervanging C.V.-installaties gemeentelijke gebouwen (stelpost)	130
55.92	Herstel daken gemeentelijke gebouwen (stelpost)	135
55.93	Verwijdering asbest gemeentelijke gebouwen (stelpost)	41
Investerings waarvoor nog een raadsbesluit moet worden genomen		
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investerings met economisch nut</i>		
50.05	Vervanging Totalstations geo-informatie	66
SZ.72	Steunzenders ten behoeve van C2000-dekking in Raaksgarage (wettelijke verplichting)	100
VG.ON	Reservering levensduurverlengend onderhoud gemeentelijk bezit	1.393
Totaal programma 5 Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling		2.278

Programma 5: Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling

Gravestenenbrug

Programma 6

Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie

Commissie Ontwikkeling
(Coördinerende) Portefeuille(s) Cultuur, Economische Zaken en Stads promotie
Afdeling(en) Stadszaken

Programmadoelstelling (Missie)

Haarlem heeft voor haar burgers en de regio een divers en aantrekkelijk aanbod van culturele en recreatieve voorzieningen. De stad biedt werkgelegenheid aan haar burgers en vervult in de regio een cruciale economische positie. Ook heeft Haarlem met haar prachtige historische binnenstad en rijkdom aan musea, cultuurpodia, erfgoed, winkels en horeca, aantrekkelijke (tuinen)parken en andere waardevolle groen- en watergebieden en haar ligging temidden van prachtige recreatiegebieden, een grote aantrekkingskracht op binnenlandse en buitenlandse toeristen. Haarlem wenst deze positie te behouden en waar mogelijk te versterken.

De gemeente Haarlem investeert daarom structureel in activiteiten en projecten die bijdragen aan de versterking van het culturele en economische klimaat in de stad uit het oogpunt van een duurzame ontwikkeling. Haarlem doet dit vanuit het besef dat het programma economie, cultuur, toerisme en recreatie zich kenmerkt door een grote complexiteit en een groot aantal afhankelijkheden die zich ten dele ook buiten de invloedssfeer van de lokale overheid afspeelen. Haarlem kiest ervoor het culturele, recreatieve en economische klimaat samen met haar partners van de culturele instellingen, het bedrijfsleven, recreatieve organisaties en het verenigingsleven vorm te geven. Haarlem manifesteert zich ook buiten de regio positief en onderscheidend en acteert actief als samenwerkingspartner. Haarlem werkt samen in de regio Zuid-Kennemerland (RES, Regionale Economische Samenwerking) en neemt deel aan de vorming van de Metropoolregio Amsterdam als onderdeel van de Randstad. Naast Parijs, Londen en Milaan is dit één van de grootste economische stedelijke regio's in Europa. De Metropool is sterker met een economisch en cultureel sterk Haarlem.

Maatschappelijk effect	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Plaats in rangorde woonaantrekkelijkheidsindex ¹	5e	3e	7e	≤ 5e	≤ 5e	≤ 5e	≤ 5e	≤ 5e	≤ 5e	Atlas voor gemeenten

¹ De woonaantrekkelijkheidsindex laat zien hoe aantrekkelijk een gemeente wordt gevonden om te wonen (wat weer een belangrijke indicator is voor het vestigingsklimaat voor ondernemers) in de in rangorde van de 50 grootste gemeenten (score 1 = beste, score 50 = slechtste). In de index zijn 8 factoren opgenomen: de bereikbaarheid van banen, het culturele aanbod (podiumkunsten), veiligheid, het aandeel koopwoningen in de woningvoorraad, de bereikbaarheid van natuurgebieden, de kwaliteit van het culinaire aanbod, de aanwezigheid van een universiteit en het historische karakter van de stad (% woningen gebouwd voor 1945). De score op deze index is daarmee niet alleen afhankelijk van de inspanningen van programma 6, maar ook van andere programma's, in het bijzonder de programma's 2, 5 en 8.

Context en achtergronden

Economie

Haarlem is strategisch gelegen nabij Amsterdam, Schiphol en de aantrekkelijke kustzone, heeft een aantrekkelijk woonklimaat, een prachtige monumentale binnenstad met tal van voorzieningen en is over het algemeen goed bereikbaar, al staat deze bereikbaarheid onder druk. De rijkdom aan erfgoed, en de uitgebreide culturele infrastructuur hebben een (boven)regionale en (inter)nationale betekenis. Haarlem beschikt over een relatief hoog opgeleide beroepsbevolking en is traditioneel sterk in economisch kansrijke sectoren als zakelijke dienstverlening, toerisme, industrie, gezondheidszorg en de creatieve en kennisindustrie. Ondanks de goede uitgangspositie en de werkgelegenheids groei van 0,2% boven het landelijke gemiddelde in de periode 2000-2008 moet worden geconstateerd dat de economische groei in Haarlem in dezelfde periode is achtergebleven bij het landelijk gemiddelde. Het feit dat de Haarlemse economie veel (semi)overheidsbedrijven heeft zorgt voor een stabiele economie met weinig dalen maar ook weinig pieken. Veel van de (semi)overheidsbedrijven slanken echter af. Versterking van het economische klimaat en meer ruimte voor het bedrijfsleven is dan ook noodzakelijk om voldoende werkgelegenheid in Haarlem ook op langere termijn te kunnen garanderen. De beweging NieuwHaarlem, eind 2008 gestart door gemeente en Kamer van Koophandel, richt zich op Haarlem als aantrekkelijke stad om te werken. De beweging NieuwHaarlem zal in 2010 doorgaan.

Cultuur en Erfgoed

Met de heropening van de Stadsschouwburg zijn de vier cultuurpodia in de stad volledig vernieuwd. Toneelschuur, Patronaat en Philharmonie ontvangen inmiddels beduidend meer bezoekers dan voorheen en het publiek weet ook de Stadsschouwburg weer te vinden. Haarlem is bovendien de vijfde monumentenstad van Nederland, kent een rijk archeologisch verleden en heeft toonaangevende musea zoals Teylers, Frans Hals, De Hallen en Het Dolhuys (nationaal museum voor de psychiatrie).

Toerisme, Recreatie, Evenementen en Promotie

De toeristische en recreatieve sector en de evenementen vormen een economische groeisector. Met haar historische binnenstad, culturele aanbod, vele monumenten, uitgebreide winkelassortiment, horeca en ligging nabij Amsterdam en het strand is Haarlem zeer kansrijk om deze sector verder te versterken. In een context waarin steden nationaal en internationaal concurreren om toeristen aan te trekken, is stadspromotie hierbij onmisbaar. In januari 2009 is de nieuwe organisatie City Marketing Haarlem gestart.

Kaderstellende beleidsnota's

- Economie
- Economische Agenda Haarlem (2007/110768)
- Economische barometer (2009/89793)
- Cultuur en Erfgoed
- Agenda cultureel erfgoed Haarlem (2007/88353)
- Cultuurnota Haarlem 2009-2012 (2008/193858)
- Toerisme, Recreatie, Evenementen en Promotie
- Economische Agenda Haarlem (2007/ 110768)
- Evenementen in Haarlem 2008-2011 (2007/110421)
- Plan van aanpak toerisme en promotie 2006-2010 (2006/245090)
- Kanskaart watertoerisme Haarlem (2008/57824)
- Koers Plan van Aanpak watertoerisme (2008/171714)

Relaties met andere programma's

Economie

Programma 8; vooral beleidsvelden 8.1 Autoverkeer en verkeersveiligheid en 8.2 Openbaar vervoer en langzaam verkeer.

Programma 9; vooral beleidsveld 9.2 Openbare ruimte bovengronds.

Programma 2, vooral beleidsveld 2.1 Sociale Veiligheid.

Programma 5: beleidsveld 5.1 Wijken / Stedelijke vernieuwing, beleidsveld 5.2 Wonen en beleidsveld 5.3 Ruimtelijke Ontwikkeling) en kwalitatief goed onderwijs (beleidsveld 4.1 Jeugd (en onderwijs).

Cultuur en Erfgoed

Beleidsveld Cultuur en Erfgoed heeft relaties met diverse andere programma's en daarbij horende beleidsvelden. De belangrijkste zijn beleidsveld 5.1 Wijken / Stedelijke vernieuwing, 5.2 Wonen, 5.3 Ruimtelijke Ontwikkeling en 4.1 Jeugd (en Onderwijs).

Toerisme, Recreatie, Evenementen en Promotie

Relatie met beleidsveld 7.1 Werk en re-integratie onder de voorwaarde van goede (regionale) bereikbaarheid (programma 8; vooral beleidsvelden 8.1 Autoverkeer en verkeersveiligheid en 8.2 Openbaar vervoer en langzaam verkeer), een goede kwaliteit van de openbare ruimte (programma 9; vooral beleidsveld 9.2 Openbare ruimte bovengronds) en veiligheid (beleidsveld 2.1 Sociale Veiligheid). Wat betreft de aanwijzing van gemeentelijke monumenten is er een duidelijke relatie met programma 2 (beleidsveld 2.3 Integrale Vergunningverlening en Handhaving).

Beleidsveld 6.1 Economie

Economische ontwikkeling staat voor werkgelegenheid, weerbaarheid, vitaliteit en welvaart op de lange termijn. Werkgelegenheid betekent maatschappelijke participatie, inkomen en sociale vooruitgang. Een weerbare stad weet slechtere tijden op te vangen en bedreigingen om te buigen, zodat mensen er blijven werken en wonen. Een vitale stad trekt kansen aan, weet zich te profileren en nieuwe ontwikkelingen in haar voordeel te benutten. Welvaart op de lange termijn betekent duurzame economische ontwikkeling en innovatie.

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

Ruimte voor bedrijven. Haarlem wil de fysieke vestigingsmogelijkheden voor bedrijven verbeteren door uitbreiding en transformatie van bestaand vastgoed en locaties te faciliteren en door specifieke projecten gericht op verbetering van het vestigingsklimaat. Haarlem richt zich op vier economische sectoren: bedrijventerreinen, detailhandel, bedrijfsverzamelgebouwen en kantoren.

Goed ondernemingsklimaat. Haarlem streeft naar verbetering van het vestigings-, innovatie en ondernemingsklimaat in de stad. Belangrijke algemene doelstellingen zijn verbetering van de regionale bereikbaarheid (Zuidtangent, Haarlem intercitystation, dynamisch verkeersmanagement) en ondersteuning en facilitering van (startende) ondernemers.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Jaarlijkse banengroei in %	- 1,6 % (2005)	+ 2,7 %	+ 2 %	+ 1,9 %	+ 1,9 %	+ 1,9 %	+ 1,9 %	+ 1,9 %	+ 1,9 %	LISA Vestigingenregister
2. Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid ondernemers over ondernemersklimaat	6,3 (2005)	6,7	-	6,5	6,6	6,6	6,6	6,7	6,8	Benchmark ministerie van Economische Zaken (tweejaarlijks)

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Ruimte voor bedrijven.
 - a. Vergroting van het areaal bedrijventerrein door herstructurering van de Waarderpolder en verbeteren van het functioneren van het bedrijventerrein (Fly over Oostweg, innovatieprogramma, parkmanagement, Samen Veilig Ondernemen, Breednet en regionale samenwerking en segmentering van bedrijventerreinen).
 - b. Versterking van het detailhandelsaanbod door herstructurering en uitbreiding van wijkwinkelcentra (Beatrixplein, Marsmanplein, Westergracht) en versterking van het functioneren en promotie van de binnenstad, Rode Loper, Stationsplein, parkeerverwijssystem, Samen Veilig Ondernemen, centrummanagement, ondernemersfonds, uitvoering convenant binnenstad en regionale en lokale afstemming en samenwerking op het gebied van detailhandel en leisure).
 - c. Vergroting van het aanbod van bedrijfsverzamelgebouwen door het faciliteren van nieuwbouw en functiewijziging (bijvoorbeeld in Waarderpolder INOG en Crown Business).
 - d. Vernieuwing en uitbreiding van het kantorenaanbod door faciliteren nieuwbouw kantoren (023, Oostpoort, Mariastichting, Schalkstad), faciliteren functiewijziging incourante kantoorruimte in Haarlem in bedrijfsverzamelgebouwen voor starters zowel tijdelijk als definitief en regionale samenwerking ten behoeve van een evenwichtig aanbod.

2. Goed ondernemingsklimaat.

- a. Verbetering gemeentelijke dienstverlening aan bedrijven (bedrijvenloket, Ondernemend Werven, deregulering, werkzaamheden afdeling Economie en Cultuur).
- b. Relatiebeheer met partners in de stad en de regio (Kamer van Koophandel, MKB, VNO-NCW, Centrum Management Groep Horeca Nederland afdeling Haarlem en andere lokale belangenbehartigers).
- c. Uitvoeren startersprojecten (o.a. Haarlemse Start), facilitering Harlem Inc. en concreet startersbeleid.
- d. Verbinden van Onderwijs en Arbeidsmarkt (in Platform Arbeidsmarkt en Onderwijs).
- e. Bevorderen van innovatie en creativiteit (door: innovatieplatform NieuwHaarlem, beweging NieuwHaarlem (werkateliers), Breednet, trekkerschap Creatieve As in metropoolregio Amsterdam), deelname RES, Innovatiecentrum Creatieve Industrie (EFRO).

Belangrijk zijn hier ook de eerder genoemde algemene prestaties als verbetering van de regionale bereikbaarheid, en regionale en lokale veiligheid.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a. Aantal hectare nieuw geherstructureerd bedrijventerrein	0 (2004)	0,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	Gemeentelijke registratie
1b. Oplevering herstructurering en uitbreiding wijkwinkelcentra in m ²	0 (2005)	0	0	0	Westergracht 8.000	Marsmanplein 2.500	1.000	1.000	1.000	Gemeentelijke registratie
1c. Aantal m ² nieuwe bedrijfsverzamelgebouwen	0 (2004)	3.500	3.000	3.500	≥ 3.000	≥ 3.000	≥ 3.000	≥ 3.000	≥ 3.000	Gemeentelijke registratie
1d. Aantal m ² nieuwe kantoren per jaar	0 (2005)	3.500 (116 banen)	3.500	3.500	≥ 3.500	≥ 3.500	≥ 3.500	≥ 3.500	≥ 3.500	Gemeentelijke registratie
2a. Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid ondernemers over gemeentelijke dienstverlening	5,5 (2005)	5,7	6,7	6,5	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	Benchmark ministerie van Economische Zaken (jaarlijks)
2b. Aantal nieuwe (door)starters	0 (2005)	214	100	100	100	100	100	100	100	Gemeentelijke registratie/Kamer van Koophandel
2e. Aantal nieuwe arbeidsplaatsen in de creatieve industrie				50	50	50	50	50	50	Onderzoek Innovator in metropoolregio

Beleidsveld 6.2 Cultuur en Erfgoed

Haarlem wil nationaal in beeld zijn als stad van cultuur en erfgoed. Eén van de krachtigste karakteristieken van de stad is immers het cultuurklimaat en het historische karakter. Het aanbod van de kunstinstituten, de nieuwe cultuurgebouwen, de schat aan monumenten, de archeologische vondsten en het cultureel erfgoed (waaronder de musea en archieven) zijn belangrijke dragers van het culturele klimaat. Naar de buitenwereld toe kan dat nog beter worden uitgedragen, zodat de effecten hiervan op het imago van de stad en de bezoekersstromen worden versterkt.

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Een gevarieerd basisaanbod van cultuur en erfgoed. De gemeente Haarlem faciliteert een gevarieerd basisaanbod en streeft naar professionalisering en verzakelijking van de relatie met de culturele instellingen en de wijze waarop de instellingen worden geleid. Deze doelstelling richt zich met name op de grote cultuurpodia (Philharmonie, Toneelschuur, Patronaat en Stadschouwburg), het Frans Hals Museum, het Muziekcentrum Zuid-Kennemerland, H'art, de Bibliotheek Haarlem en Omstreken, en het Noord-Hollands Archief. Met het rijksgesubsidieerde Teylers Museum wordt intensief samengewerkt, vooral bij grotere toptentoonstellingen.
2. Een goed cultureel productieklimaat. De gemeente wil een goed productieklimaat creëren waarin gezelschappen en individuele makers kunnen werken en "scheppen". De aandacht gaat hierbij uit naar de podiumkunsten, de beeldende kunsten en de amateurkunsten. Deze doelstelling heeft te maken met de noodzaak om na de grote investeringen in de 'hardware' (cultuurgebouwen) ook de 'software' goede ontwikkelingskansen te bieden. Aandacht voor voldoende ateliers voor kunstenaars in Haarlem.
3. Deelname aan kunst en cultuur door burgers. De gemeente Haarlem wil de deelname aan kunst en cultuur bevorderen, in het bijzonder door projectvoorstellen van en voor de doelgroepen jongeren en allochtonen te ondersteunen..
4. Beschermen en benutten erfgoed. Het beschermen van erfgoed, monumenten én archeologische vondsten is een kerntaak van de gemeentelijke overheid, waar nodig volgens het wettelijk instrumentarium op het gebied van vergunningen en handhaving. Er is de komende jaren veel aandacht voor de communicatie over taken en bevoegdheden richting eigenaren van (toekomstige) monumenten, o.a. vanwege het beschermen en tonen van dit interessante erfgoed. In de periode 2009-2011 worden 700 nieuwe objecten aangewezen als gemeentelijk monument.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Oordeel Haarlemmers over cultureel aanbod in Haarlem (rapportcijfer)	7,4 (2007)	7,4	7,4	≥ 7,5	≥ 7,5	≥ 7,5	≥ 7,5	≥ 7,5	≥ 7,5	Omnibusonderzoek
2. Aantal amateurverenigingen	62 (2005)	61	54	≥ 61	≥ 61	≥ 61	≥ 61	≥ 61	≥ 61	Gemeentelijke registratie
2. Aantal leden amateurverenigingen	2.226 (2005)	≥ 2.200	2.189	≥ 2.150	≥ 2.150	≥ 2.150	≥ 2.150	≥ 2.150	≥ 2.150	Gemeentelijke registratie
3. Aantal bezoekers Philharmonie (x 1000) ¹	30 (1999) ²	74	82	≥ 75	≥ 75	≥ 75	≥ 75	≥ 75	≥ 75	Philharmonie
3. Aantal bezoekers Stadsschouwburg (x 1000) ¹	90 (2002) ²	nvt	52 ⁴	≥ 50	≥ 50	≥ 50	≥ 50	≥ 50	≥ 50	Stadsschouwburg
3. Aantal bezoekers Toneelschuur (x 1000) ¹	64 (2002) ²	124	109	≥ 110	≥ 110	≥ 110	≥ 110	≥ 110	≥ 110	Toneelschuur
3. Aantal bezoekers Patronaat (x 1000)	65 (2002) ²	136	137	≥ 120	≥ 120	≥ 120	≥ 120	≥ 120	≥ 120	Patronaat
3. Aantal cursisten Muziekcentrum Zuid-Kennemerland en H'art	2.574 (2005)	3.155	3.401	≥ 2.900	≥ 2.900	≥ 2.900	≥ 2.900	≥ 2.900	≥ 2.900	H'art en Muziekcentrum Zuid-Kennemerland
3. Aantal bezoekers Frans Hals Museum en De Hallen (x 1000)	105 (2005)	113	139	≥ 105	≥ 105	≥ 105	≥ 105	≥ 105	≥ 105	Frans Hals Museum
3. Aantal bezoekers Teylers Museum (x 1000)	95 (2006)	78	90	≥ 70	≥ 70	≥ 70	≥ 70	≥ 70	≥ 70	Teylers Museum
3. Aantal leden Bibliotheek (x 1000)	42 (2006)	41	39	≥ 41	≥ 41	≥ 41	≥ 41	≥ 41	≥ 41	Bibliotheek
3. Aantal bezoeken (fysiek en digitaal) aan Bibliotheek (x 1000)	≥ 1.080 (2006) ³	≥ 1.080	≥ 1.180	≥ 1.100	≥ 1.100	≥ 1.100	≥ 1.100	≥ 1.100	≥ 1.100	Bibliotheek

¹ Bij deze podia worden de bezoekersaantallen niet per kalenderjaar maar per seizoen bijgehouden. Zo hebben gegevens over het jaar 2008 betrekking op het seizoen 2007/2008.

² Bij deze podia is voor de nulmeting het laatste seizoen/ jaar in het oude gebouw gekozen.

³ Dit cijfer is een optelling van het aantal fysieke bezoeken (ca. 800.000) aan de vestigingen en het totale aantal digitale bezoeken (280.000) (beide van leden en niet-leden).

⁴ De Stadsschouwburg is heropend op 26 september 2008.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Een gevarieerd basisaanbod van cultuur en erfgoed.
 - a. Faciliteren en subsidiëren van de culturele basisinstellingen. Hiertoe behoort het voorbereiden van het invoeren van budgetfinanciering (een nieuwe subsidiesystematiek) met prestatieafspraken bij de grote culturele instellingen waarmee de gemeente een subsidierelatie heeft vanaf 2011; bij de verzelfstandigde Bibliotheek en Frans Hals Museum is dit reeds ingevoerd.
 - b. Voorbereiden realisering van een nieuw depot voor het Frans Hals Museum in 2010

2. Een goed cultureel productieklimaat.
 - a. Versterking van productiemogelijkheden voor de podiumkunsten, Haarlemse (beeldend) kunstenaars en Haarlemse amateurs via het vernieuwde Cultuurstimuleringsfonds Haarlem.
 - b. Overdracht van het atelierbeheer aan één of meer corporaties; voldoende ateliers en werkruimten voor kunstenaars in Haarlem.

3. Deelname aan kunst en cultuur door burgers.
 - a. Uitvoeren van het nationale Fonds voor Cultuurparticipatie in 2010, met o.a. groot aantal subsidietoekenningen via het Cultuurstimuleringsfonds Haarlem (CSF). Bijzondere aandacht blijft daarbij bestaan voor projectvoorstellen van en voor Haarlemse jongeren en allochtonen.
 - b. Voorbereiden van de landelijke campagne 'Haarlem Cultuur 2011'.
 - c. Voorbereiden fusie van bestaande instellingen op terrein van cultuureducatie en amateurkunst (Muziekcentrum Zuid-Kennemerland, H'art en Volksuniversiteit) in een Centrum voor Cultuureducatie en Vrije Tijd (CCVT) in 2010.

4. Behoud en benutten erfgoed.
 - a. Inlopen achterstallig onderhoud gemeentelijk monumentaal bezit. Convenant Nationaal Restauratiefonds.
 - b. Voortzetting uitbreiding gemeentelijke monumentenlijst.
 - c. Stimuleren eigenaren monumenten tot goed onderhoud via Haarlemse Monumentenlening. Begeleiding van specifieke categorieën monumenteneigenaren: begraafplaatsen, kerken en corporatiewoningen bij reguliere instandhoudingsplannen. Opnamerapporten laten maken van de objecten op de gemeentelijke monumentenlijst.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a. Aantal instellingen met budgetfinanciering	0	0	1	2	6	10	10	10	10	Gemeentelijke registratie
1a. Aantal instellingen die code cultural governance hanteren	0	0	4	2	6	10	10	10	10	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal aanvragen Cultuursimuleringsfonds (CSF)	93 (2006)	129	97	150	150	150	150	-	-	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal toekenningen CSF	47 (2006)	79	65	80	80	80	80	-	-	Gemeentelijke registratie
4b. Aanwijzing gemeentelijke monumenten	Ca. 60 (2007)	Ca. 60	0	121	250	250	100	-	-	Gemeentelijke registratie

Beleidsveld 6.3 Toerisme, recreatie, evenementen en promotie

Versterking van de toeristische en recreatieve sector en van evenementen is belangrijk voor de Haarlemse bevolking en de regio. Zij bieden uitstekende mogelijkheden voor ontspanning, ontmoeting en beleving en dragen daarmee bij aan de sociale samenhang en identiteit van Haarlem. Haarlem behoort tot de toeristische top van de middelgrote Nederlandse steden. Om tot de top te blijven behoren, investeert de gemeente Haarlem structureel in evenementen en in promotie van de stad. Haarlem doet dit samen met evenementenorganisatoren, culturele instellingen, musea en het bedrijfsleven. Voor de internationale promotie wordt bij voorkeur samengewerkt met Amsterdam. Regionaal en nationaal heeft Haarlem een sterke eigen positie.

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Meer toerisme en recreatie. Haarlem wil dat er meer toeristen naar Haarlem komen, die er langer blijven en meer besteden. Tevens wil Haarlem een laagdrempelige en gevarieerde recreatieve voorzieningstructuur in en om Haarlem bevorderen en de recreatieve roustructuren uitbreiden ten behoeve van de bewoners van Haarlem en van de regio. Beide doelstellingen versterken elkaar.
2. Kwalitatief goed aanbod evenementen en goede promotie van Haarlem. De gemeente faciliteert en ondersteunt de bestaande evenementen en bevordert waar mogelijk vernieuwing passend binnen het Haarlemse evenementenprofiel (cultuurhistorie, sport). Om toeristen en bedrijven naar Haarlem te laten komen, is het daarnaast van belang dat Haarlem zich regionaal, nationaal en internationaal presenteert als aantrekkelijke bestemming en vestigingsplaats. City Marketing Haarlem zet Haarlem op een goede manier in de markt, in samenwerking met het bedrijfsleven en de culturele instellingen. De pijlers zijn aantrekkelijk wonen, winkelen en recreëren in een monumentale stad. Kleinschalig, klasse en kwaliteit.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Aantal toeristische dagbezoekers (x 1000)	930 (2005)	1.089	1.120	≥ 1.030	≥ 1.030	≥ 1.030	≥ 1.030	≥ 1.030	≥ 1.030	Continu Vakantie Onderzoek (CVO)
1a. Aantal verblijfs-toeristen (x 1000)	220 (2005)	286	289	240	≥ 240	≥ 240	≥ 240	≥ 240	≥ 240	
2. Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid bezoekers grote evenementen	7 (2008)	nvt	7	7	7,3	7,5	7,5	7,5	7,6	Externe monitoring i.s.m. KvK Amsterdam via I&O Research

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Meer toerisme en recreatie.
 - a. Bevordering van watertoerisme en waterrecreatie in Haarlem door de uitwerking van de kanskaart voor watertoerisme in Haarlem en versterking van de daarvoor benodigde infrastructuur (bijvoorbeeld jachthaven Schoterroog, Scheepmakersdijk, faciliteren pleziervaart met diverse voorzieningen).
 - b. Faciliteren en ondersteunen recreatieve routestructuren (fietsknooppuntennetwerk Zuid Kennemerland, European Route of Industrial Heritage en wandelroute volkstuincomplexen Haarlem).
 - c. Realisatie fysieke infrastructuur t.b.v. verblijf bezoekers (uitbreiding hotelcapaciteit met 32% in 2013 t.o.v. 2007, stadscamping Veerplas en/of Schoterbos en/of Put van Vink).
 - d. Realisatie recreatieve bijdrage aan herinrichting parken en groenvoorzieningen (school- en doetuinen in onder andere Poelpolder, tweede fase achterstallig onderhoud volkstuincomplexen, Reinaldapark, Westelijk Tuinbouwgebied, Schoterbos, Kleverlaan).
2. Goed aanbod evenementen en goede promotie van Haarlem.
 - a. Uitvoering van het evenementenbeleid, gericht op het faciliteren en ondersteunen van evenementenorganisatoren door een evenementenmanager, afstemming van evenementen middels de evenementenkalender en promotie van evenementen en regionale samenwerking ten behoeve van versterking en betere profilering van het regionale aanbod van evenementen.
 - b. Het ontwikkelen en uitvoeren van promotiecampagnes en campagnes gericht op imagoverbetering in samenwerking met het (georganiseerd) bedrijfsleven, culturele instellingen, musea, horeca, detailhandel en hoteliers. De themajaren richten zich op cultuur-, monumenten- en winkelaanbod.
 - c. Het bevorderen en ondersteunen van de samenwerking met Amsterdam en aan Amsterdam gelieerde instellingen t.b.v. het vergroten van de internationale bekendheid en wervingskracht van Haarlem (Amsterdam Plus, Amsterdam Partners, Amsterdam Cruiseport, PRES metropoolregio Amsterdam, Stadsregio Amsterdam).

Financiën programma

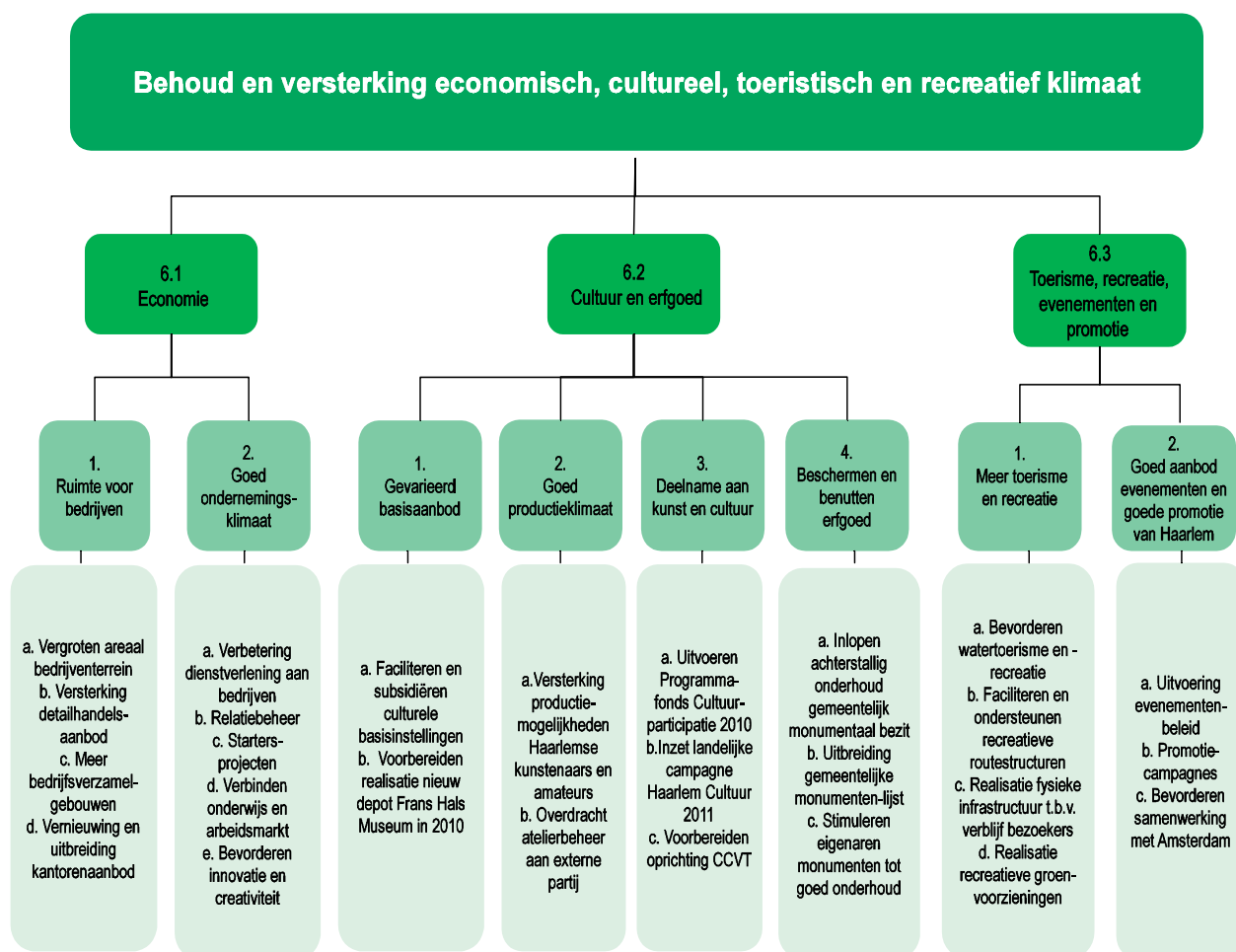
Met de realisatie van dit programma zijn onderstaande inkomsten en uitgaven (baten en lasten) gemoeid. In bijlage 5.1 is een analyse per beleidsveld opgenomen.

Tevens is een overzicht opgenomen met de investeringen die in 2009 worden gedaan.

beleids veld	Programma 6 Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie	Rekening 2008	begroting bedragen x € 1.000	
			2009 gewijzigd	2010
Lasten (exclusief mutaties reserves)				
6.1	Economie	1.003	1.109	1.081
6.2	Cultuur en erfgoed	30.511	26.877	26.263
6.3	Toerisme, recreatie, evenementen en promotie	2.080	2.413	1.402
	<i>Totaal lasten</i>	33.595	30.398	28.746
Baten (exclusief mutaties reserves)				
6.1	Economie	522	523	0
6.2	Cultuur en erfgoed	3.767	634	584
6.3	Toerisme, recreatie, evenementen en promotie	862	1.006	150
	<i>Totaal baten</i>	5.152	2.164	734
	Totaal saldo (exclusief mutaties reserves)	28.443	28.235	28.011
	Toevoeging aan reserve Waarderpolder	533	138	138
	Onttrekking aan reserve	426	0	0
	Saldo (inclusief mutaties reserve)	28.549	28.373	28.149

Investerings gemandateerd door raad aan college		bedragen x € 1.000
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investerings met economisch nut</i>		
84.02	Philharmonie vervanging toneeltechnische installatie	10
84.04	Patronaat vervanging automatisering	46
Investerings waarvoor nog een raadsbesluit moet worden genomen		
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investerings met economisch nut</i>		
SZ.03	Huisvesting Cultureel Centrum Vrije Tijd (CCVT)	9.980
<i>Investerings met maatschappelijk nut</i>		
SZ.79	Waarderhaven ((brand-)veiligheid)	1.774
Totaal programma 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie		11.810

Programma 6: Economie, cultuur, toerisme en recreatie

Programma 7 Werk en Inkomen

Commissie Samenleving
(Coördinerende) Portefeuille(s) Sociale Zaken
Afdeling(en) Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Programmadoelstelling (Missie)

De gemeente vergroot en bevordert de economische zelfredzaamheid van inwoners van Haarlem die dat nodig hebben. De gemeente Haarlem streeft naar zelfstandige arbeidsdeelname en waar dit niet kan zet de gemeente andere voorzieningen in, zoals beschut werk of sociale activering.

Naast het voorzien in een tijdelijk inkomen voert de gemeente een minimabeleid en wil de gemeente problematische schulden en sociale uitsluiting tegengaan. Neveneffecten als passiviteit en opsluiting in de zogenaamde armoedeval moeten worden voorkomen.

In het collegeakkoord staan vier hoofdpunten benoemd. Eén ervan is het sociale beleid van de stad op gelijkwaardig hoog niveau houden: op omvang van middelen voor bijzondere en gewone bijstand wordt niet gekort. De uitstroom uit de bijstand wordt actief bevorderd.

Maatschappelijk effect	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Aantal bijstandsontvangers als % van de potentiële beroepsbevolking; plaats in rangorde 50 grootste gemeenten ¹	18 (2006)	15	16	≤ gemiddelde G50	≤ gemiddelde G50	≤ gemiddelde G50	≤ gemiddelde G50	≤ gemiddelde G50	≤ gemiddelde G50	Atlas voor Gemeenten
% Huishoudens met inkomen < 105 % van het sociale minimum; plaats in rangorde 50 grootste gemeenten ¹	14 (2006)	15	14	≤ gemiddelde G50	≤ gemiddelde G50	≤ gemiddelde G50	≤ gemiddelde G50	≤ gemiddelde G50	≤ gemiddelde G50	Atlas voor Gemeenten

¹ Positie 1 = laagste % (gunstig), positie 50 = hoogste % (ongunstig). Gemiddelde % bijstandsontvangers G50 in 2006 ligt tussen positie 38 en positie 39, gemiddelde % huishoudens met inkomen < 105% sociaal minimum ligt in 2006 tussen positie 35 en positie 36.

Financiële kengetallen	2007	2008	2009	2010	2011	Bron
Omvang budget werkdeel Wet Werk en Bijstand (WWB) (excl. inburgering en volwasseneneducatie en excl. meeneemregeling) ¹	14,5 mln	13,8 mln	13,8 mln	13,8 mln	12,0 mln	Ministerie SZW
Omvang reguliere bijstand ²	38,2 mln	36,3 mln	38,1 mln	39,5 mln	40,2 mln	Gemeentelijke administratie
Omvang budget WSW	16 mln	18 mln	18 mln	18 mln	18 mln	Ministerie SZW

¹ De gelden voor inburgering, volwasseneneducatie en werkdeel WWB worden met ingang van 2010 in het Participatiefonds gebundeld. Deze samenvoeging gaat nog plaatsvinden.

² De lasten dalen en stijgen als gevolg van de ontwikkeling van het aantal bijstandsccliënten. Ze stijgen jaarlijks als gevolg van inflatieaanpassing.

Context en achtergronden

De door het Centraal Planbureau (CPB) geraamde conjuncturele ontwikkelingen hebben voor de komende jaren een grote weerslag op de werkgelegenheid in de regio. Het aantal banen neemt af en de werkloosheid neemt de komende jaren naar verwachting toe. Met de Wet Investeren in Jongeren (WIJ) wil de regering, met een werkleeraanbod, voorkomen dat jongeren tot 27 jaar langdurig aan de kant staan. In de periode 1 oktober 2009 (nieuwe instroom) tot 1 januari 2011 (laatste omzetting, waaronder alleenstaande ouders) wordt de WIJ geïmplementeerd. Voor de aanpak van de jeugdwerkloosheid wordt een regionaal actieplan opgesteld, waarmee wordt aangesloten bij de intensiveringen van het rijk.

De recessie strekt zich ook uit naar het gebied van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). De doorstroom vanuit deze regeling naar regulier werk beperkt zich de komende jaren waarschijnlijk tot een minimum.

Deze ontwikkelingen hebben gevolgen voor het uitkeringsbestand van de WWB. Hierin ligt echter ook de uitdaging om (door middel van leeraanbod en (gesubsidieerde) arbeid) de stijging van het WWB-bestand te beperken.

Het aantal minima in Haarlem bedroeg in 2006 circa 8.800 huishoudens. De gemeente wil een effectief minimabeleid voeren met een groot bereik onder de doelgroep.

De laatste jaren is de schuldenproblematiek ook in Haarlem toegenomen. Het aantal hulpvragen blijft stijgen en vraagt om permanente aandacht. Naast schuldhelpverlening investeert de gemeente Haarlem in preventie door voorlichting op scholen, bij intermediaire organisaties en gericht op doelgroepen (mensen met een laag inkomen en ouderen). De gemeente zet zich in voor vroegtijdige signalering van dreigende schulden, met name bij huurachterstanden.

De integrale dienstverlening krijgt eind 2009 vorm. Integrale dienstverlening betekent het bundelen van de re-integratieinspanningen van gemeente en UWV Werkbedrijf, ongeacht de uitkeringsachtergrond van de klant. De uitvoering hiervan vindt plaats in het Werkplein. De implementatie van de WIJ wordt conform de principes van de integrale dienstverlening gedaan.

Kaderstellende beleidsnota's

- De Wwb, hoogwaardig handhaven in Haarlem 2008-2010 (2007/216037)
- Plan van aanpak verbetering dienstverlening SoZaWe (2007/110893)
- Strategisch Bedrijfsplan en jaarplan 2007 - 2010 van de afdeling SoZaWe (2007/110667)
- Niemand aan de kant, kadernota re-integratie 2006-2008 (2006/246249)
- Modernisering Wet Sociale Werkvoorziening, beleidskader en implementatieplan (2006/245791)
- Minimabeleid 2008 – 2010 (2007/187874)
- Plan van aanpak preventie schuldhulpverlening (2008/91232)
- Plan van aanpak preventie huisuitzettingen (2008/14276)
- Meer banen voor de jeugd (2008/143926)
- Langdurigheidstoeslag 2009 (2009/24160)

Relaties met andere programma's

Om instroom in de bijstand te voorkomen en uitstroom uit de bijstand te bevorderen is een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt noodzakelijk. Dat geldt met name voor het voorkomen van (jeugd)werkloosheid en ook voor het kwalificeren van bijstandsgerechtigden voor de arbeidsmarkt.

Om het bijstandsvolume beperkt te houden, blijft een voldoende groei van de werkgelegenheid in de regio noodzakelijk.

Het voorkomen van isolement en het bevorderen van participatie vraagt om een goed voorzieningsniveau in Haarlem op het gebied van zorg, welzijn en sociaal culturele voorzieningen.

Er zijn daarmee relaties met de volgende programma's:

Programma 3 Welzijn en Zorg, beleidsveld 3.2 Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking en 3.3 Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen.

Programma 4 Jeugd, Onderwijs en Sport, beleidsveld 4.1 Jeugd, 4.2 Onderwijs en 4.3 Sport
Programma 6 Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie, beleidsveld 6.1 Economie.

Beleidsveld 7.1 Werk en Re-integratie

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Niemand aan de kant: alle klanten uit de bijstand op weg naar werk.

Het bevorderen van uitstroom uit de bijstand is één van de speerpunten van het college. De nadere uitwerking hiervan staat beschreven in de 'Kadernota re-integratie 2006 – 2008, niemand aan de kant'. Het re-integratiebeleid bevat een samenhangend pakket aan instrumenten gegroepeerd in de re-integratieladder: van vrijwilligerswerk en sociale activering tot nieuwe vormen van gesubsidieerde arbeid en werkervaringsplaatsen.

Het motto is: niemand aan de kant, elke klant maakt stappen op de re-integratieladder naar werk. Iedere klant is op weg naar werk. Het accent ligt niet op de individuele beperkingen; de gemeente sluit aan bij de mogelijkheden van de cliënt. Het uitgangspunt hierbij is dat iedereen van betekenis is voor de samenleving.

Trajecten moeten daadwerkelijk iets toevoegen aan de potenties van de cliënt. De combinatie van leren en werken staat dan ook centraal. Een voorbeeld hiervan is Work First, waarbij de gemeente niet alleen een werkervaringsplaats aanbiedt; het is een concreet dienstverband met een salaris op minimumniveau. Het is immers gemakkelijker solliciteren vanuit een werkende situatie dan vanuit een bijstandssituatie.

De eerste tekenen van de recessie kondigden zich al in 2008 aan bij de uitzendbureaus. De in het bestuursakkoord met het rijk gestelde doelstelling van 2.300 bijstandsgerechtigden eind 2010 is achterhaald. De toename van het WWB-bestand zal naar verwachting leiden tot 2.975 cliënten eind 2010.

2. Behoud en uitbreiding van werkplekken voor mensen met een indicatie voor de sociale werkvoorziening. De Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) krijgt een duidelijker plek in het re-integratiebeleid.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Aantal bijstandsccliënten 18 – 64 jaar ¹	3.147 (31-12-2006)	2.613	2.458	2.700	2.975	3.125	3.225	* ²	* ²	Gemeentelijke registratie
2. Aantal werkplekken sociale werkvoorziening	692 (2006)	695	719	715	715	715	715	715	715	Gemeentelijke registratie

¹ De omvang van het WIJ-bestand en de daling van het WWB-bestand als gevolg van invoering van de WIJ worden nog nader ingevuld.

² De ontwikkeling van het aantal bijstandsccliënten op de langere termijn is in het licht van de onzekere ontwikkelingen met betrekking tot de economische conjunctuur niet te voorspellen.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Niemand aan de kant: alle klanten uit de bijstand op weg naar werk.
 - a. Plaatsen van 80% van de cliënten op een traject; elke cliënt maakt stappen op de re-integratieladder.
 - b. Werkgeversbenadering waarbij de vraag (de vacature) centraal staat. Daarnaast werkgelegenheid creëren door contract compliance (contractverplichting): bij aanbesteding van werken vraagt de gemeente aan opdrachtnemers 5% van het werk te laten uitvoeren door het in dienst nemen van bijstandsgerechtigden.
 - c. Combineren werken en leren in verschillende vormen: stages, leerwerkplekken en Work First.
2. Behoud en uitbreiding van werkplekken voor mensen met een indicatie voor de sociale werkvoorziening. De Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) krijgt een duidelijker plek in het re-integratiebeleid.
 - a. Stimuleren van mensen met een WSW-indicatie om meer buiten de muren van Paswerk te werken. Begeleid werken en detacheringen bij werkgevers bevorderen de doorstroom in de WSW.
 - b. Verkorten wachttijd voor een plek in de WSW.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie								Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a. % WWB-cliënten dat een traject volgt	40 % (2006)	54 %	71 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %	Gemeentelijke registratie
1b. Aantal cliënten geplaatst via werkgeversbenadering	n.v.t.	n.v.t.	48	100	100	100	100	100	100	Gemeentelijke registratie
1c. Aantal cliënten geplaatst op een leerwerkplek	0 (2006)	27	75	200	250	250	250	250	250	Gemeentelijke registratie
1c. Aantal deelnemers aan Work First	221 (2006)	168	233	400	300	300	300	300	300	Gemeentelijke registratie
2a. % WSW-cliënten dat begeleid werkt	2 % (aug. 2007)	0	3 %	5 %	7 %	10 %	10 %	10 %	10 %	Paswerk
2b. Gemiddelde wachttijd WSW	2 jaar (2006)	2 jaar	2 jaar	1 jaar	1 jaar	1 jaar	1 jaar	1 jaar	1 jaar	Gemeentelijke registratie
2b. Aantal cliënten op wachtlijst WSW	270 (mei 2007)	275	147	100	100	100	100	100	100	Gemeentelijke registratie

Voor het realiseren van de prestaties benut de gemeente het jaarlijks hiertoe geormerkte budget Werkdeel Wet Werk en Bijstand (WWB) volledig. Dat geldt ook voor het budget Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).

Beleidsveld 7.2 Inkomen

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Bijstand voor hen die dat nodig hebben.

Haarlemmers die niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien, hebben toegang tot de bijstand. Het recht op bijstand voor hen die dit echt nodig hebben blijft van kracht. De gemeente Haarlem verstrekt bijstand alleen aan hen voor wie dat noodzakelijk is. Onrechtmatige verstrekkingen worden voorkomen. Het maatschappelijk draagvlak voor bijstandsverlening wordt bewaakt. Bijstandsverlening is een tijdelijk vangnet. Het tijdelijke karakter van de bijstand wordt ingevuld met een adequaat re-integratiebeleid. De inzet is gericht op re-integratie; al blijft er een groep voor wie de afstand tot de arbeidsmarkt te groot is.

Voor de groeiende groep ouderen die geen volledige rechten in het kader van de Algemene Ouderdomswet (AOW) hebben opgebouwd wordt per 1 januari 2010 een landelijke regeling in het leven geroepen. Deze regeling wordt uitgevoerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De gemeente wil deze groep echter actief blijven benaderen om stille armoede onder deze groep te bestrijden door het verstrekken van bijzondere bijstand (zie beleidsveld 7.3).

2. Bijzondere regelingen voor hen die dat nodig hebben.

Voor enkele kleinere regelingen zoals de Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars (WWIK) en het Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz) geldt hetzelfde als voor de hierboven genoemde groep van Haarlemmers tot 65 jaar. De gemeente wil de toepassing van de Bbz verder bevorderen en het zelfstandig ondernemerschap als een volwaardig alternatief voor werk in loondienst stimuleren.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Aantal bijstandsccliënten 65 +	243 (2006)	249	281	300	300	300	300	300	300	Gemeentelijke registratie
1. Preventiequote ¹	37 % (2006)	54 %	53 %	45 %	45 %	45 %	45 %	45 %	45 %	CWI
2. Aantal cliënten Bijstandsbesluit zelfstandigen	42 (2006)	36	38	55	65	65	65	65	65	Gemeentelijke registratie

¹ De preventiequote betreft het aantal klanten van het Werkplein dat een bijstandsaanvraag wil indienen, maar daar op grond van onder andere bemiddeling naar werk of voorliggende voorzieningen vanaf ziet, in verhouding tot het totaal aantal klanten.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Bijstand voor hen die dat nodig hebben.
 - a. Hoogwaardig handhaven. Dit betekent het invulling geven aan de keten van voorlichting, vroegsignalering, opsporing, controle en handhaving.
 - b. Betere dienstverlening. Mensen die zijn toegelaten tot de bijstand hebben recht op een adequate dienstverlening. Aanvragen en beëindigingen worden snel, efficiënt en zakelijk afgehandeld: 90% binnen 4 weken. Met een caseload van maximaal 80 cliënten hebben casemanagers tijd voor de klant en tijd om deze te begeleiden naar werk. Een adequate dienstverlening komt ook tot uiting door het realiseren van bestandskoppelingen. De overdracht van de bijstandsverlening voor 65+ aan de Sociale Verzekeringsbank (SVB) per 1 juli 2008 maakte een groter bereik van de doelgroep mogelijk.
2. Bijzondere regelingen voor hen die dat nodig hebben.
 - a. Stimuleren zelfstandig ondernemerschap. Onder andere met de mogelijkheden die het Bijstandsbesluit Zelfstandigen (Bbz) biedt.

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a. % Aanvragen bijstandsuitkering binnen 4 weken afgehandeld	25 % (2006)	47 %	54 %	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %	Gemeentelijke registratie
1b. % Beëindigingen bijstandsuitkering binnen 4 weken afgehandeld	33 % (2006)	41 %	54 %	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal trajecten gericht op zelfstandig ondernemerschap	24 (2006)	14	19	30	30	30	30	30	30	Gemeentelijke registratie

Beleidsveld 7.3 Minimabeleid

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Een adequaat minimabeleid bestaande uit individuele verstrekkingen en generieke voorzieningen voor hen die dat nodig hebben.

Voor onverwachte noodzakelijke kosten kan de bijzondere bijstand een oplossing bieden voor mensen met een minimuminkomen. De gemeente wil een ruimhartig minimabeleid voeren, waarin zowel ruimte is voor individuele aanvragen als voor collectieve regelingen. Toegankelijkheid staat hierbij voorop: zowel door het bevorderen van de bekendheid van de regelingen als ook door eenvoudige procedures. Ook hier geldt: wie recht heeft, mag rekenen op een adequate dienstverlening. In deze collegeperiode is het minimabeleid geactualiseerd.
2. Preventie van problematische schulden en effectieve schuldhulpverlening.

Problematische schulden moeten zoveel mogelijk worden voorkomen. De toenemende vraag naar schuldhulpverlening blijft een aandachtspunt. De vraag loopt niet altijd gelijk met het aanbod, waardoor wachtlijsten kunnen ontstaan. Een effectiever beleid met meer aandacht voor preventie en betere ketensamenwerking zijn speerpunten voor het college. Tijdige signalering van schuldenproblematiek door samenwerking met vroegsignaleerders als corporaties, maatschappelijke dienstverlening en andere Haarlemse instellingen is essentieel.

Effectindicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. % Haarlemmers dat denkt recht te hebben op inkomensondersteunende maatregelen maar hier geen beroep op doet vanwege onbekendheid hiermee	41 % (2003)	40 %	40 %	30 %	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %	Omnibusonderzoek
1. Aantal toekenningen individuele bijzondere bijstand	1.442 (2006)	1.225	1.400	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	Gemeentelijke registratie
1. Aantal toekenningen schoolkostenregeling	518 (2006)	813	1.467	800	800	800	800	800	800	Gemeentelijke registratie
1. Aantal toekenningen regeling chronisch zieken, ouderen en gehandicapten	n.v.t.	n.v.t.	1.654	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800	Gemeentelijke registratie
2. Aantal huissuitzettingen op basis van huurschuld ¹	122 (2005)		95	50	50	50	50	50	50	Gemeentelijke registratie

¹ Huissuitzettingen, gedwongen, op grond van een rechtelijk vonnis.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Een adequaat minimabeleid bestaande uit individuele verstrekkingen en generieke voorzieningen voor hen die dat nodig hebben.
 - a. Verbeteren van het bereik van de bijzondere bijstand door het realiseren van bestandskoppelingen, voorlichting en de inzet van de formulierenbrigade.
 - b. Vergroten van de toegang tot de bijzondere bijstand door het verder vereenvoudigen van de aanvraagprocedures en het verminderen van de gegevensuitvraag aan cliënten.
2. Preventie van problematische schulden en effectieve schuldhulpverlening.
 - a. Voorlichting, vroegsignalering, budgetbegeleiding en budgetcursussen.
 - b. Voorkomen wachttijden voor de start van schuldhulpverlening.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1b. % Aanvragen bijzondere bijstand binnen 4 weken afgehandeld	26 % (2006)	34 %	65 %	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal klanten budgetbeheer	706 (2006)	706	655	760	840	880	880	880	880	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal deelnemers budgetcursussen	n.v.t.	n.v.t.	0	80	160	160	160	160	160	Gemeentelijke registratie
2b. Gemiddelde wachttijd start schuldhulpverlening in weken	n.b.	8	0	0	8	4 ¹	4	4	4	Gemeentelijke registratie

¹ Maximum termijn invoering wettelijk kader minnelijke schuldhulpverlening.

Financiën programma

Met de realisatie van dit programma zijn onderstaande inkomsten en uitgaven (baten en lasten) gemoeid. In bijlage 5.1 is een analyse per beleidsveld opgenomen.

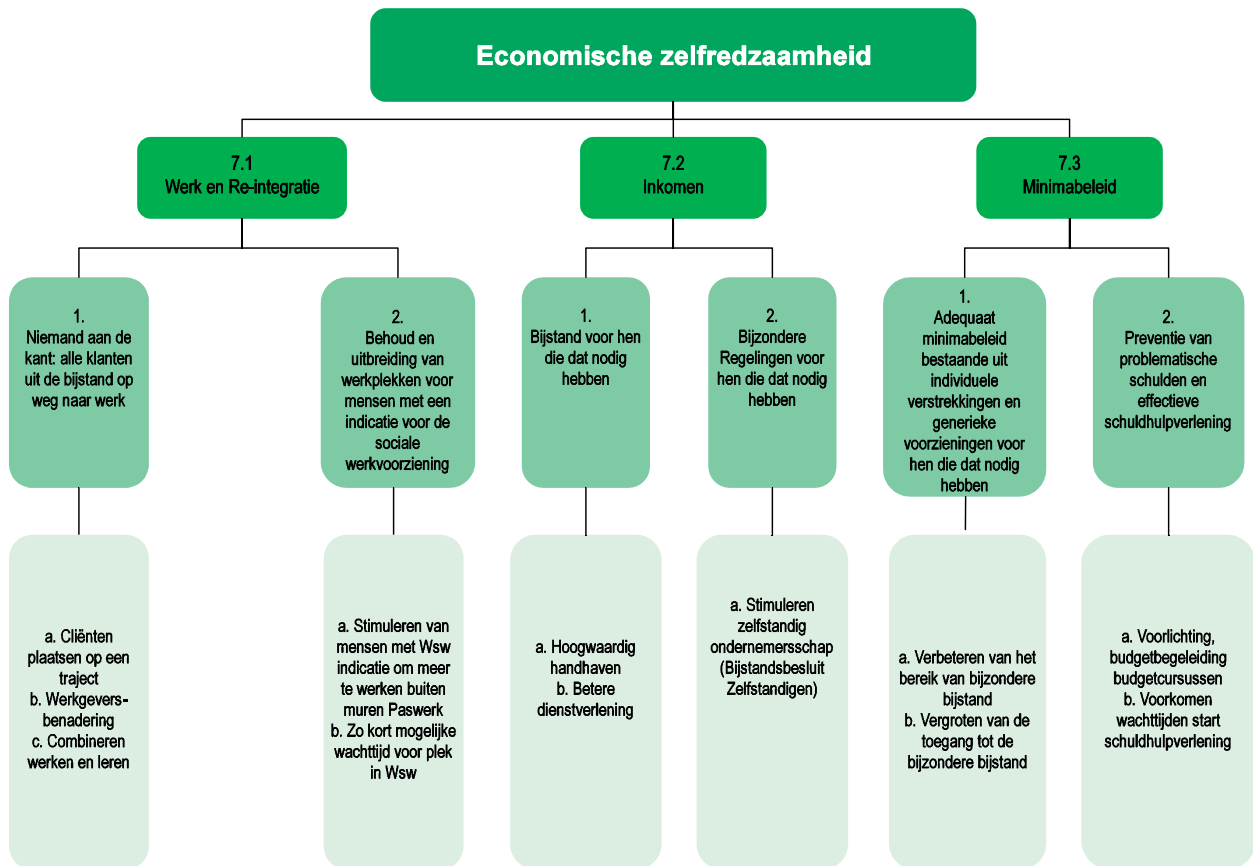
Tevens is een overzicht opgenomen met de investeringen die in 2009 worden gedaan.

bedragen x € 1.000

beleids veld	Programma 7 Werk en Inkomen	Rekening 2008	Begroting	
			2009 gewijzigd	2010
Lasten (exclusief mutaties reserves)				
7.1	Werk en re-integratie	37.112	36.246	33.718
7.2	Inkomen	46.223	47.584	51.712
7.3	Minimabeleid	7.646	8.590	7.927
	<i>Totaal lasten</i>	90.982	92.420	93.357
Baten (exclusief mutaties reserves)				
7.1	Werk en re-integratie	35.754	33.524	31.885
7.2	Inkomen	46.712	43.012	43.273
7.3	Minimabeleid	971	320	310
	<i>Totaal baten</i>	83.438	76.857	75.468
	Totaal saldo (exclusief mutaties reserves)	7.543	15.563	17.889
	Toevoeging aan reserve	700	0	0
	Onttrekking aan reserve WWB-inkomensdeel	223	0	2.900
	Saldo (inclusief mutaties reserve)	8.020	15.563	14.989

Investeringen gemandateerd door raad aan college		bedragen x € 1.000
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
Er zijn binnen dit programma geen investeringen voor 2010		
Totaal programma 7 Werk en inkomen		

Programma 7: Werk en inkomen

Wsw = Wet Sociale Werkvoorziening

Programma 8

Bereikbaarheid en Mobiliteit

Commissie Beheer
(*Coördinerende*) *Portefeuille(s)* Verkeer- en Vervoersbeleid
Afdeling(en) Wijkzaken

Programmadoelstelling (Missie)

Een goede en veilige verkeerssituatie is het doel van dit programma. Dit betekent dat we willen dat Haarlem goed bereikbaar is (zowel per fiets, auto als openbaar vervoer), dat deelnemen aan het verkeer veilig is, dat er zo min mogelijk opstoppingen zijn en dat er voldoende parkeergelegenheid is.

Maatschappelijk effect	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Oordeel Haarlemmers ¹ over diverse aspecten van bereikbaarheid en mobiliteit (rapportcijfer):										
a. Bereikbaarheid van de stad ²	6,5 (2007)	6,5	6,9	6,9	6,9	7,0	7,0	7,0	7,0	Omnibusonderzoek
b. Bereikbaarheid van de binnenstad	5,4 (2007)	5,4	5,8	6,0	6,2	6,4	6,5	6,5	6,5	Omnibusonderzoek
c. Verkeersveiligheid in de stad	6,1 (2007)	6,1	6,4	6,4	6,5	6,6	6,6	6,6	6,6	Omnibusonderzoek
d. Verkeersdoorstroming door de stad	5,1 (2007)	5,1	5,5	5,5	5,8	6,0	6,0	6,0	6,0	Omnibusonderzoek
e. Parkeergelegenheid in de binnenstad	5,1 (2007)	5,1	5,4	5,4	6,0	6,2	6,2	6,2	6,2	Omnibusonderzoek

¹ Het Omnibusonderzoek houdt alleen peilingen onder inwoners van Haarlem, niet onder bezoekers en ondernemers.

² De bereikbaarheid betreft hier in algemene zin en heeft betrekking op zowel auto, bus, trein als (brom)fiets als motor. Ondanks het hogere realisatiecijfer in 2008 is, gezien de vele werkzaamheden, het streefcijfer voor 2009 en 2010 minder naar boven bijgesteld.

Context en achtergronden

De bereikbaarheid van en verkeerscirculatie in Haarlem staat door het groeiende autoverkeer sterk onder druk. Die druk wordt extra gevoeld door de vergroting van de toeristische en culturele aantrekkingskracht en de versterking van de zakelijke dienstverlening. In de toekomst zullen de verstedelijkingsafspraken (waarbij 10.000 woningen extra gerealiseerd zullen worden voor 2020) de verkeersdruk verder doen toenemen.

Ook vinden er momenteel veel werkzaamheden plaats in de openbare ruimte in het kader van inhalen van achterstallig onderhoud. Een evenwichtiger verkeerscirculatie van de verschillende vervoerswijzen in en rond Haarlem is noodzakelijk voor de realisatie van deze ambities. Het autoverkeer vervult daarin een onmiskenbaar belangrijke (regionale) rol evenals het openbaar vervoer; maar ook de fiets zal daarbij een belangrijke (meer lokale) bijdrage moeten leveren.

Haarlem heeft te maken met een steeds verder groeiend gebruik van de Zuidtangent als belangrijke regionale openbaar vervoerverbinding naar Hoofddorp, Schiphol en verder. In het gebied Haarlem-IJmond is al enige tijd sprake van een nieuwe concessieperiode voor het openbaar vervoer in de hoop dat ook daar, mede dankzij nieuw materieel, een verbetering in het gebruik van het openbaar vervoer tot stand kan komen. De recente nieuwe concessie in Amstel/Meerlanden kent een frequentieverhoging van het openbaar vervoer op de lijnen van en naar de Stadsregio Amsterdam, waaronder ook de Zuidtangent.

Het spoorboekje vertoont sinds begin 2007 tot op heden een verslechtering waar het gaat om directe treinverbindingen voorbij Amsterdam. Anderzijds is het winst dat de frequentie naar (en van) Amsterdam nu structureel verhoogd is van 6 naar 8 x per uur; aandachtspunt blijft wel dat de capaciteit per trein tijdig voldoende inspeelt op de vraag; zo ook de nadrukkelijke wens dat Haarlem ook in de andere windrichtingen volwaardig aangetakt blijft op het Intercity net (m.n. richting Den Haag/Rotterdam e.v.). Een aspect dat regelmatig onder de aandacht van de NS moet blijven.

Hoewel Haarlem al redelijk gevorderd is met de realisatie van een fijnmazig fietsnetwerk, valt er nog veel te doen. Een sluitend netwerk en het behoud en de verbetering van de kwaliteit daarvan bepaalt in belangrijke mate of het fietsgebruik kan worden gestimuleerd. Hierbij wordt ingezet op herkenbaarheid, directheid, veiligheid en comfort. Een aanzet daartoe is inmiddels gepresenteerd in de koers- en discussienota voor de actualisering van het Haarlems Verkeer en Vervoer Plan (HVVP).

Voor de Haarlemse binnenstad ligt er een grote uitdaging om voldoende gebouwde parkeervoorzieningen te creëren. De Appelaar garage is in bedrijf. De Raaksgarage bevindt zich in de zomer van 2009 in het stadium van uitvoering, eind 2009 zullen de eerste 200 parkeerplaatsen beschikbaar komen. Een extra parkeervoorziening aan de oostkant wordt onderzocht en er wordt een studie uitgevoerd naar uitbreiding van de Kampgarage. Tevens vindt nader onderzoek plaats samen met de provincie of een parkeergarage onder het Frederikspark (met een omvang van circa 220 plaatsen) tot de mogelijkheden behoort. De zaterdagpendel tussen de Cronjégarage en de binnenstad wordt voortgezet tot midden 2010 en geëvalueerd. In de gebiedsvisie Oostradiaal wordt rekening gehouden met inpassing van een uitgebreide P&R, naast station Spaarnwoude. Deze Park and Ride (P&R)-voorziening kan, naast haar functie richting Amsterdam en richting kust, ook een rol vervullen voor het bezoek aan Haarlem centrum.

In de woongebieden wordt daarbij gezocht naar een evenwicht tussen leefbaarheid en het bieden van voldoende parkeergelegenheid voor bewoners en voorzieningen. Daarbij kan het terugdringen van autobezit door onder andere deelautogebruik een van de instrumenten zijn.

Kaderstellende beleidsnota's

- Haarlems Verkeer en Vervoer Plan (2002/182821)
- Parkeernota (2004/217433)
- Voorstel tot wijziging van de Haarlemse Bouw Verordening (2007/126449)
- Aanpassingen nota uitwerking verkeersveiligheid (2006/245416)
- Uitvoeringsprogramma Fietsinfrastructuur (2007/110460)
- Koers- en discussienota t.b.v. actualisatie HVVP (2009/102764)
- Taxibeleid busbanen Haarlem (2009/80337)
- Digitalisering Vergunningparkeren (2009/113951)

Relaties met andere programma's

Er zijn relaties met de volgende programma's:

Programma 2 Veiligheid, Vergunningen en Handhaving, beleidsveld 2,3 Integrale vergunningverlening en handhaving.

Programma 5 Wonen, wijken en stedelijke vernieuwing, beleidsveld 5.3 Ruimtelijke ontwikkeling.

Programma 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie, beleidsveld 6.1 Economie.

Programma 9 Kwaliteit fysieke leefomgeving, beleidsveld 9.1 Milieu, leefbaarheid en duurzaamheid en 9.2 Openbare ruimte bovengronds.

Beleidsveld 8.1 Autoverkeer en verkeersveiligheid

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Een betere autobereikbaarheid en minder opstoppingen (kortere reistijden).
2. Een betere verkeersveiligheid. Meer concreet streven wij in 2010 ernaar het aantal verkeersdoden en gewonden te verminderen conform de landelijke afspraken.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Oordeel Haarlemmers over de autobereikbaarheid van de stad (rapportcijfer)	5,3 (2007)	5,3	5,6	5,6	6,0	6,0	6,2	6,2	6,2	Omnibusonderzoek
1. Oordeel Haarlemse ondernemers over de autobereikbaarheid van de stad (rapportcijfer)	6,6 (2005)	7,1		7,1		7,1		7,1		Benchmark Gem. Ondernemersklimaat (tweejaarlijks)

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Een betere autobereikbaarheid en minder opstoppingen (kortere reistijden).
 - a. Ontwikkeling van het automonitoringssysteem samen met de provincie Noord-Holland, gekoppeld aan een te ontwikkelen regionale verkeerscentrale. Door middel van de reeds aanwezige detectielussen in het wegdek bij verkeerslichten wordt het aantal voertuigen dat per tijdseenheid passeert geteld. Met het te ontwikkelen automonitoringssysteem kan op enkele belangrijke doorgaande routes in de stad zoals bijvoorbeeld de route naar de kust en de Waarderpolder jaarlijks continu de reistijd gemeten worden als maatstaf voor de autobereikbaarheid. Invloeden van bijvoorbeeld wegwerkzaamheden en omleidingsroutes zijn daarmee beter te volgen.

- b. De fly-over bij de N200/Amsterdamse Vaart is dit jaar in uitvoering. Het onderzoek naar de verdubbeling van de Oudeweg tussen Ged. Oostersingelgracht en de Waarderweg wordt ter hand genomen.

2. Een betere verkeersveiligheid.

- a. Inrichten van woongebieden als 30 km zone waarbij tevens aansluiting wordt gezocht bij het meerjarenprogramma groot onderhoud wegen, straten en pleinen.
- b. Maatregelen nemen op de schoolroutes om de verkeersveiligheid te vergroten bij basisscholen of scholen voor voortgezet onderwijs.
- c. Analyseren van een black-spot en nemen van maatregelen ter verbetering van de verkeersveiligheid (een black-spot is een kruising of wegvak dat in drie jaar tijd 6 of meer letselongevallen heeft).

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
2a. Aantal 30 km zones (totaal aanwezig)	24 gedaan (t/m 2006)	26	28	31	31	32	32	32	32	Gemeentelijke registratie
2b. Aantal scholen dat per jaar wordt voorzien van veilige routes	20 gedaan (t/m 2006)	3	4	4	4	4	4	4	4	Gemeentelijke registratie
2c. Aantal black-spots dat per jaar wordt geanalyseerd en verbeterd	1 gedaan (t/m 2006)	1	0	1	1	1	1	1	1	Gemeentelijke registratie

¹ De gemeente is voornemens om de nulmeting samen met de provincie Noord-Holland in 2010 uit te voeren.

Beleidsveld 8.2 Openbaar vervoer en langzaam verkeer

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Meer gebruik en betere toegankelijkheid openbaar vervoer.
2. Meer fietsgebruik.
3. Betere voetgangersomgeving.

Effectindicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. % Haarlemmers dat tevreden is over OV-voorzieningen in hun buurt	64 % (in 2005)			65 % ²		67 % ²		68 %		Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor (tweejaarlijks)
1. Oordeel Haarlemse ondernemers over de bereikbaarheid van de stad per OV (rapportcijfer) ³	6,6 (in 2005)	6,7		6,7		6,7		6,7		Benchmark Gem. Ondernemersklimaat (tweejaarlijks)
2. Totaaloordeel fiets-tevredenheid in Haarlem (rapportcijfer)	6,6 (2006)	6,7						7,0		Fietsbalans ¹ (zesjaarlijks)
2. Fietsaandeel bij verplaatsingen tot 7,5 km in % (40 % is norm in Fietsbalans)	36 % (2003/2005)	36 %						40 %		Fietsbalans ¹ (zesjaarlijks)
2. Kwaliteit fiets-parkeren (norm in Fietsbalans 17, max. haalbaar is 22)	13,5	13,5						15,0		Fietsbalans ¹ (zesjaarlijks)
3. Oordeel Haarlemmers over voetgangersvoorzieningen in de binnenstad (rapportcijfer)	6,9 (2002)	6,8	7,1	6,9	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1	Omnibusonderzoek

¹ De Fietsbalans van het Landelijk Fietsberaad is een onafhankelijk instrument om de fietstevredenheid te kunnen registreren. Fietsbalans is mei 2008 uitgekomen. Op dit moment is nog niet bekend wanneer een vervolgmeting plaats zal vinden. Dit zal vermoedelijk ten laatste in 2013 zijn. In de tussentijd zal gekeken worden of via het Omnibusonderzoek aanvullend nog gegevens over fietserstevredenheid en kwaliteit fietsparkeren verzameld kunnen worden. Het oordeel staat overigens onder druk vanwege de overlast bij Stationsplein.

² Streefwaarde ten opzichte van programmabegroting 2009 iets naar boven bijgesteld.

³ De streefwaarde wordt op 6,7 gehandhaafd omdat veel werken in uitvoering zijn (kosten gaan voor de baten uit). De tevredenheid op korte termijn zal dan niet toenemen.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Meer gebruik en betere toegankelijkheid openbaar vervoer.
 - a. Om het gebruik van het openbaar vervoer verder te stimuleren, kan de gemeente Haarlem alleen voorwaardenscheppend werken. In 2010 wordt gebruik gemaakt van korte afstand radio (KAR) in alle verkeerslichteninstallaties. Hierdoor kunnen bussen die van een KAR-boordcomputer zijn voorzien (en dat zijn alle lijnbussen binnen de concessie Haarlem-IJmond) de verkeerslichten al vanaf enige afstand beïnvloeden (op groen zetten), waardoor het openbaar vervoer sneller doorstroomt. De verkeerslichten registreren tevens de passages van de bussen, waardoor we de doorstroming ook daadwerkelijk kunnen meten, evenals effecten van bijvoorbeeld de spits, omleidingen en stranddagen. De eerste resultaten van reistijdregistratie op een van de Regionetlijnen (bijv. lijn 75 van Winkelcentrum Schalkwijk naar IJmuiden en v.v.) zullen (in samenwerking met de provincie NH) in 2010 worden gepresenteerd.
 - b. Er vindt regelmatig overleg plaats met de NS om te bereiken dat Haarlem direct op het nachtnet zal worden aangesloten. De Zuidtangent rijdt wel 's nachts, waardoor Haarlem vooralsnog indirect is aangesloten op het NS-nachtnet.
 - c. Om de toegankelijkheid van de bus bij de haltes te verbeteren wordt (in nauwe samenwerking met de provincie NH) op het traject van de lijnen 2, 3, en 75 de instaphoogte bij 28 instaphaltes tot de landelijke norm van 18 cm gebracht.
 - d. De invoering van een OV-stimuleringsactie in 2009 op koopavonden, zaterdag en koopzondagen wordt, onder voorwaarden van instemming van de provincie Noord Holland, in 2010 nader geëvalueerd
 - e. Uitwerking van een vernieuwd Stationsplein en omgeving met een nieuw busstation.
 - f. Haarlem denkt mee op regionaal terrein tot ontwikkeling van een regionaal Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)-netwerk richting IJmuiden en richting Zuidas Amsterdam langs de A9
 - g. De pendelbus tussen de Cronjégarage en het centrum, met als doel het gebruik van de Cronjégarage mede te stimuleren, wordt in 2010 geëvalueerd.
 - h. De City shuttlebus wordt bij succes in 2010 voortgezet. Op dit moment is nog niet voorzien in de financiële dekking.
 - i. In de loop van 2010 zullen de taxi's worden toegelaten op de busbanen Gedempte Oude Gracht en Parklaan. In 2011 volgt toelating op andere busbanen.
2. Meer fietsgebruik.
 - a. Uitbreiden fietsnetwerk met minstens een kilometer fietspad per jaar.
Aanleggen van extra fietsstallingsplaatsen rond knooppunten van openbaar vervoer en/of in het centrum van de stad.
 - b. Realisatie van programma Ruimte voor de Fiets door een nieuwe kwalitatief goede fietsenstalling met meer plaatsen die gratis en bewaakt is onder het vernieuwde Stationsplein. Gestreefd wordt om de reconstructie Stationsplein begin 2011 af te ronden; de fietsvoorzieningen (meer dan 5000 plaatsen) kunnen daarbij waarschijnlijk al in 2010 beschikbaar komen.
3. Betere voetgangersomgeving.
 - a. Aanleggen van voldoende brede, obstakelvrije voetgangersruimte bij iedere reconstructie.
 - b. Uitbreiden geleidelijnen voor visueel gehandicapten bij zebrapaden.
 - c. Uitbreiden rateltickers bij verkeerslichten. Deze ook plaatsen bij de reguliere vervanging van verkeerslichten.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a. Aantal verkeerslichten met KAR systeem t.b.v. openbaar vervoer	10 (in 2006)	¹	78	78	78	78	78	78	78	Gemeentelijke registratie
1c. Aantal bushaltes, die voldoen aan de toegankelijkheidsrichtlijnen van de Wet OV	7 (in 2006)	¹	4	32	60	65	70	75	80	Gemeentelijke registratie
2a. Lengte fietspadennetwerk (-paden) in km in beheer bij gemeente ²	18,6 (raming 2006)	¹	260.956 m2	270.000 m2	280.000 m2	288.000 m2	290.000 m2	295.000 m2	300.000 m2	Gemeentelijke registratie
2b. Aantal fietsenstallingsplaatsen (incl. NS-station) in de binnenstad	4.675 (2004)	4.675	4.700	4.700	5.000	6.500	9.000	9.000	9.000	Gemeentelijke registratie
3c. Aantal verkeerslichten met rateltickers	25 (2006)	¹	52	52	54	55	56	57	58	Gemeentelijke registratie

¹ Niet beschikbaar in 2007.

² Lengte fietspaden wordt niet meer gemeten maar oppervlak fietspaden. Naast fietspaden worden er ook fietsstroken en fietsstraten gerealiseerd.

Beleidsveld 8.3 Parkeren

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Minder ruimtebeslag door geparkeerde auto's in de binnenstad. Daarmee willen wij de openbare ruimte in de binnenstad verbeteren. Meer concreet willen wij mogelijkheden vinden om te komen tot (meer) gebruik van Park & Ride voorzieningen in en rond Haarlem voor bezoekers van de binnenstad.
2. Minder parkeeroverlast in wijken.
3. Digitalisering vergunningparkeren.

Effectindicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Aantal garageparkeerplaatsen	2.575 (2006)	2.575	2.575	2.775	3.575	3.575	3.825	3.825	4.100	Gemeentelijke registratie
1. Oordeel Haarlemse ondernemers over parkeermogelijkheden in de stad (rapportcijfer)	5,9	6,3		6,4		6,4		6,4		Benchmark Gem. Ondernemersklimaat (tweejaarlijks)
2. % Haarlemmers dat parkeergelegenheid in de eigen woonbuurt (ruim) voldoende vindt	58 % (2005)	52% ¹	51 %	> 58 %	> 58 %	> 58 %	> 60 %	> 60 %	> 60 %	Omnibusonderzoek

¹ Dit betreft een resultaat uit de Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor Haarlem 2007 in plaats van Omnibusonderzoek.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Minder ruimtebeslag door geparkeerde auto's in de binnenstad.
 - a. De vervanging van het huidige parkeerverwijssysteem naar de garages door een beter systeem, waarbij op specifieke plekken de aantallen vrije parkeerplaatsen worden aangegeven. De nieuwe parkeergarage Raaks komt beschikbaar.
 - b. Stimuleren van Park & Ride voorzieningen zoals bij station Spaarnwoude (uitbreiding is ambitie-inzet bij ontwikkeling Oostpoort2 (gebiedsvisie Oostradiaal)), Delftplein en Floriadeterrein (in overleg met gemeente Haarlemmermeer en provincie Noord-Holland).
 - c. Studie naar uitbreiding parkeergarage de Kamp.
 - d. Onderzoeken van de realisatiekansen van een parkeergarage onder het Frederikspark in nauwe samenwerking met de provincie Noord Holland (circa 220 plaatsen) en een parkeergarage aan de oostkant van de stad.
2. Minder parkeeroverlast in wijken.
 - a. Uitvoeren gerichte controleacties wijkparkeren in het gebied met belanghebbenden-parkeren. De opzet van de controles is er in de eerste plaats op gericht ervoor te zorgen dat belanghebbenden in de wijk kunnen parkeren en vreemd parkeren wordt voorkomen.
 - b. Bij nieuwbouwprojecten wordt er nadrukkelijk naar gestreefd dat deze primair voorzien in hun eigen parkeerbehoefte op eigen terrein.
 - c. Stimuleren van (bedrijfs-)vervoermanagement en deelautogebruik om het autobezit per huishouden terug te dringen.
3. Digitalisering vergunningparkeren.
 - a. Bewonersparkeervergunningen afgeven als digitaal parkeerrecht.

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Ia Nieuw parkeerverwijssysteem	0 (2007)			Realisatie ¹	Nulmeting					Gemeentelijke registratie

¹ Dit wijkt af van begroting 2009. In dit jaar komt nieuw systeem in functie en in 2010 vindt een nulmeting plaats.

Financiën programma

Met de realisatie van dit programma zijn onderstaande inkomsten en uitgaven (baten en lasten) gemoeid. In bijlage 5.1 is een analyse per beleidsveld opgenomen.

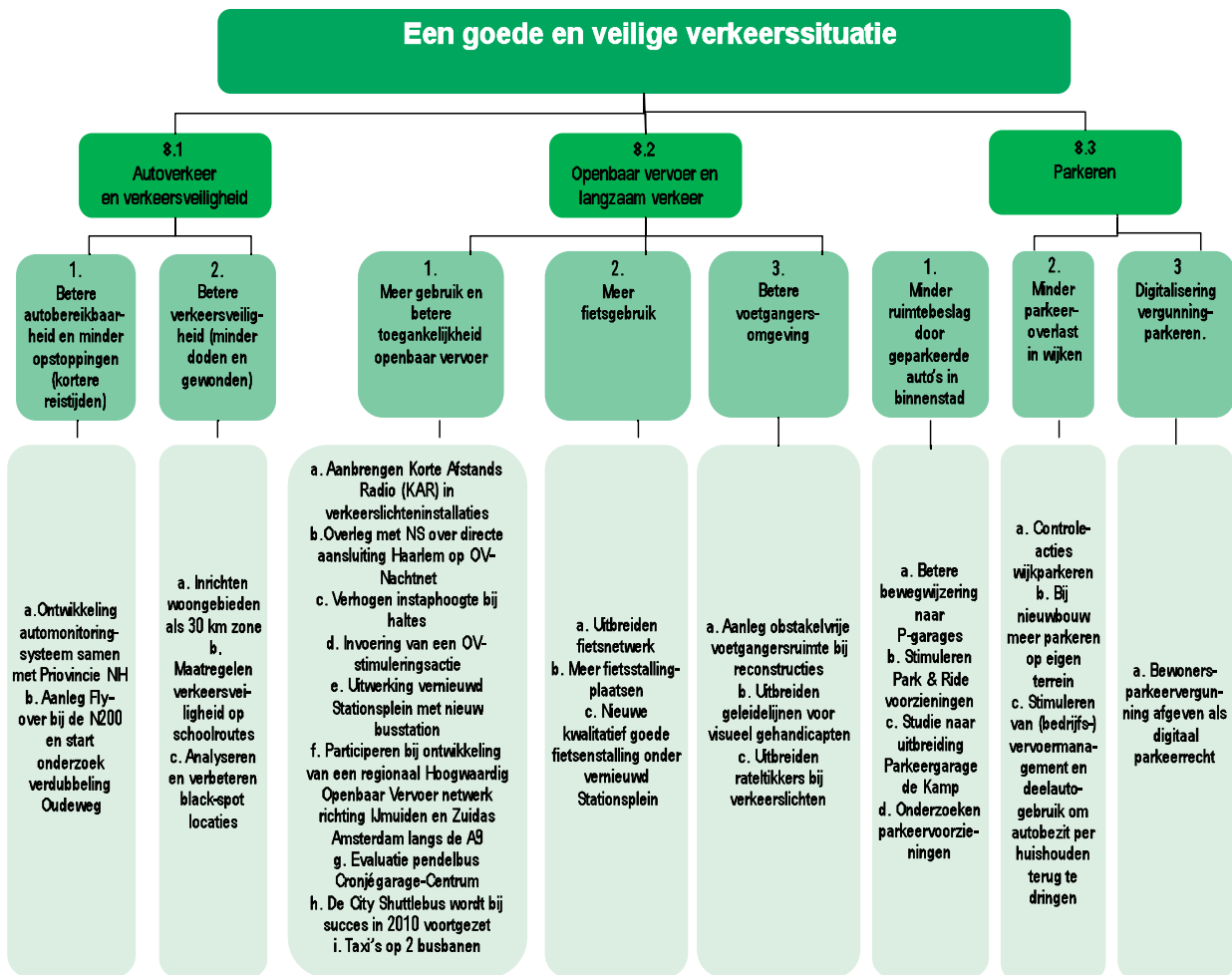
Tevens is een overzicht opgenomen met de investeringen die in 2009 worden gedaan.

bedragen x € 1.000

beleids veld	Programma 8 Bereikbaarheid en Mobiliteit	Rekening 2008	Begroting	
			2009 gewijzigd	2010
	Lasten (exclusief mutaties reserves)			
8.1	Autoverkeer en verkeersveiligheid	2.987	3.147	2.942
8.2	Openbaar vervoer en langzaam verkeer	269	1.001	289
8.3	Parkeren	6.303	7.965	9.166
	<i>Totaal lasten</i>	9.560	12.113	12.397
	Baten (exclusief mutaties reserves)			
8.1	Autoverkeer en verkeersveiligheid	194	7	7
8.2	Openbaar vervoer en langzaam verkeer	144	0	0
8.3	Parkeren	13.769	15.233	17.004
	<i>Totaal baten</i>	14.107	15.240	17.011
	Totaal saldo (exclusief mutaties reserves)	-4.548	-3.127	-4.613
	Toevoeging aan reserve	0	0	0
	Onttrekking aan reserve	0	0	0
	Saldo (inclusief mutaties reserve)	-4.548	-3.127	-4.613

Investerings reeds besloten door de raad		bedragen x € 1.000
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investerings met economisch nut</i>		
12.20	Parkeerautomaten vervanging	918
<i>Investerings met maatschappelijk nut</i>		
67.32	Zuid Tangent investeringen	2.448
67.70c	Herstructurering Stationsplein	3.950
Investerings gemandateerd door raad aan college		
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investerings met economisch nut</i>		
12.09	Kleine investeringen	61
12.15	Onderhoud parkeergarages verlichting	15
<i>Investerings met maatschappelijk nut</i>		
67.19	Vervanging verkeerslichten (installaties)	470
67.51	Aanleg verkeersvoorzieningen	413
Investerings waarvoor nog een raadsbesluit moet worden genomen		
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investerings met maatschappelijk nut</i>		
67.33	Fietsonderdoorgang Buitenrustbruggen	2.000
67.33b, 67.33d	Fietsroute Centrum-023: ontbrekend fietspad Schipholweg en stelposten (vervalt)	372
67.34a t/m 67.34g	Versnellingsmaatregelen Regionetlijnen	2.233
67.34f	Versnellingsmaatregelen Regionetlijnen busstation Houtplein	41
67.36	Toegankelijk maken bushaltes (lijn 75)	439
67.40e	Waarderpolder Fly-over	5.000
Totaal programma 8 bereikbaarheid en mobiliteit		18.360

Programma 8: Bereikbaarheid en Mobiliteit

Programma 9

Kwaliteit Fysieke Leefomgeving

<i>Commissie</i>	Beheer
<i>(Coördinerende) Portefeuille(s)</i>	Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte, Milieu
<i>Afdeling(en)</i>	Wijkzaken, Stadszaken (Milieu)

Programmadoelstelling (Missie)

Het doel van dit programma is een beter leefmilieu en een betere kwaliteit en beheer van de openbare ruimte.

De kwaliteit van de openbare ruimte is van groot belang voor de leefbaarheid in Haarlem en tevens voor de waarde-ontwikkeling van het omliggende vastgoed. Juist in een tijd waarin sprake is van een teruglopende waarde van het vastgoed levert investeren in de openbare ruimte een bijdrage aan de instandhouding van de kwaliteit en de concurrentiepositie van onze stad en onze omgeving.

Een kwalitatief goede openbare ruimte is één van de dragers van Haarlemse wijken. Naast adequate voorzieningen en een goed woningaanbod is de openbare ruimte het verbindend element dat een wijk haar karakter geeft. In enquêtes waarin aan wijkbewoners wordt gevraagd wat zij graag verbeterd zien, worden veelal aspecten van de openbare ruimte als eerste genoemd.

Het kan dan gaan om voldoende ontmoetingsplaatsen, speelruimten voor kinderen en meer groen voor een prettiger leefklimaat. Ook punten als voldoende ruimte om de auto in de buurt van de woning te parkeren, een goed onderhouden straat en een goed schoongemaakte buitenruimte zonder hondenpoep scoren stevast hoog.

Maatschappelijk effect	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Totaaloordeel burger over kwaliteit openbare ruimte incl. milieu op een schaal van 0 (slecht) naar 10 (perfect)	6,2 (2008)		6,2	¹	6,4	6,5	6,6	6,7	6,8	Omnibusonderzoek

¹ In de begroting 2009 was nog geen streefwaarde over 2009 opgenomen.

Het Coalitieakkoord heeft als inzet om de onderhoudsbudgetten voor de openbare ruimte op normniveau te brengen en extra geld beschikbaar te stellen om achterstallig onderhoud in te lopen.

De inzet is om al op korte termijn resultaten te bereiken, zodat snel voor de gebruikers van de openbare ruimte duidelijk is dat de gemeente extra geld investeert, maar zonder duurzame oplossingen uit het oog te verliezen.

Context en achtergronden

Milieu

In Haarlem wordt de wettelijk vastgelegde basismilieukwaliteit op de gebieden geluidhinder, luchtkwaliteit, (externe) veiligheid en bodemkwaliteit niet overal gehaald. Wetgeving vanuit Europa noodzaakt tot onderzoek en maatregelen met als doel hinder en risico's voor bewoners en bezoekers te verminderen. De kwaliteit van de leefomgeving in woon-, werk en verblijfsgebieden in Haarlem is niet altijd in overeenstemming met de kwaliteit die bij de functie van een gebied past. Verbetering in de beleving van inwoners en bezoekers van Haarlem en vermindering van gebruiksbepalingen als gevolg van milieufactoren is dan ook de opzet. Daarnaast heeft de raad over Haarlem Klimaatneutraal uitgesproken dat hier met het hoogste ambitieniveau aan gewerkt moet worden. Daarbij luidt de doelstelling dat de eigen organisatie in 2015 en de stad als geheel in 2030 klimaat neutraal moet zijn.

Openbare ruimte

Om de openbare ruimte in Haarlem verder te versterken wordt gewerkt aan de verdere uitwerking van een integrale strategie waarbij beeld, belang en beheer met elkaar in balans worden gebracht. Het gaat daarbij om de relatie tussen zaken als de identiteit en inrichting van de openbare ruimte (beeld), het eigendom en gebruik (belang) en het onderhoud en de ontwikkeling (beheer). Deze drie elementen zijn in hun onderlinge verhouding de belangrijkste ingrediënten van onze strategie voor de verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte in de Haarlemse wijken.

Bij sommige gebieden in Haarlem ervaren gebruikers nog geen zichtbare identiteit van de openbare ruimte. Bij andere gebieden zoals de naoorlogse woonwijken kan het noodzakelijk zijn om de beelden bij te stellen. Door middel van adequaat beleid en daarop gebaseerd een goed ontwerp kunnen nieuwe beelden voor de openbare ruimte ontwikkeld worden. In Haarlem gebeurt dit door middel van de Handboeken Inrichting Openbare Ruimte, woonomgevingsplannen en vloerkaarten. Ook in gebiedsvisies zal een integrale visie op de openbare ruimte geformuleerd worden. Daarbij wordt optimaal gebruik gemaakt van het bestaande instrumentarium, zoals de welstandsnota en de beeldkwaliteitsplannen.

Voor deze gebiedsgewijze aanpak zijn enkele aandachtspunten te noemen: het leggen van verbindingen tussen publieke ruimten in de verschillende gebieden, het vergroten van de multifunctionaliteit van de binnenstad, het welbewust doordenken van de spreiding van voorzieningen over de stad en het streven naar een menging van rood en groen, met name in woonwijken en aan de grens tussen de stad en de buitengebieden.

De kwaliteit en duurzaamheid van de openbare ruimte worden gediend door een sterke betrokkenheid van direct belanghebbenden zoals eigenaren en gebruikers. Om dit te stimuleren moeten bestaande instrumenten beter ingezet dan wel aangescherpt worden. Dit geldt zowel voor kaderstelling als voor ontwerp, uitvoering en beheer. Met het wijkgericht werken en de betere communicatie rond beleid en uitvoeringsprojecten (motie 73) heeft Haarlem hierin belangrijke stappen gezet.

Het beeld, belang en beheer van de openbare ruimte in Haarlem worden de komende jaren zichtbaar en meetbaar verbeterd.

Beeld

In het komende jaar wordt met het opstellen van de handboeken inrichting openbare ruimte voor Haarlem Noord en Schalkwijk gewerkt aan beleidskaders voor een betere identiteit van deze wijken. In de uitwerking van het groenstructuurplan, het speelruimteplan, het instandhoudingsplan kunst in de openbare ruimte en de beleidsnota straatnaamborden worden de voorwaarden geschapen voor een verdere verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte.

Belang

De invoering van wijkcontracten en de daaraan gekoppelde uitvoeringsprojecten spelen een belangrijke rol in de verbetering van de openbare ruimte van Haarlem. In overleg met burgers, partners en andere belanghebbenden ontwikkelt Haarlem beleid, en projecten en wordt het beheer van de stad verbeterd en afgestemd op de specifieke behoeften van de verschillende gebieden in de stad.

Beheer

Door te zorgen voor voldoende waterbergend vermogen in de bodem en een op de veranderende klimatologische omstandigheden berekend rioolstelsel, beperkt de gemeente Haarlem het toenemend verschijnsel van wateroverlast bij hevige regenval. In het gemeentelijk rioleringsplan 2008-2011 en het Integraal Waterplan Haarlem worden deze maatregelen beschreven.

Ook in 2010 zijn middelen beschikbaar om de onderhoudsbudgetten op normniveau te krijgen. Het inlopen van de onderhoudsachterstand is goed in gang gezet. De extra middelen die hiervoor zijn vrijgemaakt hebben er voor gezorgd dat het achterstallig onderhoud al met € 2,6 miljoen (€ 1,3 miljoen in 2007 en € 1,3 miljoen in 2008) is verminderd. In deze collegeperiode zijn de onderhoudsbudgetten verhoogd om in 2010 op normniveau te komen. Dit wordt gehaald voor alle domeinen, met uitzondering van het domein verharding. Het normbudget voor het onderhoud aan de verhardingen zal pas na 2012 op niveau komen. Bij de kadernota 2010 zal de herijking van de normbudgetten en de actualisatie van het achterstallig onderhoud in beeld worden gebracht.

Kaderstellende beleidsnota's

Milieu

- Plan van Aanpak Haarlem Klimaat neutraal (2008/150606)
- Hoofdlijnennotitie milieubeleid 2007-2010 (2007 / 110686)
- Zonebeheer (2007/110441)
- Milieuzonering bedrijven (2008/42598)
- Pilotstudie Leefomgevingsbeleid Zomerzone MILO(2007/110442)
- Wet bodembescherming programma 2005-2010 (2004/217652)
- Uitvoering nazorg bodemsaneringslocaties (2006/245137)
- Bodembeheerplan en bodemkwaliteitskaart (2006/245139)
- Praktijkrichtlijn Duurzame Stedenbouw Haarlem (2006/245272)
- Baggerbeleidsplan (2003/214915)

Openbare ruimte

- Meerjarenprogramma Openbare ruimte, Groen en Verkeer 2009-2012: uitvoering 2009 (2008 / 189480)
- Nota Nadere uitwerking hondenbeleid (2008 / 34692)
- Stadsdeeluitvoeringsprogramma's 2009 (2009 / 23129)
- Gemeentelijke rioleringsplan 2007-2011 (2008 / 221436)
- Gemeentelijk grondwaterplan 2007-2011 (2008 / 166801)
- Bomenverordening Haarlem 2007 (2008 / 6426)
- Kansencarta watertoerisme Haarlem (2008 / 57824)
- Groenstructuurplan (2009/115203)
- Beheerplan Stadspark Bolwerken en Kenaupark (2008/164840)
- Monumentale bomenlijst (2009/82476)
- Haarlemse straatnaamborden (2009/125755)
- Dierenwelzijnsbeleid (2009/34194)
- Herijking normbudgetten (2007/191804) (uitwerking Beleidskader openbare ruimte)
- Handboek inrichting openbare ruimte (HIOR) binnenstad (2007/87877)
- Nota Openbare verlichting (2007/110632)

Relaties met andere programma's

Er zijn relaties met een aantal andere programma's:

Programma 1 Burger en bestuur, beleidsveld 1.2 Communicatie, participatie en inspraak.

Programma 2 Veiligheid en Handhaving, beleidsveld 2.1 Sociale Veiligheid (een betere veiligheid van woon, werk en verblijfomgeving, een schone stad en verzorgd en aantrekkelijk straatbeeld); beleidsveld 2.3 Integrale vergunningverlening en handhaving (samenhang met milieudoelen op het gebied van leefbaarheid en duurzaamheid).

Programma 5 Wijken, Wonen en Stedelijke Ontwikkeling, beleidsveld 5.1 Wijken en Stedelijke Vernieuwing, beleidsveld 5.2 Wonen (samenhang met (ver)nieuwbouw projecten en openbare ruimte van goede en aantrekkelijke kwaliteit), beleidsveld 5.3 Ruimtelijke Ontwikkeling (samenhang (ver)nieuw(de) openbare ruimte in relatie tot herstructureringsprojecten).

Programma 6 Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie, beleidsveld 6.1 Economie, (regulering en handhaving bedrijven en goede kwaliteit openbare ruimte), beleidsveld 6.3 Toerisme, evenementen en promotie (samenhang met onderdeel goede kwaliteit openbare ruimte, schone en verzorgde stad en aantrekkelijk straatbeeld en onderdeel waterwegen).

Programma 8 Bereikbaarheid en Mobiliteit, beleidsveld 8.1. Autoverkeer en verkeersveiligheid (uitvoeren verkeersprojecten, bestrijding luchtverontreiniging en geluidhinder als gevolg van het wegverkeer), beleidsveld 8.2 Openbaar vervoer en langzaam verkeer (uitvoeren projecten) en beleidsveld 8.3 Parkeren.

Beleidsveld 9.1 Milieu, Leefbaarheid en Duurzaamheid

De wettelijk vastgelegde basismilieukwaliteit op de gebieden geluidhinder, luchtkwaliteit, (externe) veiligheid en bodemkwaliteit wordt in Haarlem soms niet gehaald. Door onderzoek en maatregelen wil Haarlem de in de stad aanwezige hinder en risico's beperken.

Het huidige energie- en grondstoffengebruik door haar inwoners en bedrijven vereist een vermindering van de uitstoot van CO₂ en hergebruik van grondstoffen. Hierbij vervult de gemeente vooral een aanjagende, stimulerende en initierende rol.

Wat willen we bereiken in 2010-2014

1. Minder bestaande milieuhinder: het verbeteren van bodem-, geluid-, luchtkwaliteit en (externe) veiligheid.
2. Minder nieuwe milieuhinder: hierop aangepaste bestemmingsplannen en ontwikkelingsprojecten.
3. Wij streven naar een klimaatneutrale gemeente in 2030 en een klimaatneutrale eigen organisatie in 2015. Wij willen meer aandacht voor duurzaamheid in de stad en geven daarbij als gemeente het goede voorbeeld.

Het verbeteren van geluid-, bodem-, luchtkwaliteit en (externe) veiligheid bevordert een gezonde en duurzame leefomgeving en vermindert de hinder en risico's voor inwoners. Haarlem deelt deze doelstelling met het ministerie van VROM als onderdeel van het gedecentraliseerd stedenbeleid 2010-2014.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Oordeel Haarlemmers over geluidsoverlast op schaal 0 (geen overlast) tot en met 10 (zeer veel overlast)	3,8 (2007)	3,8	3,7	3,6	3,5	3,4	3,3	3,2	3,1	Omnibusonderzoek
1. Oordeel Haarlemmers over luchtverontreiniging op schaal 0 (geen overlast) tot en met 10 (zeer veel overlast)	3,8 (2007)	3,8	3,9	3,6	3,5	3,4	3,3	3,2	3,1	Omnibusonderzoek
1. Concentratie NO2 en fijn stof (PM10) in de lucht in ug/m3	NO2 40 PM10 37 (2006)	39	41	≤ 40	≤ 40	≤ 40	≤ 40	≤ 40	≤ 40	RIVM-meetpunt Amsterdamsepoort
		36	24	≤ 40	≤ 40	≤ 40	≤ 40	≤ 40	≤ 40	
3. Energieverbruik, uitstoot CO2 (100 ton)		845		800 ¹	755	710	665	620	575	CO2 monitor
Vermeden uitstoot CO2 (1000 ton)		45		90 ¹	135	180	225	270	315	
3. % Haarlemmers dat aan en regiebesparing doet vanuit milieuoverwegingen	52 % (2007)	52 %	56 %	57 %	57 %	62 %	62 %	62 %	62 %	Omnibusonderzoek
3. % Haarlemmers dat bezorgd is dat het klimaat verandert	62 % (2007)	62 %	64 %	57 %	57 %	52 %	52 %	52 %	52 %	Omnibusonderzoek

¹ Bij de streefcijfers op het gebied van CO2 is vooralsnog uitgegaan van een lineaire reductie van 5 % per jaar, voor de helft bereikt via besparing en voor de helft via de inzet van duurzame energie. De haalbaarheid hiervan zal de komende jaren via gerichte studies moeten worden beoordeeld.

Wat gaan we er voor doen in 2010?

1. Minder bestaande milieuhinder.

- a. Aanpak bodemsanering:
 - sanering van 30.000 m² en 30.000 m³ grond
 - start uitvoering programma bodemsanering (Stedenbeleid 2010-2014)
 - afronden baggerprogramma.
- b. Bestrijden diverse soorten lawaai:
 - sanering van 30 woningen tegen wegverkeerslawaai (Stedenbeleid 2010-2014)
 - sanering van 470 woningen tegen railverkeerslawaai (Zuidtak)
 - uitvoeren van actieplan geluidhinderbestrijding.

2. Minder nieuwe milieuhinder.

- a. Milieukwaliteitseisen in bestemmingsplannen
 - opstellen van een milieuparagraaf in ieder bestemmingsplan
- b. Milieuprogramma met kwaliteitseisen en adviezen bij ontwikkelingsprojecten
 - opstellen van een milieuprogramma bij 10 ontwikkelingsprojecten
 - aanpak volgens de beleidsnota Milieu in de Leefomgeving (MILO) in sterk milieubelaste situaties.

3. Klimaatneutrale gemeente in 2030.

- a. Het stimuleren van energiebesparing en zoveel mogelijk benutten van duurzame energie in de eigen organisatie, bedrijven en industrie, mobiliteit en in de bebouwde omgeving, het monitoren van feitelijk gebruik en zonodig bijsturen van inspanningen om in 2030 klimaatneutraal te zijn.
- b. Duurzame inkoop gemeentelijke organisatie.

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a. Aantal m ² gesaneerde grond per jaar		29.000	28.164	30.000	30.000	1	1	1	1	Gemeentelijke registratie
1a. Aantal m ³ gesaneerde grond per jaar		30.000	34.432	30.000	30.000					
1b. Aantal gesaneerde woningen tegen wegverkeerslawaai per jaar		27	20	25	30	30	0	0	0	Gemeentelijke registratie
1b. Aantal gesaneerde woningen tegen railverkeerslawaai		0	0	0	470	0	0	0	0	Gemeentelijke registratie
2a. Percentage nieuwe bestemmingsplannen met milieuparagraaf per jaar		100	100	100	100	100	100	100	100	Gemeentelijke registratie
2b. Aantal nieuwe ontwikkelingsprojecten met een milieuparagraaf ²		21	15	10	10	10	10	10	10	Gemeentelijke registratie
3a. Aantal uitvoeringsprojecten Haarlem Klimaatneutraal				47	30 ³	30	30	30	30	Milieumonitor
3b. % Inkoop volgens duurzaamheidscriteria	In 2009			Nulmeting	70 %					Gemeentelijke registratie

¹ De streefwaarden voor 2010 gelden ook voor de latere jaren, maar zijn sterk afhankelijk van de marktsituatie.

² Er wordt vooral aan die projecten aandacht besteed, waarbij de grootste milieuwinst is te boeken.

³ De specifieke projectaanduiding vindt plaats in het Duurzaamheidsprogramma 2010.

Bij de wijkaanpak is duurzaamheid mede bepalend voor de leefbaarheid alsmede voor het vergroten van de gebruiks- en toekomstwaarde. Getracht wordt om bij de visies / plannen van aanpak van de wijken het duurzaamheidsprofiel alsmede de milieuambities integraal te betrekken.

Beleidsveld 9.2 Openbare ruimte bovengronds

Haarlem is bezig aan een inhaalslag om het grootschalig achterstallig onderhoud weg te werken en de onderhoudsbudgetten op normniveau te krijgen. Dit geldt voor verhardingen, groen, straatmeubilair, openbare verlichting, water en oevers, kunstwerken en speelvoorzieningen. De onderhoudsbudgetten zijn in 2010 op normniveau voor openbare verlichting, water en oevers, kunstwerken, groen, straatmeubilair en speelvoorzieningen. Dat geldt nog niet voor verhardingen.

Concrete maatregelen ter verbetering van de openbare ruimte zijn:

- een nieuw speelruimteplan (2010);
- vervanging van straatmeubilair overeenkomstig de handboeken inrichting openbare ruimte;
- realiseren van functionele en energiezuinige openbare verlichting;
- aanpak van groenprojecten. De eerste stappen voor de uitvoering Reinaldapark zijn in gang gezet.
- de laatste nog op te knappen bruggen uit het project draagkracht- herstel bruggen zijn in voorbereiding of komen in uitvoering.

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Een betere kwaliteit van de openbare ruimte. Dat geldt voor elk van de volgende onderdelen:
 - verharding (wegen, straten en pleinen);
 - openbare verlichting;
 - groen (parken, plantsoenen, bomen, bermen);
 - speelvoorzieningen;
 - straatmeubilair (banken, afvalbakken, hekwerk, straatnaamborden, bewegwijzering, fietsenrekken);
 - toegepaste monumentale kunst in de openbare ruimte;
 - kunstwerken (bruggen, tunnels, viaducten);
 - waterwerken (walmuren, beschoeiingen, natuurvriendelijke oevers, aanlegvoorzieningen, steigers);
 - zwerfvuil en drijvend vuil in de openbare ruimte, afvalbakken, openbare hygiëne (hondenpoep, schoonspuiten urinoirs en stegen), alsmede gladheidbestrijding, straatreiniging en onkruidverwijdering.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Kencijfer buurtverloedering ¹ op schaal 0 (komt niet voor) tot en met 10 (komt vaak voor)	4,6 (2005)	5,2		5,0		4,7		4,5		Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor (tweejaarlijks)
1. % Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over onderhoud wegen en fietspaden in hun buurt	59 % (2005)	45 %		48 %		52 %		54 %		Leefbaarheids- en veiligheidsmonitor (tweejaarlijks)
1. % Haarlemmers dat (redelijk) tevreden is met het onderhoud van hun wijk wat betreft straatreiniging	63% (2001)	72 %	77 %	72 %	78 %	78 %	78 %	78 %	78 %	Omnibusonderzoek
1. % Haarlemmers dat (redelijk) tevreden is met het onderhoud van hun wijk wat betreft groenvoorzieningen	72 % (2001)	67 %	77 %	68 %	78 %	78 %	78 %	79 %	79 %	Omnibusonderzoek
1. % Haarlemmers dat (redelijk) tevreden is met het onderhoud van hun wijk wat betreft speelreinen	47 % (2001)	54 %	57 %	56 %	57 %	57 %	58 %	58 %	58 %	Omnibusonderzoek
1. Aantal meldingen van storingen in de openbare ruimte ²	18.000 (2006)	16.500	11.080 ³	16.000	16.000	15.000	15.000	15.000	14.500	Gemeentelijke registratie

¹ Het kencijfer buurtverloedering is samengesteld uit de volgende onderdelen: bekladding van muren en gebouwen, rommel op straat, hondenpoep en vernieling van telefoocellen en bushokjes. Het cijfer kent een schaal van 0 tot 10, een lager cijfer is hier positief.

² Verdeling meldingen in rubrieken: afvalinzameling 23 %, wegbekening 22 %, verhardingen 9 %, verontreiniging 12 %, groenvoorzieningen 9 % (2006).

³ Exclusief meldingen bij Spaarnelanden (ophalen huisvuil).

Wat gaan wij er voor doen in 2010?

1. Een betere kwaliteit van de openbare ruimte.
 - a. Uitvoeren regulier onderhoud op basis van een viertal kwaliteitsambities. Uitvoeren van jaarsnede 2010 van het meerjarenprogramma openbare ruimte 2010 – 2014.
 - b. Inlopen achterstallig onderhoud.
Uitvoeren van jaarsnede 2010 van het Meerjarenprogramma Openbare ruimte, Groen en Verkeer.
In 2010 zal de stand van zaken omtrent achterstallig onderhoud opnieuw worden geanalyseerd.
 - c. Bereiken normbudgetten.
In de nota herijking normbudgetten heeft een herberekening plaatsgevonden. Daarbij is duidelijk geworden dat het normbudget groen in 2010 op normniveau komt. De normbudgetten openbare verlichting, water en oevers, civiele kunstwerken, spelen, straatmeubilair en reiniging zijn reeds op normniveau gekomen.
 - d. Kwaliteitsimpuls openbare ruimte. Vaststellen Wijkomgevingsplannen (WOP) Garenkokerskwartier, HIOR Schalkwijk en Noord en vloerkaarten o.a. Bos & Vaart/Koninginnebuurt, Kleverpark.
 - e. Kwaliteitsimpuls grootschalig groen. Vaststellen Wijkomgevingsplannen (WOP) Garenkokerskwartier, HIOR Schalkwijk en Noord en vloerkaarten o.a. Bos & Vaart/Koninginnebuurt, Kleverpark.
 - f. Wijkgerichte aanpak dagelijks onderhoud door intensievere betrokkenheid van bewoners.
Uitvoeren van bestaande stadsdeeluitvoeringsprogramma's (STUP) voor regulier onderhoud.
De aanpak van de stedelijke vernieuwing kent van oudsher een sterk gebiedsgericht karakter. Voor de komende periode slaat deze aanpak met name neer in Delftwijk, Schalkwijk en de Zomerzone.

Tabel onderhoud voor verschillende beheergroepen

Beheergroep	Binnenstad	Winkelcentra	Knooppunt	Monumentaal park	Hoofdinfrastructuur	Woonwijken	Overig groen	Bedrijventerrein	Buitengebieden
Verharding	z	z	z	i	i	s	s	s	e
Groen	z	z	z	z	i	s	s	s	e
Openbare verlichting	z	z	z	i	z	s	s	s	e
Water	s	s	s	s	s	s	s	s	s
Kunstwerken	s	s	s	s	s	s	s	s	s
Speelvoorzieningen	z	z	z	i	nvt	s	s	s	e
Straatmeubilair	z	z	z	z	nvt	s	s	s	e
Reiniging	z	i	i	nvt	s	i	nvt	e	nvt
Reiniging afvalbakken	z	z	z	e	e	e	e	e	e

z= zeer intensief, i = intensief, s = standaard, e = extensief

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a. Kwaliteitsverbetering openbare ruimte ha per jaar	Totaal aantal ha: begin 2007: 574 Eind 2007: 577	14	15,8	10	12	14	14	12	10	Gemeentelijke registratie
1a. Aantal aangepakte bomen per jaar	Totaal aantal bomen per 01-01-2008: 55.587 bomen (1 ¹ per 4 jaar snoeien)	12.295	13.896	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000	Gemeentelijke registratie
1a. Aantal aangepakte speelvoorzieningen per jaar	Totaal aantal speelvoorzieningen per 01-01-2007: 240	23	25	26	24	22	24	24	25	Gemeentelijke registratie
1a. Aantal aangepakte bruggen en viaducten per jaar	Totaal aanpak per 01-01-2007: 204	9	10	5	6	5	6	5	5	Gemeentelijke registratie
1e. Kwaliteitsverbetering groen ha per jaar	180 (2008)	24,7	13,1	6	64 ¹	26	30	9	12	Gemeentelijke registratie
1f. Aantal (op te starten) wijkcontracten (looptijd 2 jaar)	0	5	4	1 ²	2	2	2	2	2	Gemeentelijke registratie

¹ Vanaf 2010 wordt het gehele areaal groen opgenomen (incl. grootschalig).

² Op basis van besluitvorming 2009 worden de streefwaarden bepaald voor de komende wijkcontracten.

Beleidsveld 9.3 Openbare ruimte ondergronds

Dit beleidsveld omvat riolering, drainage, waterbeheersing en grondwaterzorg, alsmede kabels en leidingen. Het gemeentelijk rioleringsplan en grondwaterplan geven invulling aan de verplichting tot vuiluitworpreductie, het aansluiten van percelen op de riolering (opheffen beperkt gezuiverde en ongezuiverde afvalwaterlozingen) en een acceptabele grondwaterstand.

De riolering is kwalitatief redelijk op orde maar er wordt wel extra geïnvesteerd in het beperken van de omgevingsbelasting door de riolering (vuilemissie door overstromingen en lekke riolen). Voor het behalen van de basisinspanning wordt gestreefd naar het zoveel mogelijk afkoppelen van relatief schone verhardingen naast de voorgenomen milieuvoorzieningen (bergbezinkbasins).

Meer concreet gaat het om aanleg, beheer en onderhoud van:

- Riolering voor afvoer van regen en afvalwater;
- Drainagestelsels in het kader van de grondwaterzorgtaak;
- Peilbuizenbeheer (registratie grondwaterstanden); en
- Coördineren van aanleg en onderhoud van kabels en leidingen (telecommunicatie, elektriciteit, gas, water en digitale voorzieningen).

Wat willen we bereiken in 2010 – 2014?

1. Goed functionerende stelsels voor riolering en drainage. Het reduceren van de milieubelasting vanuit de riolering door milieuvorzieningen en afkoppelen van verhard oppervlak van de gemengde stelsels.
2. Minder open en beschadigde verharding door werkzaamheden aan kabels en leidingen.

Wat gaan wij er voor doen in 2010

1. Goed functionerende stelsels voor riolering en drainage. Het reduceren van de milieubelasting vanuit de riolering door milieuvorzieningen en afkoppelen van verhard oppervlak
 - a. Onderzoek (inspecties en monitoring) en beheer (reinigen/onderhoud en reparatie);
 - b. Renovatie, vervanging (constructief);
 - c. Verbetering van het rioleringsstelsel (hydraulisch en milieutechnisch)
 - d. Beheer (reinigen/onderhoud en reparatie) en vervanging van het grondwatersysteem Een en ander conform het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP 2008-2011) en het Gemeentelijk GrondwaterPlan (GGP, verschenen in 2008).
2. Minder open en beschadigde verharding door werkzaamheden aan kabels en leidingen.
 - a. Werken met het meerjarenprogramma waarin alle uitvoeringsprojecten in de openbare ruimte ondergronds worden benoemd.

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a. Aantal km vernieuwde riolering en drainage per jaar	Totaal aantal km: 688 (2006)	7	Rio- lering: 3 km Pers- leiding: 3 km Drainage: 10 km	5	3,4	4,1	4,7	4,7	4,7	Gemeentelijke registratie
1a. Verruimde riolen ivm wateroverlast en Wet Milieubeheer in kilometers	4,0	2,0	0,5	3,3	3,3	0,9	0,7	0,4	0,3	Gemeentelijke registratie
1a. Aantal gerealiseerde bergbezinkbasins en bergbezinkleidingen (BBB/BBL) per jaar	9 (tot eind 2007)	1	2	5	5	4	3	2	2	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal "werk met werk projecten" ¹ in relatie tot ondergrondse werkzaamheden	12 (2007)	12	6	23	20	20	20	20	20	Gemeentelijke registratie

¹ D.w.z. meerdere beheergroepen (bijv. verharding, groen, ondergrondse leidingen en riolering) tegelijk.

Beleidsveld 9.4 Waterwegen

Dit beleidsveld omvat de inrichting, beheer en onderhoud van het oppervlaktewater (het Spaarne, singels, grachten, vijvers), oevers en waterstaatswerken (gemalen, stuwen, duikers, etc.). De gemeente streeft naar een integrale inrichting van water ten behoeve van de waterhuishouding, vaarwegverkeer, waterrecreatie, woonkwaliteit en natte ecologie. Met name de stedelijke wateropgave, d.w.z. het voorkomen van wateroverlast als gevolg van klimaatverandering en toename verharding, vraagt om een integrale benadering, waarbij het oppervlaktewater weer de ruimte krijgt. Belangrijke stap naar een duurzaam waterbeheer betreft het wegwerken van achterstallig onderhoud aan waterwegen (baggeren) en de overdracht van het beheer en onderhoud van het oppervlaktewater naar het hoogheemraadschap van Rijnland.

Meer concreet gaat het bij dit beleidsveld om aanleg, beheer en onderhoud van:

- Bevaarbare waterwegen (grachten en kanalen) met goede afmeervoorzieningen;
- Watergangen voor afvoer van water (sloten en vijvers);
- Oevers en oeverconstructies (walmuren, damwanden, beschoeiingen); en
- Duikers, pompen, gemalen en andere waterstaatswerken.

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Betere voorzieningen voor beroeps- en pleziervaart.
2. Goede en betere oeverconstructies.
3. Voldoende afvoerend vermogen en capaciteit waterberging in openbaar water
4. Overdracht van beheer en onderhoud oppervlaktewater naar Rijnland

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Aantal doorvaarten ¹	13.000 (2006)	13.904	14.042	14.300	14.300	14.300	14.300	14.300	14.300	Gemeentelijke registratie (Havendienst)
- Beroepsvaart	4.292 (2007)	4.292	4.292	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	Gemeentelijke registratie (Havendienst)
- Pleziervaart	9.362 (2007)	9.326	9.500	10.000	10.500	11.000	11.000	11.000	11.000	Gemeentelijke registratie (Havendienst)
- Chartervaart	250 (2007)	250	250	270	280	290	300	300	300	Gemeentelijke registratie (Havendienst)
1. Aantal meldingen van storingen en schades aan civiel technische kunstwerken (o.a. bruggen etc.)	73 (31-12-2006)	79	31	60	60	60	60	60	60	Gemeentelijke registratie
2. Aantal overnachtingen pleziervaart	12.000 (2007)	12.000	12.320	13.000	13.500	13.500	14.000	14.000	14.000	Gemeentelijke registratie (Havendienst)
3. Capaciteit waterberging	338,0 ha (2008)	338,0	340,2	341,8 ha	345,6 ha	349,4 ha	353,2 ha	357,0 ha		Gemeentelijke registratie

¹ Zonder rekening te houden met consequenties dichtzetten grote sluis Spaarndam bij renovatie.

Wat gaan wij er voor doen in 2010?

1. Betere voorzieningen voor beroeps- en pleziervaart.
 - a. Voorwaarden creëren voor meer ruimte voor recreatieve doeleinden op en rond het water.
 - b. Aanleg van recreatieve ligplaatsen en voorzieningen in en aan het Spaarne.
 - c. Effectievere wijze van brugbediening door de mogelijke invoering Centrale Afstands Bediening (C.A.B.) waarbij sommige bruggen op afstand geopend kunnen worden.
 - d. Effectievere wijze van inning van doorvaartgelden door plaatsing van liggeld betaalautomaten
 - e. Realiseren van gemeentelijke vaste afmeervoorzieningen voor pleziervaartuigen in grachten en singels.
 - f. Baggeren van de nog niet gebaggerde watergangen.

2. Goede en betere oeverconstructies.
 - a. Inspecties en regulier onderhoud oeverconstructies.
 - b. Herstel en vervanging oeverconstructies.
 - c. Aanleg Natuurvriendelijke oevers.

3. Voldoende afvoerend vermogen en capaciteit waterberging in openbaar water.
 - a. Baggeren van de nog niet gebaggerde watergangen.
 - b. Realiseren van extra waterberging als compensatie van stedelijke verdichting (toename verharding).
 - c. Creëren van extra oppervlaktewater ten behoeve van de woonkwaliteit door water te integreren in woningbouwprojecten.

4. Overdracht van beheer en onderhoud oppervlaktewater naar Rijnland
 - a. Overdracht van het beheer van gemeentelijke polderwatersystemen naar het hoogheemraadschap van Rijnland.
 - b. Overdracht van het onderhoud van het stedelijk oppervlaktewater naar het hoogheemraadschap van Rijnland.

Prestatie-indicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Ic. Aantal betaalautomaten voor lig- en doorvaartgeld totaal geplaatst	1 (per 01-01-2007)	1	1	3	3	4	4	4	4	Gemeentelijke registratie
2a. Aantal recreatieve ligplaatsen en voorzieningen in primair water (o.a. rivier het Spaarne)	230	230	1.520 ¹	1.520	1.550	1.560	1.580	1.590	1.600	Gemeentelijke registratie
2b. Aantal ligplaatsen recreatievaartuigen secundair water (grachten, vaarten, sloten)	1.150	1.150	1.200	1.200	1.400	1.500	1.500	1.500	1.500	Gemeentelijke registratie

¹ Niet duidelijk te achterhalen is wanneer het getal 230 is vastgesteld. Wel duidelijk is dat de laatste jaren veel werk is verzet om de ligplaatsen en voorzieningen te legaliseren.

Beleidsveld 9.5 Afvalinzameling

Dit beleidsveld valt onder te verdelen in huishoudelijke afvalinzameling en inzameling bedrijfsafval.

De ontwikkelingen op het gebied van afvalinzameling zullen in de komende jaren leiden tot het verder scheiden en het separaat inzamelen van afval zoals kunststoffen. De komende jaren zal de gemeente zich inzetten voor een betere aanpak in de reiniging van de buitenruimte. Op wijkniveau wordt de dienstverlening beter afgestemd op de problemen die de bewoners signaleren. De permanente zorg voor een schone stad met een aantrekkelijk en verzorgd straatbeeld blijft een belangrijk uitgangspunt.

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

1. Betere scheiding van huishoudelijk-, grof- en bedrijfsafval.
2. Efficiëntere wijze van inzamelen huisvuil.

Effectindicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. % Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over het ontdoen van afval	Zie 2007	80 % huish. afval, 75 % grof afval	80 % huish. afval, 75 % grof afval	≥ 80 % ≥ 75 %	≥ 80 % ≥ 75 %	≥ 80 % ≥ 75 %	≥ 80 % ≥ 75 %	≥ 80 % ≥ 75 %	≥ 80 % ≥ 75 %	Omnibusonderzoek
1. Tonnages soorten afval	Per 01-01-2007									Spaarnelands
- Restafval	50.000	44.617	44.617	44.000	42.000	41.000	41.000	40.000	40.000	
-GFT (groente, fruit, tuinafval)	6.284	5.973	6.256	6.200	6.300	6.400	6.400	6.500	6.500	
- Papier/karton	6.264	7.493	7.225	7.500	7.700	7.800	7.900	8.000	8.000	
- Glas	3.216	3.445	3.567	3.500	3.600	3.650	3.700	3.700	3.700	
- Klein Chemisch Afval	153	175	164	200	200	200	200	200	200	
2. Aanbod bedrijfsafval in tonnen ¹	8.763 (2007)	8.763	11.719	12.500	12.500	12.500	12.500	12.500	12.500	Spaarnelands

¹ Door het plaatsen van ondergrondse huisvuilbakken wordt voorkomen dat men zich ontdoet van bedrijfsafval in straatcontainers en moeten bedrijven het op een officiële manier aanbieden.

Wat gaan wij er voor doen in 2010?

1. Betere scheiding van huishoudelijk-, grof- en bedrijfsafval
 - a. Verbeteren organisatie milieuplein en op termijn nieuwbouw milieuplein.
 - b. Invoeren scheiding kunststoffen middels bron- of nascheiding per 2010

2. Efficiëntere wijze van inzamelen huisvuil.
 - a. Uitbreiden van inzameling via (ondergrondse) afvalbakken voor restafval en TPG (Textiel, Papier en Glas).
 - b. Verduurzamen afvalbeheer op basis van op te stellen afvalstoffenplan 2010
 - c. Nieuwe inzameling voor bewoners en bedrijven in de binnenstad per 2010

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
2a. Totaal aantal ondergrondse bakken restafval	600 per 01-01-2007	700	845	900	1304	1304	1304	1304	1304	Spaarnelanden
2a. Totaal aantal ondergrondse locaties papier en glas (cumulatief)	40 locaties per 01-01-2007	46	52	66 ¹	66	66	66	66	66	Spaarnelanden

¹ Bron: locatiekeuzeplan ondergrondse containers oud papier en glas 18-4-2008. In programmabegroting 2009 stonden de aantallen bakken genoemd in plaats van het aantal locaties.

Financiën programma

Met de realisatie van dit programma zijn onderstaande inkomsten en uitgaven (baten en lasten) gemoeid. In bijlage 5.1 is een analyse per beleidsveld opgenomen.

Tevens is een overzicht opgenomen met de investeringen die in 2009 worden gedaan.

beleids veld	Programma 9 Kwaliteit Fysieke Leefomgeving	Rekening 2008	bedragen x € 1.000 Begroting	
			2009 gewijzigd	2010
	Lasten (exclusief mutaties reserves)			
9.1	Milieu, leefbaarheid en duurzaamheid	7.804	8.789	7.917
9.2	Openbare ruimte bovengronds	42.842	33.800	37.237
9.3	Openbare ruimte ondergronds	7.966	7.354	7.991
9.4	Waterwegen	7.858	8.392	10.898
9.5	Afvalinzameling	17.298	17.307	18.100
	<i>Totaal lasten</i>	83.769	75.641	82.143
	Baten (exclusief mutaties reserves)			
9.1	Milieu, leefbaarheid en duurzaamheid	2.458	2.588	1.159
9.2	Openbare ruimte bovengronds	11.234	424	424
9.3	Openbare ruimte ondergronds	8.716	8.434	9.358
9.4	Waterwegen	1.564	415	415
9.5	Afvalinzameling	17.532	17.732	18.653
	<i>Totaal baten</i>	41.503	29.592	30.009
	Totaal saldo (exclusief mutaties reserves)	42.266	46.049	52.135
	Toevoeging aan reserve	3.147	0	0
	Onttrekking aan reserve inhuur personeel groot onderhoud	184	905	655
	Saldo (inclusief mutaties reserve)	45.229	45.144	51.480

Investerings reeds besloten door de raad		bedragen x € 1.000
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investerings met maatschappelijk nut</i>		
61.41	Herinrichten Reinaldapark met evenemententerrein	560
61.59	Verbeteren openbare ruimte 90 woningen Nederlandlaan	100
62.10	Restauratie Melkbrug	2.950
63.07	Walmuur Spaarndamseweg	2.600
63.11	Herinrichten waterlopen Reinaldapark	400
64.02	Baggeren 2e fase	2.475
65.19	Herstel leeflaag Reinaldapark	200
Investerings gemandateerd door raad aan college		
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investerings met maatschappelijk nut</i>		
61.17	Herinrichting binnenstad Smedestraat / Kruisstraat	600
61.90	Vernieuwing bestrating	753
61.90	Vernieuwing bestrating vervangingsprogramma	2.300
62.01	Vernieuwing bruggen	77
62.09	Vervangingsprogramma bruggen	907
62.51	Vervanging / nieuwe openbare verlichting	436
63.08	Vernieuwing en vervanging walmuren	470
63.09 a, 63.09 b	Vernieuwing beschoeiingen en steigers	669
63.19	Vervanging rioleringen	17.158
65.07	Heroriëntatie groen	834
65.11/A39	Grootschalig groen Westelijk tuinbouwgebied	689
65.10	Vervangingsprogramma speelvoorzieningen	254
65.18	Renovatie grootschalig groen	1.000
Investerings waarvoor nog een raadsbesluit moet worden genomen		
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investerings met economisch nut</i>		
62.02	Centrale Afstandsbediening Bruggen (CAB)	2.144
<i>Investerings met maatschappelijk nut</i>		
61.16	Openbare ruimte Raaks inrichting	434
61.45a, 61.45b	Westelijk Tuinbouwgebied: fietspad en tunnel	1.700
61.43	Verbeteren Openbare ruimte 34 woningen Romestraat	325
61.47	Verbeteren Openbare ruimte 31 woningen Spaarndamseweg 118	297
61.49	Verbeteren Openbare ruimte 200 woningen Delftlaan-Delftlaan-noord	1.829
61.50	Verbeteren Openbare ruimte 132 woningen Kopenhagenstraat	1.263
61.52	Herstel Openbare ruimte Kruisweg-Nieuwe Gracht	760
61.54	Verbeteren Openbare ruimte 210 woningen Slauerhoffstraat	1.936
61.55	Verbeteren Openbare ruimte 78 woningen Schaepmanstraat	468
63.12	Aanleg waterverbinding Meerwijk Centrum en Europavaart	695
64.04a	Integraal Waterplan Haarlem (inclusief Waarderpolder)	1.100
64.04b	Water langs Aziëweg	450
Totaal programma 9 Kwaliteit fysieke leefomgeving		48.833

Programma 9: Kwaliteit Fysieke Leefomgeving

Programma 10 Financiën/ Algemene dekkingsmiddelen

<i>Commissie</i>	Bestuur
<i>(Coördinerende) Portefeuille(s)</i>	Financiën en Personeel
<i>Afdeling(en)</i>	Concernstaf, Middelen en Services

Programmadoelstelling (Missie)

Een van de vier prioriteiten uit het Coalitieakkoord Sociaal en Solide 2006-2010 heeft betrekking op de financiën van de gemeente. Het gaat daarbij om het op orde brengen van de financiële positie van onze stad. Dat is de hoofddoelstelling van dit programma, die zich vertaalt in een sluitende begroting voor alle jaren en in een robuuste reservepositie. Het is niet alleen zaak om de reserve op een voldoende niveau te brengen zodanig dat risico's met financiële gevolgen (in elk geval voor de korte termijn) kunnen worden opgevangen, maar ook dat er een goede inventarisatie van de risico's is. Het te voeren beleid wordt gericht op beheersing van die risico's. Daarnaast moet de solvabiliteitsratio sterk worden verbeterd. Inmiddels heeft de raad de geactualiseerde nota Solvabiliteit ontvangen. Zie ook paragraaf Financiering in deze programmabegroting.

Bij het op orde brengen van de financiële positie geldt als belangrijke randvoorwaarde dat de (woon)lasten voor de burgers zo min mogelijk stijgen.

Dit programma bevat een groot deel van de inkomsten van Haarlem, waaronder de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds en de opbrengst van lokale belastingen en heffingen.

Context en achtergronden

Op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlem heeft de provincie Noord Holland in samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een begrotingsscan uitgevoerd voor het jaar 2008.

In deze analyse zijn diverse aspecten aan bod gekomen die uiteindelijk leiden tot een kwalitatief oordeel over de financiële positie van de Gemeente Haarlem dat kan variëren van slecht tot goed.

Over de begroting 2008 heeft de provincie geoordeeld dat deze materieel in evenwicht is. Dit betekent dat er gekeken wordt of de structurele kosten gedekt zijn door de structurele baten en of er sprake is van reële baten en lasten. Ook de omvang van het weerstandsvermogen (bestaande uit de risico's enerzijds en de reservepositie anderzijds) is een belangrijke maatstaf voor de provincie. De financiële positie van de gemeente Haarlem wordt door de provincie als redelijk gekwalificeerd. Dit is de op een na hoogste waardering van de provincie en betekent een verbetering in het oordeel van de provincie ten opzichte van een jaar eerder. De verbetering van het oordeel is vooral ten gevolge van een verbeterde incidentele weerstandscapaciteit (algemene reserve). Andere factoren zijn het op orde krijgen van onderhoud en het in beeld hebben van de financiële lasten daarvan. Belangrijk is ook dat in de afgelopen jaren vrijwel alle voorgenomen ombuigingen zijn gerealiseerd. De provincie verwacht dat een duurzaam financieel evenwicht haalbaar is als de gemeente de ingezette lijn blijft volgen en afmaakt.

Maatschappelijk effect	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Oordeel provincie over financiële positie	Matig (2006)	Matig	Redelijk	Redelijk	Vol-doende	Vol-doende	Vol-doende	Vol-doende	Vol-doende	Provincie

De gesignaleerde verbetering van de financiële positie van Haarlem wordt bedreigd door de financiële crisis. De gemeente wordt geconfronteerd met economische neergang en een oplopende werkloosheid. Daarnaast zijn de effectieve middelen en financiële ruimte om nieuwe zaken op te starten beperkt. Door verminderde rijksinkomsten en belastingopbrengsten aan de ene kant, en stijgende kosten voor (bijstands)uitkeringen aan de andere kant zijn de vooruitzichten voor de gemeente verslechterd. Voor 2012 is het noodzakelijk een éénmalig beroep te doen op de algemene reserve om de begroting sluitend te maken.

Om de effecten van de financiële crisis aan te pakken stelt het college zich sociaal en solide op. Sociaal door Haarlemmers die in de bijstand zijn gekomen te helpen om zo snel mogelijk weer aan het werk te komen en door goed te zorgen voor mensen die door gebrek aan inkomen afhankelijk zijn van de gemeente. Solide door het huishoudboekje duurzaam op orde te houden en te blijven investeren in de stad.

Voor deze coalitieperiode is afgesproken dat financiële voordelen die binnen de begrotingsprogramma's optreden gedurende het jaar eerst naar de algemene middelen vloeien, opdat de raad zich expliciet kan uitspreken over de inzet van deze voordelen.

In 2009 wordt de doorontwikkelnota Planning en Control gepresenteerd met verbetermaatregelen voor de jaren 2010 tot 2012. Dit document is tot stand gekomen omdat er behoefte is aan herijking en borging van hetgeen bereikt is en een vervolg op het beleid en de verbetermaatregelen die zijn ingezet op basis van de Visie op planning en control 2007. Uitgangspunt van de visie is dat planning en control geen doelen op zich zijn maar een hulpmiddel. Het bestuur moet met behulp hiervan in staat worden gesteld om goed te besturen en het management om goed uitvoering te geven aan de realisatie van beleidsdoelen.

Kaderstellende beleidsnota's

- Coalitieakkoord 2006-2010 Sociaal en Solide (2006 / 207489)
- Visie op planning en control 2007 (2007 / 110273)
- Budgethoudersregeling (2008 / 185380)
- Financiële beheersverordening gemeente Haarlem (2007 / 110279)
- Nota Reserves en voorzieningen 2008 (2008 / 101659)
- Kadernota 2009 (2009 / 71283)
- Rapportage Begrotingsscan Haarlem 2008 (2009/ 28502)
- Nota solvabiliteit (2009 / 91913)

Relaties met andere programma's

Een goede financiële positie van de stad is een belangrijke voorwaarde voor het realiseren van alle programma's uit deze begroting.

Beleidsveld 10.1 Algemene dekkingsmiddelen en financiële positie

Tot dit beleidsveld behoren de inkomsten die de gemeente ontvangt zonder dat daar een directe tegenprestatie tegenover staat. De bekendste daarvan is de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds.

Daarnaast is ook de onroerende zaakbelasting die de gemeente heft, een algemeen dekkingsmiddel. Deze belasting komt aan de orde bij beleidsveld 10.2 waar alle gemeentelijke belastingen en heffingen zijn ondergebracht.

Een tweede onderdeel van dit beleidsveld is de kwaliteit van de financiële positie van de gemeente. Deze komt met name tot uitdrukking in het weerstandvermogen van de gemeente.

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

Een sluitende begroting, een goed risicomangement en een robuuste algemene reserve.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. Omvang resultaat begroting (x € 1.000)	-	-3.010 v	-6.847 v	-1v	-468 v	-50v	-2.697 n	-231 v	-323 v	Programmabegroting/jaarrekening
1. Omvang algemene reserve (mln)	-	-20 v	-27 v	-31 v	-33 v	-35 v	-32 v	-34 v	-34 v	Programmabegroting/jaarrekening

v (-) is voordelig budgettair effect; n is nadelig budgettair effect

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. Een sluitende begroting, een goed risicomangement en een robuuste algemene reserve.
 - a. Vergroten weerstandscapaciteit en/of verminderen omvang risico's
 - b. Mogelijkheden bezien met betrekking tot het verlagen van de omvang van de vaste schuld en het verhogen van de solvabiliteit.
 - c. Jaarlijks twee onderzoeken uitvoeren (Gemeentewet 213a).
 - d. Verder verbeteren van de planning en control documenten. Ieder jaar wordt de F.G. Kordes Trofee uitgereikt aan de overheidsinstelling met het beste jaarverslag. De doelstelling hiervan is het verbeteren van de verslaggeving en prestatieverantwoording door publieke organisaties. Het jaarverslag wordt door de jury beoordeeld op inhoud en op leesbaarheid. Het jaarverslag van Haarlem zal in 2010 ter beoordeling worden aangeboden.

Prestatie-indicator	Nul-meting	Realisatie		Streefwaarden						Bron
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1a. Ratio weerstands-vermogen	Onvol-doende (2008)	-	Onvol-doende	Vol-doende	Vol-doende	Vol-doende	Vol-doende	Vol-doende	Vol-doende	Programmabegroting/jaarrekening
1b. Omvang vaste schuld (mln)	332	339	326	401	429	459	462	477		Programmabegroting/jaarrekening
1b. Rentelasten (mln)	14,9	14,6	14,8	18,5	19,9	21,1	21,3	22,1		Programmabegroting/jaarrekening
1b. Solvabiliteitsratio (%)	8% (2006)	12%	12,5	12,8	12,3	11,9	12,0	12,4	12,6	Nota solvabiliteit
1c. Aantal onderzoeken GW 213a	2 (2008)	p.m	p.m	2	2	2	2	2	2	Gemeentelijke registratie
1d. Oordeel commissie Kordes over Jaarverslag	5,6 ²	5,6	p.m	>7,0	>7,5					Juryrapport

¹ Risicomanagement is ontwikkeld met ingang van 2009.

² Informele beoordeling jaarverslag 2007.

Beleidsveld 10.2 Lokale heffingen en belastingen

Wat willen we bereiken in 2010-2014?

De Haarlemse *rechten en heffingen* zijn gebaseerd op het principe van kostendekkendheid. Dit uitgangspunt wordt ook in de komende periode toegepast. Kostendekkendheid houdt in dat de tarieven zo worden vastgesteld dat de geraamde opbrengsten gelijk zijn aan de geraamde kosten. Afwijkingen die gedurende het jaar ontstaan worden verrekend met een egalisatievoorziening en meegenomen in de tariefbepaling van het volgende jaar.

Een gematigde ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten. Het uitgangspunt voor de bepaling van de Haarlemse belastingen is dat er jaarlijks een aanpassing plaatsvindt voor de inflatie. Over de opbrengst van de onroerend zaakbelasting is verder afgesproken dat deze jaarlijks met 3% toeneemt. Indien de werkelijke inflatie lager blijkt te zijn dan verwerkt in de onroerend zaakbelasting dan wordt deze in 2010 verrekend.

Ten opzichte van andere 100.000+ gemeenten heeft Haarlem lagere woonlasten, dit uit zich in een lage plaatsing op de ranglijst voor woonlasten in 100.000+ gemeenten. Het streven is om op deze ranglijst een positie lager dan 25 te behouden.

Voor de relevante indicatoren wordt verwezen naar de paragraaf lokale lasten in deel 3 van deze programmabegroting.

Meer gedetailleerde informatie over rechten, heffingen en belastingen is te vinden in de paragraaf lokale lasten in deze begroting.

Wat gaan we ervoor doen in 2010?

1. De Haarlemse rechten en heffingen zijn gebaseerd op het principe van kostendekkendheid.
 - a. Tijdig vaststellen van de tarieven van de rechten, heffingen en belastingen, evenals eventuele wijzigingen in de bijbehorende verordeningen.
 - b. Inzicht geven in de kosten die de hoogte van de kostendekkende tarieven bepalen, zoals bij de afvalstoffenheffing, het rioolrecht en de leges.
 - c. De informatievoorziening en onderlinge afstemming van de belastingen, waarvan de uitvoering is ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling Cocensus, verbeteren.

2. Een gematigde ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten.
 - a. Conform een van de gemaakte afspraken in het Coalitieakkoord zal de opbrengst van de onroerend zaakbelasting met 3% per jaar stijgen, exclusief de aanpassing voor inflatie.

Over de jaren 2007 en 2008 blijkt per saldo 1,1% te weinig inflatiecorrectie in rekening gebracht.

Over 2009 kan – op basis van de cijfers over de eerste 7 maanden – 1,5% teveel in rekening gebracht worden. Als dat zo is, zullen wij per saldo 0,4% corrigeren in het tarief voor 2010. De definitieve tarieven zullen in december 2009 worden vastgesteld in de Haarlemse belastingvoorstellen 2010. De voorlopige berekening kunt u vinden in paragraaf 3.1 lokale heffingen.

Voor de relevante indicatoren wordt verwezen naar de paragraaf lokale lasten in deel 3 van deze programmabegroting.

Financiën programma

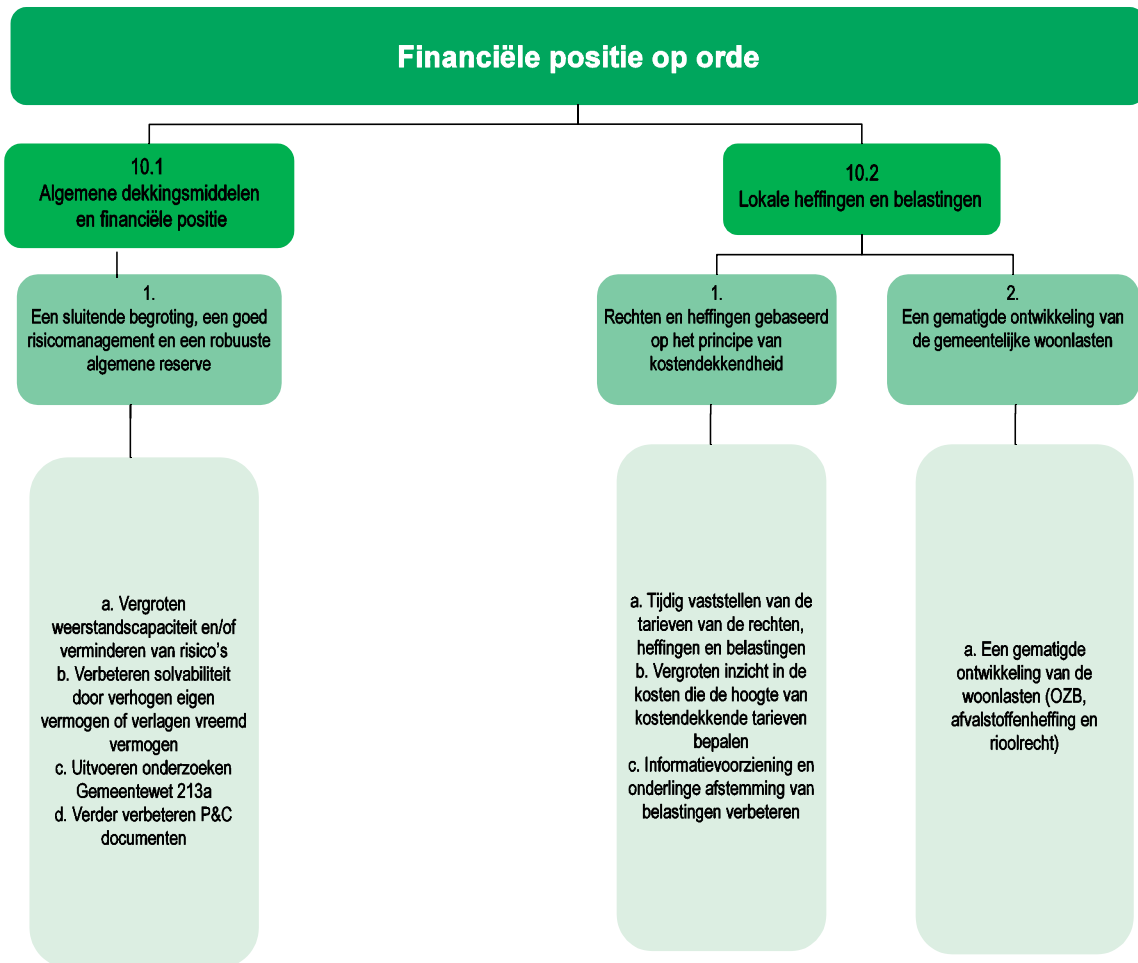
Met de realisatie van dit programma zijn onderstaande inkomsten en uitgaven (baten en lasten) gemoeid. In bijlage 5.1 is een analyse per beleidsveld opgenomen.

Tevens is een overzicht opgenomen met de investeringen die in 2009 worden gedaan.

		bedragen x € 1.000		
beleids veld	Programma 10 Financien en Algemene Dekkingsmiddelen	Rekening 2008	Begroting	
			2009 gewijzigd	2010
Lasten (exclusief mutaties reserves)				
10.1	Algemene dekkingsmiddelen en financiële positie	12.404	4.768	10.693
10.2	Lokale heffingen en belastingen	3.730	5.844	4.028
	<i>Totaal lasten</i>	16.134	10.612	14.721
Baten (exclusief mutaties reserves)				
10.1	Algemene dekkingsmiddelen en financiële positie	171.888	177.945	189.580
10.2	Lokale heffingen en belastingen	32.211	32.015	30.297
	<i>Totaal baten</i>	204.099	209.960	219.876
Totaal saldo (exclusief mutaties reserves)		-187.965	-199.348	-205.156
	Toevoeging aan de algemene reserve	6.001	2.755	1.850
	Onttrekking aan reserve	4.655	4.347	0
Saldo (inclusief mutaties reserve)		-186.619	-200.940	-203.306

Investeringsreeds besloten door de raad		bedragen x € 1.000
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investeringsreeds met economisch nut</i>		
25.08	Gemeentelijke huisvesting	29.536
Investeringsreeds gemandateerd door raad aan college		
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investeringsreeds met economisch nut</i>		
10.99, 60.99	Kleine investeringen	410
21.01	Kantoorautomatisering, inclusief gemeentelijke huisvesting	600
Investeringsreeds waarvoor nog een raadsbesluit moet worden genomen		
IPNr	Omschrijving investering	Investering 2010
<i>Investeringsreeds met economisch nut</i>		
22.05	Digitalisering	1.833
MS.01	Doorontwikkeling financieel systeem (GFS)	800
MS.90	Ontwikkeling website en Insite	60
Totaal programma 10 Financien en algemene dekkingsmiddelen		33.239

Programma 10: Financiën / Algemene dekkingsmiddelen

Deel 3

Paragrafen

3.1 Lokale heffingen

3.1.1 Inleiding

De gemeentelijke heffingen zijn, na de doeluitkeringen van het rijk en de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds, de belangrijkste bron van inkomsten. Bij gemeentelijke heffingen wordt onderscheid gemaakt tussen belastingen en rechten.

Belastingen

Belastingen hebben een algemeen karakter. Een directe relatie tussen de belasting en de gemaakte kosten van de gemeente is in het algemeen niet aanwezig. Uitgangspunt bij het vaststellen van de belastingtarieven is dat deze trendmatig worden verhoogd met de verwachte inflatie. Overeenkomstig de besluitvorming in de kadernota 2009 is in de begroting 2010 voor de belastingen rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1%. Ook bij de tariefberekeningen in deze paragraaf is uitgegaan van 1%, behalve voor de OZB.

Rechten

Bij rechten is er wel sprake van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. Het streven is 100% kostendekkendheid. Bij rechten mogen de geraamde opbrengsten niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor de uitoefening van de taak. Op rekeningbasis mogen er wel afwijkingen zijn ten opzichte van de raming.

In de Haarlemse belastingvoorstellen 2009 is uitgebreid ingegaan op de kostendekkendheid van de rechten en de wijze van kostentoerekening. Geconcludeerd is toen dat veel rechten nog niet kostendekkend zijn, maar dat gelet op het uitgangspunt van een gematigde ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten, een verdere stijging van de tarieven niet wordt voorgesteld.

Belangrijke ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen op het gebied van de belastingen voor 2010 zijn:

- De ministerraad heeft ingestemd met de invoering van een vrijstelling van precariobelasting voor netwerken van nutsbedrijven (kabels en leidingen). Hiervoor wijzigt het kabinet onder meer de Gemeentewet. Het kabinet wil de vrijstelling per 1 januari 2010 laten ingaan;
- De aanstaande invoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Europese Dienstenrichtlijn heeft gevolgen voor de legesverordening. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft de model legesverordening voor gemeenten hierop aangepast.

3.1.2 Gemeentelijke belastingen

Onroerende Zaakbelasting (OZB)

Bij het aantreden van het college en de raad in 2006 is afgesproken dat de OZB-opbrengsten in 2007 en volgende jaren met 3% extra zullen stijgen, boven op de verwachte inflatie. De inflatie wordt geraamd op 1% voor 2010. Voor 2010 betekent dat een opbrengststijging van de OZB van in totaal 4%.

Daarnaast is afgesproken om de in deze raadsperiode in de OZB doorberekende inflatie vanaf 2007 af te zetten tegen de werkelijke inflatie en het verschil te verrekenen in het tarief voor 2010. Onderstaande tabel laat de uitkomst hiervan zien:

Rekentabel inflatiecorrectie

	2007	2008	2009	Totaal
Geraamde inflatie	1 %	2,0 %	3,0 %	6,0 %
Werkelijke inflatie ¹	1,6 %	2,5 %	1,5 % ²	5,6 %
Te weinig (-)/ teveel (+) gecompenseerd	- 0,6 %	- 0,5 %	+ 1,5 %	+ 0,4 %

¹ Cijfers CBS 6 augustus 2009.

² Voorlopig over de eerste 7 maanden van 2009.

Over de jaren 2007 en 2008 is in totaal 1,1% te weinig inflatiecorrectie in rekening gebracht. Over 2009 wordt (op basis van de cijfers over de eerste 7 maanden) 1,5% teveel in rekening gebracht. Per saldo leidt dit, op basis van deze voorlopige cijfers, tot een vermindering van de stijging van de belastingtarieven in 2010 met 0,4%. De totale opbrengsstijging voor 2010 bedraagt dan 3% wegens Coalitieakkoord +1% wegens inflatie 2010 –0,4% correctie eerdere jaren, dus 3,6%. De belastingvoorstellen 2010, die in december in de raad aan de orde komen, zullen uitgaan van de meest recente cijfers van dat moment.

De grondslag voor de OZB wordt gevormd door de waarde van het onroerend goed. Met ingang van 2008 wordt deze jaarlijks vastgesteld (de zogenoemde herwaardering). Haarlem hanteert het uitgangspunt dat de gemiddelde waardeverandering (of daling), die voortvloeit uit de herwaardering, gecompenseerd wordt met een tariefsverlaging (of evenredige tariefsverhoging). Daarmee bereiken we dat de totale waardeverandering niet leidt tot een wijziging in de totale opbrengst. Wel leidt dit tot individuele verschillen voor huiseigenaren, afhankelijk van de waarde van hun huis ten opzichte van de gemiddelde waarde. De herwaardering kan dan een voordeel of juist een nadeel opleveren voor de eigenaar.

Bij de afschaffing van de begrenzing van de OZB-tarieven per 1 januari 2008 heeft het kabinet wel het voorbehoud gemaakt dat de opbrengststijging voor de OZB landelijk beperkt moest blijven. Daartoe is een macronorm ingesteld die de maximale opbrengststijging, landelijk, voor een begrotingsjaar aangeeft. Voor 2010 is de macronorm nog niet vastgesteld. Deze norm heeft geen invloed op de autonome bevoegdheid van de gemeente om tarieven vast te stellen. Een landelijke overschrijding van de norm kan tot een correctie leiden op het Gemeentefonds.

Hondenbelasting

Onder de naam “hondenbelasting” heft de gemeente een belasting op het houden van honden binnen de gemeente. Belastingplichtig is de houder van de hond. Het aantal honden is bepalend voor de hoogte van de belasting die wordt geheven.

In juli 2007 heeft de raad ingestemd met een hernieuwde aanpak van het hondenbeleid. Deze aanpak is gericht op terugdringing van overlast en het op niveau brengen van de tarieven hondenbelasting, omdat daarmee een stabiliserende werking verondersteld mag worden naar het hondenbestand. Belangrijke pijlers daarbij zijn de specifieke handhaving op het hondenbeleid en de controle op het hondenbestand. In verband hiermede is in het voorjaar 2009 gestart met een integrale huis-aan huiscontrole door een daarin gespecialiseerd bureau. De controle is voorspoedig verlopen en er zijn 1.504 extra honden geregistreerd. Dit is een lagere uitkomst dan verwacht en daarom zullen de opbrengsten voor hondenbelasting lager uitvallen dan eerder werd geraamd.

Bij de bepaling van de tarieven is uitgegaan van het inflatiepercentage van 1% en een afronding op hele euro's.

Toeristenbelasting

Deze belasting heft de gemeente van diegene, die gelegenheid biedt tot verblijf (overnachting) in onder andere hotels en pensions binnen de gemeente. De tarieven passen we jaarlijks aan aan de inflatie, afgerond op eenheden van € 0,05. Dat leidt voor 2010 tot handhaving van het bestaande tarief van € 2,00 voor een overnachting in een hotel en € 0,90 voor een overnachting op een camping.

Precariobelasting

Sinds 2005 heft de gemeente Haarlem precariobelasting op ondergrondse infrastructuur (zoals kabels, leidingen, pijpen, buizen etc.). Eerder hebben wij de raad geïnformeerd dat de Vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken heeft aangegeven dat zij de mogelijkheid om deze belasting te heffen, wenst te schrappen. In april heeft de ministerraad ingestemd met de invoering van een vrijstelling van precariobelasting voor netwerken van nutsbedrijven. De Gemeentewet, de Provinciewet en de Waterschapswet zullen hiervoor worden gewijzigd. De streefdatum voor de ingang van de vrijstelling is 1 januari 2010. Het rijk compenseert niet het verlies aan precario-opbrengsten; voor Haarlem betekent dit ruim € 4 miljoen minder inkomsten per jaar. Alhoewel het rijk adviseert om de vervallen precario te compenseren door een verhoging van de OZB is er door het college al eerder voor gekozen deze lagere inkomsten niet af te wentelen op de burgers. De inkomstenderving was daarom al met ingang van 2010 structureel in de meerjarenraming verwerkt.

Parkeerbelasting

In Haarlem zijn de parkeerbelastingverordening en de parkeerverordening gecombineerd tot een parkeerreguleringsverordening. Deze verordening bevat de legestarieven voor de verschillende parkeerontheffingen. De tarieven gaan voor 2010 met het inflatiepercentage van 1% omhoog.

Reclamebelasting

Met ingang van 1 juli 2009 is de reclamebelasting in de binnenstad ingevoerd. De reclamebelasting is ingevoerd op verzoek van de ondernemers van de binnenstad in Haarlem. De ondernemers willen investeren in de verdere promotie van de binnenstad. Hiervoor is door de ondernemers een ondernemersfonds opgericht. De netto-opbrengst van de reclamebelasting wordt gestort in dit fonds.

Het tarief wordt bepaald door de grootte van de reclame en het tijdvak van de reclame (een zogenaamde tijdvakbelasting). Gelijkzeitig met de invoering van de reclamebelasting zijn reclame-uitingen in de binnenstad vrijgesteld van precariobelasting om dubbele belastingheffing te voorkomen. De tarieven gaan voor 2010 met het inflatiepercentage van 1% omhoog.

3.1.3 Gemeentelijke rechten

Onder de naam rechten heft de gemeente tarieven voor diverse typen gemeentelijke dienstverlening. Bij rechten is er sprake van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. De geraamde opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor uitoefening van de taak. Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst dan wel degene voor wie de dienst is verleend.

Leges algemeen

De tarieven voor 2010 worden aangepast aan de hand van het inflatiepercentage (1%) tenzij een wettelijke tariefstelling dit niet toestaat.

Bouwleges

In 2007 is het tarief bouwleges vastgesteld, dat toereikend is voor kostendeekkende leges. Daarbij is uitgegaan van een vast percentage van de bouwsom. Dit tarief hoeft niet geïndexeerd te worden, vanwege de relatie met de bouwsom. Met ingang van 2009 is de hoogte van de bouwleges gekoppeld aan een maximum leges van € 850.000. Verdere aanpassingen van de tariefstelling wordt op dit moment niet overwogen, zoals invoering van degressieve tarieven. Met het van kracht worden van de Wabo, zal met ingang van 2010 de omgevingsvergunning worden ingevoerd.

Als vervolg op het onderzoek dat in 2007 door de Rekenkamercommissie is uitgevoerd naar de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de bouwleges, is in 2009 nader onderzoek gedaan naar de kosten van vergunningverlening en de mogelijkheden van een efficiëntere bedrijfsvoering. Over de resultaten van dit onderzoek, de aanbevelingen en de vervolgstappen is de raad afzonderlijk geïnformeerd.

Reinigingsheffingen

Onder de naam reinigingsheffingen heft Haarlem twee soorten heffingen: de reinigingsrecht en het afvalstoffenheffing.

a. reinigingsrecht

Bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor de inzameling van hun afval. Zij kunnen voor deze inzameling een contract afsluiten met een afvalinzamelaar (bijvoorbeeld Spaarnelanden) en betalen dan geen reinigingsrecht. Indien geen contract is aangegaan met een (particuliere) afvalinzamelaar zijn bedrijven verplicht reinigingsrecht te betalen. Met het heffen van reinigingsrecht voorkomt de gemeente dat kosten van de afvalinzameling van bedrijven ten laste van de afvalstoffenheffing voor huishoudens komen.

In de paragraaf lokale heffingen bij de begroting 2009 is aangegeven dat het voornemen bestaat om het reinigingsrecht te beëindigen. Daarbij is aangegeven dat voorwaarde voor afschaffing is, dat de aanleg van het collectieve ondergrondse inzamelsysteem in de binnenstad is afgerond. Aangezien de aanleg niet voor 2010 is afgerond, blijft het reinigingsrecht in 2010 nog bestaan.

b. afvalstoffenheffing

Onder de naam afvalstoffenheffing heft de gemeente een belasting van degene die feitelijk gebruik maakt van een perceel waarvoor de gemeente op grond van de Wet Milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen heeft.

In deze begroting is de huidige 95% kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing gehandhaafd. In de dienstverleningsovereenkomst met Spaarnelanden is een kostenstijging per 1 januari 2010 van 2% opgenomen. Daarnaast vervalt de 'winstuitkering' van het Afval Energiebedrijf Amsterdam van €0,5 miljoen. Deze werd tot nu toe in mindering gebracht op de kosten van afvalinzameling. Om dit te compenseren zou de afvalstoffenheffing met 6% moeten stijgen. De gemeente en Spaarnelanden bekijken nu op welke wijze de effecten voor de afvalstoffenheffing kunnen worden teruggebracht tot de onvermijdelijke zaken (zoals effecten van CAO en pensioenpremie) om daardoor de stijging van de afvalstoffenheffing te beperken. Het resultaat hiervan wordt opgenomen in de belastingvoorstellen die in december aan de raad worden voorgelegd.

Rioolheffing

In 2009 is de nieuwe rioolheffing ingevoerd onder meer op basis van de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken. De nieuwe verordening rioolheffing kent dan ook – gelijk aan de eerdere verordening rioolrecht - als maatstaf van heffing een vast bedrag per eigendom.

Op 17 januari 2008 heeft de raad het Gemeentelijk Rioleringsplan 2007-2011 (GRP2) vastgesteld. Voor de planperiode is bezien welke investeringen noodzakelijk zijn op het gebied van afvalwaterinzameling, afvalwatertransport en afvoer van overtollig regen- en grondwater. Hiermee worden de doelen bereikt van de verbrede rioleringszorg. Het geraamde investeringsvolume in de planperiode bedraagt € 57,7 miljoen. Alle financiële en personele aspecten rondom de verbrede rioleringszorg, inclusief grondwater, zijn in het GRP2 verwerkt.

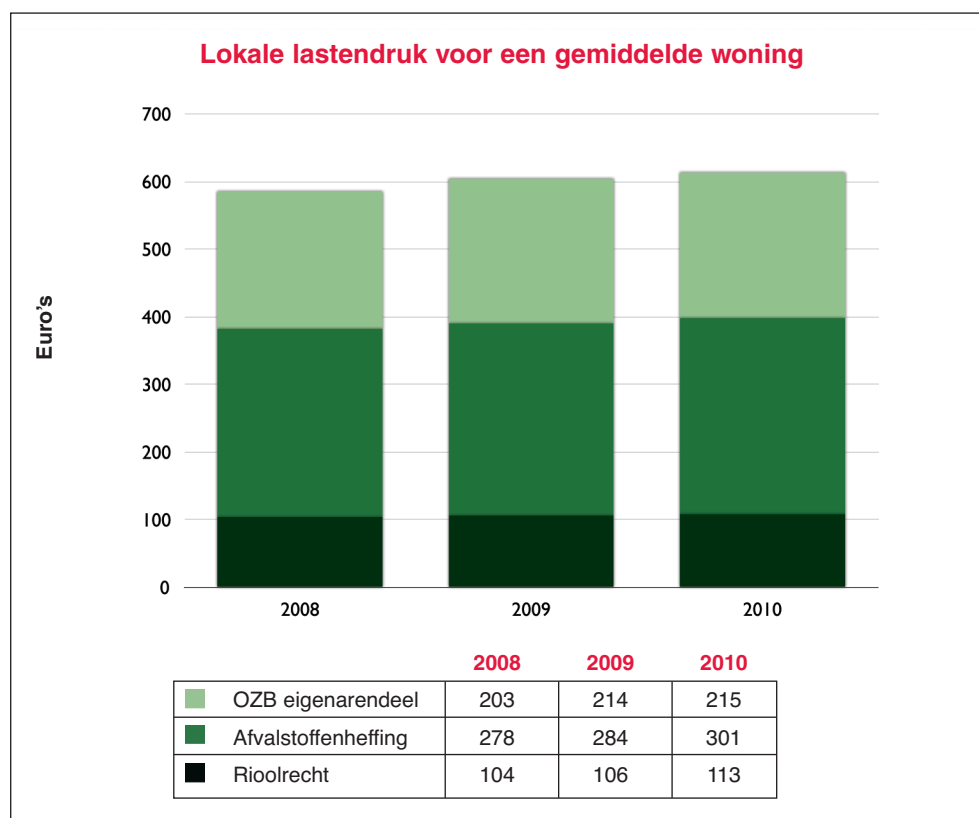
Op basis van een motie bij de begrotingsbehandeling is een 'second opinion' uitgevoerd. Over de uitkomsten van dit onderzoek is de raad eerder afzonderlijk geïnformeerd. Naar aanleiding van dit onderzoek is besloten dat de kapitaallasten van de investeringen die voortvloeien uit het GRP2, jaarlijks worden bepaald en doorberekend in de tarieven van de rioolheffing.

Het tarief van de rioolheffing stijgt hierdoor met 7% ten opzichte van 2009, inclusief inflatiecorrectie.

3.1.4 Lokale lastendruk

De lokale lastendruk wordt bepaald door de zogenoemde woninggebonden belastingen. Dit zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De navolgende tabel geeft inzicht in de opbouw van de lokale lastendruk in Haarlem in 2008, 2009 en 2010. Bij de berekening is uitgegaan van een gemiddelde waarde van een koopwoning in Haarlem, die wordt bewoond door de eigenaar met een meerpersoonshuishouden.

Omdat de ontwikkeling van de lokale lasten is gebaseerd op een gemiddelde, kan de feitelijke lastenontwikkeling voor een individueel huishouden hiervan afwijken. Dat wordt onder andere bepaald door de feitelijke waarde - en de waardeontwikkeling - van de woning.

In de vergelijking met de tarieven van andere 100.000+ gemeenten neemt Haarlem al jaren een bescheiden plaats in. Zo zijn in 2009 burgers in 28 grote gemeenten duurder uit, terwijl men in slechts 7 grote gemeenten goedkoper uit is dan de Haarlemse inwoners.

3.1.5 Kwijtscheldingsbeleid

Een gemeente kan kwijtschelding verlenen aan mensen die niet in staat zijn om hun belasting te voldoen. Hiervoor zijn bij wet bepaalde normen aangegeven. Haarlem hanteert voor de normbedragen een kwijtscheldingspercentage van 100%. Haarlem verleent kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing, de leges woonvergunningen, de leges voor gehandicaptenparkeren en voor 50% op de hondenbelasting voor zover het de eerste hond betreft. Met ingang van 2009 wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid om geautomatiseerd kwijtschelding te verlenen. Vanwege de economische recessie is rekening gehouden met een toename van het aantal aanvragen om kwijtschelding. Hiervoor is het budget met € 200.000 verhoogd.

3.1.6 Overzicht opbrengst gemeentelijke belastingen en rechten

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Werkelijke opbrengst rekening 2008	Raming opbrengst begroting 2009 op basis van vastgestelde tarieven	Raming opbrengst begroting 2010
Belastingen			
OZB	25.107 ¹	25.461	27.529
Hondenbelasting	439	554	597
Toeristenbelasting	511	539	549
Precariobelasting Kabels en leidingen	3.959	3.905	0
Overige precario	753	956	814
Parkeerbelasting ²	7.385	8.483	8.766
Reclamebelasting	0	295	590
Totaal belastingen	38.154	40.194	38.845
Rechten/heffingen			
Rioolheffing	7.933	8.388 ³	9.312
Afvalstoffenheffing	15.605	16.610 ⁴	17.670
Reinigingsrecht	492	575	575
Leges	2.899	2.883	3.093
Bouwleges	7.512	4.844	3.954
Begraafrechten	831	787	787
Havengelden	590	385	384
Marktgeden	334	393	393
Totaal rechten	36.196	34.865	36.168

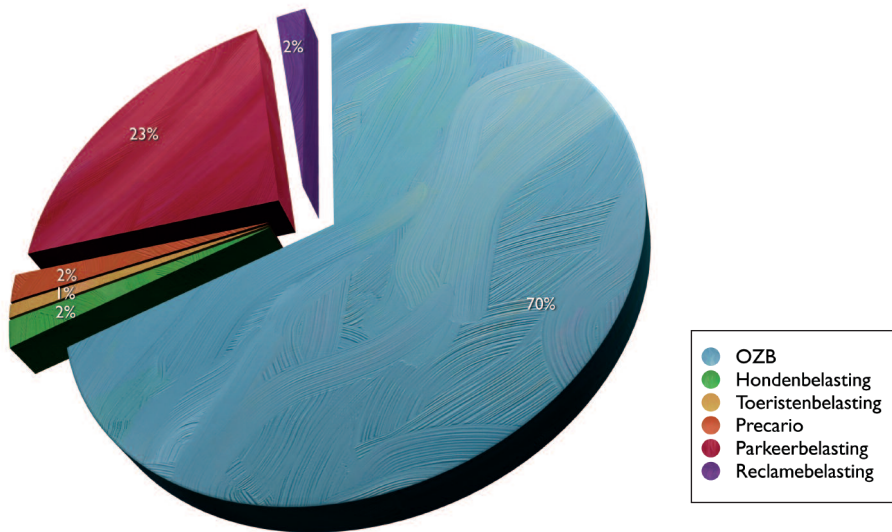
¹ Inclusief nagekomen baten uit eerdere jaren

² Exclusief opbrengsten uit parkeergarages, want dit is geen belastinginkomst

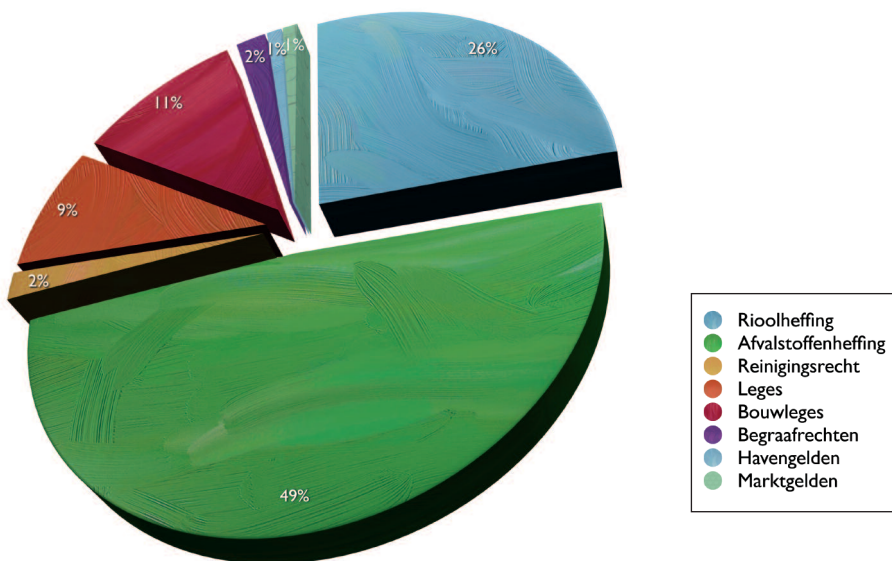
³ Op basis van motie 63 die bij de begroting van 2009 is aangenomen (motie B9/063) zijn de kosten voor gemeentelijk rioleringsplan 2 (GRP2) niet in de begroting verwerkt en is er daarmee een lagere stijging in de kosten voor rioolrechten

⁴ Opbrengst 2009 is via 2e bestuursrapportage 2008 met € 135.000 verhoogd in het kader van de vernieuwde inzameling binnenstad.

Geraamde opbrengst belastingen 2010
Totale opbrengst € 38,8 miljoen

Geraamde opbrengst leges en rechten 2010
Totale opbrengst € 36,2 miljoen

De definitief vast te stellen tarieven zullen worden opgenomen in het raadsvoorstel Haarlemse belastingvoorstellen 2010, dat aan de raad ter vaststelling wordt aangeboden in december 2009. Daarin wordt rekening gehouden met de meest actuele gegevens, zoals de inflatie-ontwikkeling.

In verband hiermede is als beslistpunt in de kadernota vastgelegd dat het college is gemachtigd de belastingtarieven van de OZB, hondenbelasting, toeristenbelasting en de precariobelasting evenredig aan te passen, als het inflatiepercentage minder dan 0,5% afwijkt van de aanname in de begroting.

3.2 Risico's en weerstandsvermogen

Deze paragraaf gaat in op de risico's en de beheersing daarvan door de gemeente en op de financiële capaciteit die nodig is om risico's te kunnen opvangen. De paragraaf begint met het risicomangement en de inventarisatie van de risico's. Daarna volgt informatie over de weerstandscapaciteit in de vorm van de algemene reserve en de ontwikkeling daarvan. De paragraaf eindigt met de beoordeling van de verhouding tussen de risico's en de weerstandscapaciteit: het weerstandsvermogen.

De beleidsuitgangspunten voor de omgang met reserves en voorzieningen heeft de raad in 2008 vastgelegd in de nota *Reserves en voorzieningen* (2008/101659). Daarin staan de regels beschreven voor het instellen en opheffen van reserves en voorzieningen.

3.2.1 Risico's

Risicomangement

Haarlem heeft zoals iedere organisatie te maken met risico's en deze doen zich voor op allerlei terreinen. Omdat risico's de mogelijkheden van de gemeente beïnvloeden, moet hier inzicht in zijn. Voor de belangrijkste risico's dienen passende beheersmaatregelen te worden getroffen. Om de financiële gevolgen die samenhangen met deze risico's te kunnen opvangen, is er een weerstandscapaciteit in de vorm van de algemene reserve. Om te kunnen bepalen hoe groot deze moet zijn, is de waarde van de risico's ingeschat. Dit gebeurt door middel van risicomangement, met als doel het verminderen van de kans op en het effect van de onderkende risico's.

Bij risicomangement hoort ook dat de organisatie zich er bewust van is, dat de oorzaken van veel schades hun bron vinden in de organisatie zelf of in haar directe omgeving. Vaak kunnen risico's al met een geringe inspanning (beter) beheersbaar of vermijdbaar worden gemaakt. Het gebruiken van risicomangement binnen de organisatie moet leiden tot de ontwikkeling van een volledig inzicht van alle risico's en een inschatting van de hierbij behorende waardering. Voor de begroting 2010 zijn voor het eerst ook de risico's van de reeds uitgevoerde projectrisico-analyses meegenomen bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Het komende jaar zullen alle risico-analyses zijn gemaakt en zullen deze periodiek worden bijgesteld indien nodig.

Het rapporteren over risico's gebeurt op basis van de volgende uitgangspunten:

- de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en het jaarverslag vermeldt de top tien (in financieel opzicht) van de gemeentebrede risico's;
- een overzicht van alle risico's ligt zowel bij de begroting als bij het jaarverslag ter inzage voor de raad;
- in de kadernota en bestuursrapportages staan alleen die risico's die nieuw zijn ten opzichte van het overzicht in de meest recente paragraaf weerstandsvermogen.

Risicoinventarisatie en risicosimulatie

Om de risico's van de gemeente in kaart te brengen, is een risicoinventarisatie opgesteld. Hierin zijn de risico's binnen de reguliere bedrijfsvoering systematisch in kaart gebracht en beoordeeld.

Op basis van de geïnventariseerde en gewaardeerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. Deze simulatie laat op basis van de risico's zien, hoeveel weerstandscapaciteit er nodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Een simulatie houdt op basis van een wetenschappelijk verantwoorde methodiek rekening met de kansverdeling. Daarom is de benodigde capaciteit voor een risico minder dan de vermenigvuldiging van de kans met het maximale gevolg.

De inventarisatie heeft in totaal 39 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht staan de tien risico's die de hoogste bijdrage leveren aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Het is belangrijk om te realiseren dat een risico geen zekerheid is, maar een kans van voordoen (hoe klein of groot ook) waar voor zover mogelijk passende beheersingsmaatregelen zijn getroffen.

Risico	Kans	Gevolg	Inschatting benodigde capaciteit
Nadelige resultaten van verbonden partijen (zie de paragraaf Verbonden partijen in deze begroting voor een overzicht) kunnen leiden tot extra bijdragen van de gemeente.	70%	Max. € 5 mln	ca. € 2 mln
Een rentestijging op geldleningen kan leiden tot hogere dan begrote rentelasten.	50%	Max. € 3 mln	ca. € 1 mln
Overdracht van de 2e fase woonwagendplaatsen kan leiden tot exploitatietekorten en een nadelig effect op de boekwaarden.	90%	Max. € 2 mln	ca. € 1 mln
Een landelijke herschikking van de verdeling van de rijks gelden voor de Wet Werk en Bijstand kan leiden tot een nadeel voor Haarlem vanaf 2012.	50%	Max. € 4 mln	ca. € 1 mln
De reductie vande overheadformatie kan niet binnen de gestelde planning van de meerjarenraming worden gerealiseerd doordat het natuurlijke verloop om die reductie te behalen trager verloopt.	50%	Max. € 2 mln	ca. € 1 mln
Het nog lopende hoger beroep door PWN tegen de precarioheffing op kabels en leidingen kan leiden tot terugbetaling over de jaren 2005-2007. Hiervoor is een voorziening getroffen van 2,8 miljoen. Er resteert dan nog een risico van 0,2 miljoen terugbetaling plus 0,8 miljoen aan rentevergoeding.	75%	Max. € 1 mln	ca. € 1 mln
Een stagnatie in de verkoop van gronden kan leiden tot onvolledige dekking van projecten.	50%	Max. € 1 mln	ca. € 1 mln
Calamiteiten kunnen leiden tot hoge, niet begrote kosten. Hieronder vallen alle grotere, onvoorspelbare rampen, zoals trein- en vliegtuigongelukken.	10%	Max. € 10 mln	ca. € 1 mln
Nadelige resultaten van gesubsidieerde instellingen kunnen leiden tot extra bijdragen van de gemeente.	90%	Max. € 1 mln	ca. € 1 mln
Knelpunten in de uitvoering van het Strategisch huisvestingsplan onderwijs als gevolg van demografische ontwikkelingen. Hierdoor kunnen noodlokalen of nieuwbouwplannen nodig worden, die tot extra kosten voor de gemeente leiden.	50%	Max. € 1 mln	ca. € 1 mln
Subtotaal 10 risico's met grootste benodigde weerstandscapaciteit		Max. € 30 mln	ca. € 11 mln
Overige 29 geïdentificeerde risico's		Max. € 5 mln	ca. € 3 mln
Subtotaal bedrijfsvoeringsrisico's		Max. € 3 mln	ca. € 14 mln
Projectrisico's		Max. € 2 mln	ca. € 14 mln
Totaal benodigde weerstandscapaciteit alle risico's		Max. € 4 mln	ca. € 28 mln

In de kolom ‘benodigde capaciteit’ in het overzicht is het bedrag opgenomen dat op grond van de uitgevoerde simulatie nodig is om een risico op te kunnen vangen. Deze bedragen zijn lager dan de vermenigvuldiging van de kans met het gevolg. De simulatie houdt namelijk rekening met het feit dat niet alle risico’s tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Op grond van de inventarisatie en de simulatie is een weerstandscapaciteit nodig van tenminste € 14 miljoen voor de bedrijfsvoeringsrisico’s, om met 90% zekerheid te kunnen zeggen dat de gevolgen kunnen worden opgevangen.

In 2008 is begonnen met het systematisch in beeld brengen van de risico’s die verbonden zijn aan projecten. Deze inventarisatie is nog niet voor alle projecten afgerond. Voor de projecten die wel tegen het licht zijn gehouden is op grond van dezelfde systematiek als voor de bedrijfsvoeringsrisico’s een globale inschatting gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit. Deze komt uit op een bedrag van ongeveer €14 miljoen. Projectrisico’s komen voor op het gebied van vertraging, relaties met externe partijen, marktontwikkeling, subsidies en bijdragen van derden, enzovoorts.

De benodigde weerstandscapaciteit voor alle geïnventariseerde risico’s bedraagt circa € 28 miljoen.

3.2.2 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die de gemeente heeft om risico’s op te vangen. Haarlem hanteert alleen de algemene reserve als weerstandscapaciteit en niet de bestemmingsreserves, stille reserves, onbenutte belastingcapaciteit, bezuinigingsmogelijkheden en de post onvoorzien. Bestemmingsreserves hebben namelijk in de meeste gevallen reeds een bestemming en zijn vanuit dat oogpunt niet (op korte termijn) vrijelijk beschikbaar, evenmin als stille reserves. Onbenutte belastingcapaciteit is veelal niet in het lopende begrotingsjaar te realiseren, net zo min als substantiële bezuinigingsmogelijkheden. De post onvoorzien is ten opzichte van de algemene reserve slechts een klein bedrag is.

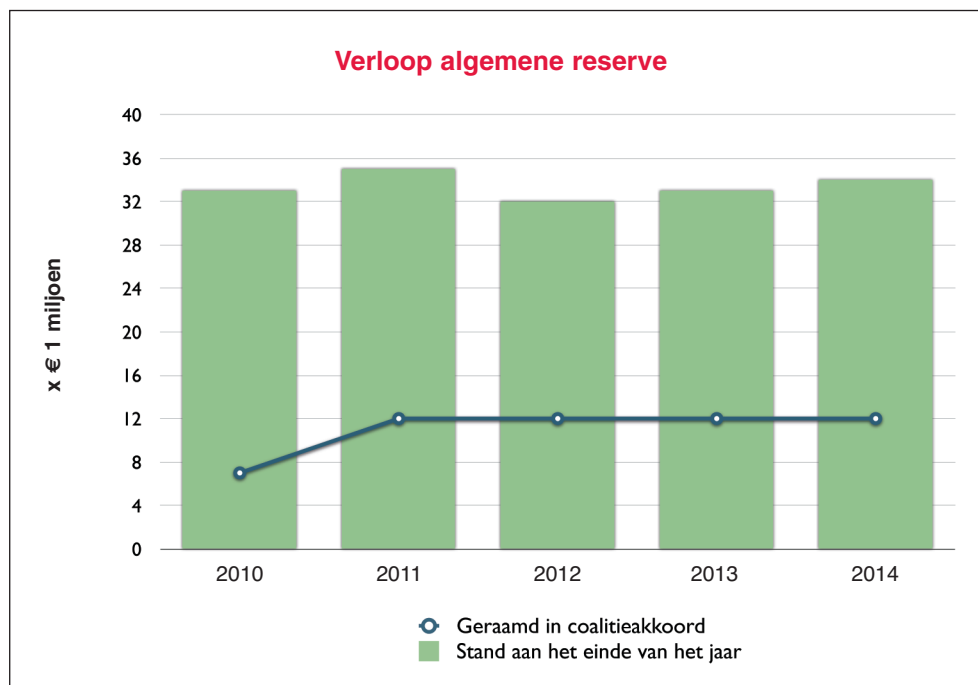
Algemene reserve

In het Coalitieakkoord is expliciet opgenomen dat de algemene reserve van de gemeente moet toenemen. In het financiële meerjarenbeeld zoals elders in deze begroting is opgenomen staat de volgende ontwikkeling van de algemene reserve (in enge zin).

Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is positief; n is nadelig)				
	2010	2011	2012	2013	2014
Stand algemene reserve per 1-1¹	-30.805 v	-33.123 v	-34.573 v	-31.876 v	-33.507 v
Toevoeging geraamd in coalitieakkoord	-1.250 v				
Incidentele meevaller septembercirculaire 2008	-600 v				
Opbrengst verkoop aandelen NUON		-1.400 v		-1.400 v	
Begrotingssaldi 2010-2014	-468 v	-50 v	2.697 n	-231 v	-323 v
Stand algemene reserve per 31-12	-33.123 v	-34.573 v	-31.876 v	-33.507 v	-33.830 v
Geraamd in coalitieakkoord	-8.413 v	-11.097 v	-11.097 v	-11.097 v	-11.097 v

¹ Na verwerking verkoop aandelen NUON en vervallen nieuwbouw parkeergarage Nieuwe Gracht.

Volgens de meerjarenbegroting neemt de algemene reserve toe tot bijna € 34 miljoen eind 2014. Dit is meer dan het afgesproken minimum in het Coalitieakkoord. Oorzaken hiervan zijn de gunstiger uitkomst van de meerjarenramingen, de extra dividenduitkeringen van de BNG (tot en met 2009), de toevoeging aan de algemene reserve van bijna € 10 miljoen als gevolg van de opheffing van het Parkeerfonds en € 9,2 miljoen als gevolg van de verkoop van de aandelen Nuon.

Overige algemene reserves

De overige algemene reserves bestaan uit de reserve grondexploitatie en de beleggingsreserves. Per 31 december 2010 is de stand van de algemene reserve grondexploitatie naar verwachting €0,9 miljoen negatief. Zie voor een toelichting de paragraaf Grondbeleid in deze begroting, waarin wordt toegelicht hoe de reserve zich ontwikkelt naar een gezonder niveau.

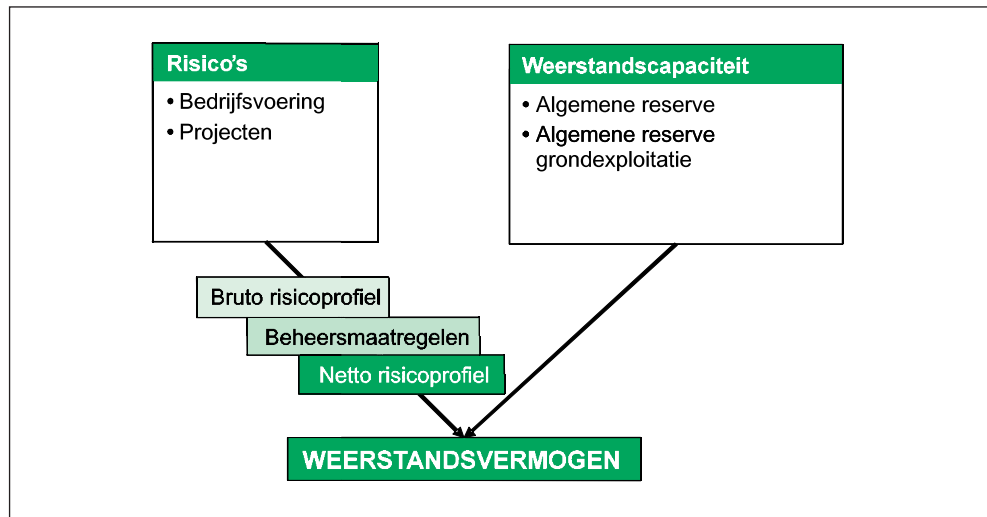
Totaal van de algemene reserves

De totale algemene reservepositie van Haarlem is de optelsom van de algemene reserve in enge zin en de overige algemene reserves (bestaande uit de algemene reserve grondexploitatie en de beleggingsreserves).

Totaal algemene reserves 31-12	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Bedragen x € 1 miljoen</i>					
Algemene reserve in enge zin	33,2	34,8	32,2	33,8	34,5
Algemene reserve grondexploitatie	- 0,9	- 1,6	3,7	3,7	3,7
Totaal	32,3	33,2	35,9	37,5	38,2

3.2.3 Beoordeling weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waartegen geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot onze financiële positie. Dit verband is in onderstaande figuur schematisch weergegeven.

Relatie weerstandscapaciteit en risico's

Het is van belang te weten of er sprake is van een toereikend weerstandsvermogen. Als het risicoprofiel bekend is, kan de relatie leggen tussen de financieel gekwantificeerde risico's (en de daarvoor benodigde weerstandscapaciteit) en de daadwerkelijk beschikbare weerstandscapaciteit worden gelegd. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, moeten vastgesteld worden welke ratio Haarlem nastreeft. Hiertoe wordt de volgende waarderingstabel¹ gebruikt.

Waarderingcijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	Groter dan 2,0	Uitstekend
B	Tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
C	Tussen 1,0 en 1,4	Voldoende
D	Tussen 0,8 en 1,0	Matig
E	Tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
F	Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Relatie benodigde en aanwezige weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening is de ratio weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{33}{28} = 1,19$$

De ratio van 1,19 valt binnen de categorie C zoals vermeld in de tabel ratio's weerstandsvermogen met als classificatie "voldoende". Inmiddels is een groot deel van de projectrisico's gewaardeerd en in deze classificatie opgenomen, maar nog niet van alle projecten is een integrale risicoinventarisatie uitgevoerd. Om binnen de categorie C "voldoende" te blijven vallen (met een ratio tussen 1,0 en 1,4) zal, op basis van de nu bekende benodigde weerstandscapaciteit, de algemene reserve een omvang moeten hebben tussen de € 28 miljoen en € 39 miljoen. Na inventarisatie en waardering van de nog ontbrekende projectrisico's zullen deze bedragen naar verwachting hoger komen te liggen.

In het Coalitieakkoord is opgenomen dat de algemene reserve in omvang moet groeien. De noodzaak hiertoe wordt met de nu gemaakte berekening van de benodigde weerstandscapaciteit ondersteund. Een tweede ondersteuning voor deze groei is het feit dat de solvabiliteitspositie (de verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal) van Haarlem per 31 december 2008 slechts 12,8% bedraagt. Andere grote gemeenten komen uit op gemiddeld 30%.

Voor het lage percentage van Haarlem zijn de twee belangrijkste redenen a) in verhouding tot andere gemeenten een kleine algemene reserve hebben en b) veel vreemd vermogen (leningen) voor de financiering van investeringen hebben aangetrokken. Dit laatste resulteert ook in relatief hoge rentelasten; zie daarvoor ook paragraaf 3.4 Financiering. Over de solvabiliteit is een aparte nota aan de raad aangeboden.

¹ Deze normeringssystematiek voor het weerstandsvermogen is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Een goed onderhouden openbare ruimte draagt in belangrijke mate bij aan een goed leefklimaat in de stad. Haarlem kampt nog met een achterstand in het onderhoud van de kapitaalgoederen, zoals bruggen, straten, wegen, pleinen, onderwaterprofielen vaarwegen, kademuuren, sportvoorzieningen, scholen, groenvoorzieningen, verkeerslichten en openbare verlichting. Het inlopen van deze achterstanden is gaande en duurt meerdere jaren.

3.3.1 Inlopen achterstallig onderhoud

In het Coalitieakkoord is het inlopen van achterstallig onderhoud bestempeld als één van de vier prioriteiten. Er is in deze coalitieperiode extra geld uitgetrokken voor het inlopen van achterstallig onderhoud in de openbare ruimte. In 2010 wordt op basis van de nota herijking normbudgetten verder uitvoering gegeven aan het op normniveau brengen van de diverse beheersbudgetten. Volgens plan is in 2010 het budget op normniveau.

Ook gemeentebouwen, onderwijsgebouwen en kunst in de openbare ruimte zijn kapitaalgoederen en moeten worden onderhouden. Het achterstallig onderhoud aan de (gemeentelijke) sport- en kledingaccommodaties werken wordt weggewerkt, terwijl er tevens een moderniseringsslag gemaakt wordt. Op basis van de thans in het investeringsplan opgenomen middelen kan de inhaalslag rond 2015 worden afgerond. Voor onderwijs wordt het achterstallig onderhoud bij de scholen ingehaald op basis van het Uitvoeringsplan Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2007-2010 (2007/110492).

Extra middelen voor onderhoud <i>x 1 miljoen</i>	Realisatie		Raming	
	2007	2008	2009	2010
Op normniveau brengen van onderhoudsbudgetten	0,00	5,0	8,00	11,0
Inhalen achterstallig onderhoud algemeen ¹	0,70	1,4	1,4	2,1
Inhalen achterstallig onderhoud sport, recreatie en onderwijs ²	0,15	0,3	0,45	0,6
Totaal	0,85	6,7	9,85	13,7

¹ Van dit budget voor achterstallig onderhoud is € 7 ton met ingang van 2009 omgezet voor investeringen en in de begroting omgezet in kapitaallasten voor investeringen. De kapitaallasten daarvan lopen ook na de coalitieperiode nog door.

² Dit budget is volledig omgezet in kapitaallasten voor investeringen. De kapitaallasten daarvan lopen ook na de coalitieperiode nog door.

De kapitaalgoederen zijn onderverdeeld in een aantal categorieën. In het vervolg van deze paragraaf wordt per categorie aangegeven, het beleidskader, de voor 2010 voorgenomen activiteiten en de daarvoor in de begroting van 2010 en het Investeringsplan opgenomen financiën. Dagelijks en regulier onderhoud zijn onderdeel van de begroting. Vervangingen staan in uit het investeringsplan.

3.3.2 Bovengrondse infrastructuur

Bovengrondse infrastructuur zijn: alle bruggen, viaducten, tunnels, duikers, oevervoorzieningen, wegen, straten, pleinen, verkeersregelininstallaties, beweegbare afzetpalen, openbare verlichting, etc. binnen de gemeente grenzen van Haarlem.

Bruggen

In 2010 staat de afronding van het programma 'draagkrachtherstel bruggen' gepland, waarna het achterstallig onderhoud in draagkrachtherstel is ingelopen. De afronding wordt gefinancierd vanuit het vervangingsprogramma bruggen. Van dit programma wordt als laatste de Prins Hendrikbrug aangepakt. In 2010 worden de Schalkwijkfietsbrug, Zuiderfietsbrug, Zuidervoetbrug, Sporthalbrug en Salamanderbrug vervangen vanuit het vervangingsprogramma bruggen. Het beschikbare investeringsbudget voor het vervangingsprogramma bruggen bedraagt in 2010 € 0,9 miljoen.

In het kader van groot onderhoud worden de remmingswerken van de Buitenrust-, Waarden en Schouwbroekerbrug vervangen. Het onderhoudsbudget voor bruggen bedraagt in 2010 € 0,85 miljoen. Eind 2009 wordt gestart met de restauratie van de rijksmonumentale Melkbrug. De restauratie zal naar verwachting ongeveer 8 maanden in beslag nemen.

De voorbereiding van het vervangen van de bascule van de Prinsenbrug is tijdelijk naar achteren geschoven in afwachting van de mogelijke verbreding van de Prinsenbrug. Ontwikkelingen die hiermee verband houden worden bijgehouden. In het investeringsplan is voor de Prinsenbrug en Melkbrug een bedrag voorzien van € 2,6 respectievelijk € 3,3 miljoen.

Oevervoorzieningen

Het doel is om achterstanden in onderhoud geleidelijk weg te werken en bestaande onderhoudsbudgetten jaarlijks te verhogen. Het beschikbare investeringsbudget voor het vervangings- en vernieuwingsprogramma walmuren en oevers bedraagt in 2010 € 1,2 miljoen. Het reguliere onderhoudsbudget voor oevervoorzieningen bedraagt in 2010 € 1,4 miljoen.

Verhardingen (wegen, straten, pleinen)

Doel is het geleidelijk wegwerken van achterstanden in onderhoud en bestaande onderhoudsbudgetten op niveau brengen.

Een project dat in 2010 afgerond zal worden is de Rode Loper (gedeelte Kruisstraat, Smedestraat). Verder zullen het kruispunt Wagenweg met de Westelijke Randweg, de Gasthuisvest – Kampervest en de Westergracht in uitvoering komen. Ook de openbare ruimte in Europawijk zal gezamenlijk met de woningcoöperaties verder worden aangepakt.

Het beschikbare investeringsbudget voor het vervangings- en vernieuwingsprogramma bestrating en wegen, straten en pleinen bedraagt in 2010 € 3,05 miljoen. Het reguliere onderhoudsbudget voor wegen, straten en pleinen bedraagt € 8,7 miljoen.

Verkeersregelininstallaties

De achterstanden in het onderhoud van verkeersregelininstallaties is in de periode 2005-2009 op basis van de daartoe extra gereserveerde investeringsmiddelen ingelopen. Om vervolgens adequaat onderhoud te kunnen plegen is in het investeringsplan naast een vervangingsbudget van € 0,2 miljoen een extra budget van € 0,3 miljoen beschikbaar om de benodigde middelen voor vervanging op normniveau te brengen.

Het reguliere onderhoudsbudget voor het dagelijks beheer en onderhoud bedraagt € 0,5 miljoen. In het meerjarenprogramma wordt per jaarsnede aangegeven welke projecten worden uitgevoerd.

Openbare verlichting

Doel is het geleidelijk wegwerken van achterstanden in onderhoud en bestaande onderhoudsbudgetten op niveau brengen.

Langzaam komen de nieuwe lichtmasten uit het plan Openbare verlichting in Haarlem (2007/110632) meer en meer in de stad. De Spaarnemast op de Schoterweg en op doorgaande routes in de Amsterdamsebuurt en aansluitend in de Slachthuisbuurt. Straks ook op de route Kamper-, Paviljoens- en Van Eedenlaan. Daarnaast pronkt de Patrimoniummast natuurlijk in de Patrimoniumbuurt, langs het fietspad Vlaamseweg en de ventweg Westergracht en straks langs de Amsterdamsevaart.

In de Waarderpolder is de gebiedsgewijze vervanging gereed en maakt de verlichting van de Oostweg het geheel af. In de Amsterdamsebuurt zijn vele armaturen vervangen energiezuinige exemplaren en zijn de masten opgeknapt. In overleg met de winkeliers wordt ook de verlichting in de Amsterdamstraat nog vervangen.

De trend naar energiezuinige verlichting, zoals LED, wordt nauwgezet gevolgd en heeft geleid tot uitstel van vervanging van de verlichting op de Burgwal omdat momenteel eerst bekeken wordt of een ander type lamp in de lantaarn kan leiden tot besparing en een bijdrage aan Haarlem Klimaatneutraal. Er is bij vervangingen naast eigen werk ook meegelift met de grote reconstructie- en rioleringswerken.

Het beschikbare investeringsbudget voor het vervangings- en vernieuwingprogramma openbare verlichting bedraagt in 2010 € 0,5 miljoen. Het reguliere onderhoudsbudget voor openbare verlichting (incl. elektriciteitsverbruik) bedraagt in 2010 € 2,6 miljoen.

3.3.3 Ondergrondse infrastructuur

Het beleidsdoel is a) invulling geven aan de verplichting tot vuilworpreductie, b) het aansluiten van de percelen zonder riool op het hoofdriool en c) duurzaam onderhoud en beheer van het rioleringsstelsel. Vuilworpreductie is het verminderen van lozingen van ongezuiverd water op het oppervlakte water, bijvoorbeeld bij hevige regenval als het rioolstelsel het vele water niet aankan. Hiertoe worden op diverse plekken in het rioolstelsel zogenoemde bergbezinkbassins aangelegd, die dienen als bufferopslag en waarin het vuil bezinkt. Als na een hevige bui het riool weer voldoende capaciteit heeft, wordt het bassin weer leeggepompt in het riool.

In 2008 is het tweede gemeentelijk rioleringsplan in de raad behandeld. In dit plan wordt ondermeer aandacht besteed aan de (vervangings)investeringspiek die voor de komende decennia te voorzien valt en de methoden om hier mee om te gaan. Dit geldt eveneens voor het grondwaterplan.

Voor de vervanging van rioleringen is in 2010 €11,8 miljoen beschikbaar. Voor de aanleg van milieuvorzieningen (met name bergbezinkbassins) en verbeteringen aan het rioolstelsel is in 2010 € 5,4 miljoen beschikbaar. Jaarlijks wordt via een afzonderlijk bestedingsvoorstel aangegeven welke projecten worden uitgevoerd.

Voor het regulier onderhoud aan rioleringen en beheer grondwaterstanden is in 2010 vanuit de begroting € 2,2 miljoen beschikbaar. Dekking van de kosten van rioleringen vindt plaats via de jaarlijkse rioolheffing. De riolering heeft op dit moment vrijwel geen achterstand in het vervangingsonderhoud en het regulier onderhoud vindt nagenoeg op normniveau plaats.

3.3.4 Onderhoud onderwaterprofielen vaarwegen

Het baggeren van de vaarroutes in Haarlem wordt samen met het Hoogheemraadschap van Rijnland uitgevoerd. Het doel is a) het op voldoende diepte brengen van het Spaarne (reeds voltooid), van grachten en belangrijkste vaarten (als doorvaar route voor de scheepvaart) en van ligplaatsen voor woonschepen en b) een verbetering van de waterkwaliteit en het doorstroomprofiel.

Voor de uitvoering van de tweede fase van het baggerplan zijn gemeentelijke middelen beschikbaar en is een gezamenlijke financiering met het Hoogheemraadschap van Rijnland tot stand gekomen. Na uitvoering van de tweede fase baggeren is er geen sprake meer van achterstallig onderhoud voor het baggeren van de waterwegen en waarschijnlijk ook niet voor de overige kleinere wateren. Dagelijks / regulier onderhoud zal voor de grotere wateren voor een periode van circa 30 jaar niet meer nodig zijn. De gemeente draagt geschoonde wateren over aan het Hoogheemraadschap Rijnland.

Haarlem blijft verantwoordelijk voor het vaarwegbeheer en zal bij de volgende baggeronde, over 30 jaar, een bijdrage leveren voor het baggeren van de vaarwegen. Volgens het raadsbesluit 2003/29 wordt een deel van het baggerbudget (jaarlijks € 86.000) voor dit doel gestort in een voorziening.

3.3.5 Groenvoorzieningen en straatmeubilair

Beleidsdoel is de achterstanden in onderhoud geleidelijk weg te werken met als inzet dat de kwaliteit van het groen voor de gebruiker gestaag toeneemt.

In 2010 staan werkzaamheden aan grotere groengebieden en nieuw in te richten gebieden gepland, zoals Verenigde Polders, Reinaldapark, Schoterbos, Haarlemmer Hout. In het investeringsplan is voor 2010 ruim € 3,3 miljoen gereserveerd. Daarnaast is in het investeringsplan nog € 1,0 miljoen gereserveerd voor aanpak grootschalig groen.

Voor het regulier groenonderhoud is in de begroting 2010 € 6,1 miljoen beschikbaar en voor straatmeubilair ruim € 0,8 miljoen. Hiermee is het groenonderhoud op normniveau.

3.3.6 Openbare speelgelegenheden

In 2009 is het Speelruimteplan uit 2000 geëvalueerd. Uit de evaluatie bleek dat er geen structurele achterstand is in het onderhoud. De evaluatie bevat aanbevelingen die verwerkt zullen worden in het nieuwe speelruimteplan, dat in 2010 zal worden aangeboden aan de raad.

Er is voor het vervangingsprogramma in 2010 € 0,25 miljoen gereserveerd in het investeringsplan. Voor het regulier onderhoud is in 2010 € 0,65 miljoen beschikbaar.

3.3.7 Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Evenals in de voorgaande jaren zal ook in 2010 in het licht van de concentratie van de huisvesting zeer terughoudend geïnvesteerd worden in de huidige gemeentelijke kantoorgebouwen die worden gebruikt voor de huisvesting van de medewerkers.

3.3.8 Investeringen en onderhoud schoolgebouwen

De investeringen die noodzakelijk zijn voor (vervangende) nieuwbouw en uitbreidingen van schoolgebouwen als gevolg van een toename van het aantal leerlingen en van onderwijskundige ontwikkelingen zijn opgenomen in het Uitvoeringsplan Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2007-2010 (SHO) en aangepast bij de evaluatie van het Uitvoeringsplan voor de jaren 2008 - 2011. De in de Uitvoeringsplannen opgenomen investeringen zijn verwerkt in het gemeentelijk investeringsplan. Een aanpassing van het investeringsniveau op basis van

de evaluatie voor de periode 2010-2013 wordt verwerkt in het eerstvolgende investeringsplan. Gelijktijdig wordt dan de planperiode van het Uitvoeringsplan SHO gelijkgeschakeld aan de planperiode van het gemeentelijk investeringsplan.

Het beheren, exploiteren en onderhouden van de schoolgebouwen is de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen, omdat de schoolbesturen van de schoolgebouwen juridisch eigenaar zijn. Voor het bekostigen van deze activiteiten ontvangen de schoolbesturen een vergoeding rechtstreeks van het rijk en kunnen de schoolbesturen voor het groot onderhoud een vergoeding aanvragen bij de gemeente (verordening Voorzieningen huisvesting onderwijs). Vanaf 1 januari 2008 wordt het bedrag dat de gemeente voor het bekostigen van het groot onderhoud beschikbaar stelt gebaseerd op de uitkomst van een meerjarenonderhoudsplan. In dit meerjarenonderhoudsplan zijn alle onderhoudsactiviteiten waarbij per onderhoudsactiviteit is weergegeven de bouwkundige en technische staat. Op deze wijze is inzicht ontstaan in de te verwachten gemeentelijke verplichting voor de komende tien jaar. De uitkomst van de nulmeting betekent dat over de periode 2008-2017 een bedrag van € 3 miljoen noodzakelijk is voor het bekostigen van het groot onderhoud. In de gemeentebegroting is rekening gehouden met een jaarlijks bedrag voor groot onderhoud van € 0,3 miljoen. De schoolbesturen kunnen op basis van het meerjarenonderhoudsplan nu een aanvraag voor het bekostigen van het groot onderhoud indienen. De meerjarenonderhoudsplannen worden één keer in de drie jaar geactualiseerd.

3.3.9 Sportvoorzieningen

Het regulier onderhoud van sportvoorzieningen valt uiteen in onderhoud aan de buitensport- en onderhoud aan de binnensportaccommodaties. De uitvoering gebeurt sinds de verzelfstandiging van het onderdeel Sportaccommodaties door SRO Kennemerland bv, dat verantwoordelijk is voor exploitatie, beheer en onderhoud van de sportaccommodaties. De gemeente heeft als eigenaar van de accommodaties een overeenkomst met SRO, waarin is vastgelegd wat SRO behoort te doen, de wijze waarop dit gebeurt is de bevoegdheid van SRO.

In 2010 zal begonnen worden met renoveren van het complex van de voetbalvereniging Alliance '22 aan de Egelantierlaan. De velden worden 90° gedraaid, waarbij één van beide natuurgrasvelden wordt vervangen door een kunstgrasvoetbalveld en het andere volledig wordt gerenoveerd. Verder wordt het complex uitgebreid met een (kunstgras) jeugdvoetbalveld. Het bestaande club-/kleedgebouw wordt vervangen door nieuwbouw.

In 2010 zal de topplaat van het korfbalveld van de HKC Oosterkwartier worden vervangen (gebeurt als onderdeel van het reguliere onderhoud van kunstgrasvelden eens per 10 jaar).

Het Strategisch HuisvestingsPlan Sportaccommodaties zal nog in 2009 worden vastgesteld. Vanaf 2010 vormt dit het kader voor de besluitvorming over investeringen in (vervangende en nieuwbouw van) sportaccommodaties.

3.4 Financiering

3.4.1 Kaders en werkwijze

De uitgaven en inkomsten van de gemeente lopen niet synchroon in de tijd. De gemeente leent soms geld om tijdig betalingen te kunnen verrichten en soms heeft ze (tijdelijk) overtollige liquide middelen. De gemeentelijke treasuryfunctie voert centrale financiële taken uit binnen de kaders van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) en het gemeentelijke treasurystatuut. Alle geldstromen van de gemeente lopen via de centrale treasuryfunctie. Deze werkwijze zorgt ervoor dat de gemeentelijke rentelasten zo laag mogelijk blijven.

De gemeente hanteert een systeem van centrale financiering. In dit systeem bestaat er geen direct verband tussen een bepaalde investering en het aantrekken van financieringsmiddelen. Alle rentebaten en rentelasten worden verzameld en daarna toegerekend aan de gemeentelijke producten op basis van de zogenoemde omslagrente. Voor de begroting 2010 is het rentepercentage 5 %.

3.4.2 Rentebeeld 2010

De verwachting is dat de wereldeconomie in 2010, na de scherpe daling in 2009 van de bestedingen en de productie, weer enige tekenen van herstel zal laten zien. Mede onder invloed van omvangrijke overheidsmaatregelen in een aantal landen en het aantrekken van de financiële markten wordt voor 2010 een minimale economische groei verwacht. In de Eurozone zal de economische groei naar verwachting niet boven de 0,5 % uitkomen.

Door het internationale economische herstel nemen de inflatieverwachtingen toe. De lange rentetarieven zullen daardoor op langere termijn kunnen gaan oplopen. De Europese Centrale Bank (ECB) zal het monetaire beleid naar verwachting zeker tot medio 2010 ongemoeid laten. De verwachting in financiële kringen is dat per eind 2010 de korte rente iets boven de 2,5% en de lange rente iets boven de 5% zal zijn. De tarieven op de kapitaalmarkt zijn opgebouwd uit een basisrente verhoogd met een kredietopslag. Deze opslag is het directe gevolg van de kredietcrisis. In het begin van 2008 was deze opslag verwaarloosbaar. Medio 2009 bedraagt deze opslag, afhankelijk van de looptijd van een lening, tussen de 0,5 en de 1,1%. De verwachting voor de langere termijn is dat de basisrente oploopt en de kredietopslag daalt.

3.4.3 Regelgeving t.a.v. risicobeheer

Bij het risicobeheer op de gemeentelijke financiering maken we onderscheid in *kortlopende financiering* en *langlopende financiering*. Kortlopende financiering (ook wel vlottende schuld genoemd) heeft betrekking op leningen met een looptijd korter dan één jaar. Leningen met een looptijd langer dan één jaar vallen onder de langlopende financiering.

Renterisico op korte financiering (kasgeldlimiet)

Het renterisico op kortlopende financiering wordt beperkt door de kasgeldlimiet. De totale omvang van de kortlopende schuld mag maximaal 8,5% bedragen van het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet voor 2010 bedraagt voor Haarlem € 40 miljoen. De gemeente mag gemiddeld per kwartaal geen grotere korte schuld hebben dan deze kasgeldlimiet.

Renterisico langlopende financiering (renterisiconorm)

De maximaal toegestane omvang van langlopende financiering is gekoppeld aan de renterisiconorm. De renterisiconorm geeft het maximale geleende bedrag aan dat per jaar onderhevig mag zijn aan rentewijzigingen. De renterisiconorm bevordert de spreiding van de afloop van de kapitaalmarktleningen en daarmee de renterisico's over de jaren. De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Voor het jaar 2010 bedraagt de renterisiconorm bij een begrotingsomvang van € 468 miljoen € 94 miljoen.

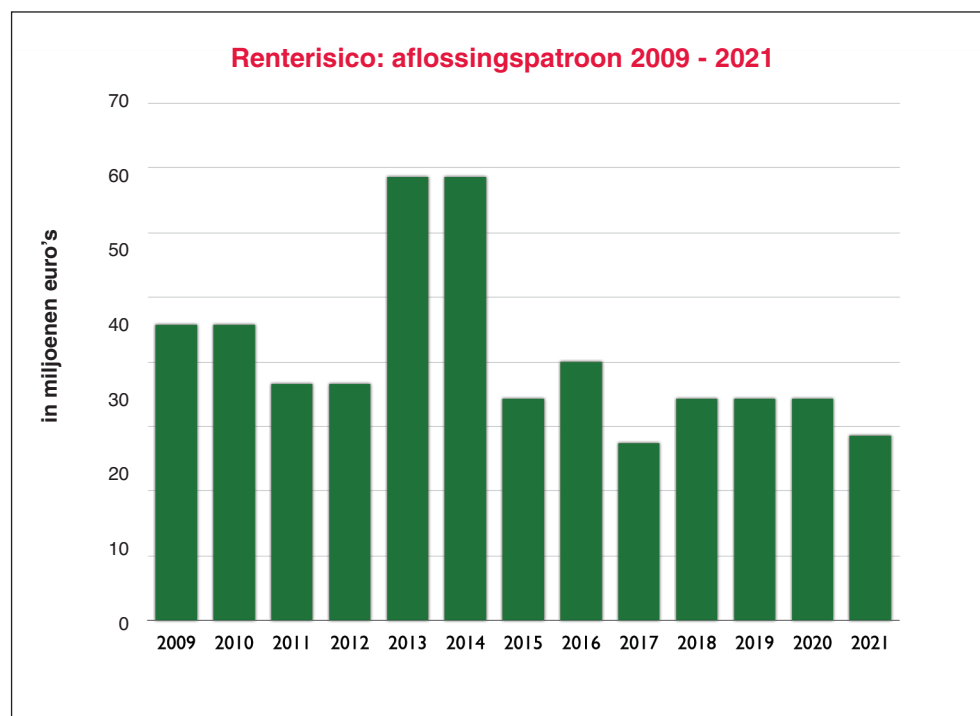
3.4.4 Financieringsrisico's Haarlem

Renterisico lange financiering

Haarlem kent de komende jaren de afronding van een aantal grootschalige investeringen in o.a. onderwijshuisvesting, centrale huisvesting van de gemeente en infrastructurele werken. Hiernaast heeft de bestaande leningenportefeuille een gelijkmatig herfinancieringspatroon van circa € 30 miljoen per jaar.

In 2009 is met het oog op de gunstige renteniveaus van de kortlopende langegeldleningen een tweetal leningen van ieder € 30 mln aangetrokken. In verband met de opbouw van een gelijkmatige spreiding van de aflossingen is gekozen voor een looptijd van 4 jaar en een looptijd van 5 jaar.

De renterisico's in de leningenportefeuille worden verder beheerst door een gelijkmatige spreiding van de aflossingen in de komende jaren. Bij het aantrekken van de bovengenoemde leningen is met dit patroon rekening gehouden. Door het gespreid aflossen van leningen in de jaren 2018 – 2021 blijft het gelijkmatige aflossingspatroon van globaal € 30 miljoen per jaar behouden.

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld per 1 januari 2009 t/m 2013 (x € 1 miljoen)	2009	2010	2011	2012	2013
A. Stand van de vaste schuld per 1 januari	321	401	429	459	462
A1. Bij: nieuw aan te trekken leningen	120	68	62	35	60
A2. Af: betaalde aflossingen	40	40	32	32	60
B. Begrotingstotaal	459	468	468	471	468
B1. Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal (volgens Wet Fido 2009)	92	94	93	94	94
C. Renterisico op vaste schuld	40	40	32	32	60
D. Ruimte binnen de norm (B1 - C)	52	54	61	62	34
Renterisico als % van begrotingstotaal (C in % van B)	8,7%	8,5%	6,8%	6,8%	12,8%

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio (het deel eigen vermogen ten opzichte van het deel vreemd vermogen, uitgedrukt in procenten) van Haarlem is, in vergelijking met andere grote gemeenten, laag. Ultimo 2008 was de solvabiliteitsratio van Haarlem 12,8%. De vier grote steden hadden gemiddeld een solvabiliteitsratio van 30%. Dit betekent dat Haarlem ten opzichte van andere gemeenten met veel vreemd vermogen is gefinancierd, waardoor Haarlem hogere rentelasten heeft. Om de solvabiliteit te verbeteren dient het eigen vermogen toe te nemen en/of de vaste schuld te worden teruggebracht.

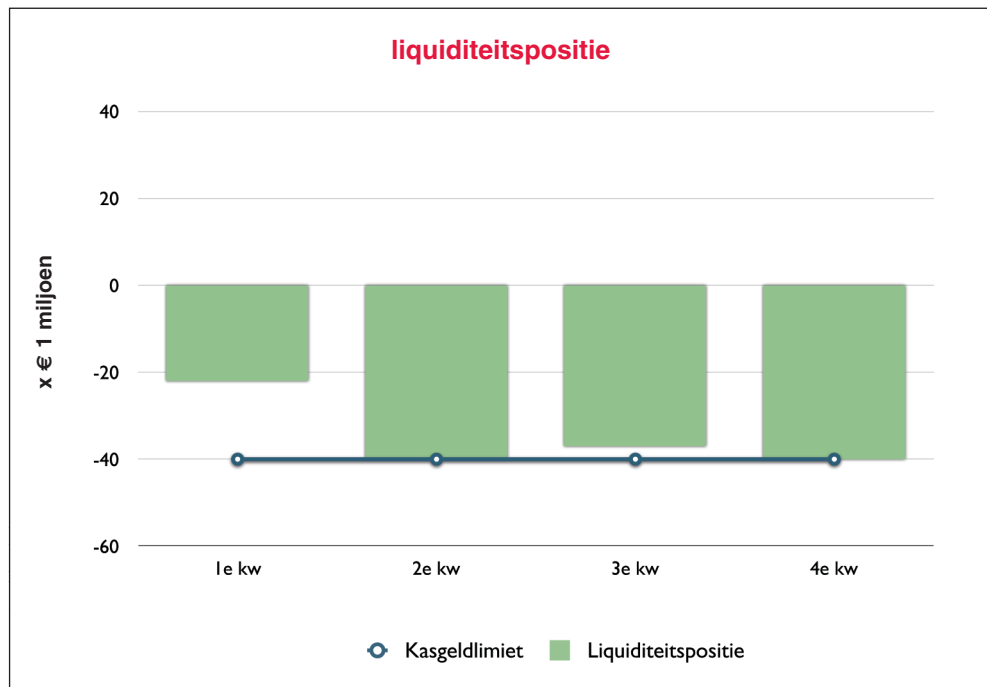
Het eigen vermogen, gemeten aan de algemene reserve, is in de afgelopen jaren toegenomen. Echter, ook het vreemd vermogen is toegenomen. In 2009 is voor een bedrag van € 120 miljoen aan langgeld aangetrokken. Het streven om de vaste schuld omlaag te brengen staat op gespannen voet met de grote financieringsbehoefte. De grote financieringsbehoefte hangt samen met een aantal grootschalige investeringen. Uit bovenstaande tabel blijkt dat de vaste schuld voor de komende periode niet omlaag gaat. Wel is er actief opgetreden om de rentelasten te beperken door gebruik te maken van de mogelijkheid om leningen met een uitgestelde storting aan te trekken en te kiezen voor leningen met een kortere looptijd. Hierbij is sprake van een relatief lage kredietopslag.

De verschillende mogelijkheden om de solvabiliteit te verbeteren zijn geïnventariseerd. Inmiddels heeft de raad de geactualiseerde nota Solvabiliteit ontvangen. Enerzijds kan gedacht worden aan het vergroten van de algemene reserve door meer inkomsten te genereren, of te bezuinigen. Anderzijds kan gedacht worden aan het verkopen of overdragen aan derden van eigendommen, waardoor de vaste schuld omlaag gebracht wordt.

Renterisico korte financiering

Op basis van de af te lossen leningen, de investeringen en de aan te trekken leningen bedraagt de kaspositie (liquiditeitspositie) aan het einde van het 2009 €40 miljoen negatief. Dat is gelijk aan het toegestane maximum ingevolge de kasgeldlimiet.

In de loop van het jaar geeft de stand van de kasgeldlimiet een wisselend beeld. Dit wordt met name veroorzaakt door de ontvangsten van de OZB, die vooral in de 1^e helft van het jaar geconcentreerd zijn, en de uitkering uit het BTW-compensatiefonds, die het rijk eind juni aan de gemeente uitkeert. De kwartaalcijfers zijn inschattingen van gemiddelden per kwartaal.

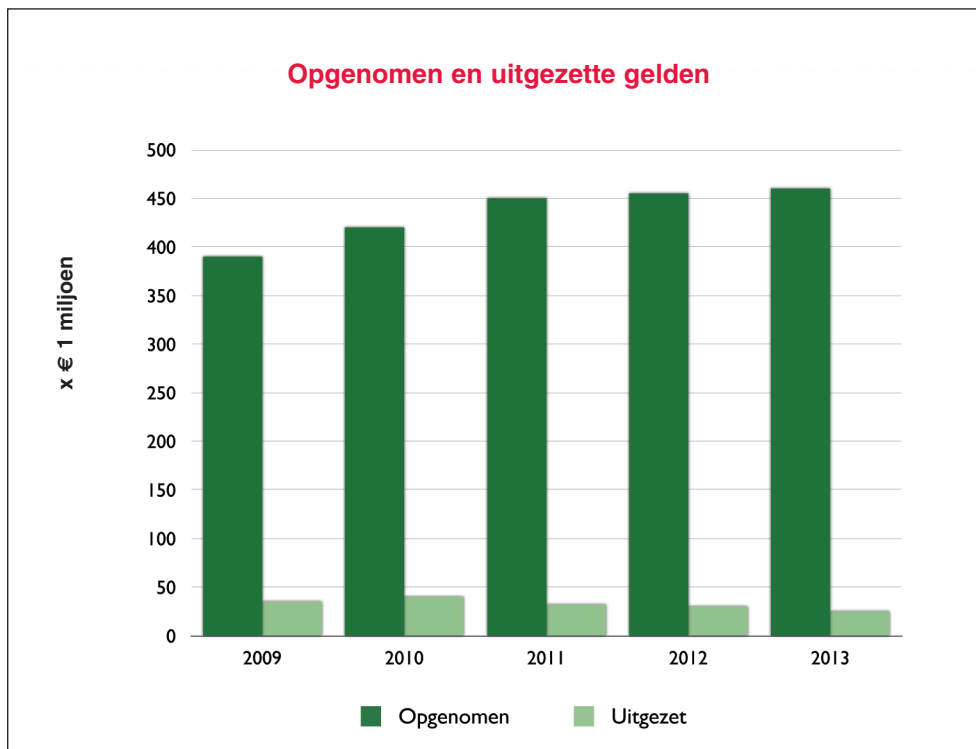

3.4.6 Leningenportefeuille 2010

De ontwikkelingen in de leningenportefeuille (opgenomen leningen en verstrekte leningen) over het jaar 2010 laten zich in onderstaande tabellen verduidelijken.

Verandering portefeuille opgenomen gelden (o/g)	Bedrag (x € 1mln)	Gewogen rente (%)	Verandering portefeuille uitstaande gelden (u/g)	Bedrag (x 1mln)	Gewogen rente (%)
Stand per 01-01-10	401	4,4	Stand per 01-01-10	43,7	5,9
Nieuwe leningen	68	4,7	Nieuwe leningen	0	0
Reguliere aflossingen	40	5,0	Reguliere aflossingen	9,6	5,5
Stand per 31-12-10	429	4,3	Stand per 31-12-10	34,1	5,9

De omvang van de nieuwe leningen (€ 68 mln) is een inschatting die is gebaseerd op het Investeringsplan. De ontwikkelingen in de portefeuille uitgezette geldleningen volgen de contractuele aflossingen. Nieuwe leningen aan derden zijn tot nu toe niet verstrekt.

De rentekosten over de vaste schuld zijn in 2010 circa € 20 miljoen. In 2013 zullen deze naar huidig inzicht stijgen tot circa € 22 miljoen.

3.4.5 Kredietrisico's

De gemeente verstrekt leningen en garanties aan derden. Daaraan zijn risico's verbonden, die zijn in te delen naar risico's op verstrekte geldleningen en risico's op verstrekte garanties.

Verstrekte geldleningen

De meeste leningen zijn in het verleden verstrekt aan woningbouwcorporaties. De gemeente verstrekt inmiddels geen nieuwe kapitaalmarktleningen meer aan de woningbouwsector. Deze portefeuille wordt als gevolg daarvan langzaam maar zeker afgebouwd. De rol die de gemeente in het verleden vervulde bij woningbouwcorporaties is overgenomen door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Gezien de goede financiële positie van de Haarlemse woningbouwverenigingen zijn de betreffende leningen in het verleden zonder hypothecaire zekerheid verstrekt.

Wat uiteindelijk resteert is een naar aantal en omvang beperkt aantal leningen in portefeuille, verstrekt aan stichtingen en verenigingen. Omdat deze leningen zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid, loopt de gemeente hierop slechts een beperkt risico. Voor het kredietrisico op verstrekte gelden is het volgende overzicht opgesteld.

Verstrekte geldleningen (x 1 miljoen)	Stand per 01-01-10	Rente (gemiddeld)	Gemiddelde looptijd
Leningen aan woningbouwcorporaties	18,1	5,4%	9 jaar
Leningen aan overige organisaties	25,6	6,4%	12 jaar

Gegarandeerde geldleningen

De gemeente garandeert – onder voorwaarden – geldleningen van derden, met name voor woningbouw door corporaties of het kopen van een woning door particulieren. De leningen van woningbouwcorporaties worden gegarandeerd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De leningen van particulieren worden gegarandeerd door het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Samen met het rijk en de andere Nederlandse gemeenten zit Haarlem in de zogenoemde achtervang. Dit betekent dat de gemeente pas wordt aangesproken als deze waarborgfondsen hun verplichtingen niet kunnen nakomen. In de praktijk is dat tot nu toe niet voorgekomen.

Uit de meest recente gegevens (medio 2009) van het WEW blijkt dat per ultimo 2008 de gemeente Haarlem, via de achtervang, garant staat voor een bedrag van € 850 miljoen. Als de ontwikkelingen uit het verleden worden doorgetrokken staat de gemeente per ultimo 2010 o.a. via deze Nationale Hypotheek Garantie in totaal voor € 1,0 miljard garant voor de particuliere woningbouw. De garanties op leningen van de zorgsector, culturele instellingen en het Nationaal Restauratiefonds zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid.

Gegarandeerde leningen (x € 1 miljoen)	Per 31-12-2008 (rekening 2008)	Per 31-12-2009 (begroting 2009)	Per 31-12-2010 (begroting 2010)
Particuliere woningbouw	1.055	1.100	1.000
Woningcorporaties	645	635	655
Zorgsector	13	14,5	13,0
Culturele instellingen	1	2	1
Nationaal restauratiefonds	3	3	3
Totaal gegarandeerde leningen	1.717	1.755	1.672

3.4.6 Mandaten

Onlangs is een nieuw treasurystatuut vastgesteld. Er waren verschillende redenen voor aanpassing van het treasurystatuut. Ten eerste is de Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) op onderdelen vereenvoudigd. De wijzigingen hebben o.a. betrekking op een vereenvoudiging van de renterisiconorm en het vereenvoudigen van het provinciaal toezicht. Ten tweede legt de nieuwe Gemeentewet, in het kader van de dualisering, de bevoegdheid van de treasuryfunctie bij het college. De raad stelt, d.m.v. het treasurystatuut, de kaders vast waarbinnen de treasuryfunctie wordt uitgevoerd. Ten derde is naar aanleiding van de kredietcrisis de ministeriële regeling op basis van de Wet Fido, de “Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden” (Ruddo), aangescherpt. Ten vierde is het statuut aangepast als gevolg van de gemeentelijke reorganisatie. Tenslotte was de noodzaak tot duurzaam beleggen reden om het treasurystatuut te wijzigen.

3.5 Bedrijfsvoering

Het begrip bedrijfsvoering gaat over de manier waarop de organisatie haar werkzaamheden uitvoert (het hoe), om de doelstellingen van de gemeente te bereiken (het wat). Het begrip bedrijfsvoering slaat zowel op het hoe van de primaire processen (zoals het verstrekken van een uitkering, het schoonhouden van de stad en het maken van bestemmingsplannen) als op het hoe van de processen die daaraan ondersteunend zijn. Ondersteunende processen zijn de functies op de terreinen Personeel, Informatie, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting en Juridische zaken; samen aangeduid als de PIOFACHJ-functies.

Een goede bedrijfsvoering is noodzakelijk om de doelstellingen van de gemeente te kunnen realiseren en vormt de basis voor een effectieve en efficiënte organisatie waarin het sturen op resultaten en prestaties centraal staat. In de nota 'Visie op planning en control' zijn de verbetermaatregelen voor de bedrijfsvoering voor de jaren 2007-2009 opgenomen. In 2009 wordt de 'Doorontwikkelnota Planning en Control' opgesteld. Dit document voor de komende jaren evalueert in hoeverre de huidige maatregelen nog effectief zijn en waar bijsturing of nieuwe maatregelen nodig zijn. Daarnaast worden actuele thema's en nieuwe prioriteiten (door de economische recessie) in beeld gebracht. Zodoende ontwikkelt de organisatie zich verder van sturen op prestaties naar sturen op maatschappelijke effecten. Daarbij wordt extra aandacht besteed aan communicatie en betrokkenheid voor degenen voor wie planning en control als hulpmiddel is bedoeld. De verbetermaatregelen uit de Doorontwikkelnota worden in de jaren 2010-2012 uitgevoerd.

3.5.1 Personeel en Organisatie

De afgelopen paar jaar heeft de nadruk gelegen op de structuurwijzigingen in de organisatie en harmonisatie van processen. Nu is het tijd voor strategische ontwikkeling van het personeelsbeleid. In 2009 is gestart met het opstellen van strategisch personeelsbeleid.

Na de organisatieverandering bij OCR/HRM zal capaciteit worden ingezet om het strategisch personeelsbeleid verder te ontwikkelen en implementeren in de organisatie.

Strategisch personeelsbeleid

In 2010 gaat veel aandacht uit naar het Management Development programma omdat daar in de organisatie behoefte aan is. Het gaat zowel om het opleiden van nieuwe managers als om een ontwikkelingstraject voor zittende managers. In dit opleidingstraject staan de organisatiedoelstellingen dienstverlening, digitalisering en bedrijfsvoering centraal.

De uitkomsten van het in 2009 gehouden Medewerkers Tevredenheidsonderzoek en de risico-inventarisatie worden in de uitvoering van het strategisch personeelsbeleid betrokken.

Leeftijdsbewust personeelsbeleid

Onderdeel van het strategisch personeelsbeleid is de duurzame inzetbaarheid van het personeel. Hierbij gaat het om zaken als ontwikkeling van personeel, gezonde en vitale werknemers, generatiemanagement, diversiteit en goed werknemerschap (in de zin van eigen verantwoordelijkheid van de medewerkers).

Ziekteverzuim

In 2009 is een organisatiebrede analyse van het ziekteverzuim gemaakt naar oorzaken, duur en frequentie. Op basis van deze analyse zijn binnen de hoofdafdelingen acties ingezet zoals verzuimtrainingen voor leidinggevenden, voorlichting aan de medewerkers door de verzuimadviseur, intensivering van het sociaal medisch overleg en worden de (preventieve) maatregelen uit de risico-inventarisaties uitgevoerd. Voor specifieke problemen binnen een afdeling wordt maatwerk geleverd. Deze brede en actieve aanpak zal in 2010 tot een verdere daling van het verzuim leiden.

Verbetering ondersteunende processen

De overheadformatie moet tot en met 2010 met 97,92 fte afnemen. Hiervan wordt 45,07 fte door de hoofdafdeling Middelen & Services gerealiseerd. De overige 52,85 fte was nog niet toegewezen aan de verschillende organisatieonderdelen. In 2009 is inhoud gegeven aan de invulling van de resterende taakstelling. Het zwaartepunt hiervan ligt bij de hoofdafdeling Middelen & Services maar ook bij een aantal andere hoofdafdelingen moet een reductie gerealiseerd worden. Hiervoor zijn door de verschillende (hoofd)afdelingen uitwerkingsplannen gemaakt, die in 2010 uitgevoerd gaan worden, zodat eind 2010 de gewenste formatie-omvang in zicht komt.

Het gaat overigens niet alleen om het realiseren van de formatieve taakstelling. Er wordt, aanvullend op de taakstelling, organisatiebreed nadrukkelijk gekeken naar manieren om slimmer te gaan werken. Het gaat daarbij om zaken als digitalisering maar ook service- en kwaliteitsverbetering en centrale huisvesting. Dat kan betekenen dat op sommige onderdelen eerst investeringen in de organisatie nodig zijn om de doelstellingen te realiseren.

Formatie

In lijn met het Coalitieakkoord en als gevolg van de organisatieverandering moet de organisatie per hoofdafdeling de toegestane formatie in de afgesproken fasering afbouwen naar de streefformatie. De salarissom wordt berekend op de toegestane formatie en een gemiddelde van de 9^e periodiek (iedere schaal kent 11 periodieken). Daar worden nog kosten voor garantieregelingen van medewerkers die in de oude organisatie een hoger functieniveau hadden dan in de huidige organisatie aan toegevoegd.

Onderstaande tabel geeft weer in hoeverre de taakstellingen op de verschillende hoofdafdelingen reeds zijn gerealiseerd.

Hoofdafdeling	Formatie 2009	Taakstellingen	Ver-schuivingen	Tijdelijk personeel	Overige mutaties	Formatie 2010	Formatie 2011	Formatie 2012	Formatie 2013	Formatie 2014
Directie	4,00				-1,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Griffie	5,81					5,81	5,81	5,81	5,81	5,81
Concernstaf	39,00		9,30		-1,37	46,93	45,20	45,20	45,20	45,20
Middelen en Services	296,05	-15,90	0,50			280,64	237,15	237,15	237,15	237,15
Dienstverlening	121,37	-3,00			-0,13	118,24	116,09	116,09	116,09	116,09
Wijkzaken	121,47		-0,20		1,50	122,77	122,12	119,12	118,12	117,12
Stadszaken	157,60	-4,96	14,90	-2,20	2,95	168,29	167,49	166,69	166,69	166,69
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	149,88	-4,57		-5,29	6,78	146,80	138,28	138,28	138,28	138,28
Veiligheid Vergunningen Handhaving	190,17	-2,60			-2,00	185,57	185,42	185,42	185,42	185,42
Stadsbedrijven	95,39		-24,50			70,89	70,89	70,89	70,89	70,89
Totaal	1.180,74	-31,03	0,00	-7,49	6,73	1.148,94	1.091,45	1.087,65	1.086,65	1.085,65

3.5.2 Informatie, Automatisering en Communicatie

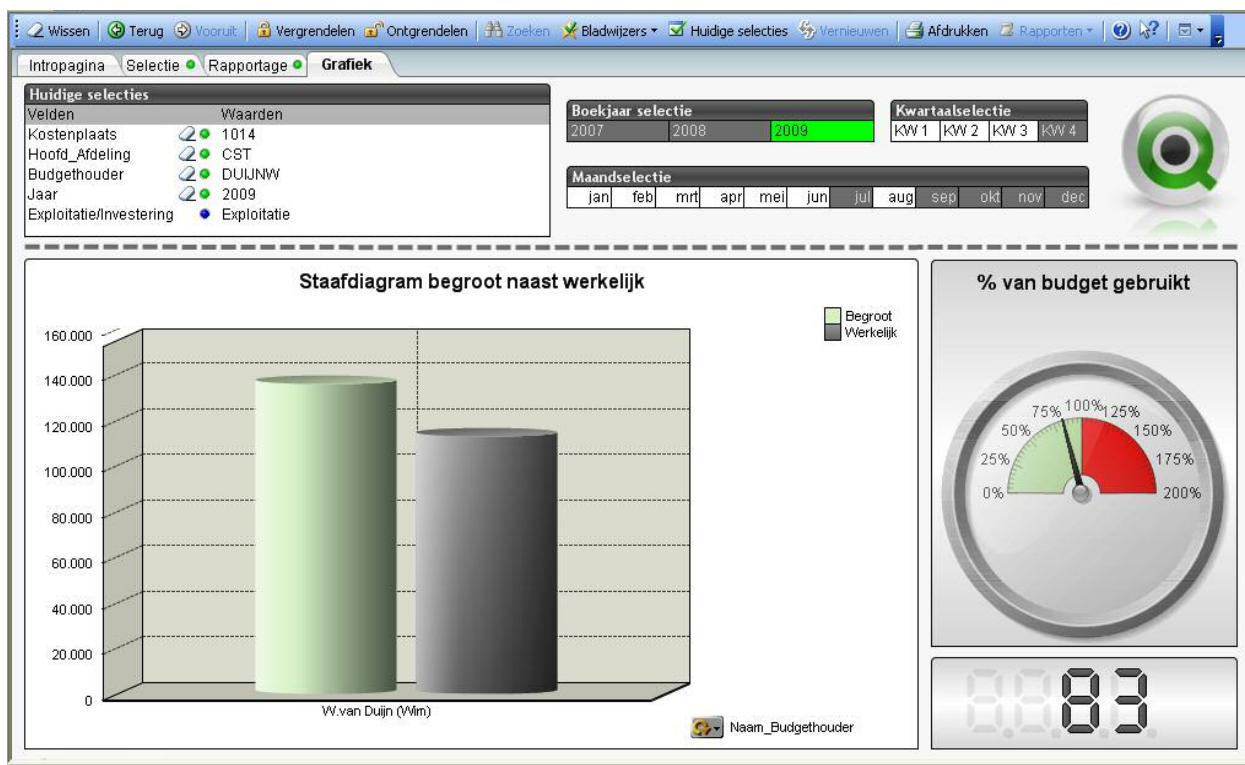
Electronisch dashboard (Qlikview)

Voor een goede beheersing van de bedrijfsvoering is het van groot belang continue een goed en acuteel overzicht te hebben van stuurinformatie. In 2009 is daarom Qlikview geïmplementeerd. Daarmee hebben afdelingshoofden, via een digitale omgeving, op eenvoudige wijze inzicht in (voor hun) relevante gegevens. In de overzichten worden personele, financiële en een beperkt aantal productiegegevens, zoals ziekteverzuim of budgetbesteding, gepresenteerd en gecombineerd (zie onderstaande overzichten). Deze gegevens worden dagelijks bijgewerkt en zijn dus actueel en snel beschikbaar waardoor de bedrijfsvoering goed kan worden gevolgd en snel kan worden (bij)gestuurd. In 2010 is Qlikview beschikbaar voor alle afdelingen en wordt verder gewerkt aan het vullen van het systeem met andere informatie dan financiële en personele informatie.

The screenshot displays a QlikView dashboard with a browser window at the top. The dashboard is organized into several sections for data selection:

- Huidige selecties (Current selections):** A table showing selected values for various fields.

Velden	Waarden
Kostenplaats	1014
Hoofd_Afdeling	CST
Budgethouder	DUJNW
Jaar	2009
Exploitatie/Investering	Exploitatie
- Praktische selecties (Bookmarks):** A panel with a dropdown menu for 'Bladwijzer selecteren', an 'Add Bookmark' button, and a 'Remove Bookmark' button.
- Selectiecriteria op periode (Selection criteria on period):** Includes 'Boekjaar selectie' (2007, 2008, 2009), 'Kwartaalselectie' (KW 1, KW 2, KW 3, KW 4), and 'Maandselectie' (jan, feb, mrt, apr, mei, jun, jul, aug, sep, okt, nov, dec).
- Selectiecriteria op organisatie-dimensies (Selection criteria on organization dimensions):** Includes 'Hoofd_Af...' (CST) and 'Naam_Afdeling' (Hfd Concernstaf); 'Product_2008' (010101) and 'Naam_Product' (Gemeenteraad); 'Budgetho...' (DUJNW) and 'Naam_Budgethouder' (W.van Duijn (Wim)).
- Selectiecriteria op grootboek-dimensies (Selection criteria on ledger dimensions):** Includes 'Kostenpl...' (1014) and 'Omschrijving' (Accountantskosten); 'Soort' (Algemeen); and 'Baten/Lasten' (Lasten).

Digitalisering

In 2010 wordt in het digitaliseringsproces een aantal belangrijke stappen vooruit gezet. Onder meer vanwege externe regelgeving en het Nationale Uitvoeringsprogramma (NUP), een uitvoeringsprogramma op het gebied van dienstverlening en e-overheid, moet een groot aantal processen en producten gedigitaliseerd worden. Er ligt een opgave om 36 projecten uit te voeren. De digitaliseringprojecten met een wettelijke deadline en die direct taakstelling-opgaven (efficiency) ondersteunen, krijgen de eerste prioriteit (o.a. Antwoord@, WRO, Basisregistraties (BAG), Wabo, digitaliseren dossiers, Planning & Communicatie Project (Motie 73) en loket schoolverlaten). In totaal gaat het om 16 van de 36 projecten. Qua uitvoering (niet alles kan in 1 keer) wordt hierin nog een prioriteitsstelling gemaakt.

De realisatie van deze projecten (architectuur, applicaties etc.) zal primair via standaard en/of al elders gerealiseerde oplossingen verlopen ('van de plank'). Zelfbouw en -ontwikkeling zal alleen in uitzonderlijke gevallen plaatsvinden (indien geen adequate oplossingen voorhanden zijn). Deze aanpak biedt ook mogelijkheden om te versnellen én gebruik te maken van de leerprocessen van andere organisaties. Interne werkprocessen worden in dat geval aan standaardoplossingen aangepast. Waar nodig worden huidige applicaties gehandhaafd tot dat deze overgenomen kunnen worden in de nieuwe infrastructuur oplossingen.

Archivering

In de Jaarrekening 2008 is een voorziening opgenomen voor het wegwerken van achterstand in het archiveren van documenten. In verband met de komende digitalisering van het archief en de inrichting van het nieuwe Stadskantoor heeft dit project (parallel lopende aan de invoering van het Document Management Systeem) een hoge prioriteit. In 2009 is, onder leiding van de stuurgroep 'sanering archieven' gestart met het wegwerken van de achterstanden. In 2010 worden in ieder geval de activiteiten rond het aanleveren, inventariseren en verwerken van alle werkarchieven afgerond.

Website Haarlem

De website www.haarlem.nl is qua vormgeving en inhoud grotendeels opnieuw ingericht. In 2010 staat de verankering en verbetering van de beheerstructuur op de agenda. Dat is noodzakelijk om de informatievoorziening op de website actueel, volledig en correct te houden. Daarnaast zullen opnieuw producten worden toegevoegd die (gedeeltelijk) digitaal kunnen worden aangevraagd.

Het intranet wordt verder ontwikkeld tot bedrijfsvoeringsinstrument voor de gemeentelijke organisatie (o.a. door de toegang tot Qlikview via het Intranet).

3.5.3 Financiën

Het financiële pakket

De gebruikerstevredenheid van het financiële pakket (GFS Oneworld) is de afgelopen jaren sterk gedaald. Met name de performance (snelheid), stabiliteit, integriteit en gebruiksvriendelijkheid werden als onvoldoende ervaren. In 2009 zijn alle klachten geïnventariseerd en met de leverancier van het pakket besproken. In overleg met de leverancier is gestart met het oplossen van de knelpunten. Dit is eind 2009 afgerond en zal naar verwachting resulteren in een hogere gebruiksvriendelijkheid, betere performance en geborgde stabiliteit en integriteit. In 2010 wordt onderzocht hoe GFS Oneworld uitgebreid kan worden met aanvullende functionaliteiten.

Inkoop en aanbesteding

In 2010 wordt de professionaliseringsslag op het gebied van Inkoop en Aanbesteding die eind 2009 is ingezet, verder uitgevoerd. Dat gebeurt onder meer door inkopen boven de € 50.000 en Europese aanbestedingen via Juridische Zaken te laten begeleiden en coördineren. Daardoor wordt niet alleen de rechtmatigheid verbeterd maar levert het zeker ook een aanzienlijke verbetering van de doelmatigheid op.

Ontwikkeling begrotingsplan applicatie

In 2010 wordt een nieuwe begrotingsapplicatie (BPA) ontwikkeld en opgeleverd. De nieuwe applicatie heeft als voordeel dat er niet meer met verschillende excelbestanden wordt gewerkt die naderhand samengevoegd moeten worden. Daarnaast vinden diverse berekeningen geautomatiseerd plaats en wordt het mogelijk om de ramingen vanaf de werkplek te laten autoriseren door de betreffende budgethouders en controllers. In 2009 en 2010 vinden testen en beoordelingen plaats. Het is de bedoeling om de begroting 2011 met deze nieuwe applicatie op te stellen.

Maandafsluitingen financiële administratie

Omdat de raadpleegfunctie van de administratie toegankelijker is gemaakt door onder meer de uitrol van Qlikview (zie boven), is het essentieel dat de onderliggende basisgegevens actueel zijn. In 2009 is daarom gestart met zogenaamde “kwartaalafsluitingen” van de administratie. Hiervoor is een checklist opgesteld met een planning van de werkzaamheden per afdeling. Het 2^e kwartaal 2009 is conform deze opzet afgesloten en zijn verbeterpunten geformuleerd. Na de proefperiode 2009 wordt dit in 2010 omgezet in maandafsluitingen. De kwaliteit van de gegevens zal toenemen, omdat bijvoorbeeld tussenrekeningen bij de afsluitingen worden opgeschoond, de urenregistratie actueel dient te zijn en subadministraties zijn geboekt en aangesloten op de centrale financieel administratie. Dit heeft tevens als voordeel dat werkzaamheden die nu nog uitgevoerd moesten worden bij het afsluiten van de jaarrekening (bijvoorbeeld volledigheid opbrengst parkeergelden e.d.) tot het verleden gaan behoren.

Strategisch budgetteren

In de begroting 2010 is het principe van strategisch budgetteren opgenomen. Bij het opstellen van de begroting is van bepaalde materiële budgetten 15% apart gezet op stelposten. De stelposten blijven bij het betreffende product staan. Concerncontrol is budgethouder van de stelposten. De resterende budgetten vormen de zogenaamde werkbudgetten voor de budgethouders. Er mogen geen verplichtingen worden aangegaan op of uitgaven gedaan vanuit de budgetten op de stelposten.

Het kan voorkomen dat een budgethouder verplichtingen wil aangaan die het werkbudget overstijgen. In dat geval wordt een voorstel voor overheveling aan drie criteria getoetst:

1. De uitgave is onvermijdbaar. Dat wil zeggen dat de doelstelling van het betreffende product zonder de uitgave niet kan worden gerealiseerd.
2. De uitgave kan niet worden uitgesteld naar een volgend of ander jaar.
3. De prestatie wordt in het lopende jaar geleverd.

Het doel van strategisch budgetteren is door slimmer en effectiever te werken 'lucht' uit de begroting te halen. Het onderwerp strategisch budgetteren komt daarom in 2010 maandelijks op de agenda van het hoofdafdelingsmanagersoverleg. Als een voorstel om budget over te hevelen naar een werkbudget aan de hierboven genoemde criteria voldoet, wordt dit aan het hoofdafdelingsmanagersoverleg voorgelegd. Slechts na toestemming van dit overleg kan een budgethouder een verplichting aangaan ten laste van dit budget.

Na het eerste kwartaal van 2010 vindt een evaluatie plaats van strategisch budgetteren, zodat de procedure en de toetsingscriteria voor het overhevelen van middelen naar de werkbudgetten (indien nodig) voor de programmabegroting 2011 kunnen worden aangepast.

3.5.4 Huisvesting

Gebouwen Raakspoort en Zijlpoort

In 2010 krijgt de nieuwe huisvesting van het ambtelijk apparaat in de gebouwen Raaks- en Zijlpoort verder vorm. De bouwvergunning voor het Raakspoort gebouw is verleend. De Raaksgarage is in april 2010 gereed. Het Raakspoortgebouw kan wordt eind 2010 casco opgeleverd, waarna de inrichting kan beginnen. Voor het Zijlpoort gebouw wordt gewerkt aan het afronden van het definitieve ontwerp voor casco en de inrichting. Naar verwachting wordt begin 2010 de bouwvergunning verleend. Volgens planning wordt het Zijlpoort gebouw begin 2012 casco opgeleverd.

Een goede huisvesting van de gemeentelijke organisatie ondersteunt een efficiënte en naar buiten gerichte manier van werken, daarmee wordt bij de inrichting van beide kantoren rekening gehouden. Afdelingen en organisatieonderdelen die veel met elkaar te maken hebben, worden in hetzelfde gebouw geplaatst.

3.5.6 Juridische zaken

De juridische kaderstelling geeft de randvoorwaarden waarbinnen bevoegdheden, rechtshandelingen en werkzaamheden binnen de gemeentelijke organisatie worden uitgevoerd. Door de productgerichte, gecentraliseerde opzet, en de inrichting van de controlfunctie is de gemeentelijke organisatie veel inzichtelijker dan voorheen. Via de AO-beschrijvingen, maar ook de nieuwe functiebeschrijvingen, is daarbij de nodige aandacht gegeven aan functiescheiding e.d..

De juridische kwaliteit wordt door middel van Interne Controle-onderzoeken structureel getoetst. De IC (onderdeel van de planning en controlcyclus) richt zich op processen met financiële risico's. Dat zijn processen, die uit oogpunt van risico's, rechtmatigheid en getrouwheid van groot belang zijn voor de betrokken hoofdafdeling. Voor het toetsen van de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de financiële processen wordt een koppeling gemaakt met het normenkader rechtmatigheid, zoals vastgesteld door de raad.

Naast de aanpak van de Interne Controle per hoofdafdeling worden, door middel van een systeem van Verbijzonderde Interne Controle aanvullende onderzoeken verricht. Daarnaast zijn er nog de jaarlijkse onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid op grond van 213a Gemeentewet. Tenslotte worden de financiële risico's structureel in kaart gebracht in het kader van de berekening van het weerstandsvermogen.

Naast deze meer algemeen organisatorische kaders wordt inhoud gegeven aan een de juridische kaders door onder meer:

- de jaarlijkse vaststelling door de raad van het normenkader (financiële) rechtmatigheid;
- de actualisering van het delegatie- en mandateringsbesluit;
- algemene voorwaarden voor het aangaan van privaatrechtelijke overeenkomsten (inkoop en aanbestedingsbeleid);
- voorwaarden voor het aangaan van samenwerking en het sluiten van convenanten met andere (overheids-)instanties (de door de raad voorgestelde nota Verbonden Partijen);
- afspraken over inschakeling advocatuur.

Deze kaderstelling is in feite de juridisch control aan de voorkant waarmee inhoud wordt gegeven aan de borging van de juridische kwaliteit.

De juridische control aan de achterkant vindt plaats via de permanente juridische toets als structureel onderdeel van het besluitvormingsproces en de periodieke verslaglegging (planning- en controlcyclus). Ook de jaaroverzichten van commissies beroep- en bezwaarschriften, de klachtenbehandeling en Nationale Ombudsman geven inzicht in de (juridische) kwaliteit van het besluitvormingsproces.

In 2010 wordt aan de Interne Controle-onderzoeken, inclusief de toets op rechtmatigheid, meer aandacht gegeven. Specifieker onderzoek kan vervolgens plaatsvinden via Verbijzonderde Interne Controles of steekproefsgewijs indien de noodzaak daartoe uit de Interne Controle blijkt. Als daar aanleiding toe is, kan bij de Verbijzonderde Interne Controle van de systematiek die gehanteerd is bij de legal audits gebruik worden gemaakt.

3.6 Verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen

3.6.1 Inleiding

De hoeveelheid taken van een hedendaagse gemeente is groot en deze taken zijn zeer verschillend naar aard en omvang. Voor een optimale uitvoering van deze taken blijkt niet altijd de uitvoering door de eigen, ambtelijke organisatie van een gemeente het meest efficiënt en effectief. Daarom laat de gemeente sommige werkzaamheden uitvoeren door stichtingen, vennootschappen en gemeenschappelijke regelingen. Afhankelijk van de precieze vormgeving is de afstand kleiner of groter tot het gemeentebestuur en daarmee ook de zelfstandigheid van een organisatie. Als de gemeente een financieel belang heeft in een organisatie én deelneemt in het bestuur, dan is sprake van een 'verbonden partij'. Momenteel heeft Haarlem een relatie met vijftien verbonden partijen. Veel vaker heeft de gemeente alleen een financieel belang in een organisatie, meestal in de vorm van een subsidie.

Maar of de afstand nu groot of klein is, de gemeente heeft er alle belang bij dat deze zelfstandige organisaties hun werk goed doen. Dat werk doen zij immers in plaats van de gemeente, die hen daar doorgaans in enigerlei vorm voor betaalt. Sturing en beheersing in relaties met verbonden partijen en grote gesubsidieerde organisaties was en is daarmee van groot belang. De problemen rondom de nieuwbouw en exploitatie van de cultuurpodia, de teloorgang van een stadsdeelorganisatie enkele jaren geleden en recenter van Radius (alhoewel heel verschillend van aard) geven dat aan. Daarbij komt nog dat door de recente verzelfstandigingen van beheer en exploitatie van sportaccommodaties, de Bibliotheek Haarlem en omstreken, het Frans Halsmuseum, het Onderwijs Servicekantoor, de Veiligheidsregio Kennemerland en het Service Bedrijf Haarlem, het aantal relaties is vergroot. Voor de gemeente en de Haarlemse burgers is van belang dat dat doelmatig en doeltreffend worden uitgevoerd.

Het op afstand zetten van gemeentelijke uitvoerende taken biedt kansen, maar kan ook risico's met zich meebrengen. Het is zaak deze risico's goed te beheersen. Verrassingen op het gebied van de organisatie, realisatie van beleidsdoelstellingen, op bestuurlijk- juridisch gebied, op het gebied van de integriteit en financiële en fiscale risico's moeten worden voorkomen. Van belang bij de vraag welke instrumenten er worden ingezet voor het sturen en beheersen van verbonden partijen en grote gesubsidieerde organisaties is de vraag of de gemeente kiest voor sterke sturing (tight control) of meer uitgaat van vertrouwen (loose control). Deze paragraaf biedt een beknopt overzicht van het beleid ten aanzien van verbonden partijen.

3.6.2 Kaders verbonden partijen

In 2008 heeft het college een onderzoek gedaan naar de control (sturing en beheersing) van deelnemingen en (grote) gesubsidieerde organisaties. Op basis daarvan heeft de raad de *nota Verbonden partijen in Haarlem* op 22 januari 2009 vastgesteld (BIS 2008/226666). De belangrijkste punten geven we hieronder kort weer.

- Een verbonden partij is een organisatie waar de gemeente zowel een financieel belang in heeft als (gedeeltelijke) bestuurlijke zeggenschap over heeft. Er is een financieel belang als de gemeente geld kwijtraakt als de organisatie failliet gaat. Als de gemeente zitting heeft in het bestuur van de organisatie of daarvan aandeelhouder is, is sprake van bestuurlijke zeggenschap.
- Gesubsidieerde instellingen zijn formeel geen verbonden partij, omdat de gemeente er geen bestuurlijke zeggenschap over heeft. De relatie die de gemeente heeft met grote instellingen die meer dan € 0,5 miljoen per jaar subsidie van de gemeente ontvangen, wordt (vanwege het maatschappelijk belang) evenwel op dezelfde wijze vormgegeven als die met een formele verbonden partij.
- Een methode van risicoclassificatie bepaalt de intensiteit van de relatie met een verbonden partij of grote gesubsidieerde instelling, met name op het terrein van toezicht door de gemeente.
- De gemeente hanteert voor het beantwoorden van de vraag of samenwerking voordelen biedt en welke vorm van samenwerking daarbij het meest gewenst is een beslisboom. De beslisboom wordt ook gebruikt bij periodieke evaluatie van bestaande relaties.
- Naast de beslisboom wordt ook getoetst aan andere wettelijke (Europese) regels, zoals voor aanbesteding, staatssteun en belastingen.
- Raad en college houden hun rollen gescheiden: de raad is verantwoordelijk voor de kaderstelling en de doelstellingen van de gemeente en daarmee voor het algemene beleid ten aanzien van verbonden partijen en subsidieverlening (het wat), het college is verantwoordelijk voor de realisatie van de doelstellingen de realisatie van het beleid (het hoe).
- Vanwege de scheiding der rollen nemen raadsleden geen zitting in een bestuur van een gemeenschappelijke regeling, tenzij de gemeente daarin meer zetels heeft dan collegeleden of wanneer de regeling is aangegaan door de raad.
- Zittende raads- en collegeleden en werknemers van de gemeente nemen geen zitting in bestuursorganen² van stichtingen en vennootschappen die een verbonden partij vormen met de gemeente, noch van daarmee gelijkgestelde grote gesubsidieerde instellingen.
- De relaties met verbonden partijen en grote gesubsidieerde instellingen worden vormgegeven rond de begrippen sturing, beheersing, verantwoording en toezicht. Overkoepelend element daarbij is onderling vertrouwen.
- Waar sprake is van meerdere rollen van de gemeente, zoals een eigenaars- en opdrachtgeversrol bij vennootschappen, worden deze rollen zoveel mogelijk door verschillende collegeleden vervuld. Vervolgens worden deze rollen ook weer door verschillende ambtenaren vervuld, die bij verschillende organisatieonderdelen kunnen werken.

² Zoals directie, bestuur, raad van commissarissen en raad van toezicht. Het aandeelhouderschap valt hier niet onder.

3.6.3 Toepassing kaders verbonden partijen

Verschillen analyse

Momenteel worden de verschillen in beeld gebracht tussen de gewenste situatie volgens de nota Verbonden partijen in Haarlem en de feitelijke situatie. Dit gebeurt zowel voor de formele verbonden partijen als voor de gesubsidieerde instellingen die meer dan € 0,5 miljoen subsidie per jaar ontvangen. Het resultaat van de analyse is een heldere en bondige weergave van de huidige situatie, de gewenste situatie en een voorstel hoe om te gaan met de eventuele verschillen. De analyse wordt met de verbonden partij of instelling besproken, waarna besluitvorming plaatsvindt hoe met eventuele verschillen om te gaan. De analyse wordt in het derde kwartaal van 2009 afgerond.

Invoering risicomanagement

Ter ondersteuning van de relaties met verbonden partijen voeren we een methode van risicoclassificatie in. Deze methode is in 2009 ontwikkeld in samenwerking met de gemeenten Alkmaar en Almere en het NAR (Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement). Er is gekozen voor een digitale vragenlijst die de gemeente zelf of in samenwerking met een verbonden partij kan invullen. De vragen hebben onder andere betrekking op de organisatievorm, de bedrijfsvoering, personeel, en financiën. De antwoorden zijn ingedeeld in categorieën en geven een bepaalde score. Na invulling van de vragenlijst volgt een totaalscore die bepaalt in welke risicocategorie de verbonden partij valt. Op basis daarvan wordt de mate van toezicht bepaald die een verbonden partij of gesubsidieerde instelling behoeft. Vanaf 2010 zal deze methode worden toegepast en wordt de risicocategorie van een verbonden partij of instelling in deze paragraaf vermeld.

Aanpassen werkwijze aan de nota verbonden partijen

In de nota is aangegeven hoe de gemeente om wil gaan met verbonden partijen en grote gesubsidieerde instellingen. Deze omgang gebeurt door die medewerkers, die daartoe van de juiste kennis en vaardigheden moeten zijn voorzien. De inhoud van de nota is in bijeenkomsten met medewerkers die er daadwerkelijk mee aan de slag gaan besproken. Daarnaast is er voor accountmanagers een leergang gestart waarin het gedachtegoed van de nota aan de orde komt.

3.6.4 Overzicht Verbonden Partijen 2010

In onderstaand overzicht wordt per verbonden partijen aangegeven, wie de deelnemers c.q. de partijen zijn, wat de doelen zijn, wat het Haarlems belang/risico is en wat de Haarlemse bijdrage in 2010 zal zijn. Bij de verbonden partijen Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), NUON en Spaarnelanden wordt aangegeven wat het dividend is of zal bedragen.

Gemeenschappelijke regelingen

Naam: **Gemeenschappelijke regeling Veiligheid Regio Kennemerland (VRK)**

Doel: Uitvoeren van taken op het terrein van regionale Brandweezorg, Meldkamer, Rampenbestrijding, GGD en GHOR (ongevallen en rampen).

Programma: 2 Veiligheid, vergunningen en handhaving
3 Welzijn en Zorg
4 Jeugd, Onderwijs, Sport

Deelnemers: Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Uitgeest, Velsen en Zandvoort

Bijdrage: € 2.517.000

Belang Haarlem: 31%

Website: www.vrk.nl

Naam: **Werkvoorzieningschap Zuid-Kennemerland (Paswerk)**

Doel: Uitvoering Wet Sociale Werkvoorziening

Programma: 7 Werk en inkomen

Deelnemers: Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemstede, Zandvoort

Bijdrage: € 17.430.000 bijdrage (doorgesluisde rijksmiddelen WSW)

Belang Haarlem: 85%

Website: www.paswerk.nl

Naam: **Recreatieschap Spaarnwoude**

Doel: Besturen en beheren van het recreatiegebied Spaarnwoude

Programma: 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie

Deelnemers: Amsterdam, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer, Velsen, provincie Noord-Holland

Bijdrage: € 179.000

Belang Haarlem: 13%

Website: www.recreatienoordholland.nl

Naam: **Noord Hollands Archief**

Doel: Beheren en beschikbaar stellen van rijks-, provinciale-, regionale- en gemeentelijke archieven.

Programma: 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie

Deelnemers: Haarlem, Velsen, Haarlemmermeer, het rijk (OCW)

Bijdrage: € 1.798.000

Belang Haarlem: 38%

Website: www.noord-hollandsarchief.nl

Naam: **Cocensus**
Doel: Uitvoerende werkzaamheden met betrekking tot het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen
Programma: 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen
Deelnemers: Haarlem, Haarlemmermeer, Hillegom, Beverwijk
Bijdrage: € 2.410.000
Belang Haarlem: 38 %
Website: www.cocensus.nl

Naam: **Samenwerking leerplicht RMC Bureau Carel**
Doel: Centrale registratie voor de uitvoering van leerplichtwet en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie Voortijdig Schoolverlaten
Programma: 4 Jeugd, Onderwijs, Sport
Deelnemers: Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemstede, Heemskerk, Heemstede, Uitgeest, Velsen en Zandvoort
Bijdrage: € 894.000 (Deze kosten worden gedekt door een bijdrage van het rijk)
Belang Haarlem: De gemeente Haarlem is contactgemeente voor RMC en beheert de middelen, coördineert het beleid en koopt de (regionale) uitvoering in.
Website: www.rmcnet.nl

Stichtingen

Naam: **Stichting Parkmanagement Waarderpolder**
Doel: De ontwikkeling van het gebied Waarderploder tot een volwaardig bedrijvenpark
Programma: 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Deelnemers: Gemeente Haarlem, Industrie Kring Waarderpolder
Bijdrage: € 45.000
Belang Haarlem: 50%
Website: www.waarderpolder.nu

Naam: **Schadeschap Schiphol**
Doel: De regeling heeft tot doel een voor belanghebbenden duidelijke, deskundige en doelmatige afhandeling – de besluitvorming naar dezelfde maatstaven daarbij begrepen – te bevorderen van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de uitbreiding van luchtvaartterrein Schiphol.
Programma: 5 Wonen, werken en stedelijke ontwikkeling
Deelnemers: Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, Beverwijk, Castricum, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Haarlemmermeer, Heemskerk, Kaag en Braassem, Nieuwkoop, Ouder Amstel, Teylingen, Uitgeest, Uithoorn, Velsen, Zaanstad, provincie Noord-Holland, Hoogheemraadschap van Rijnland, ministerie van Verkeer en Waterstaat.,
Bijdrage: Geen bijdrage op begrotingsbasis

Belang Haarlem: Er zijn geen kosten voor de organisatie van de regeling. Schades worden afzonderlijk door de betrokken deelnemers vergoed; doorgaans is dat het ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Website: www.schadeschap.nl

Vennootschappen

Naam: **NV SRO**

Doel: De exploitatie van sport-, recreatie- en onderwijsfaciliteiten en het ter beschikking stellen van ruimte, faciliteiten, techniek en logistiek alsmede het verrichten van werkzaamheden en het verrichten van diensten en adviezen op het gebied van sport, recreatie, onderwijs en welzijn daaronder begrepen het organiseren van evenementen.

Programma: 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie

Deelnemers: Haarlem, Amersfoort

Aandelenkapitaal: € 1.979.000

Belang Haarlem: 25%, toekomstige uitbreiding naar 50%

Website: www.sro.nl

Naam: **Spaarnelands NV**

Doel: Verzorgen van de huisvuilinzameling en (straat)reiniging

Programma: 9 Kwaliteit fysieke leefomgeving

Deelnemers: Haarlem

Aandelenkapitaal: € 6.293.000, (interim)dividend 2009 € 150.000

Belang: 100%

Website: www.spaarnelands.nl

Naam: **Crematorium Haarlem**

Doel: Verzorgen van uitvaartdiensten en crematies

Programma: 9 Kwaliteit fysieke leefomgeving

Deelnemers: Haarlem, Yarden Holding en Uitvaartverzekering – en verzorging Haarlem e.o.

Aandelenkapitaal: € 330.000, geen dividend geraamd

Belang Haarlem: 50%

Website: www.crematoriumhaarlem.nl

Naam: **De gemeente Haarlem Commandite BV**

Doel: De deelname in Crematorium Haarlem BV loopt via de eigen “De gemeente Haarlem Commandite BV”.

Programma: 9 Kwaliteit fysieke leefomgeving

Deelnemers: Gemeente Haarlem

Aandelenkapitaal: € 45.000

Belang Haarlem: 100%

Website: n.v.t.

Naam: **Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)**
Doel: Bancaire dienstverlener
Programma: 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen
Deelnemers: Nederlandse gemeenten, provincies en het rijk
Aandelenkapitaal: € 29.000, € 320.000 dividend
Belang Haarlem: 0,41%
Website: www.bng.nl

Naam: **N.V. Nuon Energy**
Doel: Productie en leveringsbedrijf van energie
Programma: 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen
Deelnemers: Nederlandse gemeenten, provincies en het rijk
Aandelenkapitaal: Op 25 juni 2009 is besloten om het gemeentelijk aandelenpakket in Nuon N.V. te verkopen aan Vattenfall volgens de daarvoor geldende afspraken. Tegelijkertijd is de gemeente toegetreden tot het nieuwe bedrijf N.V. Nuon Energy. Volgens de fusie afspraken vindt de overdracht van de gemeentelijke aandelen plaats in enkele tranches over een periode, die eindigt op 30 juni 2015.
Tot en met 2015 wordt jaarlijks € 100.000 dividend ontvangen (met uitzondering van het jaar 2014)
Belang Haarlem: 0,1%
Website: www.nuon.nl

Naam: **Liander N.V.**
Doel: Netbeheer (aanleg, onderhoud en het beheer van het energienetwerk) Daarnaast distribueren en transporteren van elektriciteit en gas voor producenten en afnemers.
Programma: 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen
Deelnemers: Nederlandse gemeenten, provincies en het rijk
Belang Haarlem: 0,1%
Website: www.liander.nl

3.6.5 Overzicht grote gesubsidieerde instellingen

De relatie die de gemeente heeft met grote instellingen die meer dan € 0,5 miljoen per jaar subsidie van de gemeente ontvangen, wordt op dezelfde wijze vormgegeven als die met een formele verbonden partij. Het betreft de volgende instellingen:

Naam: **Stichting Kontext**
Doel: Bieden van eerstelijns hulpverlening op het terrein van het terrein van sociaalmateriële en psychosociale vragen en problemen.
Programma: 3 Welzijn en Zorg
4 Jeugd, Onderwijs en Sport
Geraamde subsidie: € 1.888.865
Website: www.kontext.nl

Naam:	Stichting Dock
Doel:	Stimuleren van zelfredzaamheid en actief burgerschap.
Programma:	4 Jeugd, Onderwijs en Sport
Geraamde subsidie:	€ 2.068.085
Website:	www.dock.nl
Naam:	Stichting Bibliotheek Haarlem en omstreken
Doel:	Bibliotheekvoorziening, bereiken van groepen burgers met een informatieachterstand, ontmoetingsplaats voor stedelijke en regionale initiatieven en activiteiten, dienstverlening aan scholen, bedrijven en de overheid (zgn. Leasebibliotheek).
Programma:	6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Geraamde subsidie:	€ 4.527.132
Website:	www.sbhaarlem.nl
Naam:	Stichting Frans Hals Museum De Hallen Haarlem
Doel:	Kunstmuseum met een breed opgezette collectie. Moderne en hedendaagse kunst worden in wisselende tentoonstellingen gepresenteerd in De Hallen.
Programma:	6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Geraamde subsidie:	€ 2.213.791
Website:	www.franshalsmuseum.nl
Naam:	Stichting Philharmonie en Stadsschouwburg
Doel:	Verzorgen van programma's in de concertzalen
Programma:	6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Geraamde subsidie:	€ 2.518.222
Website:	www.theater-haarlem.nl
Naam:	Stichting Patronaat
Doel:	Poppodium
Programma:	6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Geraamde subsidie:	€ 1.340.468
Website:	www.patronaat.nl
Naam:	Stichting Toneelschuur
Doel:	Verzorgen van theater en filmvoorstellingen
Programma:	6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Geraamde subsidie:	€ 1.897.563
Website:	www.toneelschuur.nl
Naam:	Stichting Spaarne Peuters
Doel:	Exploiteren van meerdere peuterspeelzalen in Haarlem en Spaarndam.
Programma:	4 Jeugd, Onderwijs en Sport
Geraamde subsidie:	€ 1.546.614
Website:	www.spaarnepeuters.nl

Naam: **Stichting Muziekcentrum Zuid-Kennemerland**
Doel: School voor muziek, dans en theater
Programma: 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Geraamde subsidie: € 1.228.876
Website: www.mzk.nl

Naam: **Haarlem Effect**
Doel: Verzorgen van wijkgericht welzijnswerk in Haarlem
Programma: 4 Jeugd, Onderwijs en Sport
Geraamde subsidie: € 779.737
Website: www.welzijnswerk-haarlem.nl

Naam: **Stichting SDO Zuid-West**
Doel: Verzorgen van wijkgericht welzijnswerk in het zuidwestelijk deel van Haarlem.
Programma: 4 Jeugd, Onderwijs en Sport
Geraamde subsidie: € 525.775
Website: www.sdo-hzw.nl

Naam: **Stichting City Marketing Haarlem**
Doel: Bevorderen van toerisme, recreatie en vrijetijdsbesteding.
Programma: 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie
Geraamde subsidie: € 704.106
Website: www.vvhhaarlem.nl

3.7 Grond- en Vastgoedbeleid

Grondbeleid is onlosmakelijk verbonden met ruimtelijke ontwikkeling. Belangrijke keuzen buiten het grondbeleid bepalen de haalbaarheid en resultaten van ontwikkelingen en de inzet van instrumenten. Ruimtelijke ontwikkelingen worden vooral gestuurd door ambities, financiën, locatie, omstandigheden (initiatiefrijke partners, conjunctuur), afspraken, beschikbare capaciteit, kennis en kunde van zowel de gemeente als haar partners. In mei 2006 heeft de raad de Nota Grondbeleid (BIS 2006/466) vastgesteld. In deze nota is het grondbeleid gezien tegen de achtergrond van de visie en ambitie van Haarlem en de wijze waarop de gemeente de regiefunctie in de stedelijke ontwikkeling vormgeeft. Jaarlijks actualiseert en publiceert de gemeente in de Nota Grondprijzen (laatste versie BIS 2008/414) de nadere invulling hiervan voor het uitgiftebeleid en het grondprijnsbeleid. In de Beheerverordening Grond- en Gebouwenexploitatie (BIS 2006/245744) zijn de algemene spelregels opgenomen uit het ministerieel Besluit Begroting en Verantwoording verbijzonderd voor Haarlem, waaronder de richtlijnen voor de waardering en exploitatie van gronden en overig vastgoed, de bevoegdheden van college en raad en de regels die gelden voor toevoegingen en onttrekkingen aan de vastgoedreserves voor grondexploitatie, erfpacht en boven boekwaarde.

Voor vastgoedexploitaties worden met ingang van 2010 zes hoofdstukken³ gehanteerd waarin verschillende zaken administratief zijn ondergebracht:

Hoofdstuk 1: Grondexploitaties

Hoofdstuk 2: Commercieel en overig vastgoed

Hoofdstuk 3: Maatschappelijk vastgoed,

Hoofdstuk 4: Dienstgebouwen (zoals stadhuis, stadskantoren, gemeentewerf)

Hoofdstuk 5: Parkeergarages

Hoofdstuk 6: Erfpacht/recognities/precario o.g.v. opstalrechten

Doelstelling van het grond- en vastgoedbeleid is een minimaal kostendeekkende exploitatie van het gemeentelijk vastgoed en een adequaat risicomangement. Onder gemeentelijk vastgoed wordt verstaan alle panden en terreinen die in het bezit zijn van de gemeente Haarlem. Bijvoorbeeld de gemeentelijke parkeergarages, gebouwen voor sociale en culturele voorzieningen en gebouwen voor de eigen gemeentelijke huisvesting. Naast dit bezit, heeft de gemeente ook andere, verspreid over de stad liggende, panden (veelal verhuurd).

³ tot 2010 waren dat vier hoofdstukken Hoofdstuk I: grondexploitaties, Hoofdstuk II: stadsvernieuwingsprojecten, Hoofdstuk III: verspreid bezit en Hoofdstuk IV: erfpacht; zie Nota herinrichting vastgoedhoofdstukken, 2008/403.

3.7.1 Grondexploitatie

Voor gebiedsontwikkelingen stelt de gemeente de kaders vast in de vorm van projectdocumenten, waarin naast het te realiseren programma ook afspraken worden gemaakt over de planning en de financiële gevolgen van de projectuitvoering.

Grondexploitatie zijn een middel om de ambities van ruimtelijke en maatschappelijke doelstellingen te realiseren. Te denken valt aan woningbouw, maatschappelijke zaken en infrastructuurle zaken ten dienste van de gemeente. De grondexploitatie dient onder meer om de financiën (baten, lasten en risico's) van deze langdurige projecten actueel en overzichtelijk te houden.

Algemene reserve grondexploitatie

Belangrijke keuzen buiten het grondbeleid bepalen de haalbaarheid en resultaten van ontwikkelingen en de inzet van instrumenten. Ruimtelijke ontwikkelingen worden vooral gestuurd door ambities, financiën, locatie, omstandigheden (initiatiefrijke partners, conjunctuur), afspraken, beschikbare capaciteit, kennis en kunde van zowel de gemeente als haar partners.

De algemene reserve Grondexploitatie is een algemene risicoreserve ter dekking van risico's met betrekking tot grondexploitatie. De resultaten op grondexploitatie worden aan deze reserve toegevoegd of onttrokken.

In onderstaande tabel is op basis van het Meerjaren Perspectief Grondexploitatie (MPG) 2009 en de raadsbesluiten uit het verleden inzichtelijk gemaakt hoe deze reserve zich in de komende jaren zal ontwikkelen.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving mutatie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Af: Motie 63/Amerikaweg ¹		-700	-700			
Af: Optimalisatie Spoorzone ²	- 500	-500				
Af: Dotatie algemene reserve ³	- 1.000	-1.000				
Bij: Verkoop kavel W.Dreesplants.	1.400					
Bij: Winstneming o.g.v. verkoop Doctershof/Schalkwijk ⁴		500				
Bij: opbrengsten afkoop erfpachten ⁵	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.		
Liquidatie Grondexploitatie Raaks				2.150		
Liquidatie Grondexploitatie Ripperdatterrein				3.190		
Saldo einde jaar	797	- 903	- 1.603	3.737	3.737	3.737

¹ Uitgestelde ontrekkingen 2006/7 van € 0,7 miljoen zijn vooralsnog opgevoerd voor 2010/2011.

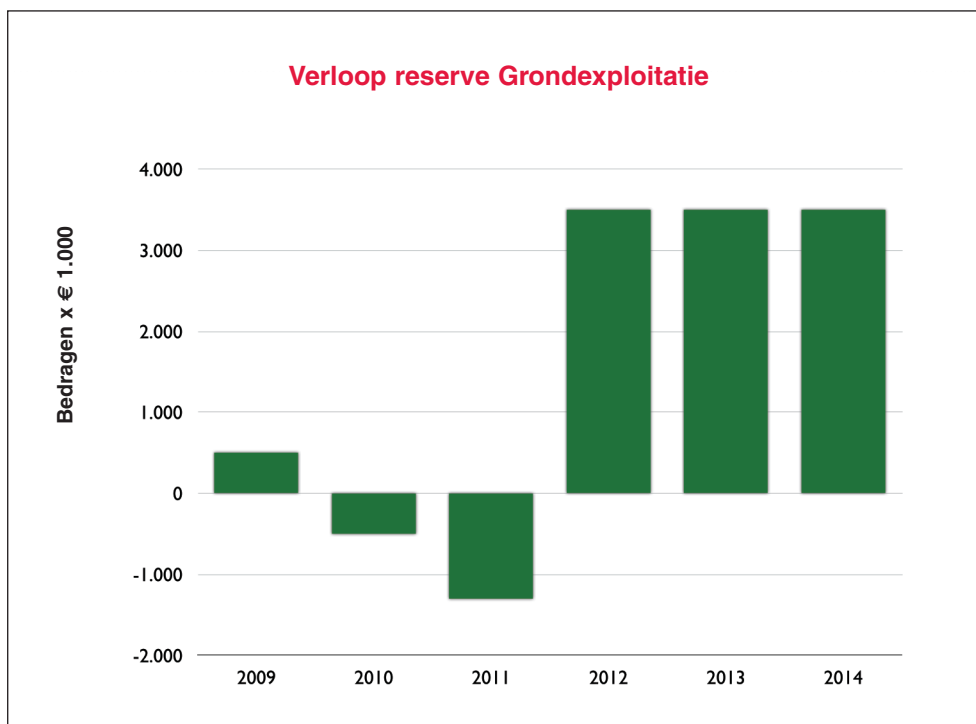
² Conform Coalitieakkoord 2006-2010.

³ Conform kadernota 2005.

⁴ Alleen indien tussentijdse winstname (binnen totaal Schalkwijk) is toegestaan.

⁵ Opbrengstniveaus is in de huidige markt niet te ramen.

⁶ Alleen indien tussentijdse winstname is toegestaan.

De conclusie is dat de reserve grondexploitatie zich op langere termijn ontwikkelt naar een gezonder niveau. Terughoudendheid blijft echter aan de orde, omdat er ook in de toekomst risico's kunnen optreden waarvoor deze reserve dient te worden aangewend.

Voorziening toekomstige verliezen

Als de raad besluit tot het openen van een verliesgevende (negatieve) grondexploitatie, wordt direct een voorziening getroffen ter grootte van het verwachte verlies. Deze voorzieningen worden ieder jaar, op basis van het jaarresultaat, bijgesteld. Op grond van wettelijke voorschriften worden deze bedragen vanaf de jaarrekening 2007 niet langer opgenomen als voorziening, maar zichtbaar gemaakt als negatieve post onder de voorraden. Per 31-12-2008 is voor de volgende complexen een voorziening van in totaal € 5,4 miljoen getroffen:

(bedragen x € 1.000)

Voorzieningen toekomstige verliezen	Rekening 2008
Grondexploitatie Funderingsherstel casco stadsdelen	2.100
Voorziening grondexploitatie Oostpoort III/Stadion	1.826
Voorziening Fietsznfabriek (boekwaarde groter dan marktwaarde)	1.077
Voorziening complexen Spoorzone, nrs 111,117 en 119	355
Totaal	5.358

Reserve Vastgoed

Aan de reserve Vastgoed (opbrengsten boven boekwaarde) worden de gerealiseerde meeropbrengsten boven de boekwaarde bij het afstoten van ISV- en verspreid bezit (hoofdstukken II en III) toegevoegd, na aftrek van de kosten voor verkoop. Vanuit deze reserve worden onttrekkingen gedaan waarover de raad beslist, zoals een afdracht van € 2 miljoen per jaar in de jaren 2005 t/m 2009. De stand van deze reserve (€ 1,4 miljoen per 31-12-2008) is zodanig dat voorzichtigheid geboden is. Verkoop van verspreid bezit dient ervoor te zorgen dat de reserve zich ook in de toekomst positief zal ontwikkelen. In de huidige markt c.q. op de korte termijn zullen deze meeropbrengsten beperkt zijn.

Verloop reserve vastgoed	2008	2009	2010	2011	2012
Af: onrendabele toppen lopende vastgoedexploitaties cfm raadsbesluiten uit het verleden		-450	-450	-350	-300
Af: opstellen ontbrekende Meerjarenontwikkelingsprogramma's ¹		-170			
Af: tijdelijke personele uitbreiding i.v.m. centralisatie		-75			
Bij: netto verkoopopbrengsten ²		2.000	1.000	1.000	1.000
Saldo voor afdracht aan algemene middelen		2.744	1.296	1.944	1.644
Af: naar algemene middelen		-2.000		-1.000	-1.000
Saldo per einde van het jaar³	1.439	744	1.296	944	644

¹ Conform Kadernota 2009.

² De verkoopopbrengst is afhankelijk van het tempo van leegkomen van verspreid bezit en de beschikbare make-laaerscapaciteit om dit te verkopen. Voorzichtigheidshalve is uitgegaan van € 1 miljoen netto-opbrengst per jaar.

³ Bij de behandeling van de kadernota 2007 is motie 81 aangenomen waarin is aangegeven dat na afdracht van de totaal € 10 miljoen, verspreid over 5 jaar (2005 – 2009) uit deze reserve, alternatieve aanwending van de verkoopopbrengsten boven boekwaarde aan de raad dienen te worden voorgelegd.

3.7.2 Erfpacht

Op dit moment heeft Haarlem nog ongeveer 400 erfpachtrelaties. Doelen van de uitgifte van gronden in erfpacht zijn:

- Behoud van toekomstige waardeverstijging van de grond voor de gemeenschap;
- Behoud van toekomstige beschikking en sturing;
- Behoud van een (door indexerende en waardebevestigende bij het verstrijken van tijdvakken) relevante gemeentelijke inkomstenbron.

De reserve erfpachtgronden bedroeg eind 2008 € 286.000. Dat is 10% van de boekwaarde van de in erfpacht uitgegeven gronden. Meeropbrengsten uit exploitatie of verkoop van deze specifieke gronden vloeien ingevolge de beheerverordening grond- en gebouwenexploitatie over naar de reserve grondexploitatie.

In 2008 heeft een groot aantal erfpachters van hun kooprecht gebruik gemaakt (incidentele piek in inkomsten). In het lopende jaar en de komende jaren/de huidige markt zal dit aantal beduidend minder zijn.

3.7.3 Gevolgen economische recessie

De huidige economische recessie heeft ook gevolgen voor de resultaten van de Haarlemse grondexploitaties. Vertragingen van projecten en daarmee het uitgaven- en inkomstenpatroon, maar ook factoren als bouwkostenstijgingen en de ontwikkelingen in de woning- en kantorenmarkt, zijn van invloed op de financiële resultaten van de gemeente. In z'n algemeenheid kan worden gezegd dat de invloed van de recessie wordt afgevlakt door het gebruik van conservatieve parameters voor kosten en opbrengsten. Indien de markt zich in de komende jaren herstelt dan zullen de gevolgen voor de eindwaarde van de grondexploitatie beperkt zijn. Alleen als de recessie nog jaren aanhoudt en/of als het programma van een grondexploitatie wijzigt, waardoor er minder inkomsten zijn dan nu aangenomen, zal dit van negatieve invloed zijn op het eindresultaat. Per jaar en per exploitatie wordt hierover gerapporteerd aan de raad door middel van het meerjaren perspectief grondexploitaties (MPG).

Ook wordt hierin meegenomen het effect van de recessie op korte termijn dat (in een aantal gevallen) zal leiden tot renteverliezen als gevolg van het feit dat uitgaven reeds vastliggen doch de opbrengsten pas later komen. Door uitstel van ontvangsten treedt derhalve rentederiving op waarover in de bestuursrapportages zal worden gerapporteerd.

In het MPG 2009 werd er nog van uitgegaan dat er € 6 mln meer inkomsten dan uitgaven zouden worden gerealiseerd in het jaar 2009. Inmiddels wordt er van uitgegaan dat de inkomsten € 23 mln lager zijn dan de uitgaven.

Voor de jaarschijf 2010 was uitgegaan van € 6,8 mln meer inkomsten dan uitgaven, wat nu is bijgesteld naar € 4,2 mln meer uitgaven dan inkomsten. Deze effecten doen zich voornamelijk voor bij de grondexploitaties 023 Haarlem, Schalkstad, Deliterrein, Spoorzone en FUCA.

3.7.4 Speerpunten voor 2010

Het op orde brengen van de vastgoedportefeuille

In 2009 is al het gemeentelijk bezit gecentraliseerd en onder (budget) verantwoordelijkheid van de afdeling Vastgoed gebracht. Hierdoor kan op portefeuilleniveau beter verantwoording worden afgelegd over de baten, lasten en kostendekkendheid. Vanaf 2010 zal per hoofdstuk waarin het vastgoed is gecategoriseerd, gerapporteerd worden over het bedrijfsresultaat (opbrengsten - kosten). Dit is belangrijke sturingsinformatie voor de dagelijkse exploitatie en ontwikkeling van (deel)portefeuilles.

Enkele jaren geleden is door de Raad Onroerende Zaken (ROZ) een benchmark ontwikkeld voor gemeentelijk vastgoed. Vanaf 2009 neemt Haarlem met haar bezit deel aan deze benchmark. In het 4^e kwartaal van 2009 wordt gerapporteerd over de prestaties van een deel van het bezit van de gemeente Haarlem (met name maatschappelijk bezit) ten opzichte van de andere deelnemende gemeenten. In 2010 wordt het gehele Haarlemse bezit in deze benchmark ingebracht.

Strategisch voorraadbeheer

Het vastgoedbezit – bestaand en toekomstig - wordt gerelateerd aan de korte en lange termijn doelen van de gemeente en aan stedelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Ruimtevragen worden voorzien van aanbodscenario's en bezit dat niet aansluit bij de doelen van de gemeente wordt afgestoten. Voorbeeld is het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs, waarin ruimtevragen die het gevolg zijn van veranderend onderwijsbeleid óf van ontwikkelingen in het Haarlemse onderwijs, worden voorzien van fysieke oplossingen in de vorm van (des)investeringsvoorstellen. Begin 2010 worden, op basis van het Structuurplan Maatschappelijke Voorzieningen (= accommodatievraag), aanbodscenario's inclusief financieel perspectief gepresenteerd.

Screening exploitaties en risico's

Haarlem is verplicht om risico's uit lopende vastgoedexploitaties jaarlijks af te zetten tegen de vastgoedreserves en getroffen voorzieningen. Op basis van een risicoanalyse van alle exploitaties zal in 2010 bepaald worden of er een noodzaak is om maatregelen te treffen als de weerstandscapaciteit (wat de omvang van de reserves en getroffen voorzieningen moet zijn om alle risico's af te dekken) onvoldoende dreigt te worden.

3.8 Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)

De Wmo is ingevoerd per 1 januari 2007 en vervangt de Wet voorziening gehandicapten (Wvg), de Welzijnswet en het onderdeel huishoudelijke hulp uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). De Wmo verplicht gemeenten beleid te ontwikkelen en uitvoeren op een negental prestatievelden:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen wijken en buurten.
2. Op preventie gerichte ondersteuning bieden aan jongeren met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.
7. Maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en huiselijk geweld.
8. Het bevorderen van de openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
9. Het bevorderen van verslavingbeleid.

De Wmo is een brede participatiewet. De essentie is dat iedere burger moet kunnen meedoen aan de samenleving, ongeacht psychische, sociale, lichamelijke of verstandelijke beperkingen. Meedoen aan de samenleving loopt uiteen van het hebben van werk of het volgen van een opleiding tot het actief zijn in de buurt of het (meer dan gebruikelijk) zorgen voor een naaste (mantelzorg). De Wmo neemt de eigen kracht en zelfredzaamheid van burgers als uitgangspunt. Waar nodig wordt maatschappelijke ondersteuning geboden door middel van individuele en collectieve voorzieningen, sociale netwerken (vrijwilligers en mantelzorgers) en algemene maatregelen, zoals inrichting van de openbare ruimte of bevorderen van sportbeoefening.

Deze brede strekking van de Wmo brengt met zich mee dat de doelen, prestaties en budgetten van de gemeente op dit terrein op veel plekken in de programmabegroting zijn terug te vinden. (In onderstaande tabel staan de relevante verwijzingen naar betreffende beleidsvelden). In deze paragraaf zijn de verschillende aspecten van de Wmo in één paragraaf samengebracht. We onderscheiden daarbij drie categorieën: kernbeleid, gerelateerd beleid en inclusief beleid.

Kernbeleid Wmo

Volgens een smalle definitie van de Wmo wordt met name gekeken naar het beleid dat voortvloeit uit de eerder genoemde wetten waaruit de Wmo is voortgekomen: Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg), Welzijnswet en een deel van Algemene wet bijzondere ziektekosten (Awbz). De prestatievelden van de Wmo worden gebruikt om dit zogenaamde kernbeleid af te bakenen. Dit komt overeen met grote onderdelen uit de programma's 3 en 4 van de programmabegroting (3: Zorg en Welzijn en 4: Jeugd, Onderwijs en Sport). Gerangschikt naar prestatievelden omvat het kernbeleid Wmo de volgende onderdelen van de programmabegroting:

Tabel kernbeleid Wmo

Prestatieveld	Programma	Beleidsveld	Doel	Prestatie	Kosten
1. Leefbaarheid en sociale samenhang	3. Welzijn en zorg	3.1 Sociale samenhang en diversiteit	1. Sociale samenhang in de wijken	a. Faciliteren bewonersactiviteiten	€ 3.475.983
			2. Goede verstandhouding diverse bevolkingsgroepen	b. Integratiegerichte inzet van moedercentra, wijkcontactvrouwen en ondersteuning van allochtone zelforganisaties; c. Organiseren debatten over multiculturele stad Haarlem	€ 325.686
2. Preventieve ondersteuning jeugd	4. Jeugd, onderwijs, sport	4.1 Jeugd	1. Participatie van jongeren	a. Jeugdigen digitaal raadplegen; b. Jongerenactiviteitenfonds	¹
			2. Kinderopvang, spel en exploitatie	a. Peuterspeelzaal werk optimaliseren; b. Visie sociaal cultureel werk; c. Rijksimpuls Brede School, Sport en Cultuur	€ 2.565.521
			3. Zorg voor jongeren	a. Openen 3 ^e Centrum voor Jeugd en Gezin; b. Implementeren elektronisch kinddossier; c. Uitvoeren Regionaal Actieplan Aanpak Kinderen (RAAK)	€ 626.079

Prestatieveld	Programma	Beleidsveld	Doel	Prestatie	Kosten
3. Informatie, advies en cliëntondersteuning	3. Welzijn en zorg	3.2 Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking	1. Mensen met een beperking leven en wonen zoveel mogelijk zelfstandig	a. Verstreken laagdrempelige informatie en advies	€ 1.673.251
4. Mantelzorg en vrijwilligers	3. Welzijn en zorg	3.1 Sociale samenhang en diversiteit	3. Meer vrijwilligers en minder overbelaste mantelzorgers	a. Werven van vrijwilligers; b. Verbeteren ondersteuning mantelzorgers	€ 212.055
5. Bevorderen deelname	<i>Zie onder 'Inclusief beleid'</i>				
6. Verlenen individuele voorzieningen	3. Welzijn en zorg	3.2 Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking	1. Mensen met een beperking leven en wonen zoveel mogelijk zelfstandig	b. Preventieve en ondersteunende huisbezoeken uitbreiden; c. Verstreken van individuele voorzieningen; d. Beschikbaar stellen van collectieve voorzieningen	€ 24.637.506
7,8,9. Maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg, verslavingsbeleid	3. Welzijn en zorg	3.3 Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen	1. Zo zelfstandig mogelijk leven voor doelgroep OGGZ	a. Diverse voorzieningen voor opvang en wonen realiseren	²
			2. Verminderen overlast van doelgroep OGGZ	a. Doelgroep OGGZ beter in beeld brengen én houden; b. Preventie en nazorg; c. Aanpak veelplegers; d. Uitvoeren pilot BOPZ-maatregel	²
			3. Minimaliseren huiselijk geweld	a. Versterken Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG); b. Versterken vrouwenopvang; c. Investeren in bewustwording, vroeg-signalering en preventie	²

¹ Niet uitgesplitst binnen beleidsveld 4.1.

² De budgetten voor beleidsveld 3.3 staan vooralsnog grotendeels in programma 10 en worden na een inhoudelijk bestedingsvoorstel toebedeeld aan de bijbehorende doelen en prestaties (zie de toelichting over decentralisatie uitkeringen en hoe daar binnen Haarlem mee om te gaan in de laatste alinea van de hierna volgende paragraaf Grote Stedenbeleid).

Wmo-gerelateerd beleid

Bij Wmo-gerelateerd beleid gaat het om doelen, prestaties en budgetten die buiten de werking van de Wmo-prestatievelden vallen, maar wel rechtstreeks bijdragen aan de Wmo-doelstelling om meedoen aan de samenleving te bevorderen. Denk bijvoorbeeld aan het toeliden van bijstandsgerechtigden naar werk, minimabeleid, inburgering en gezondheidsbevordering. Vaak betreft het beleid waarvoor een andere wettelijke grondslag bestaat, zoals de Wet publieke gezondheid, de Wet inburgering en de Wet werk en bijstand. Het Wmo-gerelateerde beleid is terug te vinden in de volgende onderdelen van de programmabegroting:

Tabel Wmo-gerelateerd beleid

Programma	Beleidsveld	Doel	Prestatie	Kosten
3. Welzijn en zorg	3.1 Sociale samenhang en diversiteit	2. Goede verstandhouding diverse bevolkingsgroepen	a. Aanbieden van inburgeringstrajecten	¹
3. Welzijn en zorg	3.2 Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking	1. Mensen met een beperking leven en wonen zoveel mogelijk zelfstandig	e. Aanpak gezondheidsachterstand in wijken	€ 3.475.750
6. Economie, cultuur, toerisme en recreatie	6.1 Economie	2. Goed ondernemingsklimaat	d. Verbinden onderwijs en arbeidsmarkt	€ 100.000
7. Werk en inkomen	7.1 Werk en reïntegratie	1. Niemand aan de kant: alle klanten uit de bijstand op weg naar werk	a. Cliënten plaatsen op een traject; b. Werkgeversbenadering; c. Combineren werken en leren	€ 14.220.000
		2. Behoud en uitbreiding van werkplekken voor mensen met een indicatie voor de sociale werkvoorziening	a. Stimuleren van mensen met Wsw indicatie om meer te werken buiten muren Paswerk; b. Zo kort mogelijke wachttijd voor plek in Wsw	Niet uitgesplitst
7. Werk en inkomen	7.3 Minimabeleid	1. Adequaat minimabeleid bestaande uit individuele verstrekkingen en generieke voorzieningen voor hen die dat nodig hebben	a. Verbeteren van het bereik van de bijzondere bijstand; b. Vergroten van de toegang tot de bijzondere bijstand	€ 2.220.000
		2. Preventie van problematische schulden en effectieve schuldhulpverlening	a. Voorlichting, vroegsignalering, budgetbegeleiding, budgetcursussen; b. Voorkomen wachttijden start schuldhulpverlening	€ 2.730.000

¹ Het budget voor beleidsveld 3.1, doel 2, prestatie a (inburgeringstrajecten) staat vooralsnog in programma 10 en wordt na een inhoudelijk bestedingsvoorstel toebedeeld aan deze prestatie (zie de toelichting over decentralisatieuitkeringen en hoe daar binnen Haarlem mee om te gaan in de laatste alinea van de hierna volgende paragraaf 3.9 Stedenbeleid)

Inclusief beleid Wmo (prestatieveld 5)

Bij inclusief beleid gaat het om op zichzelf staand beleid dat er mede aan bijdraagt dat de doelstellingen van de Wmo worden gerealiseerd. Zo kan beleid op het gebied van wonen, openbare ruimte of detailhandel de zelfredzaamheid van mensen vergroten. Van inclusief beleid is sprake als in alle fasen van een beleidscyclus rekening wordt gehouden met verschillen tussen mensen en dan met name met de verschillen tussen mensen met en zonder beperkingen. In de Wmo valt inclusief beleid onder prestatieveld 5. Binnen de programmabegroting zijn diverse doelen en prestaties opgenomen die invulling geven aan dit inclusieve Wmo-beleid. In het onderstaande overzicht zijn de kosten niet opgenomen, omdat deze vaak niet zijn te onderscheiden van de overige kosten binnen het betreffende beleidsterrein.

Tabel inclusief beleid Wmo

Programma	Beleidsveld	Doel	Prestatie
4. Jeugd, onderwijs, sport	4.3 Sport	1. Hogere sportdeelname	a. Continueren van het aanbod Buurt Onderwijs Sport (BOS)
		3. Voldoende aanbod goede sportaccomodaties	a. Uitvoeren Strategisch Huisvestingsplan Sport; b. Wegwerken achterstallig onderhoud; c. Structureel plegen van groot onderhoud; d. Stimuleren multifunctioneel gebruik sportaccomodaties
5. Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	5.2 Wonen	3. Verbeterd aanbod woningen voor diverse groepen	a. Prestatieafspraken volledig toegankelijke woningen en seniorenwoningen
6. Economie, cultuur, toerisme en recreatie	6.1 Economie	1. Ruimte voor bedrijven	b. Versterking detailhandelsaanbod
8. Bereikbaarheid en mobiliteit	8.2 Openbaar vervoer en langzaam verkeer	1. Meer gebruik en betere toegankelijkheid openbaar vervoer	c. Verhogen instaphoogte bij haltes
		3. Betere voetgangersomgeving	a. Aanleg obstakelvrije voetgangersruimte bij reconstructies; b. Uitbreiden geleidelijnen voor visueel gehandicapten; c. Uitbreiden rateltickers bij verkeerslichten
9. Kwaliteit fysieke leefomgeving	9.1 Openbare ruimte bovengronds	1. Betere kwaliteit openbare ruimte	d. Kwaliteitsimpuls openbare ruimte; e. Kwaliteitsimpuls grootschalig groen

Nieuw welzijn

Zoals gezegd is de voormalige Welzijnswet opgegaan in de Wmo. In het Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning: ontmoeten, verbinden en meedoen heeft de gemeente verwoord welke veranderopgave de Wmo betekent voor het welzijnswerk. Ten tijde van het schrijven van deze programmabegroting wordt gewerkt aan nieuw welzijnsbeleid, waarbij in ieder geval aandacht is voor:

- Lange-termijn visie op welzijn: wat is de functie van het welzijnswerk in relatie tot de doelstellingen uit de Wmo?
- Sturing op, en zichtbaarheid en doelmatigheid van, het welzijnsbeleid: wat doen de welzijnsorganisaties? Doen zij wat nodig is? Hoe maken we dit inzichtelijk?
- Accommodatiebeleid: hoeveel accommodaties zijn nodig (spreidingsvraagstuk), wat zijn de mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik en waar kan het beheer en de exploitatie van de welzijnsvoorzieningen het beste worden ondergebracht?
- Experimenten.

3.9 Stedenbeleid

Het op de grote steden gerichte rijksbeleid staat in het teken van samenwerken aan krachtige steden waarbij zichtbare resultaten worden geboekt met een minimum aan bureaucratie. Rijk en steden willen komen tot een stad, die veilig is en die tevens voldoet aan de – steeds hogere - eisen van bewoners, bedrijven, instellingen, bezoekers en recreanten. Kortom een economische vitale stad met hoogwaardige vestigingslocaties en een hechte sociale samenhang.

Inzet is nodig om de steden sociaal, fysiek en economisch te verbeteren door:

1. Verbetering van de objectieve en subjectieve veiligheid
2. Verbetering van de fysieke kwaliteit van de leefomgeving
3. Verbetering van de sociale kwaliteit van de samenleving
4. Binding van midden- en hoge inkomens
5. Vergroting van de economische kracht.

Overeenkomstig het bestuursakkoord ‘Samen aan de slag’ van rijk en gemeenten ligt het vervolg van het stedenbeleid vanaf 2010 in de decentralisatie. De meerwaarde en verworvenheden van het grotestedenbeleid blijven daarbij behouden. Dit betekent dat het rijk de betrokken gemeenten ruimte biedt voor een samenhangende, meerjarige aanpak, waarbij gezamenlijke resultaatafspraken worden gemaakt.

De Haarlemse aanpak

Haarlem heeft het grotestedenbeleid (GSB) altijd een warm hart toegedragen. Het is een versterking geworden van het Haarlemse reguliere beleid dat volledig is verankerd binnen de organisatie en de planning en controlcyclus.

De inspanningen hebben waar nodig hun uitwerking gehad in een gebiedsgerichte aanpak. De samenwerking met de partners en de Haarlemse aandacht voor het wijkgericht werken geeft met het gedecentraliseerd stedenbeleid een extra dimensie door een verdere focus op de wijken. Het gaat daarbij om het kunnen schakelen en verbindingen leggen tussen de stad en de wijk.

Haarlem bepaalt nog sterker dan voorheen haar eigen keuzes op de verschillende terreinen van het stedenbeleid. Omdat het grotestedenbeleid nu op basis van decentralisatie en maatwerk wordt ingevuld, is een nieuw Ontwikkelingsprogramma Haarlem niet nodig. De afspraken met het rijk zijn nu direct in de verschillende programma's van de begroting opgenomen in de vorm van herkenbare doelstellingen en effecten.

De afspraken samengevat

De landelijke inzet bij het stedenbeleid is geordend in een aantal beleidsthema's. De thema's zijn in het overzicht vertaald in de programma's van de begroting. In die programma's hebben wij vervolgens de afspraken met het rijk over doelen en effecten opgenomen.

Beleidsthema	Onderdeel van:
- Veiligheid & leefbaarheid	<p>Programma 2: Veiligheid, vergunningen en handhaving Beleidsveld 2.1 Basis voor de afspraken is het actieprogramma Sociale Veiligheid waaruit 5 specifieke onderdelen worden geselecteerd.</p>
- Maatschappelijke opvang, - Gezond in de stad, - Vrouwenopvang	<p>Programma 3: Welzijn en Zorg Beleidsveld 3.1 Als onderdeel voor mensen met een beperking gaat de aandacht deels uit naar gezondheidsachterstanden. De concrete afspraken op dit punt worden in 2010 gemaakt. De gezamenlijke monitoring zal gaan lopen via de in ontwikkeling zijnde gezondheidsmonitor. Beleidsveld 3.3 Onder de noemer van de maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen zet Haarlem zich samen met het rijk in op het zover mogelijk terugdringen van dak en thuisloosheid. De afspraken zijn gebaseerd op het Stedelijk/regionaal Kompas.</p>
- Onderwijsachterstandenbeleid - Voortijdig Schoolverlaten	<p>Programma 4: Jeugd, Onderwijs en Sport Beleidsveld 4.2 Om jeugdigen in Haarlem kansen te geven op een zo'n optimaal mogelijke schoolloopbaan zijn in de gemeente verschillende instrumenten ingezet. In het kader van het gedecentraliseerd stedenbeleid deelt de gemeente haar doelstellingen met die van het ministerie (een dekkend aanbod voor alle doelgroepkinderen) Ongeoorloofd schoolverzuim kan leiden tot voortijdige schooluitval. De gemeente subsidieert activiteiten die erop zijn gericht om zoveel mogelijk jongeren tot 23 jaar een startkwalificatie te laten behalen. Haarlem neemt met deze doelstelling voorschot op het onderdeel Voortijdig Schoolverlaten dat het ministerie van OCW in het kader van het gedecentraliseerd stedenbeleid in voorbereiding heeft.</p>
- Stedelijke vernieuwing	<p>Programma 5: Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling Algemeen Haarlem werkt interactief met het ministerie WWI aan de invulling van het stedenbeleid op het vlak van de stedelijke vernieuwing. Het ministerie wil graag de Haarlemse keuzes kunnen spiegelen aan de landelijke doelstellingen Beleidsveld 5.1 (wijken) De Haarlemse aanpak en de focus op de wijken spreken landelijk zeer aan. De afspraken en monitoring richten zich op het verbeteren van de leefbaarscores in drie wijken Beleidsveld 5.2 (wonen) De Haarlemse ambities zijn tevens de afspraken met het rijk. De doelstellingen zijn stedelijk ingestoken. De inspanningen ('wat gaan ervoor doen') volgen waar mogelijk de focus op de drie wijken.</p> <p>Programma 9: Kwaliteit fysieke leefomgeving Beleidsveld 9.1 (milieu) De gezamenlijke doelstellingen van het rijk en de gemeente richten zich op de bevordering van een gezonde en duurzame leefomgeving in het algemeen en in het bijzonder ten aanzien van bodem en geluid. De invalshoek van Haarlem Klimaatneutraal geeft daaraan een extra dimensie. Beleidsveld 9.2 (openbare ruimte) De fysieke kwaliteit van de leefomgeving is een van de kernpunten van de stedelijke vernieuwingsaanpak. Zeker in de drie wijken zullen lopende trajecten (o.a. herstructurering) samen met partners in de periode vanaf 2010 verder worden opgepakt.</p>

Voor de uitvoering daarvan zijn in de programma's ook de activiteiten vermeld onder de kop 'wat gaan we er voor doen'. De nadere aanscherping van de aan het stedenbeleid gerelateerde inspanningen vindt in 2010 plaats. Dit betekent een heroriëntatie op de huidige prestaties. De thema's Volwasseneducatie en Inburgering vallen buiten de opzet van decentralisatie Zij worden per 2010 onderdeel van het Participatiefonds.

De samenwerking met het rijk/ Decentralisatieuitkeringen

De geselecteerde gemeenten ontvangen voortaan het bijbehorende geld voor het stedenbeleid niet meer via specifieke uitkeringen, maar via de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds. Dit gebeurt in de vorm van zogenoemde decentralisatie-uitkeringen per onderwerp en dit geld is voor gemeenten vrij besteedbaar. Er is geen sprake meer van het risico van terugbetalen van reeds ontvangen geld.

Met het rijk vindt periodiek overleg plaats over de voortgang en de gevolgen daarvan voor de decentralisatie-uitkeringen voor de komende jaren.

Na afloop van de periode overleggen rijk en gemeenten over de mate waarin de doelen en effecten zijn gerealiseerd.

Het voordeel van decentralisatie-uitkeringen boven specifieke uitkeringen is dat over de aan het gemeentefonds toegevoegde gelden geen afzonderlijke verantwoording hoeft te worden afgelegd.

Nadeel is dat de Algemene Uitkering in toenemende mate wordt 'vervuild' door deze toevoegingen, waaraan steeds taakmutaties zijn gekoppeld. Dat doet afbreuk aan het uitgangspunt van de Algemene Uitkering namelijk een uitkering waarvan de aanwending door de gemeente zelf kan worden bepaald.

Een en ander zorgt ook voor misverstanden binnen de gemeente, omdat de indruk wordt gewekt dat de toegevoegde middelen alleen voor de daarbij horende taken mogen worden aangewend. Dat is in het recente verleden ook diverse malen door verscheidene ministeries (niet zijnde het ministerie van BZK) geventileerd. De VNG en BZK (als beheerder van het Gemeentefonds) hebben in reactie daarop aangegeven dat dit niet terecht is, en dat de gelden in het Gemeentefonds vrij aanwendbaar zijn.

In 2006 heeft het college bepaald dat 'bij toevoegingen (of onttrekkingen) aan de Algemene Uitkering voor taakmutaties niet langer wordt uitgegaan van automatische verrekening met sectoren, maar dit te laten afhangen van het feit in hoeverre de toevoeging (of onttrekking), gelet op het Haarlemse beleid en het Haarlemse uitgavenniveau op dat beleidsterrein, strikt nodig is.'

In de praktijk betekent dit dat de gelden worden gereserveerd en dat deze alleen ter beschikking worden gesteld als daartoe een financieel onderbouwd verzoek - in de vorm van een B&W-nota - wordt ingediend.

Er is dus geen sprake van een automatisme. Dat gaat ook op voor de gelden die in 2010 en volgende jaren in de plaats komen van de GSB-gelden. Financieel-technisch betekent dit dat een deel van de middelen als beschikbaar budget is opgenomen bij programma 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen. Nadat de B&W-nota is vastgesteld waarin staat voor welke doelen en prestaties deze middelen worden ingezet, worden het desbetreffende deel van het budget overgeheveld naar bijvoorbeeld programma 2 Veiligheid, vergunningen en handhaving, 3 Welzijn en zorg, 4 Jeugd, onderwijs en sport en beleidsveld 9.1 Milieu, leefbaarheid en duurzaamheid. Op dit moment zijn nog niet alle bedragen bekend; hierover komt meer duidelijkheid bij de Septembercirculaire 2009.

Deel 4

Besluit

Besluit

De Raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van Burgemeester en Wethouders;

Besluit:

1. de programmabegroting 2010-2014 vast te stellen, en
2. het financieel meerjarenbeeld zoals opgenomen in paragraaf 1.6 te bevestigen.

Gedaan in de vergadering van 12 november 2009.

De griffier,

De voorzitter,

Deel 5

Bijlagen

Bijlage 5.1 Samenvattend overzicht lasten en baten (programma's, beleidsvelden en producten)

Inleiding

In deze bijlage wordt de begroting 2010 per programma vergeleken met de gewijzigde begroting 2009. Ingegaan wordt op de belangrijkste verschuivingen binnen het programma.

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2008	Begroting 2009 gewijzigd	2010	
Baten, lasten en saldi zijn exclusief mutaties reserves. Mutaties in de reserves zijn opgenomen onder het totaal van alle programma's					
1	Burger en bestuur				
<i>1.1</i>	<i>Gemeentelijk bestuur en samenwerking</i>				
01.01.01	Gemeenteraad	Lasten Baten Saldo	1.950 -98 1.852	2.036 -26 2.010	2.241 -26 2.215
01.01.02	College van burgemeester en wethouders	Lasten Baten Saldo	1.776 -45 1.731	1.487 -6 1.482	1.477 -6 1.471
01.01.03	Bestuursondersteuning	Lasten Baten Saldo	3.416 -1 3.415	3.927 0 3.927	3.906 -70 3.836
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	7.142 -144 6.999	7.450 -32 7.419	7.624 -102 7.522
<i>1.2</i>	<i>Communicatie, participatie en inspraak</i>				
01.02.01	Communicatie, participatie en inspraak	Lasten Baten Saldo	169 0 169	128 0 128	172 0 172
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	169 0 169	128 0 128	172 0 172
<i>1.3</i>	<i>Dienstverlening</i>				
01.03.01	Burgeraangelegenheden	Lasten Baten Saldo	5.051 -2.899 2.152	6.812 -2.883 3.929	6.602 -3.028 3.574
01.03.02	Klantencontactcentrum	Lasten Baten Saldo	3.935 -346 3.589	2.293 -334 1.958	2.328 -246 2.082
01.03.03	Verkiezingen	Lasten Baten Saldo	122 0 122	172 0 172	171 0 171
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	9.108 -3.246 5.863	9.277 -3.218 6.059	9.100 -3.274 5.826
	Totaal programma 1 Burger en bestuur	Lasten Baten Saldo	16.420 -3.389 13.030	16.855 -3.250 13.605	16.896 -3.376 13.520

Analyse op beleidsveldniveau tussen begroting 2010 en begroting 2009 (na wijziging)

1	<i>Burger en bestuur</i>		
<i>1.1</i>	<i>Gemeentelijk bestuur en samenwerking</i>		
01.01.01	Gemeenteraad		
01.01.02	College van burgemeester en wethouders		
01.01.03	Bestuursondersteuning		
	Saldo beleidsveld 2009	7.419 n	
	Saldo beleidsveld 2010	7.522 n	
	Te analyseren verschil		104 n
Lasten	Hogere accountantskosten	24 n	
Lasten	Indexering raadsbudgetten	4 n	
Lasten	Verkiezingen	41 n	
	Overige verschillen	35 n	
			104 n
<i>1.2</i>	<i>Communicatie, participatie en inspraak</i>		
01.02.01	Communicatie, participatie en inspraak		
	Saldo beleidsveld 2009	172 n	
	Saldo beleidsveld 2010	128 n	
	Te analyseren verschil		44 n
Lasten	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's	94 n	
	Communicatie Haarlem 105 (incidenteel 2008)	-50 n	
			44 n
<i>1.3</i>	<i>Dienstverlening</i>		
01.03.01	Burgeraangelegenheden		
01.03.02	Klantcontactcentrum		
01.03.03	Verkiezingen		
	Saldo beleidsveld 2009	6.059 n	
	Saldo beleidsveld 2010	5.826 n	
	Te analyseren verschil		-233 v
Lasten	Verlaging inhuurbudget Personen, Bedrijven en omgeving	-42 v	
Lasten	Kosten betalingsverkeer	-21 v	
Baten	Leges	-57 v	
	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's	-80 v	
	Overige verschillen	-35 v	
			-235 v

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2008	Begroting 2009 gewijzigd	2010	
Baten, lasten en saldi zijn exclusief mutaties reserves. Mutaties in de reserves zijn opgenomen onder het totaal van alle programma's					
2	<i>Veiligheid, vergunningen en handhaving</i>				
2.1	<i>Sociale veiligheid</i>				
02.01.01	Sociale veiligheid	Lasten Baten Saldo	1.972 -867 1.105	2.546 -1.625 921	3.057 -1.755 1.303
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	1.972 -867 1.105	2.546 -1.625 921	3.057 -1.755 1.303
2.2	<i>Fysieke veiligheid</i>				
02.02.01	Fysieke veiligheid	Lasten Baten Saldo	260 -73 188	578 -73 505	252 -73 179
02.02.02	Brandweer en rampenbestrijding	Lasten Baten Saldo	15.432 -3.145 12.287	13.340 -642 12.697	13.302 -642 12.659
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	15.693 -3.218 12.475	13.918 -715 13.203	13.553 -715 12.838
2.3	<i>Integrale vergunningverlening en handhaving</i>				
02.03.01	Vergunningen	Lasten Baten Saldo	6.028 -8.229 -2.201	6.750 -4.971 1.778	6.808 -4.665 2.142
02.03.02	Handhaving en toezicht	Lasten Baten Saldo	9.810 -714 9.096	10.922 -945 9.977	11.483 -945 10.539
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	15.838 -8.943 6.895	17.672 -5.916 11.756	18.291 -5.610 12.681
	<i>Totaal programma 2</i>	Lasten Baten Saldo	33.502 -13.028 20.475	34.135 -8.255 25.880	34.901 -8.079 26.822

Analyse op beleidsveldniveau tussen begroting 2010 en begroting 2009 (na wijziging)

2	<i>Veiligheid, vergunningen en handhaving</i>		
2.1	<i>Sociale veiligheid</i>		
02.01.01	Sociale veiligheid		
	Saldo beleidsveld 2009	921 n	
	Saldo beleidsveld 2010	1.303 n	
	Te analyseren verschil		382 n
	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's	365 n	
	Overige verschillen	17 n	
			382 n
2.2	<i>Fysieke veiligheid</i>		
02.02.01	Fysieke veiligheid		
02.02.02	Brandweer en rampenbestrijding		
	Saldo beleidsveld 2009	13.203 n	
	Saldo beleidsveld 2010	12.838 n	
	Te analyseren verschil		-365 v
	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's	-365 v	
			-365 v
2.3	<i>Integrale vergunningverlening en handhaving</i>		
02.03.01	Vergunningen		
02.03.02	Handhaving en toezicht		
	Saldo beleidsveld 2009	11.756 n	
	Saldo beleidsveld 2010	12.681 n	
	Te analyseren verschil		925 n
Baten	Lagere opbrengst bouwvergunningen conform kadernota	950 n	
	Vervallen precario-opbrengsten vanwege invoering reclamebelasting	125 n	
	Verlaging productiecapaciteit bouwvergunningen	-125 v	
	Overige verschillen	-25 n	
			925 n

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2008	Begroting 2009 gewijzigd	2010	
Baten, lasten en saldi zijn exclusief mutaties reserves. Mutaties in de reserves zijn opgenomen onder het totaal van alle programma's					
3	<i>Welzijn en Zorg</i>				
3.1	<i>Sociale samenhang en diversiteit</i>				
03.01.01	Activiteiten sociale samenhang wijken	Lasten Baten Saldo	5.024 -381 4.643	4.455 -374 4.080	4.262 -321 3.941
03.01.02	Inburgering en integratie	Lasten Baten Saldo	2.788 -2.108 680	3.874 -3.113 762	556 0 556
03.01.03	Vrijwilligers en mantelzorgers	Lasten Baten Saldo	182 0 182	265 0 265	244 0 244
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	7.994 -2.489 5.505	8.594 -3.487 5.107	5.062 -321 4.741
3.2	<i>Zorg en diensverlening voor mensen met een beperking</i>				
03.02.01	WMO voorzieningen	Lasten Baten Saldo	36.122 -9.658 26.464	37.909 -6.898 31.011	34.573 -2.476 32.097
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	36.122 -9.658 26.464	37.909 -6.898 31.011	34.573 -2.476 32.097
3.3	<i>Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen</i>				
03.03.01	Voorzieningen maatschappelijke opvang	Lasten Baten Saldo	0 0 0	0 0 0	0 0 0
03.03.02	Overlastbeperkende maatregelen doelgroep OGGZ	Lasten Baten Saldo	0 0 0	0 0 0	0 0 0
03.03.03	Huiselijk geweld	Lasten Baten Saldo	1.179 -1.122 57	1.334 -1.275 58	58 0 58
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	1.179 -1.122 57	1.334 -1.275 58	58 0 58
	<i>Totaal programma 3 Welzijn en Zorg</i>	Lasten Baten Saldo	45.295 -13.269 32.026	47.837 -11.660 36.177	39.693 -2.797 36.896

Analyse op beleidsveldniveau tussen begroting 2010 en begroting 2009 (na wijziging)

3	<i>Welzijn en Zorg</i>		
3.1	<i>Sociale samenhang en diversiteit</i>		
03.01.01	Activiteiten sociale samenhang wijken		
03.01.02	Inburgering en integratie		
03.01.03	Vrijwilligers en mantelzorgers		
	Saldo beleidsveld 2009	5.107 n	
	Saldo beleidsveld 2010	4.741 n	
	Te analyseren verschil		-367 v
Lasten	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's	-306 v	
	Interim-management en tijdelijk personeel	-40 v	
	Overige verschillen	-21 v	
			-367 v
3.2	<i>Zorg en diensverlening voor mensen met een beperking</i>		
03.02.01	WMO voorzieningen		
	Saldo beleidsveld 2009	31.011 n	
	Saldo beleidsveld 2010	32.097 n	
	Te analyseren verschil		1.086 n
	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's	1.086 n	
			1.086 n
3.3	<i>Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen</i>		
03.03.01	Voorzieningen maatschappelijke opvang		
03.03.02	Overlastbeperkende maatregelen doelgroep OGGZ		
03.03.03	Huiselijk geweld		
	Saldo beleidsveld 2009	58 n	
	Saldo beleidsveld 2010	58 n	
	Te analyseren verschil		0 n

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2008	Begroting 2009 gewijzigd	2010
Baten, lasten en saldi zijn exclusief mutaties reserves. Mutaties in de reserves zijn opgenomen onder het totaal van alle programma's				
4	Jeugd, Onderwijs en Sport			
4.1	Jeugd			
04.01.01	Jongerenparticipatie	Lasten Baten Saldo	28 0 28	0 0 28
04.01.02	Kinderopvang, spel en exploratie	Lasten Baten Saldo	4.173 -753 3.421	4.788 -182 4.605
04.01.03	Zorg voor jongeren	Lasten Baten Saldo	3.104 -2.423 681	4.062 -3.207 854
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	7.305 -3.175 4.130	8.849 -3.390 5.459
4.2	Onderwijs			
04.02.01	Onderwijsachterstandenbeleid	Lasten Baten Saldo	7.252 -4.738 2.514	7.750 -5.425 2.325
04.02.02	Voorkomen schooluitval	Lasten Baten Saldo	844 -822 22	635 -869 -234
04.02.03	Onderwijshuisvesting	Lasten Baten Saldo	58.617 -44.174 14.443	17.675 -514 17.161
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	66.713 -49.734 16.979	26.060 -6.809 19.252
4.3	Sport			
04.03.01	Sportstimulerende maatregelen	Lasten Baten Saldo	1.114 -13 1.101	1.161 0 1.161
04.03.02	Topsport	Lasten Baten Saldo	0 0 0	0 0 0
04.03.03	Sportaccommodaties	Lasten Baten Saldo	15.095 -6.183 8.913	11.276 -1.992 9.283
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	16.210 -6.196 10.014	12.437 -1.992 10.444
	Totaal programma 4 Maatschappelijke ontwikkeling	Lasten Baten Saldo	90.228 -59.105 31.123	47.346 -12.191 35.156
				37.520 -6.196 31.324

Analyse op beleidsveldniveau tussen begroting 2010 en begroting 2009 (na wijziging)

4	<i>Jeugd, Onderwijs en Sport</i>		
4.1	<i>Jeugd</i>		
04.01.01	Jongerenparticipatie		
04.01.02	Kinderopvang, spel en exploratie		
04.01.03	Zorg voor jongeren		
	Saldo beleidsveld 2009	5.459 n	
	Saldo beleidsveld 2010	5.109 n	
	Te analyseren verschil		-351 v
	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's		-351 v
4.2	<i>Onderwijs</i>		
04.02.01	Onderwijsachterstandenbeleid		
04.02.02	Voorkomen schooluitval		
04.02.03	Onderwijshuisvesting		
	Saldo beleidsveld 2009	19.252 n	
	Saldo beleidsveld 2010	15.610 n	
	Te analyseren verschil		-3.642 v
Lasten	Lagere kapitaallasten onderwijshuisvesting(doorschrijven o.b.v. Strategisch Huisvestingsplan)		-2.000 v
Lasten	Overige uitgaven gymnastieklokalen		-29 v
Lasten	Brede school		-186 v
Baten	Dotatie voorziening A. Schweitzer		-185 v
Baten	Onttrekking aan reserve strategisch huisvestingsplan		-721 v
	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's		-521 v
			-3.642 v
4.3	<i>Sport</i>		
04.03.01	Welzijnswerk		
04.03.02	Topsport		
04.03.03	Sportaccommodaties		
	Saldo beleidsveld 2009	10.444 n	
	Saldo beleidsveld 2010	10.605 n	
	Te analyseren verschil		161 n
<i>Lasten</i>	Per saldo hogere lasten sportaccommodaties door kapitaallasten Investeringsplan		161 n
			161 n

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2008	Begroting 2009 gewijzigd	2010
Baten, lasten en saldi zijn exclusief mutaties reserves. Mutaties in de reserves zijn opgenomen onder het totaal van alle programma's				
5	Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling			
5.1	Wijken / Stedelijke vernieuwing			
05.01.01	Wijken / Stedelijke vernieuwing	Lasten	0	0
		Baten	0	0
		Saldo	0	0
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten	0	0
		Baten	0	0
		Saldo	0	0
5.2	Wonen			
05.02.01	Wonen	Lasten	2.183	5.661
		Baten	-1.972	-3.909
		Saldo	211	1.752
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten	2.183	5.661
		Baten	-1.972	-3.909
		Saldo	211	1.752
5.3	Ruimtelijke ontwikkeling			
05.03.01	Ruimtelijke plannen	Lasten	2.639	3.308
		Baten	0	0
		Saldo	2.638	3.308
05.03.02	Regio- en stedelijke visies	Lasten	294	711
		Baten	-22	-430
		Saldo	271	281
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten	2.932	4.019
		Baten	-23	-430
		Saldo	2.909	3.589
5.4	Vastgoed			
05.04.01	Vastgoedbeheer	Lasten	17.036	13.321
		Baten	-15.421	-10.327
		Saldo	1.615	2.993
05.04.02	Grondexploitatie en vastgoedontwikkeling	Lasten	22.294	66.113
		Baten	-20.253	-67.597
		Saldo	2.041	-1.484
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten	39.330	79.434
		Baten	-35.674	-77.925
		Saldo	3.656	1.509
Totaal programma 5 Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling		Lasten	44.445	89.114
		Baten	-37.669	-82.264
		Saldo	6.776	6.850
				7.280

Analyse op beleidsveldniveau tussen begroting 2010 en begroting 2009 (na wijziging)

5	<i>Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling</i>		
5.1	<i>Wijken / Stedelijke vernieuwing</i>		
05.01.01	Wijken / Stedelijke vernieuwing		
	Saldo beleidsveld 2009		0 v
	Saldo beleidsveld 2010		0 v
	Te analyseren verschil		0 v
5.2	<i>Wonen</i>		
05.02.01	Wonen		
	Saldo beleidsveld 2009		1.752 n
	Saldo beleidsveld 2010		928 n
	Te analyseren verschil		-824 v
Baten	Geen onttrekking aan reserve huisvesting		600 n
	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's		224 n
			824 n
5.3	<i>Ruimtelijke ontwikkeling</i>		
05.03.01	Ruimtelijke plannen		
05.03.02	Regio- en stedelijke visies		
	Saldo beleidsveld 2009		3.589 n
	Saldo beleidsveld 2010		2.508 n
	Te analyseren verschil		-1.080 v
Lasten	Beëindiging Taskforce bestemmingsplannen		-339 v
	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's		-741 v
			-1.080 v
5.4	<i>Vastgoed</i>		
05.04.01	Vastgoedbeheer		
05.04.02	Grondexploitatie en vastgoedontwikkeling		
	Saldo beleidsveld 2009		1.509 n
	Saldo beleidsveld 2010		3.844 n
	Te analyseren verschil		2.335 n
Lasten	Hogere kapitaallasten vastgoedbeheer conform IP		313 n
Baten	Lagere verkoopopbrengsten		2.000 n
	Overige verschillen Vastgoedbeheer		22 n
			2.335 n

Programma, beleidsveld en product			Rekening 2008	Begroting 2009 gewijzigd	2010
Baten, lasten en saldi zijn exclusief mutaties reserves. Mutaties in de reserves zijn opgenomen onder het totaal van alle programma's					
6	<i>Economie, cultuur, toerisme en recreatie</i>				
6.1	<i>Economie</i>				
06.01.01	Economie	Lasten	1.003	1.109	1.081
		Baten	-522	-523	0
		Saldo	481	586	1.081
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten	1.003	1.109	1.081
		Baten	-522	-523	0
		Saldo	481	586	1.081
6.2	<i>Cultuur en erfgoed</i>				
06.02.01	Bibliotheek Haarlem en omstreken	Lasten	6.564	5.133	5.051
		Baten	-482	0	0
		Saldo	6.082	5.133	5.051
06.02.02	Frans Hals Museum	Lasten	5.963	3.193	3.360
		Baten	-2.119	0	0
		Saldo	3.844	3.193	3.360
06.02.03	Podiumkunsten	Lasten	9.953	9.816	9.989
		Baten	-72	-26	-26
		Saldo	9.881	9.789	9.962
06.02.04	Amateurkunst en Cultuureducatie	Lasten	2.405	2.766	2.501
		Baten	-326	-230	-230
		Saldo	2.078	2.536	2.271
06.02.05	Beeldende kunst en architectuur	Lasten	1.045	957	1.215
		Baten	-336	-73	-73
		Saldo	709	884	1.142
06.02.06	Evenementen en projecten Cultuur	Lasten	1.717	1.539	1.386
		Baten	-385	-255	-255
		Saldo	1.332	1.284	1.130
06.02.07	Monumenten en archeologie	Lasten	1.115	1.620	895
		Baten	-47	-50	0
		Saldo	1.068	1.570	895
06.02.08	Archief	Lasten	1.749	1.855	1.867
		Baten	0	0	0
		Saldo	1.749	1.855	1.867
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten	30.511	26.877	26.263
		Baten	-3.767	-634	-584
		Saldo	26.744	26.242	25.679
6.3	<i>Toerisme, recreatie, evenementen en promotie</i>				
06.03.01	Recreatie	Lasten	362	450	458
		Baten	-11	-150	-150
		Saldo	352	300	308
06.03.02	Toerisme en promotie	Lasten	1.682	1.949	938
		Baten	-852	-856	0
		Saldo	830	1.093	938
06.03.03	Volksfeesten en herdenkingen	Lasten	36	14	6
		Baten	0	0	0
		Saldo	36	14	6
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten	2.080	2.413	1.402
		Baten	-862	-1.006	-150
		Saldo	1.218	1.407	1.252
<i>Totaal programma 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie</i>		Lasten	33.595	30.398	28.746
		Baten	-5.152	-2.164	-734
		Saldo	28.443	28.235	28.011

Analyse op beleidsveldniveau tussen begroting 2010 en begroting 2009 (na wijziging)

6	<i>Economie, cultuur, toerisme en recreatie</i>		
6.1	<i>Economie</i>		
06.01.01	Economie		
	Saldo beleidsveld 2009		586 n
	Saldo beleidsveld 2010		1.081 n
	Te analyseren verschil		495 n
	Vervallen specifieke rijksbijdragen		478 n
	Overige verschillen		17 n
			495 n
6.2	<i>Cultuur en erfgoed</i>		
06.02.01	Bibliotheek Haarlem en omstreken		
06.02.02	Frans Hals Museum		
06.02.03	Podiumkunsten		
06.02.04	Amateurkunst en Cultuureducatie		
06.02.05	Beeldende kunst en architectuur		
06.02.06	Evenementen en projecten Cultuur		
06.02.07	Monumenten en archeologie		
06.02.08	Archief		
	Saldo beleidsveld 2009		26.242 n
	Saldo beleidsveld 2010		25.679 n
	Te analyseren verschil		-564 v
Lasten	Beeldende kunst		150 n
Baten	Dotatie voorziening onderhoud gemeentelijke monumenten		-650 v
	Overige verschillen		-64 v
			-564 v
6.3	<i>Toerisme, recreatie, evenementen en promotie</i>		
06.03.01	Recreatie		
06.03.02	Toerisme en promotie		
06.03.03	Volksfeesten en herdenkingen		
	Saldo beleidsveld 2009		1.407 n
	Saldo beleidsveld 2010		1.252 n
	Te analyseren verschil		-155 v
	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's		-155 v
			-155 v

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2008	Begroting 2009 gewijzigd	2010	
Baten, lasten en saldi zijn exclusief mutaties reserves. Mutaties in de reserves zijn opgenomen onder het totaal van alle programma's					
7	Werk en inkomen				
7.1	Werk en re-integratie				
07.01.01	Re-integratie en sociale activering	Lasten Baten Saldo	13.760 -12.184 1.576	16.492 -15.041 1.451	14.223 -13.660 563
07.01.02	Gesubsidieerde arbeid	Lasten Baten Saldo	4.221 -4.049 172	201 0 201	0 0 0
07.01.03	WSW	Lasten Baten Saldo	19.131 -19.522 -390	19.553 -18.483 1.070	19.495 -18.225 1.270
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	37.112 -35.754 1.358	36.246 -33.524 2.722	33.718 -31.885 1.834
7.2	Inkomen				
07.02.01	Bijstandsverlening WWB	Lasten Baten Saldo	43.215 -44.864 -1.649	45.363 -41.660 3.703	47.453 -40.360 7.093
07.02.02	Bijzondere regelingen	Lasten Baten Saldo	3.008 -1.848 1.160	2.222 -1.353 869	4.259 -2.913 1.346
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	46.223 -46.712 -489	47.584 -43.012 4.572	51.712 -43.273 8.439
7.3	Minimabeleid				
07.03.01	Voorzieningen minimabeleid	Lasten Baten Saldo	1.058 -7 1.051	2.888 0 2.888	2.220 0 2.220
07.03.02	Verstrekkings bijzondere bijstand	Lasten Baten Saldo	3.120 -434 2.686	2.287 0 2.287	2.730 0 2.730
07.03.03	Schuldhelpverlening	Lasten Baten Saldo	3.468 -530 2.938	3.414 -320 3.094	2.977 -310 2.666
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	7.646 -971 6.675	8.590 -320 8.269	7.927 -310 7.616
	Totaal programma 7 Werk en inkomen	Lasten Baten Saldo	90.982 -83.438 7.543	92.420 -76.857 15.564	93.357 -75.468 17.889

Analyse op beleidsveldniveau tussen begroting 2010 en begroting 2009 (na wijziging)

7	<i>Werk en inkomen</i>		
7.1	<i>Werk en re-integratie</i>		
07.01.01	Re-integratie en sociale activering		
07.01.02	Gesubsidieerde arbeid		
07.01.03	WSW		
	Saldo beleidsveld 2009	2.722	n
	Saldo beleidsveld 2010	1.834	n
	Te analyseren verschil	-888	v
Lasten	Vervallen budget voormalige medewerkers GON	-99	v
Lasten	Lasten niet uitkeringsgerechtigden uit re-integratiebudget	-106	v
	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's	-183	v
Lasten	WSW	200	n
Lasten	Verschuiving uren naar werkdeel en inkomensdeel	-700	v
		-888	v
7.2	<i>Inkomen</i>		
07.02.01	Bijstandsverlening WWB		
07.02.02	Bijzondere regelingen		
	Saldo beleidsveld 2009	4.572	n
	Saldo beleidsveld 2010	8.439	n
	Te analyseren verschil	3.867	n
	bijstandsverlening WWB ¹	2.900	n
	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's	700	n
	Overige verschillen	267	n
		3.867	n
	¹ gedekt door een onttrekking aan de reserve WWB inkomensdeel		
7.3	<i>Minimabeleid</i>		
07.03.01	Voorzieningen minimabeleid		
07.03.02	Verstrekingen bijzondere bijstand		
07.03.03	Schuldhelpverlening		
	Saldo beleidsveld 2009	8.269	n
	Saldo beleidsveld 2010	7.616	n
	Te analyseren verschil	-653	v
Lasten	Noodopvang asielzoekers	-400	v
Lasten	Interim-management/tijdelijk personeel schuldhelpverlening	-95	v
Lasten	Bijzondere bijstand	557	n
	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's	-400	v
	tijdelijk personeel	-175	v
	Overige verschillen	-140	v
		-653	v

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2008	Begroting 2009 gewijzigd	2010
Baten, lasten en saldi zijn exclusief mutaties reserves. Mutaties in de reserves zijn opgenomen onder het totaal van alle programma's				
8	<i>Bereikbaarheid en mobiliteit</i>			
<i>8.1</i>	<i>Autoverkeer en verkeersveiligheid</i>			
08.01.01	Wegverkeer	Lasten Baten Saldo	2.674 -107 2.567	2.736 -7 2.697
08.01.02	Verkeersveiligheid	Lasten Baten Saldo	314 -87 226	411 0 411
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	2.987 -194 2.793	3.147 -7 3.140
<i>8.2</i>	<i>Openbaar vervoer en langzaam verkeer</i>			
08.02.01	Openbaar vervoer	Lasten Baten Saldo	219 -144 75	116 0 116
08.02.02	Fietsverkeer, voetgangers en overig	Lasten Baten Saldo	50 0 50	884 0 884
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	269 -144 125	1.001 0 1.001
<i>8.3</i>	<i>Parkeren</i>			
08.03.01	Parkeerbeleid	Lasten Baten Saldo	6.303 -13.769 -7.466	7.965 -15.233 -7.268
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	6.303 -13.769 -7.466	7.965 -15.233 -7.268
	<i>Totaal programma 8 bereikbaarheid en mobiliteit</i>	Lasten Baten Saldo	9.560 -14.107 -4.548	12.113 -15.240 -3.127
				12.397 -17.011 -4.613

Analyse op beleidsveldniveau tussen begroting 2010 en begroting 2009 (na wijziging)

8	<i>Bereikbaarheid en mobiliteit</i>		
8.1	<i>Autoverkeer en verkeersveiligheid</i>		
08.01.01	Wegverkeer		
08.01.02	Verkeersveiligheid		
	Saldo beleidsveld 2009	3.140 n	
	Saldo beleidsveld 2010	2.935 n	
	Te analyseren verschil		-206 v
	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's		-206 v
			-206 v
8.2	<i>Openbaar vervoer en langzaam verkeer</i>		
08.02.01	Openbaar vervoer		
08.02.02	Fietsverkeer, voetgangers en overig		
	Saldo beleidsveld 2009	1.001 n	
	Saldo beleidsveld 2010	289 n	
	Te analyseren verschil		-712 v
Lasten	Vervallen toevoeging aan voorziening onderhoudsimpuls fietspaden en Nicolaasbrug Spaarne		-600 v
	Verschuivingen tussen beleidsvelden en programma's		-112 v
			-712 v
8.3	<i>Parkeren</i>		
08.03.01	Parkeerbeleid		
	Saldo beleidsveld 2009	-7.268 v	
	Saldo beleidsveld 2010	-7.837 v	
	Te analyseren verschil		-569 v
	Exploitatie- en kapitaalslasten parkeergarage (met name Raaks)	1.202 n	
	Hogere parkeeropbrengsten (met name Raaks)		-1.771 v
			-569 v

Programma, beleidsveld en product	Rekening 2008	Begroting 2009 gewijzigd	2010
-----------------------------------	------------------	--------------------------------	------

Baten, lasten en saldi zijn exclusief mutaties reserves. Mutaties in de reserves zijn opgenomen onder het totaal van alle programma's

9 *Kwaliteit fysieke leefomgeving*

9.1 *Milieu, leefbaarheid en duurzaamheid*

09.01.01	Gebiedsregie	Lasten	2.183	2.901	2.622
		Baten	-385	-370	0
		Saldo	1.798	2.531	2.622
09.01.02	Natuur- en milieueducatie	Lasten	787	870	1.031
		Baten	-24	-16	-16
		Saldo	762	855	1.016
09.01.03	Lijkbezorging	Lasten	1.529	1.532	1.707
		Baten	-831	-787	-787
		Saldo	698	745	920
09.01.04	Dierenbescherming	Lasten	118	123	124
		Baten	0	0	0
		Saldo	118	123	124
09.01.05	Verzorgen openbare hygiëne	Lasten	214	263	218
		Baten	0	0	0
		Saldo	214	263	218
09.01.06	Bodembeheer	Lasten	1.535	2.063	951
		Baten	-768	-1.302	-356
		Saldo	767	761	595
09.01.07	Milieuzorg	Lasten	1.439	1.036	1.265
		Baten	-449	-113	0
		Saldo	990	923	1.265
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten	7.804	8.789	7.917
		Baten	-2.458	-2.588	-1.159
		Saldo	5.346	6.201	6.759
9.2	<i>Openbare ruimte bovengronds</i>				
09.02.01	Onderhoud wegen, straten en pleinen	Lasten	29.899	20.983	24.443
		Baten	-10.689	-424	-424
		Saldo	19.211	20.559	24.019
09.02.02	Wegbebakening en markering	Lasten	492	464	521
		Baten	0	0	0
		Saldo	492	464	521
09.02.03	Beheer en onderhoud openbaar groen	Lasten	11.303	10.992	10.739
		Baten	-545	0	0
		Saldo	10.758	10.992	10.739
09.02.04	Onderhoud vrije speelgelegenheden	Lasten	931	1.146	1.343
		Baten	0	0	0
		Saldo	931	1.146	1.343
09.02.05	Gladheidsbestrijding	Lasten	218	215	193
		Baten	0	0	0
		Saldo	218	215	193
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten	42.842	33.800	37.237
		Baten	-11.234	-424	-424
		Saldo	31.608	33.376	36.814

Analyse op beleidsveldniveau tussen begroting 2010 en begroting 2009 (na wijziging)

9	<i>Kwaliteit fysieke leefomgeving</i>		
9.1	<i>Milieu, leefbaarheid en duurzaamheid</i>		
09.01.01	Gebiedsregie		
09.01.02	Natuur- en milieueducatie		
09.01.03	Lijkbezorging		
09.01.04	Dierenbescherming		
09.01.05	Verzorgen openbare hygiëne		
09.01.06	Bodembeheer		
09.01.07	Milieuzorg		
	Saldo beleidsveld 2009	6.201 n	
	Saldo beleidsveld 2010	6.759 n	
	Te analyseren verschil		557 n
Lasten	Haarlem Klimaat neutraal	376 n	
Lasten	Kosten begraafplaatsen	175 n	
Lasten	Overige verschillen	6 n	
			557 n
9.2	<i>Openbare ruimte bovengronds</i>		
09.02.01	Onderhoud wegen, straten en pleinen		
09.02.02	Wegbebakening en markering		
09.02.03	Beheer en onderhoud openbaar groen		
09.02.04	Onderhoud vrije speelgelegenheden		
09.02.05	Gladheidbestrijding		
	Saldo beleidsveld 2009	33.376 n	
	Saldo beleidsveld 2010	36.814 n	
	Te analyseren verschil		3.438 n
	Meerjarenonderhoudsplan	2.385 n	
	Hogere doorberekening uren	1.553 n	
	Kapitaalslasten	-395 v	
			3.543 n

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2008	Begroting 2009 gewijzigd	2010	
Baten, lasten en saldi zijn exclusief mutaties reserves. Mutaties in de reserves zijn opgenomen onder het totaal van alle programma's					
9.3 Openbare ruimte ondergronds					
09.03.01	Riolering en grondwaterstanden	Lasten	7.966	7.354	7.991
		Baten	-8.716	-8.434	-9.358
		Saldo	-750	-1.080	-1.367
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten	7.966	7.354	7.991
		Baten	-8.716	-8.434	-9.358
		Saldo	-750	-1.080	-1.367
9.4 Waterwegen					
09.04.01	Bruggen en waterwerken	Lasten	4.734	6.537	8.897
		Baten	-2	0	0
		Saldo	4.732	6.537	8.897
09.04.02	Waterwegen en woonschepen	Lasten	2.945	1.659	1.811
		Baten	-1.562	-415	-415
		Saldo	1.383	1.244	1.396
09.04.03	Verwijderen drijvend vuil openbare wateren	Lasten	179	195	190
		Baten	0	0	0
		Saldo	179	195	190
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten	7.858	8.392	10.898
		Baten	-1.564	-415	-415
		Saldo	6.294	7.976	10.483
9.5 Afvalinzameling					
09.05.01	Inzamelen en afvoeren huishoudelijke afvalstoffen	Lasten	14.107	14.146	14.602
		Baten	-17.529	-17.732	-18.653
		Saldo	-3.422	-3.585	-4.051
09.05.02	Verwijderen wegafval en ledigen bakken	Lasten	3.191	3.161	3.498
		Baten	-2	0	0
		Saldo	3.188	3.161	3.498
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten	17.298	17.307	18.100
		Baten	-17.532	-17.732	-18.653
		Saldo	-233	-424	-553
Totaal programma 9 Kwaliteit fysieke leefomgeving		Lasten	83.769	75.641	82.143
		Baten	-41.503	-29.592	-30.009
		Saldo	42.266	46.049	52.135

Analyse op beleidsveldniveau tussen begroting 2010 en begroting 2009 (na wijziging)

9.3	<i>Openbare ruimte ondergronds</i>		
09.03.01	Riolering en grondwaterstanden		
	Saldo beleidsveld 2009		-1.080 v
	Saldo beleidsveld 2010		-1.367 v
	Te analyseren verschil		-287 v
Lasten	Hogere lasten riolering tengevolge van het GRP 2		637 n
Baten	Hoger berekende opbrengst rioolheffing		-924 v
			-287 v
9.4	<i>Waterwegen</i>		
09.04.01	Bruggen en waterwerken		
09.04.02	Waterwegen en woonschepen		
09.04.03	Verwijderen drijvend vuil openbare wateren		
	Saldo beleidsveld 2009		7.976 n
	Saldo beleidsveld 2010		10.483 n
	Te analyseren verschil		2.506 n
	Kapitaallasten		1.189 n
	Meerjarenonderhoudsplan		593 n
	Integraal Waterplan		250 n
	Hogere doorberekening uren		509 n
	Overige verschillen		-35 v
			2.506 v
9.5	<i>Afvalinzameling</i>		
09.05.01	Inzamelen en afvoeren huishoudelijke afvalstoffen		
09.05.02	Verwijderen wegafval en ledigen bakken		
	Saldo beleidsveld 2009		-424 v
	Saldo beleidsveld 2010		-553 v
	Te analyseren verschil		-129 v
Lasten	Hogere lasten vuilafvoer		810 n
Lasten	Overige verschillen		-17 v
Baten	Onttrekking aan voorziening		-408 v
Baten	Afvalstoffenheffing		-1.060 v
Baten	Vervallen winstuitkering Afval Energie Bedrijf		546 n
			-129 v

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2008	Begroting 2009 gewijzigd	2010
Baten, lasten en saldi zijn exclusief mutaties reserves. Mutaties in de reserves zijn opgenomen onder het totaal van alle programma's				
10	Financiën en algemene dekkingsmiddelen			
<i>10.1</i>	<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>			
10.01.01	Algemene Uitkering	Lasten Baten Saldo	0 -158.369 -158.369	0 -169.235 -169.235
10.01.02	Financiering	Lasten Baten Saldo	33 -10.057 -10.024	0 -7.409 -7.409
10.01.03	Dividenden, deelnemingen, schenkingen etc.	Lasten Baten Saldo	0 -1.572 -1.572	5 -1.258 -1.253
10.01.04	Stelposten en taakstellingen	Lasten Baten Saldo	4.377 -1.400 2.977	2.307 0 2.307
10.01.05	Saldo kostenplaatsen	Lasten Baten Saldo	7.994 -490 7.504	2.456 -43 2.413
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	12.404 -171.888 -159.484	4.768 -177.945 -173.176
<i>10.2</i>	<i>Lokale heffingen en belastingen</i>			
10.02.01	Belastingheffing	Lasten Baten Saldo	2.558 -31.544 -28.986	4.717 -32.015 -27.298
10.02.02	Uitvoering wet WOZ	Lasten Baten Saldo	1.171 -667 504	1.127 0 1.127
	<i>Subtotaal beleidsveld</i>	Lasten Baten Saldo	3.730 -32.211 -28.481	5.844 -32.015 -26.171
	Totaal programma 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen	Lasten Baten Saldo	16.134 -204.099 -187.965	10.612 -209.960 -199.348
				14.721 -219.876 -205.156

Analyse op beleidsveldniveau tussen begroting 2010 en begroting 2009 (na wijziging)

10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen*10.1 Algemene dekkingsmiddelen*

10.01.01	Algemene Uitkering	
10.01.02	Financiering	
10.01.03	Dividenden, deelnemingen, schenkingen etc.	
10.01.04	Stelposten en taakstellingen	
10.01.05	Saldo kostenplaatsen	
	Saldo beleidsveld 2009	-173.176 v
	Saldo beleidsveld 2010	-178.887 v
	Te analyseren verschil	-5.710 v

Baten	Algemene Uitkering	-10.911 v
Lasten	Rente	-1.305 v
Baten	Dividend Nuon	300 n
Baten	Deelneming Spaarnelanden	337 n
Lasten	Stelpost woningkrant (verzamelamendement)	20 n
Lasten	Verhoging taakstelling centrale inkoop	-500 v
Lasten	Achterstand investeringen	-162 v
Lasten	Strategisch budgetteren	-800 v
Lasten	Risicovoorziening	-1.600 v
Lasten	Verhoging stelpost initiatieven projecten	200 n
Lasten	CAO-ontwikkelingen	700 n
Lasten	Taakmutatie inburgering	630 n
Lasten	Formatiereductie SZW	300 n
Lasten	Stelpost onderwijs achterstandenbeleid	2.597 n
Lasten	Stelpost maatschappelijke omvang	6.300 n
Lasten	Stelpost periodieken/arbeidsmarkt/algemeen	-856 v
Lasten	Saldo kostenplaatsen, hogere doorbelasting kosten M&S	-820 v
	Overige verschillen	-140 v
		-5.710 v

10.2 Lokale heffingen en belastingen

10.02.01	Belastingheffing	
10.02.02	Uitvoering wet WOZ	
	Saldo beleidsveld 2009	-26.171 v
	Saldo beleidsveld 2010	-26.269 v
	Te analyseren verschil	-97 v

Lasten	Kwijtschelding	200 n
Lasten	Invordering belastingen	-100 v
Baten	OZB	-1.750 v
Baten	Precario	4.000 n
Baten	Reclamebelasting	-590 v
Lasten	Storting in ondernemerfonds	400 n
Lasten	Vervallen toevoeging voorziening precario	-2.100 v
	Overige verschillen	37 n
		97 n

Programma, beleidsveld en product		Rekening 2008	Begroting 2009 gewijzigd	2010
<i>Totaal resultaat alle programma's voor bestemming</i>	Lasten	463.929	456.473	420.689
	Baten	-474.760	-451.433	-416.581
	Saldo	-10.831	5.040	4.108
	Toevoeging aan reserve	17.222	6.816	2.988
	Onttrekking aan reserve	-13.238	-11.859	-7.564
	Saldo	-6.847	-3	-468

Bijlage 5.2 Incidentele baten en lasten

bedragen x €1.000

Overzicht incidentele baten en lasten per programma	2010		2011		2012	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1 Burger en bestuur						
Verkiezingen	80	n				
3 Welzijn en Zorg						
Vernieuwingsexperiment WMO huishoudelijke hulp	200	n				
Onttrekking aan de reserve innovatie Wmo				200	v	
4 Jeugd, Onderwijs en Sport						
Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (onttrekking reserve)			721	v	587	v
89						v
5 Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling						
Gebiedsvisies	250	n				
Verkoop van niet-strategisch bezit				1.000	v	1.000
Optimalisering Spoorzone en overige projecten			1.500	v		
7 Werk en inkomen						
Hogere bijdrage aan Paswerk (loopt af in 2013)	1.200	n	800	n	400	n
10 Financiën / Algemene dekkingsmiddelen						
Fricitie realisatie formatiereductie M&S	250	n				
Totaal van de programma's	1.980	n	2.421	v	800	n
			1.587	v	400	n
					1.089	v

Bijlage 5.3 Overzicht reserves en voorzieningen

bedragen x € 1.000

Prg	Staat van reserves	Begroting 2009 gewijzigd ¹	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Stand 31/12/10
	Soort reserve				
Algemene reserves:					
10	Algemene reserve	30.804	1.850		32.654
-	Resultaat na bestemming	1	468	1	468
5	Reserve grondexploitatie	820		1.500	-680
Totaal algemene reserves		31.625	2.318	1.501	32.442
Overige bestemmingsreserves:					
1	Verkiezingen	75		30	45
3	Innovatiebudget WMO	200		200	0
3	Reserve WMO	2.970			2.970
4	Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs	1.683		721	962
4	Bouw VMBO scholen	15.890			15.890
5	Reserve Volkshuisvesting	1.939			1.939
5	Promotiefonds Waarderpolder	65			65
5	Reserve erfpachtgronden	286			286
5	Reserve Vastgoed	1.337	1.000	650	1.687
5	Reserve kapitaallasten culturele gebouwen	3.823		908	2.915
6	Reserve omslagwerken Waarderpolder	3.251	138		3.389
6	Reserve archeologisch onderzoek	187			187
6	Kunstaankopen en Toegepaste Monumentale Kunst	388			388
7	WWB inkomensdeel	3.764		2.900	864
7	Niet gebruikte gelden minima	200			200
9	Rotonde Raaksbruggen	2.970			2.970
9	Openbare ruimte Raaks	511			511
9	Inhuur tijdelijk personeel groot onderhoud	2.242		655	1.587
10	BTW-Compensatiefonds	1.222			1.222
10	Inlopen achterstand onderhoud gem.gebouwen	540			540
10	Projectenreserve Haarlem	2.693			2.693
10	Afkoopsom UPC	15			15
10	Verzelfstandigingen	-115			-115
10	Rekenkamercommissie	20			20
10	Aanbesteding infrastructurele en bouwkundige werken	1.000			1.000
Totaal overige bestemmingsreserves		47.156	1.138	6.064	42.230
Totaal reserves		78.781	3.456	7.565	74.672

Prg	Staat van voorzieningen	Begroting 2009 gewijzigd ¹	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Stand 31/12/10
	Soort voorziening				
Voorzieningen voor verplichtingen:					
	1 Rechtspositie raadsleden	238	80		318
	3 Beheer welzijnsaccommodaties Dock	134			134
	4 Overschrijdingsvergoeding	0			0
	4 Automatisering OSK	79			79
	4 Subsidie zwembaden	8			8
	4 Voeding A. Schweitzerschool	195			195
	4 Ventilatiesysteem Brede School Meerwijk-Centrum	300			300
	4 Duurzame sportvoorzieningen	425	175		600
	5 Voorziening RBWS vrijvallende middelen	-10			-10
	5 Reserve nog uit te voeren werken	536			536
	5 Monitoring Rookmakerterrein	188			188
	5 Aanpassingen Jansstraat	267			267
	5 Voorziening volkshuisvesting	651			651
	5 Parkstad VVE Schalkwijk	1.384			1.384
	5 Garantie verplichtingen Nationaal Restauratie Voorziening	3			3
	6 Sponsorgelden schouwburg	500			500
	6 Sanering asbest depot Frans Halsmuseum	650			650
	6 Onderhoud gem. monumenten (incl. stadhuis)	650			650
	7 Bijzondere bijstand	95			95
	7 Bezwaarschriften WWB	130			130
	8 Onderhoudsimpuls fietspaden	300			300
	8 Nicolaasbrug Spaarne	300			300
	9 Grafleges	540	93		633
	9 Baggeren	2.837	219		3.056
	9 Onderhoud Reinaldapark	550			550
	10 Pensioenen ADV / spaarverlof	852			852
	10 BTW-claim kantoordeel Jansstraat	25			25
	10 Voormalig ICI	227			227
	10 Boventalligen	4.758		1.264	3.494
	10 Voormalig Gewest Zuid-Kennemerland	406			406
	10 Afwikkeling schadeclaims	3.125			3.125
	10 Opleiding, opheffing IZA	1.250		250	1.000
	10 Project Verseon	260			260
	10 Voorziening overige	31			31
	10 Revolving fund Subsidie Op Termijn regeling	2.053			2.053
	10 Revolving fund Startersleningen	66			66
	10 Garantielening Project Nieuwbouw	260			260
	10 Garantielening Project Terugbetaling	561			561
	10 Garantielening Project Herens.	343			343
	10 Belasting Dienst loonheffing	67			67
	10 Voorziening Archief	965		35	930
	10 Organisatiefricties	766			766
	10 Afbouw precario ondergrondse leidingen	2.100			2.100
	10 Planschade van Duiven	45			45
Totaal verplichtingen en risico's		29.110	567	1.549	28.128

bedragen x € 1.000

Prg	Staat van voorzieningen	Begroting 2009 gewijzigd ¹	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Stand 31/12/10
	Soort voorziening				
Kosten egalisatievoorzieningen:					
4	Decentralisatie huisvesting onderhoud	2.030			2.030
4	Decentralisatie huisvesting egalisatie	2.215			2.215
6	Onderhoud cultuurpodia	655	113		768
9	Egalisatievoorziening Afvalstoffenheffing	239		408	-169
9	Egalisatievoorziening Rioolrechten	1.682		205	1.477
Totaal kosten egalisatievoorzieningen:		6.821	113	613	6.321
Voorzieningen niet bestede middelen van derden:					
5	Budget GSSH overige resultaten	81			81
6	Brongersmafonds	13			13
6	Onderhoud beiaard	18			18
10	Bans Energie	7			7
Totaal niet bestede middelen van derden:		119	0	0	119
Totaal voorzieningen		36.050	680	2.162	34.568
Totaal reserves en voorzieningen		114.831	4.136	9.727	109.240

¹ Prognose na kadernota 2009 en 1e bestuursrapportage 2009.

Bijlage 5.4 Overzicht te verstrekken subsidies

Aan de voor 2010 geraamde subsidiebedragen kunnen geen rechten worden ontleend. De raad besluit tijdens de begrotingsbehandeling om budgetten beschikbaar te stellen. De toewijzing geschiedt later op grond van de in de algemene subsidieverordening opgenomen eisen. Bijvoorbeeld een budgetsubsidie wordt verstrekt op basis van te leveren prestaties.

bedragen x € 1.000

Overzicht te verstrekken subsidies	Begroting	
	2009 gewijzigd	2010
Programma 1 Burger en bestuur		
Mondiale bewustwording ¹		6
Mutare ¹		77
Project Herkomstlanden ¹		11
Totaal programma 1 Burger en bestuur	0	94
Programma 2 Veiligheid vergunningen en handhaving		
Bijdrage Veiligheidsregio Kennemerland	12.697	12.725
Totaal programma 2 Veiligheid vergunningen en handhaving	12.697	12.725
Programma 3 Welzijn en Zorg		
Boottocht Zonnebloem	1	1
Diaconie Protestantse Gemeente Haarlem	3	3
Digitaal schoolplein	6	6
Flankerend ouderenbeleid	324	325
Gebruikersruimte (Brijder)	267	268
Kennemer Thuiszorg medische zorg	7	7
Mondiaal Centrum	156	157
Mondiale bewustwording	6	-
Mutare	77	-
Oudersociëteit FNV	1	1
Pluspakket GGD	1.360	1.364
Preventief huisbezoek	10	10
Project Herkomstlanden	11	-
Samenwerkende ouderenbond	8	8
Stichting Kontext, Haarlem werkt ouderenzorg	287	288
Standaardpakket GGD	1.938	1.944
Steunpunt Mantelzorg	35	35
Stichting 't Web	70	70
Wmo psychosociaal	170	171
Unie van Vrijwilligers	40	40
Centrum voor Wonen, Zorg en Welzijn Noord Holland	98	98
Straatadvocaat	60	60
Stichting Kontext WMO	155	156
Wmo Huishoudelijke hulp	99	99
Wmo Vervoersvoorzieningen	45	45
Wmo Woonvoorzieningen	360	361
Zorgloket Schalkwijk	182	183
Bejaardensociëteit	1	1
Totaal programma 3 Welzijn en Zorg	5.777	5.701

bedragen x € 1.000

Overzicht te verstrekken subsidies	Begroting	
	2009 gewijzigd	2010
Programma 4 Jeugd, Onderwijs en Sport		
Blijfgroep Haarlem	58	58
Duizend en een kracht	50	50
Bureau Discriminatiezaken Kennemerland	75	75
Koinonia	5	5
Stichting De Baan	130	130
Diverse alloctonengroepen	97	97
Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homosexualiteit (COC)	6	6
Sociaal Basispastoraat/St. stem in de stad	12	12
Stichting Kontext	1.248	1.252
Tolkendienst 2008	17	17
Stichting Vrijwilligerscentrale Haarlem	142	142
Stichting Dock	2.054	2.053
Stichting Stadsdeelorganisatie Haarlem Zuid-West (SDO)	524	526
Stichting Haarlem Effect	611	613
Stichting Dorpscentrum Spaarndam	23	23
Diversen	167	-
Jongerenwerk	40	41
Bureau Jeugdzorg NH	287	288
Stichting Peuterspeelzaal Spaarndam ('t Brinkertje)	1	1
Scouting Regio Haarlem	66	67
Speeltuin Nieuw Leven	19	19
Tafeltennisvereniging Spaarne	35	35
Sportclub Haarlem-Oost	17	17
Begeleidingsdienst	3	3
De Hoek	45	43
Educatieve dienstverlening	173	174
Extra Peuterspeelzaalwerk	94	80
Commissie onderwijs aan zieke kinderen Haarlem	6	6
Stichting de Jonge Onderzoekers	6	6
Stichting Onderwijswinkel Haarlem	3	3
Stichting ontdekplek voor jonge onderzoekers	6	6
Stichting Volkssterrenwacht Copernicus	7	7
Stichting Sportaccommodaties Haarlem	1.327	1.231
Hof van Eden	3	3
Impulsregeling Bredeschool	511	145
Kennemer Sportcenter	29	29
Kenniscentrum jeugd	-	28
Nota Topsport	95	96
Peuterspeelzaalwerk HZW	118	118
Peuterspeelzaalwerk SSP	1.542	1.547
Peuterspeelzaalwerk WCZ	167	167
Regionale RAAK- aanpak Kindermishandeling	-	83
Spaarnezicht	109	110
Speeltuinen	254	200
Stichting Sportsupport Kennemerland	444	446
Stedenband Mutare	29	29
Bijdrage SRO	3.240	3.250
Speeltuinen	85	86
Totaal programma 4 Jeugd, Onderwijs en Sport	13.980	13.423

bedragen x € 1.000

Overzicht te verstrekken subsidies	Begroting	
	2009 gewijzigd	2010
Programma 5 Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling		
Woningwinkel	301	297
Woonconsumenten	9	5
Totaal programma 5 Wonen, wijken en stedelijke ontwikkeling	310	302
Programma 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie		
Stichting parkmanagement Waarderpolder	90	45
Amateurkunstbeoefening	143	143
Avondvierdaagse	3	3
Basketbalweek	51	51
Frans Hals Museum	2.170	2.186
Bevrijdingspop	42	42
Stichting Bibliotheek Haarlem en omstreken	4.613	4.527
Bloemencorso	44	44
Boekenmarkt	1	1
City Marketing Haarlem	702	704
Coca Colacup	6	0
Comité Nationale feestdagen	51	51
De Zingende Zaag	6	6
Haarlems Interscholair Toernooi (HIT)	9	9
Prinses Christina Concours	2	2
Frans Hals Museum	28	0
Haarlem Jazz	8	8
Haarlemmer Houtfestival	25	25
Haarlemse Honkbalweek	3	3
Historisch Museum	12	12
Internationaal orgelconcours	41	34
Kerstsamenzang	1	1
Kreater	156	157
Kunstlijn	12	12
Muziekcentrum Zuid-Kennemerland	18	18
Mars der Muzikanten	1	1
Nieuwe Vide	58	58
Open monumentendagen	17	17
Overige culturele organisaties	63	63
Patronaat	1.439	1.458
Philharmonie	2.519	2.560
Schouwburg	1.719	1.724
Spaarnestad fotoarchief	6	6
Stichting Lokale Omroep Haarlem	80	80
Stripdagen	10	10
Teylers Museum	23	23
Stichting Wereldkindertheater	39	39
Toneelschuur	1.892	1.916
Vaardagen	15	15
Vishal	48	49
Volksuniversiteit	324	125
Zilverenkruis Achmealoop	2	2
Pontje	0	5
Totaal programma 6 Economie, cultuur, toerisme en recreatie	16.492	16.235

bedragen x € 1.000

Overzicht te verstrekken subsidies	Begroting	
	2009 gewijzigd	2010
Programma 7 Werk en inkomen		
Cliëntenparticipatie	26	26
DOCK (vakantiekampen)	35	35
Kontext	73	74
Paswerk	70	1.270
Peuterspeelzalen	112	112
Platform minima organisaties	39	39
De Herberg	127	127
Schuldhelpverlening	262	263
Stichting Huisvesting Non Profit Organisaties	27	27
Stichting fonds voor urgente noden	35	35
Unie van Vrijwilligers	191	191
Totaal programma 7 Werk en inkomen	997	2.199
Programma 8 Bereikbaarheid en mobiliteit		
Herriestoppers	80	80
Openbaar vervoer	1	1
Subsidie 3VO	6	6
Totaal programma 8 Bereikbaarheid en mobiliteit	87	87
Programma 9 Kwaliteit fysieke leefomgeving		
Wijkraden	253	254
Impulsbudget wijkgericht werken	250	251
De Artisklas	3	3
Dierentehuizen	108	108
Nederlandse Jeugdbond Natuurstudie	1	1
Volksontwikkeling en natuurvrienden	8	8
Totaal programma 9 Kwaliteit fysieke leefomgeving	623	625
Totaal te verstrekken subsidies	50.963	51.391

¹ Overgeheveld van programma 3 naar programma 1

Colofon:
Dit is een uitgave van de
gemeente Haarlem

Eindredactie:
Concernstaf,
Concerncontrol

Opmaak en drukwerk:
Vormgeving en Drukwerk

Fotografie:
Dasha Elfring

Adres:
Postbus 511
2003 PB Haarlem

T 023 - 5113017

Oplage:
220 exemplaren

September 2009

Bijlage 5.5 Overzicht personeel (formatief en financieel)

bedragen x € 1.000

Hoofdafdeling	formatie 2010	Personele lasten 2010 in €			
		salaris	sociale lasten	overig	totaal
Bestuur					
Raad	39	768	0	190	958
College van Burgemeester en Wethouders	5	509	28	40	577
Voormalig personeel		627	0	0	627
Totaal Bestuur	44	1.904	28	230	2.162
Huidig personeel					
Directie	3,00	323	71	5	399
Concernstaf	46,93	2.663	648	58	3.369
Griffie	5,81	331	81	4	416
Middelen en Services	280,64	12.891	3.232	429	16.552
Stadszaken	168,29	8.599	2.144	227	10.970
Wijkzaken	122,77	5.570	1.387	271	7.228
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	146,80	6.460	1.635	196	8.291
Dienstverlening	118,24	5.240	1.323	149	6.711
Veiligheid Vergunningen en Handhaving	185,57	7.887	1.981	373	10.241
Stadsbedrijven	70,89	3.782	933	107	4.823
Totaal huidig personeel	1.148,94	53.746	13.435	1.819	69.000
Voormalig personeel en personeel boven de sterkte ¹		2.936	314	0	3.250
Totaal algemeen	1.192,94	58.586	13.777	2.049	74.412

¹ Personeel boven de sterkte valt niet onder de vastgestelde formatie. De gemeente spant zich in om bovenformatieven weer aan een reguliere functie te helpen (intern of extern).

Bijlage 5.6 Begrippenlijst/ Afkortingenoverzicht

Afkortingenoverzicht

A	
AO / IC	Administratieve Organisatie / Interne Controle
AR	Algemene Reserve
ASV	Algemene Subsidie Verordening
AU	Algemene Uitkering
AWB	Algemene Wet Bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
B	
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BGGE	Beheerverordening Grond- en Gebouwenexploitatie
BIBOB	Bevordering Integriteits Beoordeling door het Openbaar Bestuur
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOPZ	Bijzondere Opname in Psychiatrische Ziekenhuizen
BOS	Buurt Onderwijs Sport
BPA	Begrotings Plan Applicatie
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
C	
Carel	Centrale Administratie RMC en Leerplicht
CCVT	Centrum voor Cultuureducatie en Vrije Tijd
CS	Concernstaf
CVS	Cliënt Volgsysteem
CWI	Centrum Werk en Inkomen
D	
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
DMS	Document Management Systeem
F	
Fido	Wet Financiering Decentrale Overheden
Flo	Functioneel leeftijdsontslag
Fte	Full time equivalent
G	
GEM	Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst
GGP	Gemeentelijk Grondwater Plan
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen of Rampen
Grex	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijk Riolerings Plan
GSB	Grote Steden Beleid

HDK	H Hulpverlenings Dienst Kennemerland
ICT	I Informatie- en Communicatietechnologie
IP	Investeringsplan
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
JGZ	J Jeugd Gezondheids Zorg
MPG	M Meerjaren Perspectief Grondexploitaties
M&S	Hoofdafdeling Middelen & Services
NUP	N Nationaal Uitvoerings Programma
OCW	O Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OGGZ	Openbare Geestelijke GezondheidsZorg
OM	Openbaar Ministerie
OPH	Ontwikkelings Programma Haarlem
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende Zaakbelasting
PO	P Primair Onderwijs
P&O	Personeel en Organisatie
POP	Persoonlijk Ontwikkelings Plan
PPS	Publiek-Private Samenwerking
p.v.	Prestatieveld Wet Maatschappelijke Ondersteuning
RMC	R Regionaal Meld-en Coördinatiefunctie
ROZ	Raad Onroerende Zaken
SAMS	S Stedelijke Adviesraad Multiculturele Stad
SHO	Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realiseerbaar en Tijdgebonden
SRO	Sport, Recreatie en Onderwijsvoorzieningen
STUP	Stadsdeeluitvoeringsprogramma
Sw	Sociale werkvoorziening
UP	U Uitvoeringsprogramma

VINEX	Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VRK	Veiligheids Regio Kennemerland
VVS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport

V

Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen
WI	Wet Inburgering
WIJ	Wet investeren in Jongeren
WIN	Wet Inburgering Nieuwkomers
WIW	Wet Inschakeling Werkzoekenden
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
Wsw	Wet Sociale Werkvoorziening
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWI	Wet Werkhervatting en Inkomen

Begrippenlijst

accres

Jaarlijkse groei van de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds, gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven. Het accres staat los van de toevoegingen aan het Gemeentefonds uit hoofde van onder meer decentralisatie van rijkstaken.

administratieve organisatie

Geheel van maatregelen, enerzijds gericht op het systematisch verzamelen, vastleggen en verwerken van gegevens, anderzijds op het verstrekken van informatie voor:

- a. de beleidskeuzen, het doen functioneren en beheersen van de gemeente;
- b. de verantwoording die daarover moet worden afgelegd.

Algemene Uitkering

Uitkering van het rijk die elke gemeente ontvangt uit het Gemeentefonds op basis van objectieve verdeelmaatstaven zoals inwonertal, aantal woonruimten, aantal bijstandsonvangers, lengte van (vaar-) wegen, enz. Het is de belangrijkste gemeentelijke inkomstenbron; de Algemene Uitkering is een algemeen dekkingsmiddel en kan vrij besteed worden. Zie ook *Gemeentefonds*.

begroting

Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn.

De begroting wordt door de gemeenteraad vastgesteld en heeft vier functies:

- autorisatiefunctie (machtiging aan burgemeester en wethouders om uitgaven te doen en inkomsten te realiseren);
- keuze- of afwegingsfunctie;
- beheersfunctie;
- controlefunctie.

beleidsbegroting

Met ingang van de begroting 2004 geldt dat ingevolge het Besluit Begroting en Verantwoording (17 januari 2003) een andere vormgeving aan de gemeente begroting moet worden gegeven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in een beleidsbegroting en de productraming. De beleidsbegroting gaat met name in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op de belangrijkste onderdelen van het beheer. In de productraming zijn alle producten ondergebracht met waar mogelijk per product een nadere toelichting.

begrotingswijziging

Een aanpassing van de begroting tijdens het begrotingsjaar. Alleen de gemeenteraad kan de begroting volgens de het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wijzigen (zie ook *budgetrecht* en *suppletoire begroting*).

behoedzaamheidsreserve (BRES)

Reserve van het rijk die dient om de gevolgen van sterke fluctuaties in de Algemene Uitkering op te vangen. Daartoe zet het rijk op voorhand een bedrag van € 208,7 miljoen van de Algemene Uitkering landelijk 'apart'. Aan het eind van ieder jaar wordt de rekening opgemaakt en bezien of er nog wat over is van de reserve. Dat resulteert in een nabetaaling aan gemeenten of een bijstorting door de gemeenten.

besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies (BBV)

Met ingang van 17 januari 2003 is het BBV in werking getreden. Het besluit bevat voorschriften voor de begrotings- en verantwoordingsdocumenten, uitvoeringsinformatie en informatie voor derden. Het besluit treedt in de plaats van het besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995.

eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat na bestemming van de gemeente, zoals dat volgt uit de programmarekening.

Gemeentefonds

Fonds van het rijk waarin een deel van de opbrengst van de rijksbelastingen wordt gestort. Hieruit worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn vrij besteedbaar. Zie ook *Algemene Uitkering, Gemeentefonds*.

incidenteel

Enmalige, niet jaarlijks terugkerende uitgave of inkomst.

meicirculaire

Jaarlijkse circulaire van het ministerie Binnenlandse Zaken over de omvang van het Gemeentefonds en de wijze van verdeling van deze middelen over de gemeenten. Naast de meicirculaire is er ook de septembercirculaire. Zie ook *Algemene Uitkering, Gemeentefonds*.

omslagrente

Binnen de gemeente gebruikte rekenrente. Deze wordt bepaald aan de hand van te betalen rente van alle in het Financieringsfonds ondergebrachte leningen. Deze wordt gebruikt bij het ter beschikking stellen van gelden uit het financieringsfonds aan de sectoren en de berekening van de rentelasten van investeringen.

programmabegroting

Een begroting waarin de gemeentelijke activiteiten zijn geordend naar programma's. Met ingang van de begroting 2004 is deze indeling ingevolge het BBV leidend voor de gemeentebegroting. Het staat gemeenten vrij om zelf de indeling naar programma's en het aantal er van vast te stellen. In Haarlem worden 11 programma's gehanteerd. Deze zijn nader onderverdeeld in domeinen/beleidsvelden.

solvabiliteit

Verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal.

structureel

Jaarlijks terugkerend, in tegenstelling tot incidenteel. Zie ook: *incidenteel*.

suppletoire begroting

Begrotingswijziging in de loop van het jaar. De gemeenteraad stelt de wijziging vast, waarmee deze onderdeel van de begroting wordt. Zie *budgetrecht*.

uitgangspuntenbrief

Brief van Burgemeester en Wethouders aan de sectoren en gesubsidieerde instellingen met richtlijnen voor het opstellen van de volgende begroting. De brief komt jaarlijks in januari uit en bevat o.a. percentages voor loon- en prijsstijgingen, materiële lasten, energieverbruik, enz.

vreemd vermogen

Het vreemd vermogen bestaat uit de verplichtingen en schulden van de gemeente.